



T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**SİNGAPUR, İRLANDA, JAPONYA, GÜNEY KORE, ESTONYA VE
TÜRKİYE’NİN ANA DİLİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖYKÜ YUFKA

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. YASEMİN UZUN

ÇANAKKALE – 2025



T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**SİNGAPUR, İRLANDA, JAPONYA GÜNEY KORE, ESTONYA VE
TÜRKİYE’NİN ANA DİLİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖYKÜ YUFKA

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. YASEMİN UZUN

ÇANAKKALE – 2025



T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



Öykü YUFKA tarafından Doç. Dr. Yasemin UZUN yönetiminde hazırlanan ve **29/08/2025** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye’nin Ana Dili Öğretim Programlarının Karşılaştırılması**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Doç. Dr. Yasemin UZUN (Danışman)

.....

Doç. Dr. Gamze ÇELİK

.....

Prof. Dr. Remzi CAN

.....

Tez No 10697310

Tez Savunma Tarihi :29/08/2025

.....
Prof. Dr. Melis ULU DOĞRU
Enstitü Müdürü

....../....../2025

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Öykü YUFKA

29/08/2025

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu tezin gerçekleştirilmesinde, yardıma ihtiyaç duyduğum her an bilgisi, deneyimi ve yönlendirmeleriyle bana yol gösteren, farklı bakış açıları kazanmamı sağlayan, akademik gelişimime değerli katkılarda bulunan saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Yasemin UZUN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisansa başladığım günden itibaren bana destek olan, fikirlerini benimle paylaşarak düşüncelerime katkı sağlayan ve başarabileceğime benden daha çok inanan sevgili arkadaşlarım Ezgi AKYÜZ, Doğuş BİNGÜL ve Oğuz TOLUN'a teşekkür ederim. Hayatımda olduğunuz için çok şanslıyım.

Son olarak, yürümeyi seçtiğim bu yolda koşulsuz sevgileri, sabırları ve destekleriyle daima yanımda olan, bana olan güvenleri ve destekleriyle beni bugünlere getiren çok kıymetli aileme teşekkürlerimi sunarım.

Öykü YUFKA
Çanakkale, Ağustos 2025

ÖZET

SİNGAPUR, İRLANDA, JAPONYA, GÜNEY KORE, ESTONYA VE TÜRKİYE’NİN ANA DİLİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Öykü YUFKA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Yasemin UZUN

29/08/2025, 197

Bu çalışmada PISA 2022 uygulamasında okuma becerileri alanında yüksek başarı gösteren ülkeler arasında yer alan Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore ve Estonya'nın ana dili öğretim programları ile Türkiye'nin ana dili öğretim programları amaç, beceri ve yetkinlikler ile kazanımlar açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmanın kapsamı, söz konusu ülkelerin ortaokul ve lise düzeylerine karşılık gelen 7., 8. ve 9. sınıf düzeyleriyle sınırlı tutulmuştur.

Çalışmanın amacı, Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore ve Estonya ülkelerinin ana dili programlarının, Türkiye'de okutulmakta olan Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı ile karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırma kapsamında ayrıntılı olarak ortaya konan benzerlik ve farklılıklar, ülkemizde kullanılan öğretim programlarının gelişime açık yönlerini tespit etmeye ve güncellenmesine yönelik somut önerilerin geliştirilmesine zemin oluşturmaktadır. İncelenen verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz ilkelerine göre yorumlanmıştır.

İnceleme sonucunda, başarı seviyeleri yüksek olan ülkelerin ana dili öğretim programlarında öğrencinin merkeze alındığı bir yaklaşım benimsendiği görülmüştür. Programlarda yer alan kazanımlar incelendiğinde eleştirel düşünme, okuryazarlık çeşitliliği,

kültürel farkındalık, üst bilişsel düşünme becerileri ve yaşam boyu öğrenme gibi 21. yüzyıl becerileri kapsamında önemli görülen yeterliliklerin Türkiye'ye oranla daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulguların ve verilen önerilerin, Türkiye'nin ana dili öğretim programlarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: PISA, 21. Yüzyıl Becerileri, Öğretim Programı, Kazanım, Ana Dili



ABSTRACT

COMPARISON OF MOTHER TONGUE CURRICULUMS OF SINGAPORE, IRELAND, SOUTH KOREA, ESTONIA AND TURKEY

Öykü YUFKA

Canakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Sciences Education Master's Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yasemin UZUN

29/08/2025, 197

In this study, the mother tongue curricula of countries that achieved high performance in reading skills in the PISA 2022 assessment namely Singapore, Ireland, Japan, South Korea, and Estonia were compared with Turkey's mother tongue curricula in terms of objectives, skills and competencies, and learning outcomes. The scope of the study is limited to the 7th, 8th, and 9th grade levels, which correspond to lower and upper secondary education in the countries examined.

The aim of the study is to conduct a comparative analysis of the mother tongue curricula of Singapore, Ireland, Japan, South Korea, and Estonia with the Turkish and Turkish Language and Literature curricula currently implemented in Turkey. The similarities and differences identified through this comparison serve to determine the areas in which Turkey's curricula can be improved and to propose concrete recommendations for their revision. In collecting the data, document review one of the qualitative research methods was employed. The data obtained through document review were interpreted according to the principles of descriptive analysis.

The analysis revealed that countries with high levels of success adopt a student-centered approach in their language curricula. Examination of the learning outcomes showed that competencies commonly associated with 21st century skills such as critical thinking, multiple literacies, cultural awareness, metacognitive thinking, and lifelong learning are more prominently featured in these countries compared to Turkey. It is anticipated that the

findings and recommendations presented in this study will contribute to the improvement of Turkey's mother tongue curricula.

Keywords: PISA, 21st Century Skills, Curriculum, Learning Outcome, Mother Tongue



İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemleri	10
1.2.1. Alt Problemler.....	11
1.3. Araştırmanın Önemi	11
1.4. Araştırmanın Varsayımları	12
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	12
1.6. Tanımlar.....	12

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

13

2.1. İlgili Araştırmalar... ..	13
--------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL YÖNTEM

15

3.1. Araştırma Deseni	15
3.2. Araştırma Materyalleri.....	15
3.3. Verilerin Toplanması	15
3.4. Verilerin Analizi	16

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

17

4.1. Öğretim Programı	17
4.1.1. Singapur 7., 8. ve 9. sınıf Ana Dili Öğretim Programı	23
4.1.2. İrlanda 7., 8. ve 9. sınıf Ana Dili Öğretim Programı	39
4.1.3. Japonya 7., 8. ve 9. sınıf Ana Dili Öğretim Programı	50
4.1.4. Güney Kore 7., 8. ve 9. sınıf Ana Dili Öğretim Programı	63
4.1.5. Estonya 7., 8. ve 9. sınıf Ana Dili Öğretim Programı	77
4.1.6. Türkiye 7., 8. ve 9. sınıf Ana Dili Öğretim Programı	94
4.2. 21. Yüzyıl Becerileri.....	138
4.2.1. Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin Belirlediği 21. Yüzyıl Becerileri.....	152

BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ ve ÖNERİLER

169

5.1. Sonuç	169
5.2. Öneriler.....	182
KAYNAKÇA.....	185

KISALTMALAR

BİT	Bilgi ve iletişim teknolojileri
ELS	English Language Syllabus
KOCIS	Korean Culture and Information Service
LO	Learning overview
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MEXT	Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology
MOE	Ministry of Education
MTL	Mother tongue language
NCCA	National Council for Curriculum Assessment
OECD	Organisation for Economic Co-Operation and Development
EÕS	Elukestva Õppe Strateegia
P21	Partnership for 21st Century Skills
PISA	Programme for International Student Assessment
TDK	Türk Dil Kurumu
Akt.	Aktaran
Ed.	Editör
ör.	Örneğin
vd.	Ve diğerleri
vb.	Ve benzeri
s.	Sayfa

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Singapur İngilizce Öğretim Programı yetkinlikleri	26
Tablo 2	Singapur İngilizce Öğretim Programı dinleme ve izleme kazanımları	28
Tablo 3	Singapur İngilizce Öğretim Programı okuma ve izleme kazanımları	30
Tablo 4	Singapur İngilizce Öğretim Programı konuşma ve temsil etme kazanımları	32
Tablo 5	Singapur İngilizce Öğretim Programı yazma ve temsil etme kazanımları	34
Tablo 6	Singapur İngilizce Öğretim Programı dil bilgisi kazanımları	36
Tablo 7	Singapur İngilizce Öğretim Programı kelime bilgisi kazanımları	38
Tablo 8	Junior Cycle anahtar becerileri	40
Tablo 9	İrlanda İngilizce Öğretim Programı sözlü dil kazanımları	43
Tablo 10	İrlanda İngilizce Öğretim Programı okuma kazanımları	46
Tablo 11	İrlanda İngilizce Öğretim Programı yazma kazanımları	48
Tablo 12	Ortaokul Japonca Öğretim Programı 1. sınıf kazanımları	53
Tablo 13	Ortaokul Japonca Öğretim Programı 2. sınıf kazanımları	56
Tablo 14	Ortaokul Japonca Öğretim Programı 3. sınıf kazanımları	60
Tablo 15	Kore Dili Öğretim Programı dinleme ve konuşma kazanımları	67
Tablo 16	Kore Dili Öğretim Programı okuma kazanımları	69
Tablo 17	Kore Dili Öğretim Programı yazma kazanımları	71
Tablo 18	Kore Dili Öğretim Programı dil bilgisi kazanımları	72
Tablo 19	Kore Dili Öğretim Programı edebiyat kazanımları	74
Tablo 20	Kore Dili Öğretim Programı medya kazanımları	76
Tablo 21	Estonca Öğretim Programı sözlü ve yazılı iletişim kazanımları	81
Tablo 22	Estonca Öğretim Programı metin alma kazanımları	83

Tablo 23	Estonca Öğretim Programı metin oluşturma kazanımları	84
Tablo 24	Estonca Öğretim Programı yazım ve dil planlama kazanımları	86
Tablo 25	Estonya Edebiyat Öğretim Programı okuma ve özetleme kazanımları	90
Tablo 26	Estonya Edebiyat Öğretim Programı metni yorumlama, analiz etme ve anlama kazanımları	91
Tablo 27	Estonya Edebiyat Öğretim Programı sunum ve yaratıcı çalışma kazanımları	93
Tablo 28	Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf dinleme/izleme kazanımları	96
Tablo 29	Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf konuşma kazanımları	99
Tablo 30	Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf okuma kazanımları	101
Tablo 31	Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf yazma kazanımları	109
Tablo 32	Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (şiir) kazanımları	114
Tablo 33	Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (anlatmaya bağlı edebi metinler) kazanımları	118
Tablo 34	Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (tiyatro) kazanımları	122
Tablo 35	Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (öğretici metinler) kazanımları	126
Tablo 36	Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı yazma kazanımları	129
Tablo 37	Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı sözlü iletişim (konuşma) kazanımları	133
Tablo 38	Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı sözlü iletişim (dinleme) kazanımları	136

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Kazanım yapısı	96
Şekil 2	OECD Öğrenme Çerçevesi 2030	142
Şekil 3	21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi	145
Şekil 4	Singapur 21. yüzyıl yetkinlikleri ve öğrenme çıktıları çerçevesi	153
Şekil 5	Junior Cycle key skills	156



BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İnsan, dünyaya geldiği günden hayatını kaybettiği güne kadar çevresindeki kişilerle iletişim kurmak, duygu ve düşüncelerini ifade etmek, tecrübelerini, bilgi birikimini gelecek nesillere aktarmak için yazılı veya sözlü birçok yönteme başvurmuştur. Kullanılan bu yöntemlerin ortak noktası ise dildir. Dil, insanın anlaşılmasını sağlamakta önemli bir araçtır. Chomsky, *Aspects of the Theory of Syntax* adlı eserinde bu kavramı zihinsel bir yeti olarak tanımlamaktadır. Chomsky'ye göre dil, bireylerin sınırlı dilsel kurallarla sonsuz sayıda anlamlı ifade üretmesini sağlayan doğuştan gelen bir kapasitedir (Chomsky, 1965). İnsanı diğer varlıklardan farklı kılan, duygu, düşünce ve isteklerini anlatabilme konusunda doğal bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır (Arslan, 2017: 64).

Dil, insanlar arasındaki iletişim kurmayı sağlamasının yanında, kültür aktarımı için de önemli bir araç olarak görülmektedir. Kaplan'ın “Birey, konuştuğu dili hazır bulur. Dil, bireye toplumun bağışladığı en büyük miras ve donatımdır. Anne, baba, çevre, okul, çocuğa dil aracılığıyla toplumun asırlar boyu biriktirdiği hayat tecrübesini ve kültürü de aktarır.” şeklinde yaptığı tanım, dilin kültür aktarımındaki rolü ve önemini ifade etmektedir (İşcan, 2007: 2). Bu tanımdan da anlaşıldığı üzere dil, iletişim kurabilmenin temel amacıdır.

Birey doğduğu andan itibaren dil becerilerini bulunduğu ortam içerisinde geliştirmeye çalışır. Bu bağlamda bireyin çevresinde maruz kaldığı ilk dil ana dili olarak adlandırılır ve sezgisel olarak öğrenilir. Bireyin düşüncelerini rahatlıkla ifade edebildiği ve özgün ifadeler kullanabildiği dil ana dilidir. Ana dili öğrenilirken bir programa ihtiyaç yoktur ve edinim söz konusudur (Şahin, 2013: 14). Ana dili hareketsiz bir yapıda değildir ve gelişimi yaşam boyu devam eden bir beceridir (Kalaycı, 2022: 1).

Ana dili kavramı ile ilgili alanyazında çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. Yadav'a göre “Ana dil, bir kişinin doğumundan itibaren veya belirli bir kritik dönem içinde öğrendiği,

biyolojik olarak yaşa bağlı olarak edinilen ve sosyal kimliğin temeli haline gelen ilk dildir” şeklinde tanımlanmıştır (Yadav, 2014: 573).

Korkmaz'ın Gramer Terimleri Sözlüğü'nde ana dilin tanımı: “İnsanın doğup büyüdüğü aile ve bağlı olduğu toplum çevresinden edindiği, kendisiyle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil.” olarak yapılmıştır (Oruç, 2016: 313). Aksan ise bu kavramı: “Ana dili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinç, altına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil” olarak tanımlamıştır (Kalaycı, 2022: 11).

Edinimi ilk olarak aile çevresinde başlayan dil yetisi, ilerleyen süreçte eğitim ortamında geliştirilmeye devam ettirilmektedir. Bireyin kişilik gelişiminin iyi doğrultuda seyretmesi, kendini ifade edebilmesi dil becerilerini ne kadar iyi kullandığı ile doğru orantılıdır. Bu sebeple öğretim programlarında ana dili eğitimine gerekli önem verilmelidir.

Ana dili, onu oluşturan toplumun geçmişten günümüze kadar olan süreçteki tüm kültür ve değerleri içinde barındırır. Diller onu konuşan milletin yaşam biçimleriyle ve düşünce yapılarıyla doğrudan ilişkilidir. “Humboldt'a göre dil, bir ulusun kültür düzeyini gösteren en iyi araçtır ve ancak kendi diline dayanan, kendi dilinde ilerlemeler yapan ulus gerçek bir kültürün yaratıcısı olabilir” (Çelebi, 2006: 299). Anlaşılan o ki dil ait olduğu toplumu yansıtan bir ayna işlevi görmekte, toplumun düşünce yapısını, kültürünü ve gelişmişlik düzeyini göstermektedir. Bu bağlamda kişinin ana diline hakim olması oldukça önemli bir meseledir.

Ana dili dersleri, insanlar arasında iletişim becerilerinin gelişimi desteklemekte, buna ek olarak bireyin kendini ifade etme, anlama ve yorumlama becerilerinin en yüksek seviyeye çıkarılmasına yardımcı olmaktadır. Kişinin çevresindeki insanlarla doğru ve etkili iletişim kurabilmesi, bilişsel gelişimini tamamlayabilmesi ve çeşitli alanlarda başarı elde edebilmesi, ana dili yeterliliğiyle doğrudan ilişkilidir (Arslan, 2017: 64). Ana dili konuşmayı öğrenmek, bireylerin kapsamlı gelişimi için çok gereklidir. Ana diline hakim olan bireylerde bilişsel gelişim ve entelektüel ilerleme daha hızlı ve kolay olmaktadır (Nishanthi, 2020: 77).

Öğretim programlarında ana diline önem verilmesi kültür aktarımının sağlanması ve milli değerlere sahip bireyler yetiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda birey, içinde yaşadığı dönemin teknolojik gelişmelerine hakim olabilmek ve sürekli değişen dünyaya ayak uydurabilmek için dili etkili kullanmaya ihtiyaç duymaktadır. Ana dili yeterliliği düşük bireylerde bu beceriler yeteri kadar gelişmemektedir.

Dil, bireyin sahip olduğu potansiyeli tam anlamıyla ortaya koyması, karmaşık sorunlara çözüm üretmesi, bilimsel düşünme becerisi kazanması, farklı değerleri tanıması ve daha geniş bir bakış açısı geliştirmesi üzerinde doğrudan etkili bir unsurdur. Bu nedenle, dil becerilerinin yalnız okul dönemine özgü değil, yaşam süresince sürdürülebilir şekilde geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda birçok ülke, dil yeterliliklerinin artırılmasına öncelik vermekte ve bu alanda sürekli yeni yaklaşımlar hayata geçirmektedir (Güneş, 2011: 124).

Dil öğrenimi insanları yaşamları süresince içinde bulunabilecekleri birçok duruma hazırlamanın yanı sıra onlara yeni tutum ve davranış kazandırmayı da sağlamaktadır. Dil öğrenmek yalnızca konuşmakla sınırlı değildir. Konuşmak kadar yazmak da çağdaş insan için vazgeçilmez bir iletişim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dilin farklı iletişim şekillerine olan bu hakimiyet bireyin okur-yazar kimliğine sahip olmasını sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında okur-yazar kimliği geliştirmek, ana dilinde üst düzey konuşma ve yazma becerileri edinmekle ilişkilidir (Gündüz, 2005: 21).

Ana dili dersleri öğrenciyi iki yönlü olarak etkilemektedir. Bunlardan ilki, ana dili doğru ve etkili kullanmak için anlatım becerileri kazanmak; ikincisi ise düşünce becerilerinin derinliğini artırmak ve kişilik gelişimini desteklemektir. Bu bağlamda ana dili öğretimi gerçekleştirilirken etkinlik alanlarına gereken dikkat ve özenin gösterilmesinin bir sonucu olarak, öğrencilerin kelime dağarcığının artışı, eleştirel ve yoruma dayalı kavramaların gerçekleştiği görülmüştür (Açık Önkaş, 2010: 124). Bu bilgilerden anlaşıldığı üzere dil dünyayı anlama ve yorumlamada, bireyin kendisini ifade etmede önemli olduğu gibi kişilik gelişimini de desteklemekte, öğretim hayatında karşılaşılabilecek farklı dersleri kavrama konusunda önemli bir araç olarak görülmekte ve çeşitli zeka alanlarının gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Demirel'e göre ana dili dersleri tüm derslerin temeli konumundadır ve diğer derslerin öğretiminde bir araç olarak görülmektedir. “Ana dil dersinin etkinlik alanları anlama ve anlatma becerileri üzerine kuruludur. Ana dilinin işlek ve güzel kullanımı; anlama becerileri, okuma ve dinleme; anlatma becerileri konuşma ve yazma eğitimlerinin etkili olarak işlevselleştirilmesi ile mümkün olacaktır” (Açık Önkaş, 2010: 122). Dil eğitiminin temel amacı, bireylerin iletişim ve düşünme becerilerinin geliştirilmesidir. “Dil yoluyla iletişimin bir yönünü anlatma, diğer yönünü anlama becerileri oluşturur. Bu yüzden bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde dil eğitime, özellikle de ana dili eğitime büyük önem verilir” (Dolunay, 2010: 277).

İster ana dili ister yabancı dil olsun, tüm dil öğretim süreçlerinde geliştirilmesi hedeflenen dört temel beceri bulunmaktadır. Bu beceriler birbirinden bağımsız değil, aksine birbirini destekler niteliktedir. Bu nedenle, öğretim sürecinde bu beceriler bütüncül bir yaklaşım doğrultusunda ele alınmaktadır (Çiftçi, 2019: 137). Dil öğretim sürecinde temel beceriler sayesinde bireylerin hem kültürel kimliğin şekillenmesi ve geliştirilmesi hem de sözlü ve yazılı ifade yetisinin güçlenmesi sağlanmaktadır. Bu becerilerin etkili bir şekilde kullanılmasında dil bilgisi hakimiyeti ayrıca önem taşımaktadır. Öğrencinin dil bilgisi alanındaki yeterliliği, dilin olanaklarını kavrayabilmesini mümkün kılmaktadır (Göçer, 2015: 235).

Ülkelerin uluslararası öğrenci başarı araştırmalarındaki başarı seviyeleri, bu ülkelerin eğitim sistemlerinin başarılarının birer göstergesi olarak görülmektedir. Özellikle PISA uygulaması, bireylerin bilgiden çok günlük yaşama ilişkin becerilerini ölçtüğü göz önünde bulundurulduğunda, sonuçları önemsenen ve eğitim sistemlerini çeşitli değişiklikler yapmaya iten bir araştırma olarak karşımıza çıkmaktadır (Özer, 2020: 218). Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment - PISA), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organisation for Economic Co-Operation and Development - OECD) tarafından üçer yıllık dönemler halinde gerçekleştirilen bir izleme çalışmasıdır (MEB, 2023: 12). PISA sınavının uygulaması on beş yaşındaki bireyler üzerinde yapılmaktadır.

PISA, bireylerin okulda öğretim programları içerisinde belirlenen konuları ne kadar öğrendiğinin ötesinde, yaşadıkları hayat içinde karşılaşılabilecekleri durumlarda, okul eğitimi

aracılığıyla edindikleri bilgi ve becerileri kullanabilme, akıl yürütme, analiz etme gibi becerileri kullanabilen etkin birer iletişimci olup olmadıklarını ölçmeyi hedeflemektedir (Çelen vd., 2011: 767). Bu süreçte okulların niteliği, eğitime eşit erişim, iş birliği imkanları, bireylerin psikolojik düzeyde iyi oluşları, sosyal ilişkileri ve akademik yeterlilikleri gibi pek çok unsur dikkate alınmaktadır (Aydın ve Çilek, 2024: 2364).

PISA, temelde matematik okuryazarlığı, fen okuryazarlığı ve okuma becerileri değerlendirilmektedir. Araştırma kapsamında ele alacağımız okuma becerileri; kişinin topluma dahil olmak, potansiyelini arttırmak, bilgisini genişletmek ve hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla yazılı metinleri doğru anlama, uygun şekilde kullanma ve bu metinler üzerine düşünme olarak tanımlanmaktadır (Benzer, 2019: 99).

Teknolojinin her alanda artan etkisi ve hızlı değişim göstermesi, okuma becerilerinin de aynı hızla önem kazanmasına zemin hazırlamıştır. Çünkü günümüzde geleneksel olan baskılı metinlerin yanında, dijital ortamlarda çeşitli türlerdeki metinlerden yapılan okumalar ön plana çıkmaktadır. Fakat dijital ortamlardaki içerik yoğunluğu, doğru ve tutarlı bilgiye ulaşmayı zorlaştırmakta ve bilgi edinme konusunda bireye düşen sorumluluğu artırmaktadır. Bu bilgiler ışığında okuma becerileri okuryazarlığı, kişisel hedeflere ulaşmak, bilgi ve yetenekleri geliştirmek ve aynı zamanda topluma katkıda bulunmak için metinleri anlamak, kullanmak, değerlendirmek, yansıtmak ve etkileşim kurmak olarak tanımlanmaktadır. 21. yüzyıldaki dijital platformlara kadar uzanan metinlerin anlaşılmasında okuma becerisi, farklı kaynakları sentezlemeyi, gerçek ve görüş ayrımı yaparak bilgi oluşturmayı gerektirmektedir (OECD, 2021).

PISA uygulamasında okuma becerilerinin ölçülmesi metin temelli olarak yapılmaktadır. Söz konusu metinler metin türleri, metinle etkileşim sürecinde kullanılan bilişsel süreçler ve farklı zorluk düzeyindeki sorular olarak üç farklı boyutta ele almaktadır. Bu üç başlık şu şekilde açıklanmaktadır (MEB, 2023: 85-88):

A. Metin Türleri

Okuma becerilerinde belirli bir düzeyde olan okuyucuların, okuduğu metni anlaması ve ilgili soruları çözebilmesi için metinlerde aktarılan bilgileri birbiriyle ilişkilendirmesi

gerekmektedir. Baskılı metinlerin yanında dijital medya metinlerinin ön plana çıkması, çok sayıda yeni metin türlerini ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden değerlendirme sürecinde farklı metin türleri kullanılmıştır.

a. Metnin Kaynağına Göre:

- *Tek kaynaklı metinler:* Bu metinler yazarı, yazılma ve yayımlanma tarihi, referans numarası gibi unsurları belli metinlerdir.
- *Çok kaynaklı metinler:* Yazarı, yayınlanma tarihi, başlığı veya referans numarası farklı olan metinlerdir.

b. Metnin etkileşim şekline göre:

- *Durağan Metinler:* Dijital metinlerin kimisi, baskılı metinlerdeki gibi düşük düzeyde etkileşim gerektirir. Bu tür metinlerde baskılı metinlerdeki sayfa çevirme mantığına paralel olarak kaydırma çubukları ve sekmeler kullanılır.
- *Dinamik Metinler:* Okuyucunun başka bölümlere sayfaya veya internet sitesine gitmesini sağlayan metin içerisindeki sayesinde aradığı bilgiye ulaşmasını sağlayan anahtar kelimeler veya bağlantı linklerinden oluşur.

c. Metnin şekline göre:

- *Devamı olan metinler:* Paragraflar halindeki cümlelerden oluşmaktadır.
- *Devamı olmayan metinler:* Birkaç listenin bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. (Tablolar, listeler, grafikler, diyagramlar, reklamlar, kataloglar, planlar ve indeksler gibi.)
- *Karma metinler:* Durağan ve dinamik metinlerin bir arada sunulduğu metinlerdir. (Resimle birlikte verilmiş bir paragraf veya açıklayıcı göstergedeki bir grafik vb.)

d. Metnin türüne göre:

- *Betimleme:* Bir nesnenin çeşitli özelliklerini anlatan ve “ne” sorusuna yanıt veren metinlerdir.
- *Hikaye:* Belli bir zaman diliminde gerçekleşen olayların anlatıldığı metinlerdir ve “ne zaman” sorusuna yanıt verir. (Gazete yazıları, biyografi, kısa bir öykü bu türe örnek gösterilebilir.)

- *Açıklama*: Kavramların zihinde nasıl algılandığını sunan metinlerdir.
- *Tartışma*: Genellikle “neden” sorusuna cevap veren önerme ve kavramların arasındaki ilişkinin ikna etmeye yönelik şekilde açıklandığı metinlerdir.
- *Yönerge*: Bir şeyin nasıl yapılacağını açıkladığı metinlerdir.
- *Etkileşim*: Bilgiyi okura etkileşim ile sunan metinlerdir. İkili ilişkilerin kurulmasını sağlar. (Mektup, davetiye vb.)

B. Bilişsel Süreçler

PISA okuma becerileri değerlendirme kapsamında dört farklı bilişsel süreç ele alınmıştır. Bunlar akıcı okuma, anlama, bilgiye ulaşma, değerlendirme ve derinlemesine düşünmedir.

a. Akıcı Okuma

Bireylerin metinleri kolay ve etkili şekilde okumaları olarak tanımlanır. Verilen anlamının kavranması için metni doğru okuma, çözümleme, ifade etme ve işleme becerilerini kapsamaktadır. PISA uygulamasında akıcı okuma becerileri değerlendirilirken, bireylere basit yapıları cümleler verilmekte ve bu cümlelerin anlamlı olup olmadığı sorgulanmaktadır.

b. Bilgiye Ulaşma:

Metinden hareketle bilgiyi bulmaya yönelik olan bilişsel süreçtir. Bu bilişsel süreçte okuyucuların, sunulan bilgiyi hızlı ve doğru şekilde anlamlandırabilmesi için paragraflar arasındaki tutarlılığı, bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini değerlendirmeleri gerekmektedir. Baskılı okuma veya dijital ortamda okuma yaparken ihtiyaç duyulan becerilerin farklı olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

c. Anlama:

Bu süreçte okuyucuların metinlerdeki açık veya örtülü anlamı kavramaları gerekmektedir. Metnin uzunluğuna göre “gerçek anlam ifade etme” ve “çıkarımları birleştirme ve çıkarımlar oluşturma” olarak başlıklandırılmıştır. Gerçek anlam ifade etme sürecinde kısa metinlerde aranan cevabın bulunması; çıkarımları birleştirme ve çıkarımlar

oluşturma sürecinde ise uzun metinlerdeki bilgileri ilişkilendirerek çıkarımlarda bulunması beklenir.

d. Değerlendirme ve Derinlemesine Düşünme:

Bu süreçte okuyuculardan sadece açık ve örtük anlamları kavramaları değil, aynı zamanda metnin içerik ve biçimsel yönlerini nitelik açısından değerlendirebilmeleri hedeflenmektedir. Bu değerlendirme süreci, “niteliği ve güvenilirliği değerlendirme”, “metnin içeriği ve biçimi üzerine düşünme” ve “uyuşmazlıkları belirleme” olmak üzere üç ana başlık altında ele alınmaktadır. Niteliği ve güvenilirliği sorgulama esnasında okuyucunun, metnin içindeki bilgilerin doğruluğunu, geçerliliğini ve tarafsızlığını tespit etmesi gerekmektedir. İçerik ile biçim arasındaki ilişki değerlendirilirken ise metnin yapı özellikleri ve yazarın bakış açıları arasındaki uyum göz önünde bulundurulmaktadır. Anlam çelişkilerinin belirlenmesi ve giderilmesi aşamasındaysa farklı metinlerdeki bilgileri kıyaslayarak çözüm bulma becerileri devreye girmektedir.

C. Sorular

Bireylerin PISA'da yer alan soruları cevaplamak için bilişsel süreçlerden en az birini kullanmaları gerekmektedir. Sorular bir veya birden daha çok metinden oluşan üniteler biçiminde oluşturulmaktadır.

PISA'da okuma becerilerinin ele alınış şekli göz önünde bulundurulduğunda, bu beceri alanında başarı göstermek için okuma becerilerinin geliştirilmesinde kritik önemi olan ana dili öğretim programlarının bilişsel becerileri destekler nitelikte düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü PISA, bireylerin edindiği bilgileri beceriye dönüştürülüp dönüştürülmediğini ölçen bir araştırmadır (Yıldırım Suna ve Benzer, 2023: 1740). Bireylerin herhangi bir alanda bilgi edinmek ve bu bilgileri farklı disiplinlerle ilişkilendirebilmesi için okuma becerilerine sahip olması gerekmektedir. Bu doğrultuda söz konusu becerilerin temel alındığı ana dili veya edebiyat derslerinin içeriğinin işlevsel olması gerekmektedir.

PISA sonuçları ve ilgili literatür doğrultusunda yapılan değerlendirmelerde, ana dilinde güçlü temele sahip olmanın üst düzey okuma-anlama becerilerini önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Okuma yalnızca yazılı sembolleri tanıma değil, üst bilişsel

becerileri barındıran bir etkinliktir. OECD verilerine göre ana dilinin öğretim dili olmayan ülkelerde okuma becerileri puanları, ana dilinin öğretim dili olduğu ülkelere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. (OECD, 2019) Ana dili yetkinliği okuma becerilerini geliştirir; okuma becerilerinin geliştirilmesi ise tüm disiplinlerde başarı elde etme konusunda önemli bir yetkinlik alanı oluşturmaktadır.

Okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde özellikle metin türüne özgü okuma çalışmalarının ağırlıklı olarak yapılması okuma sürecini istenen performans düzeyinde gerçekleştirme açısından önemlidir. Farklı metin türlerinin ele alınması, bireylerin metin yapılarına dair farkındalık kazanmalarını sağlayarak bilişsel şemaları işleme, hangi stratejileri kullanacaklarını seçme ve bilgilerini düzenleme gibi hususlara destek olmaktadır. Farklı metin türlerinin taleplerinin de farklı oluşu, metin türleri arasındaki ayırt edici özellikleri ve metne yaklaşım yollarını öğrenmelerini de gerektirmektedir (Amanvermez, 2025: 177).

Okuma becerisi, alışkanlık ve tekrar gerektirmektedir. Okuma becerilerinin geliştirilerek devamlılık sağlanması zorunlu eğitim içinde atılan temellere bağlıdır. Bu beceri öğrenme, araştırma, yorum yapma, tartışma ve eleştirel düşünme gibi bilişsel süreçleri kapsayan çok yönlü bir yapıya sahiptir (Batur ve Alevli, 2014: 23). Okuma becerisinin teşvik edilmesine ana dili programlarında yer verilmesi üzerine öğretim programları ve kazanımlar geliştirilmesi 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi ile doğru orantılı olarak ilerlemektedir. 20. yüzyıl okuryazarlığı, önceden belirlenmiş ve seçilmiş bilgiyi işleme üzerine kuruluyken 21. yüzyıl okuryazarlığı, hazır bilgiyi değerlendirmenin yanında bilgiyi inşa etme ve doğrulamakla ilişkili olarak gelişmiştir (OECD, 2021).

Yaşadığımız çağın bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler ve toplumsal değişimler, bireylerin dil becerilerine sahip olmanın yanında 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan yetkinlikleri edinmeleri ve üst bilişsel farkındalık sahibi olmalarını gerektirmektedir. Ana dili öğretimi, bireylerin bilişsel ve sosyal gelişiminde rol oynadığı gibi bu yetkinliklerin kazandırılmasında da önemli bir konumda yer almaktadır. Bu nedenle ülkeler, ana dili öğretim programlarını çağın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlemekte ve öğrencilerin hem dilsel hem de kültürel açıdan donanımlı şekilde yetişmelerini hedeflemektedir.

Uluslararası düzeyde uygulanan sınavlarda, ülkelerin dil becerileriyle akademik başarıları arasındaki ilişki ortaya konulmaktadır. Özellikle okuma becerileri alanındaki başarı, öğrencilerin diğer disiplinlerdeki başarısını doğrudan etkilemektedir. PISA'da yüksek başarı elde eden Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore ve Estonya gibi ülkeler, ana dili öğretim programlarında yeni yaklaşımlar, içerikler ve yöntemler benimsemektedir. Türkiye ise bu ülkelere kıyasla dil öğretiminde geleneksel yöntemlerin kullanılmaya devam ettirdiği ve kendi önceliklerini belirlediği görülmektedir.

Farklı ülkelerin ana dili öğretim programının amaç, beceri ve kazanımlar açısından karşılaştırılması, mevcut uygulamaların güçlü ve zayıf yönlerinin saptanmasında ve Türkiye'deki programın geliştirilmesine yönelik öneriler sunmak için önemlidir. Ülkemizin PISA gibi uluslararası sınavlarda daha iyi düzeyde başarı elde etmesi, eğitim sisteminin eksiklerinin belirlenmesi ve gereken yeniliklerin yapılması için alanyazında yapılan çalışmalarda ana dili derslerinin özellikle beceri ve kazanımlarının kıyaslandığı çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Bu durum çalışmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemleri

Araştırmanın amacı PISA 2022 sonuçlarına göre okuma becerileri alanında üst sıralarda yer alan ve yüksek başarı gösteren Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore ve Estonya ülkelerinin ana dili öğretim programlarının, Türkiye'de okutulmakta olan Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı ile amaç, kazanım ve beceriler açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu karşılaştırma aracılığıyla söz konusu ülkelerin öğretim programlarında yer alan kazanım yapıları, dil becerileri alanlarındaki dağılım, bilişsel ya da üst bilişsel beceri düzeyleri ve programların öğrencilerde geliştirmeyi amaçladığı yeterlilik türleri ayrıntılı biçimde değerlendirilecektir.

Araştırma kapsamında ayrıntılı olarak ortaya konacak olan benzerlik ve farklılıklar, uluslararası düzeyde başarıya, özellikle PISA sonuçlarına nasıl yansıdığı değerlendirilecektir. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin ana dili öğretim programlarının gelişim alanlarını belirlemek ve programların güncellenmesine yönelik somut öneriler

geliştirmek amacıyla da kullanılabilecektir. Bu sayede Türkiye'nin uluslararası sınavlardaki başarı düzeyini artırmaya yönelik eğitim politikalarına katkı sunulması hedeflenmiştir.

1.2.1. Alt Problemler

- Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin öğretim programlarının özellikleri nelerdir?
- Belirlenen ülkelerin öğretim stratejileri nelerdir?
- Belirlenen ülkelerin sahip olduğu öğretim programlarının özellikleri bakımından Türkiye ile benzerlik ve farklılıkları nelerdir?
- Belirlenen ülkelerin öğretim programlarında ve kazanımlarında yer alan 21. yüzyıl becerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin okuma becerileri başta olmak üzere, matematik ve fen okuryazarlığı alanındaki başarılarını arttırmak için veriler sunmayı hedeflemektedir. Bu da Türkiye'nin uluslararası düzeydeki başarısına doğrudan etki edebileceği ve başarı düzeyini yükseltmeye yönelik stratejilerin belirlenmesine katkı sağlayabileceği düşünülmüştür.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı olarak adlandırılan ana dili öğretim programları teorik olarak incelendiğinde, programların dil becerilerini geliştirmeye ve istenilen başarı sonucunu verebilecek nitelikte hazırlandığı görülmektedir. Ancak bu programların, uzun senelerdir PISA gibi uluslararası değerlendirme sınavlarında hedeflenen başarı düzeyine ulaşmada yeterli etki sağlayamadıkları ülkenin üst sıralarda yer almamasından anlaşılmaktadır. Bu sebeple, başarı düzeyi yüksek olan ülkelerin öğretim programlarının nitelikleriyle Türkiye'deki mevcut programların analiz edilmesine ve gerekli önerilerin belirlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Alanyazın incelendiğinde bu konuyla ilgili çalışmaların yeterli sayıda olmadığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle, söz konusu araştırma alanyazına katkı sunacak ve ilerleyen dönemlerde gerçekleştirilecek çalışmalara kaynak niteliği taşıyacaktır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Çalışma kapsamında belirlenen ülkelerin PISA başarısının sürekli olduğu ve ilgili bakanlıkların resmî web sitelerinden alınan öğretim programlarının güncel olduğu varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada,

- Singapur'da 2020 yılından bu yana yürürlükte olan ortaokul (7., 8. ve 9. sınıflar) İngilizce Öğretim Programı,
- İrlanda'da 2018 yılından bu yana yürürlükte olan ortaokul (7., 8. ve 9. sınıflar) İngilizce Öğretim Programı,
- Japonya'da 2017 yılında hazırlanan ve 2021 yılından bu yana yürürlükte olan ortaokul (7., 8. ve 9. sınıflar) Japon Dili Öğretim Programı,
- Güney Kore'de 2022 yılından bu yana yürürlükte olan ortaokul (7., 8. ve 9. sınıflar) Kore Dili Öğretim Programı,
- Estonya'da 2011 yılında hazırlanan ve 2024'te revize edilen ortaokul (7., 8. ve 9. sınıflar) Estonca Dili Öğretim Programı,
- Türkiye'de 2018 yılından bu yana yürürlükte olan ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (7, 8. sınıflar), ve ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı (9. sınıf) inceleme kapsamında belirlenmiştir.

1.6. Tanımlar

PISA: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı

OECD: Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı

Ana Dil: Çocuğun ailesinden veya içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil. (TDK)

Öğretim Programı: Bir okulu bitirmek veya bir alanda uzmanlaşmak için okunması gereken ders ve konuları kapsayan plan; ders programı, müfredat programı. (TDK)

Okuryazarlık: Karmaşık metinleri anlama, bu metinlerden bilgi çıkarma ve bu bilgiyi çeşitli amaçlar için kullanma yeteneği. (OECD)

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. İlgili Araştırmalar

İlkin (2023), 2018 yılında gerçekleştirilen PISA uygulamasında her kıta içinde birinci olan Kore, Estonya, Avustralya, Şili, Kanada ve Yeni Zelanda ülkelerinin ana dili öğretim programları ile Türkçe Dersi Öğretim Programı karşılaştırmalı olarak incelendiği yüksek lisans çalışması yapmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kazanım göstergelerinin benzerlik gösterdiği; kazanımları destekleyen yetkinlikler, değerler, ders materyalleri, yöntem ve teknikler, ölçme ve değerlendirme kriterlerinin ise farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Kalaycı (2022), 2012, 2015 ve 2018 yıllarında gerçekleşen PISA uygulamalarında okuma becerileri alanında sürekli ilk 10 içinde başarı gösteren Singapur, Hong Kong, İrlanda, Güney Kore, Finlandiya, Kanada'nın ve sıralaması yükselişe geçen İsveç ve Amerika Birleşik Devletleri'nin ana dili öğretim programlarını Türkiye ile karşılaştırmayı amaçlayan doktora çalışması yapmıştır. Öğretim programları karşılaştırmalı olarak ANFİZ yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda kazanım sayılarının PISA başarısı ile doğru orantılı olmadığı tespit edilmiştir.

Karakaş Yıldırım (2021), PISA okuma becerileri alanında başarı göstere Japonya'nın ve Türkiye'nin ana dili öğretim programları ve ders kitaplarındaki etkinlik örneklerinin doküman analizi yöntemi ile toplanıp karşılaştırıldığı doktora çalışması yapmıştır. Araştırma sonucunda Türkçe ders kitaplarının etkinlik sayısının Japonca ders kitaplarına oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Aslantaş (2017), 2009, 2012 ve 2015 yıllarında gerçekleştirilen PISA uygulamalarında okuma becerileri alanında başarılı olan Singapur, Finlandiya ve Güney Kore ana dili öğretim programlarını ve Türkiye ana dili öğretim programı üzerinde yüksek lisans çalışması yapmıştır. Programların amaç, içerik ve değerlendirme öğelerini karşılaştırarak benzer ve farklı yönleri üzerinde durmuştur.

Sefer (2015), 2006, 2009 ve 2012 yıllarında gerçekleştirilen PISA uygulamalarında okuma becerileri alanında başarı gösteren Hong Kong, Finlandiya, Kore ve Singapur'un ana dili ğretim programları, Türkiye'nin Türkçe Dersi ğretim Programı ile karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıkları tespit edildiği yüksek lisans çalışması yapmıştır. Araştırmada doküman incelemesi kullanılmış, veriler içerik analizi kullanılarak incelenmiştir.



ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, araştırmada incelenen materyaller, veri toplama aracı ve verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Deseni

Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin ana dili öğretim programlarında yer alan kazanımlar, beceri ve yetkinlikler çerçevelerini incelemeyi hedeflemektedir. Yapılan bu çalışma nitel araştırma özelliği taşımaktadır. Nitel araştırmaların en belirgin özelliği, doğal ortamda gerçekleşen olgu, olay veya davranış üzerine eğilerek araştırmalar meydana getirmektir (Büyüköztürk vd., 2023: 253).

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden çoklu durum çalışması yaklaşımıyla yürütülmüş; veri toplama sürecinde ülkelerin öğretim programları doküman incelemesi tekniğiyle analiz edilmiştir. Doküman incelemesi, yazılı belgelerin içeriğinin sistemli bir şekilde analiz etmeye yönelik bir araştırma yöntemidir (Wach, 2013: 1). Bu yöntem, araştırılan konuya dair dokümanları bilimsel kurallara uygun olarak incelenmesini ifade etmektedir. Mevcut dokümanlar incelenirken dokümana ulaşma, orijinliliğini teyit etme, dokümanı anlama, analiz etme, veriyi kullanma ve raporlaştırma olarak beş süreçten geçmektedir (Kısa, 2020: 131).

3.2. Araştırmanın Materyalleri

Araştırmanın çalışma materyalleri PISA 2022 uygulamasında başarıyla üst sıralarda yer alan Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin 7., 8. ve 9. sınıf düzeylerini kapsayan ana dili öğretim programlarından oluşmaktadır. Araştırmada Singapur İngilizce Öğretim Programı, İrlanda İngilizce Öğretim Programı, Japon Dili Öğretim Programı, Kore Dili Öğretim Programı, Estonca Dili Öğretim Programı, Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı incelenmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada 2022 yılında gerçekleşen PISA uygulamasının okuma becerileri alanında üstün başarı gösteren Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore ve Estonya ana dili öğretim programları ile Türkiye ana dili öğretim programları üzerinde inceleme yapılmıştır. Çalışmanın kapsamı öğretim programlarının 7., 8. ve 9. sınıf düzeyleri ile sınırlı tutulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde belirlenen veriler, daha öncesinde belirlenmiş temalar doğrultusunda sınıflandırılmakta, özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Elde edilen bulgular arasında sebep-sonuç ilişkisi kurulmakta ve gerektiği durumlarda karşılaştırmalar yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, akt. Karataş, 2015: 73). Bu kapsamda Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'ye ait ana dili öğretim programları resmî eğitim bakanlıklarının sitelerinden Türkçeye çevrilerek incelenmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen ülkelerin ana dili öğretim programlarına ait kazanım ve becerilerin benzer ve farklı olduğu yönler karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Öğretim Programı

Eğitim kavramı ile ilgili olarak alanyazında birçok tanımlama yapıldığı görülmektedir. TDK'de bu kavramın “çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişilik geliştirmelerine, okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme; terbiye” olarak tanımlandığı görülmektedir. Eğitimi toplumsal bir olgu olarak ele alan Durkheim'e göre eğitim, yetişkin kuşakların toplumsal yaşam için henüz olgunlaşmış olmayan kuşaklar üzerine uyguladığı eylemdir. Ona göre eğitim genç kuşağın toplumsallaştırılmasından geçmektedir (Namlı ve Kayaalp, 2022: 122). Ünal ve Ada (2011: 61)'ya göre eğitim, bireyin toplumsallaşması amacıyla okul, ev ve bunların dışında gerçekleşen kişiliğin oluşum ve gelişim sürecidir. Şimsek (Şimşek, 2007)'e göre ise eğitim, insanın yaşamı boyunca devam eden, bireye nasıl yaşaması gerektiğini öğretme, düşünce becerisinin geliştirildiği ve bu doğrultuda davranış değişikliklerinin meydana getirildiği bir süreç olarak tanımlanmaktadır (akt. Kaş ve Köktürk, 2021: 98).

Eğitimin amacı, bireylerin eğitim almadan önce ve aldıktan sonra davranış biçimlerinde ölçülebilir ve gözle görülür bir değişim yaşamaları ve bu değişimi yaşam biçimi haline getirmeleridir. Eğitim aracılığıyla farklı sosyal ve kültürel ortamlardan gelen bireylerin yaşadığı davranış değişiklikleri onlara yaşamları boyunca rehber olma niteliği taşımaktadır (Şahin, 2006: 1). Eğitimin amacının belirlenmesi, bugün ya da ileriye dönük bir eğitim etkinliğinin sonucunu belirleyerek, istenen sonuca ulaşma eğilimi göstermek demektir (Brubacher, 2019: 417).

Öğretim kavramı TDK'de “belli bir amaca göre gereken bilgiyi verme işi; öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi” olarak tanımlanmıştır. Saracoğlu ve Küçükoğlu, Öğretim İlke ve Yöntemleri adlı kitaplarında öğretim kavramını, insanoğlunun hayatının belirli bölümlerinde planlı, programlı, genellikle bir belge ile sonuçlanan ve bireyde önceden belirlenmiş kazanımların edinilmesini sağlayan

etkinlikler bütünü, olarak tanımlamışlardır (Saracoğlu ve Küçükoglu, 2015, akt. Kaş ve Köktürk, 2021: 100).

Öğretme süreci, planlanmış etkinlikler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bu noktada öğretim programlarının hazırlanma sürecinde, eğitim programları kılavuz görevi görmektedir. Bundan dolayı öğrenme ve öğretme sürecindeki tüm aşamalar eğitim programının içerisinde yer almaktadır. Öğretim kavramı günlük kullanımda eğitim kavramı ile aynı anlamda kullanılıyor olsa da birbirinden farklı anlamlara sahip oldukları alanyazında yapılan tanımlar sayesinde daha net şekilde anlaşılmaktadır.

Eğitim programı ve öğretim programı arasındaki fark eğitim programının “ne öğretelim” sorusunu ele alırken, öğretim programının “nasıl öğretelim” sorusunu ele aldığı belirtilmesi gereken bir durumdur (Laska ve Gürbüz Türk 2019: 258). Söz konusu iki sözcüğün eğit-bilimsel ve öğret-bilimsel boyutta kapsam, mekan, plan/program, süreç, ölçme ve değerlendirme gibi konularda birbirinden farklılıklar gösterdiği görülmektedir.

Her iki kavram kapsamları doğrultusunda karşılaştırıldığında, eğitim kavramının öğretim kavramına göre daha geniş bir alanı kapsadığı görülmektedir. Eğitim formal ve informal boyutları içerirken öğretim, konunun yalnız formal boyutuyla sınırlıdır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde eğitimin öğretimi kapsayan bir boyutu olduğu görülmektedir. Eğitim, her türlü bilgi ve beceriyi temel alırken öğretim, önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda planlı bir şekilde yürütülmektedir (Kaş ve Köktürk, 2021: 98). Bu doğrultuda iki kavram arasındaki farkların şu şekilde sıralandığı görülmektedir (Bulut vd., 2023: 1377):

- Eğitimde çözüm odaklı ve yaratıcı bireyler yetiştirilmesi için gerekli pratik bilgiler ve soyut değerler yer alırken; öğretimde teorik bilgiler ön planda tutulur.
- Eğitim zaten bilinen bilginin deneyimlenmesini sağlayarak tecrübe kazandırmaya yönelikken öğretimde kişiye yeni bilgiler aktarılması planlanır.
- Eğitimde beceri, yetenek ve deneyimler; öğretimde ise bilgi ve içerik ön plandadır.
- Eğitim derinlik kazandırmayı hedefler ve kişiyi belirli alanlarda uzmanlaştırır. Öğretimde ise bireyin farklı disiplinlerden temel bilgileri edinmesi sağlanır.

- Eğitim iş hayatı, aile hayatı vb. alanlarda yoğun olarak uygulanırken; öğretim, öğretim programı çerçevesinde öğretmenlerden elde edilen bir süreçtir.

Yapılan tanımlar ve ortaya konulan farklar göz önünde bulundurulduğunda eğitimin öğretime göre daha genel bir kavram olduğu görülmektedir. Eğitim için özellikle belirlenmiş bir süre sınırlaması yoktur ve yürütülmesi zorunlu kılınan bir kurum belirlenmemiştir. Bu kavram hayatın her alanında gerçekleşebilecek bir süreçtir. Öğretim ise eğitim kurumlarında belli bir süre içerisinde, belli bir program dahilinde gerçekleştirilmektedir. Öğretim bu bağlamda eğitimin bir parçası olarak ele alınacak bir kavramdır.

“Öğretim programı okullarda öğretimi düzenleyen tek etken değildir ama en önemli etkidir. Öğrenme ve öğretme etkinlikleri öğretim programı ile oluşturulur. Neyin nasıl düşünülp oluşturulduğu, niçin planlandığı ve ne kadar zaman ile sınırlandırıldığı öğretim programı ile açıklanmaktadır” (Uzun, 2009: 56). TDK'ye göre “Bir okulu bitirmek veya bir alanda uzmanlaşmak için okunması gereken ders ve konuları kapsayan plan; ders programı, müfredat.” şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka tanım ise dersle ilgili öğretme-öğrenme sürecinde nelerin, niçin ve nasıl yer alacağını gösteren bir kılavuz, başka bir deyişle bu nitelikte bir proje planıdır (Özçelik, 2014: 4).

Öğretim programları, bireylerin yaşamlarında ihtiyaç duyabilecekleri bilgi ve becerileri önceden belirleyerek, bunları belirli zaman dilimlerinde öğrencilere kazandırmak üzerine kuruludur (Güzel ve Karadağ, 2013: 46). Bu programlar bireyin özgün, sorgulayıcı, eleştirel ve yenilikçi düşünme becerilerini geliştirmesini sağlarken aynı zamanda analitik değerlendirme yapabilen, üst bilişsel yeterliliklere sahip bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir (Özdaş, 2019: 773).

Uygulanacak olan öğretim programlarının hazırlanmasında dört temel soru üzerinde durulur. Programın hazırlanmasından önce cevaplandırılması gereken bu sorular şunlardır (Kısakürek, 1983: 218):

- Eğitim programlarının amacı nedir?
- Bu amacı gerçekleştirmek için hangi konulara yer verilmelidir?
- Hangi öğrenme tecrübeleri ve öğretim yöntemlerine yer verilmelidir?

- Değerlendirilmesi gereken sonuçlar nelerdir?

İçinde yaşadığımız çağın değişen ihtiyaçlarına yanıt veren, sosyal ve teknolojik yeniliklere uyum sağlayan, araştırma ve sorgulama becerisine sahip, kendini geliştiren ve öz güven sahibi bireylerin yetiştirilmesi eğitim aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda anlaşıyor ki söz konusu öğretim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesi bir defa ile sınırlı değildir. Teknolojinin sürekli olarak gelişmesi, günlük yaşantının ve dolayısıyla ihtiyaçların değişmesi, yeni beceri gereksinimlerinin ortaya çıkması gibi durumlarda mevcut öğretim programları yetersiz kalabilmektedir. Dünya genelinde özellikle bilim ve teknolojiye olmak üzere hemen hemen her alanda gerçekleşen değişim ve dönüşümlerin doğal bir sonucu olarak eğitim alanına yansımakta ve eğitim süreçlerinde yapılacak yeni planlamalarla ilettilmesini zorunlu kılmaktadır. Bireylerin günümüz koşullarının gerektirdiği yeterliliklerle donanımlı olarak hayata hazırlanmaları gerekmektedir (Göçer, 2018: 197). Bundan dolayı her ülkenin belirlediği öğretim programlarında koşulların gerektirdiği doğrultuda iyileştirmeler ya da bütününde değişiklikler yapılabilmektedir. Toplumun dinamikleri ve yaşadığı değişimler eğitim ve öğretim programlarının da dinamik bir yapıda olmasını gerektirmektedir (Varış, 2019: 24).

Öğretim programı yapısı, hedef, içerik, öğrenme- öğretme süreci ve değerlendirme öğelerinden oluşmaktadır. Hedef kavramı, öğrenen bireye kazandırılacak istendik davranışları içermektedir. İçerik ögesinde öğretim programında belirlenen amaçlara uygun olan konuların bütünü oluşturulmuştur. Öğrenme ve öğretme boyunca belirlenen amaçlara ulaşmak için hangi öğrenme-öğretme modeli, stratejisi ve yönteminin seçileceği belirlenmiştir. Son olarak değerlendirme ögesinde ise hedef davranışların sınanarak istendik davranışların hangi düzeyde kazandırıldığının kontrolü yapılmaktadır (Demirel, 2006, akt. Yıldız, 2015: 91).

Programın yapısal öğeleri, tüm derslerin temeli olarak görülen ana dili eğitimi sürecinde de temel bir çerçeve oluşturmaktadır. Çünkü dil öğretimi, yalnızca kuramsal bilgilerin aktarılması ile sınırlı bir süreç değildir. Aksine bireylerde kalıcı becerilerin geliştirilmesini hedefleyen çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu doğrultuda programın öğelerinin dilin hem iletişim hem de bilişsel işlevlerini destekleyecek nitelikte düzenlenmesi önemlidir.

Birey, doğumundan itibaren bilinçli veya bilinçsiz olarak içinde bulunduğu toplumun diline maruz kalmaktadır. Dinlemeyle başlayan ve konuşmayla devam eden süreçte dilin işleyişi sezgisel olarak fark edilmektedir. Fakat okul çağına gelindiğinde doğal edinilen dil yeterliliği tek başına yetersiz kalacak ve eğitim süreci ile geliştirilmesine ihtiyaç duyulacaktır. Bu doğrultuda eğitim kurumlarında verilen dil eğitiminin temel amacı, bireye bulundukları sınıf düzeylerine uygun kazanımlar doğrultusunda dört temel beceri olan okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini edindirmek ve bu becerileri etkili şekilde kullanmalarını sağlamaktır (Göçer, 2015: 240). Dil eğitimi sürecinin en önemli kaynağı olan program, sağlayacağı hedeflerle eğitim dünyasına ve geleceğe ışık tutacak şekilde hazırlanmaktadır (Baş, 2012: 272).

Ana dili eğitimi bilgi aktarmaktan ziyade temel dil becerilerinin bireye kazandırılmasını esas almaktadır. Bunun yanında ana dili öğretiminin, anlama ve anlatma becerileri olarak iki ana boyutunun olduğu bilinmektedir. Anlama etkinlikleri okuma ve dinleme; anlatma etkinlikleri ise konuşma ve yazma becerileri aracılığı ile gerçekleştirilmektedir (Epçapan, 2018: 619).

Öğrenme sürecinde kullanılan becerilerin içerisinde en önemli görülen ve ağırlık verilen beceri okumadır. Okuma ve buna bağlı olarak anlama birbiri ile doğrudan bağlı iki alandır. Okuma, bilişsel ve psikomotor bir öğrenme sürecidir. Okuma eylemi gerçekleşirken göz ile beyin eş zamanlı olarak hareket etmektedir (Epçapan, 2018: 620). Özbay'a göre bu kavram gördüğünü anlama faaliyeti olarak tanımlanırken, Akyol'a göre yazar ve okur arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli kılan bir anlam oluşturma süreci olarak tanımlanmıştır. Okuma eğitimi alan öğrencilerden yaratıcı okuma, eleştirel okuma, not alarak okuma, görsel okuma vb. okuma stratejilerinde beceri geliştirmeleri beklenmektedir (Çiftçi, 2019: 137).

Dinleme, konuşanın iletmek istediği mesajı sorunsuz olarak anlayabilme ve mevcut uyarana karşı tepki geliştirebilme etkinliğidir (Demirel, 1996, akt. Pilav, 2019: 182). Dinlemek doğuştan gelen, zaman içinde gelişen ve bireyin hayatı boyunca en çok kullandığı beceri alanıdır. Bireyler bilgi edinmek için bu beceriyi kullanır. Dinlediği kişinin aktardığı

bilgisinin yanında duygu, düşünce ve bakış açılarını öğrenir ve bunlarla ilgili çeşitli çıkarımlarda bulunur (Aydeniz ve Haydaroğlu, 2021: 202).

“Konuşma, duygu, düşünce ve dilekleri görsel, işitsel öğeler aracılığı ile karşımızdakine iletme, açıklamak, dışa vurmaktır” (Türkyılmaz, 2019: 272). Dinleme ve konuşma becerileri bireylerin diğer temel becerilerden daha erken bir zamanda doğal yollarla kazandığı becerilerdir. Bu becerilerin, okuma ve yazmanın aksine eğitim olmadan çevre faktörü ile kazanılması mümkündür.

Yazma becerisi, bilginin ediniminde ve edinilen bilginin kalıcı belleğe kaydedilmesinde en önemli yöntemlerden biri olarak görülmektedir. Yazma becerisi sayesinde bireyler sahip olduğu bilgiyi kültüre dönüştürür ve zamanla hayatının bir parçası haline getirir. İyi bir yazma becerisine sahip olmak dil gelişimi açısından da oldukça önemli olarak görülmektedir (Sarıkaya, 2020: 43).

Birey dört temel beceri olarak belirlenen dinleme, konuşma, okuma ve yazma aracılığıyla dil bilgisi ve yazım kurallarını doğru ve etkili şekilde kullanmayı uygulama düzeyinde öğrenmektedir. Her ne kadar okuma becerisi anlamaya, yazma becerisi ise anlatmaya dayalı dil etkinlikleri olarak görülse de birçok yönden benzer ve bağlantılı olarak bütünlük taşımaktadır (Aydeniz ve Haydaroğlu, 2021: 203).

Dil bilgisi, kısaca bir dili ses, şekil ve cümle yapısı bakımından inceleyip bunlarla ilgili kuralları tespit eden bir bilim dalı olarak tanımlanabilir. Dil bilgisi öğretimi ise dilin ses, şekil ve cümle yapılarını birtakım yöntemler kullanarak bireylere sezdirme ve bu yolla onları dili etkili, doğru ve düzgün kullanmalarını sağlamaya yönelik etkinliklerin uygulanması sürecidir (Dolunay, 2010: 277).

Dil bilgisi öğretimi yalnız kuramsal bilgiler veren bir öğrenme alanı değildir. Bu öğrenme alanında bireyler ana dilin canlılığını, anlatım gücünü ve imkanlarını fark ederek sözlü ve yazılı anlatım becerilerinden yararlanabilmektedir (Göçer, 2015: 240). Dil öğretimi, bireylerin düşünme ve iletişim becerilerini de aynı oranda geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu yüzden bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde ana dili eğitimine büyük önem verilmektedir.

4.1.1. Singapur 7.,8. ve 9. Sınıf Ana Dili Öğretim Programı

Singapur, Çinli, Malay ve Hintli olmak üzere çeşitli etnik grupları içerisinde bulunduran, çok kültürlü yapıya sahip bir ada-şehir ülkesidir. PISA gibi uluslararası başarıya odaklanan çeşitli sınavlardaki başarısı ile dikkat çekmektedir. Bağımsızlığını ilan etmesi ile ekonomik ilerlemesini ve ulus yönünden gelişiminin alt yapısını eğitim üzerine planlamıştır (Karahalilöz vd., 2020: 44). Başarısını destekleyen faktörlerden en önemlisinin eğitime verilen öncelik olduğunu söylemek mümkündür.

Merkezi bir eğitim sistemine sahip olan Singapur'da Eğitim Bakanlığı (Ministry of Education - MOE), yükseköğretimi de içine alacak şekilde tüm eğitim kademelerinde okulların yapısı, öğretim programı, pedagoji ve değerlendirmeye yönelik eğitim politikalarının geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve denetlenmesinden sorumludur (Tan Şişman ve Karsantık, 2021: 114). Singapur Eğitim Bakanlığı, eğitim sistemini 1965'ten bu yana ekonomik kalkınmayı ve sistemin millileşmesini desteklemek amacıyla çeşitli eğitim reformları gerçekleştirmiştir. Bu reformlar başta akademik başarıya odaklansa da zaman içerisinde bütüncül bir yapıya evrilmiştir.

Singapur eğitim sistemi her bireyin potansiyelini en üst seviyeye çıkarmayı, bireyleri yaşam boyu öğrenen ve 21. yüzyılın gelişen koşullarında başarılı olmayı sağlayacak kalıcı yetkinliklerle donatılmış olarak yetiştiren, buna ek olarak okuryazarlık ve sayısal yeterlilik gibi alanlarda güçlü temel oluşturan, fiziksel, estetik, ahlaki, sosyal ve duygusal yönlerini de destekleyerek bütüncül bir gelişimi amaçlamaktadır (MOE, 2020b: 1). Ders dışı etkinlikler için oluşturulan temel bilgi düzeyi bireylerin farklı alanlarda ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerini sağlamaya yöneliktir.

2020 itibariyle MOE, “Hayat Boyu Öğren” (Learn for Life) olarak adlandırdığı dönemde, akademik başarıya vurgu yapmaktan uzaklaşmaya devam etmekte; öğrencilerin bağlantı kurma, iş birliği yapma, yaratıcı olma ve değişen koşullara dirençli olma gibi becerileri kazanmasına odaklanmaktadır (Ho vd., 2023: 6). Benimsenen bu yaklaşım eğitim sistemi içerisinde öğrenme sürecini okulla sınırlı tutmayan ve yaşamın her noktasında devam ettirilen bir süreç olarak görmeyi sağlamaktadır. Kazanılması hedeflenen beceriler göz

önünde bulundurulduğunda kendi potansiyelini farkında olan ve kendi öğrenme sürecini yönetebilen bireyler yetiştirilmek istendiği oldukça açıktır.

“Eğitim alanında sürekli gelişim gösteren Singapur'da eğitim sistemi okullaşmanın neredeyse %100 olduğu okul öncesi eğitimle başlar. Bundan sonraki aşama olan ilköğretim 6 yıl (7-12 yaş) birinci kademe ve 4 yıl (13- 16 yaş) ikinci kademe olmak üzere toplam 10 yıl sürer” (Levent ve Yazıcı, 2014: 123). Zorunlu eğitim yalnızca ilkokul dönemini kapsamaktadır. Toplam beş kademe olarak belirlenen eğitim sistemi okul öncesi eğitimiyle başlamakta, ilköğretim ve ortaokulun ardından lise ve son olarak üniversite eğitimi ile devam etmektedir.

Singapur'da eğitim dili İngilizce olarak belirlenmiştir. Buna ek olarak alınan ana dili dersleriyle birlikte çift dilli bir eğitim politikasına sahiptir (Yaman ve Gökçen, 2014: 788). İki dilli bir eğitim politikasına sahip olan Singapur'da öğrenciler Çince, Malayca ve Tamilce ana dili programlarından birini seçmektedir. İkinci dil olarak verilen ana dili eğitimi (Mother Tongue Language - MTL) bireylerin etnik kimliği doğrultusunda belirlenmektedir. İngilizce ise tüm okullarda ortak eğitim dilidir.

Ana dili, bireylerin atalarının zengin tarihi, gelenek ve görenekları ile bir bağ kurmasını sağlamaktadır. Toplumun değerlerinin ve inan sisteminin de taşıyıcısı olarak görülen ana dilde ustalaşmak bireyde kültürel kimlik ve aidiyet duygusu gelişimine katkıda bulunmaktadır (Ong vd., 2024: 17). Çift dilli eğitimin uygulanması eğitim sisteminin ortaya çıkışı açısından oldukça önemli bir noktaya sahiptir. Singapur'da öğrenciler hem resmi ana dillerini hem de İngilizceyi tam olarak öğrenirler. Çift dilli eğitim politikası, bireylerin doğu ve batı kültürlerine rahatlıkla uyum sağlayabilmeleri ve kültürel bir bakış açısı edinmelerini kolaylaştırma açısından büyük öneme sahiptir (Levent ve Yazıcı, 2014: 132).

21. yüzyıl becerilerinden uzak kalmadan eğitim platformlarında ve dünyada önemli yer edinen ülkelerden biri olan Singapur, öğrencilerin yeteneklerini keşfetmelerini, yaşam boyu öğrenmeye istekli olmalarını sağlayarak her bireyde en yüksek potansiyeli ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Bu amaçla oluşturulmuş eğitim hedeflerinin istenen çıktıları ilk olarak 1997 yılında oluşturulmuş ve 2009 yılında Singapur Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır.

Eğitim sisteminden beklenen amaçlar; güçlü düşüncelere sahip, kendini tanıyan, bağımsız ve eleştirel bir şekilde düşünen ve etkili bir şekilde iletişim kuran, kendine güvenen, kendi öğrenmesi için sorumluluk alan, öğrenmek için araştıran, sorgulayan ve sebat eden, kendini yöneten bir ve takımlarda etkin bir şekilde çalışabilen, uygun riskleri alan ve inisiyatifi uygulayan, yenilikçi ve mükemmeli kılan aktif bir katılımcı ve aynı zamanda güçlü bir yurttaş bilincine sahip, çevresindeki diğer insanların yaşamlarını iyileştirmede aktif rol alan bireyler yetiştirmektir (Özerbaş ve Safi, 2022: 66).

Singapur eğitim sisteminde eğitim alan her birey, eğitimin istenen sonuçlarını somutlaştırmaktadır. Eğitim için belirlenen bu hedefler, örgün öğretimini tamamlayan bireyin sahip olmasının hedeflendiği niteliklerdir Bunlar aşağıdaki gibidir (URL 2):

- Yaşam sevincine sahip, doğru ve yanlış konusunda güçlü bir hisse sahip, uyumlu ve dirençli, kendini tanıyan, akıl yürütme yeteneği gelişmiş, bağımsız ve eleştirel düşünebilen ve etkili iletişim kurabilen öz güvenli bireyler.
- Kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenen, meraklı, düşünceli ve tutkuları tarafından yönlendirilen yaşam boyu öğrenme arayışında azimli, kendi kendini yönetebilen bireyler.
- Ekiplerde etkili bir şekilde iş birliği yapmak için empatik ve açık fikirli olan, inisiyatif kullanan, sorumlu bir şekilde risk alma cesaretine sahip, yenilikçi ve mükemmellik için çabalayan aktif bireyler.
- Kökleri Singapur'a dayanan, güçlü bir yurttaşlık bilincine sahip, ailelerine, toplumlarına ve uluslarına karşı sorumlu olan ve başkalarının yaşamlarını iyileştirmede aktif rol alan ilgili vatandaşlar yetiştirmek.

Belirlenen nitelikler göz önünde bulundurulduğunda Singapur eğitim sisteminde bireylerin zihinsel ve bilgi edinimlerinin yanında sosyal gelişimlerini geliştiren ve topluma katkı sağlayacak vasıflı bireyler olarak gelişmeleri hedeflenmiştir. Aynı zamanda bu nitelikler sosyo-duygusal yeterlilikler ve yaşam boyu öğrenme becerileri ile OECD ve P21'in 21. yüzyıl yetkinlikleri çerçeveleri ile örtüşmektedir. Bu da hazırlanan öğretim programının bu becerilerle olan uyumunu ortaya koymaktadır.

Ülkenin eğitim dilinin İngilizce olmasından dolayı bu çalışmada İngilizce Öğretim Programı (English Language Syllabus - ELS) incelenecektir. İngilizce Öğretim Programı 21. yüzyıl yetkinlikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış bir program olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya ticaretinde de ortak dil olmaya devam eden İngilizce, eğitim alan öğrenciler için hem İngilizce yeterliliğini hem de 21. yüzyıl yetkinliklerinin geliştirilmesini önemli hale getirmektedir. Bu bağlamda uygulanmakta olan İngilizce Öğretim Programı'nda 21. yüzyıl yetkinlikleri ve öğrenci çıktıları çerçevesi referans alınarak, İngiliz dilinin öğretimi yoluyla bireylerde şu yetkinliklerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (MOE, 2020a: 8):

Tablo 1

Singapur İngilizce Öğretim Programı yetkinlikleri

EMPATİ KURABİLEN İLETİŞİMCİLER	SEÇİCİ OKUYUCULAR	YARATICI ARAŞTIRMACILAR
Farklı bakış açılarını aktif bir şekilde dinleyecek değerlere, eğilimlere ve becerilere sahip olan; ortak hedefler doğrultusunda çalışmak için başkalarıyla iş birliği yaparken kendinden emin, etkili ve hassas bir şekilde iletişim kuran ve Singapur ruhunun takdirini çok etnikli ve kültürlü hassasiyetlerle dengeleyen bireyler.	Bilgi kullanımında iyi bilgilendirilmiş ve kendi kendini yönlendirerek geniş dünya görüşlerine sahip olan; bilgiyi amaca, kitleye, bağlama ve kültüre göre eleştirel ve ayırt edici bir şekilde işleyerek ve değerlendirerek doğruyu yanlıştan ayırabilen bireyler.	Tanıdık veya yeni bağlamlarda bilgi ve çözümleri birlikte oluşturmak için gerçek dünya sorunlarını ve çoklu bakış açılarını araştırıp değerlendiren, çeşitli basılı/basılı olmayan ve dijital ağ kaynaklarından bilgi toplayan ve sentezleyen bireyler.

Tablo 1 incelendiğinde öğretim programının dayandığı temel değerlere paralel olarak sürekli gelişen ve değişen dünyada bireylerin sahip olması gereken becerilerin İngilizce dersi özelinde hedeflendiği görülmektedir. İngilizce eğitimi bu tabloya göre sadece dil bilgisi hakimiyeti kazanma, kelime hazinesi genişletme ve İngilizce olarak iletişim becerileri kazanma gibi alışlagelmiş hedeflerle sınırlı tutulmamıştır. Bireylerin çok uluslu yapıya

uygun olarak uyumlu ve sayılı yetişmeleri, fikirlerini dil aracılığıyla ifade ederken hassasiyetleri göz önünde bulundurarak etkili iletişim kurabilmeleri yönünde empati kurabilen iletişimciler başlığı ortaya konmuştur.

Seçici okuyucular başlığı ile geleneksel ya da dijital kaynaklarda karşı karşıya kalacağı bilgileri ayırt etme, sorgulama ve değerlendirme becerilerini sağlamak için bilgi seğiciliği geliştirmeleri hedeflenmiştir. Dil aracılığı ile çeşitli disiplinlerle ilgili bilgi edinen ve bu bilgiler ışığında yaratıcı çözümler ortaya koyabilen bireyler olmaları için ise yaratıcı araştırmacılar başlığı ortaya çıkarılmıştır. Böylece dil öğrenimi bireysel ve toplumsal sorumluluk bilinci kazanma ve bu bilinç ile hareket etme konusunda bir araç olarak görölmüştür.

ELS'de belirlenen özel amaçları şu şekildedir (MOE, 2020a: 9):

- Basılı/basılı olmayan ve dijital ağ kaynaklarından standart İngilizcede uygun bir dizi edebi ve bilgilendirici metni eleştirel ve doğru bir şekilde dinlemek, okumak ve anlamak.
- Dil bilgisi kurallarına uygun, akıcı, anlaşılır ve farklı amaçlar, bağlamlar ve kültürler için uygun standart İngilizce konuşmak, yazmak ve temsil etmek.
- Standart İngilizce dil bilgisi ve kelime dağarcığını doğru ve uygun bir şekilde kullanmak ve konuşmacıların/yazarların kelimeleri nasıl bir araya getirdiklerini, anlam iletmek ve etki yaratmak için dili nasıl kullanacaklarını anlamak.
- İngilizceyi etkili ve etkileyici kullanmak.

Belirlenen özel amaçlar, dili doğru ve etkili şekilde öğrenerek, kültüre ve bağlama uygun kullanma, anlam odaklı dinleme ve okuma sayesinde dil bilgisi unsurlarını kullanabilmeye odaklanmayı teşvik etmektedir. Bu özellik doğrultusunda öğretim programında öğrenci pasif bir öğrenen değildir. Programda dil edinimi birçok alanda çoklu düşünebilen ve ilişki kurabilen etkin öğrenme süreci olarak planlanmıştır.

ELS'de belirlenen dil öğrenme alanları altı başlık olarak belirlenmiştir. Bunlar dinleme ve izleme, okuma ve izleme, konuşma ve temsil etme, yazma ve sunma, dil bilgisi ve kelime bilgisidir. Dinleme, okuma ve izleme, fikirlerden veya bilgilerden anlam çıkarmak

için gerekli olan algılayıcı becerilerdir. Konuşma, yazma ve temsil etme ise anlam yaratmayı sağlayan üretken becerilerdir. Dil bilgisi ve kelime bilgisi ise etkili iletişim, mümkün kılmak için dilde güçlü bir temel edinmenin ayrılmaz parçalarıdır. Bu beceriler etkili iletişimi mümkün kılmak ve dilde güçlü bir temel edinmenin önemli parçalarındandır. Öğrenciler dil bilgisi ve kelime bilgisini, kendilerini ifade etme ve fikirlerini aktarmada yardımcı birer kaynak olarak görmelidirler (MOE, 2020a: 16).

Öğretim programı açıklanırken dil öğrenme alanları odak alanlar belirlenerek kazanımlar hazırlanmış; ilköğretim ve ortaokul için ortak olarak uygulanmıştır. Fakat yine öğretim programında belirtilen özet tablosunda sınıf düzeylerine göre konunun işlenme süreçleri açıklanmıştır. Dil becerilerine göre kazanım tabloları şu şekildedir (MOE, 2020a: 19,21,23,25,27,29):

Tablo 2

Singapur İngilizce Öğretim Programı dinleme ve izleme kazanımları

DİNLEME VE İZLEME		
<i>OLUMLU EĞİLİMLE YAKINLINDAN DİNLEME/İZLEME</i>	<i>ELEŞTİREL DİNLEME VE İZLEME</i>	<i>KAPSAMLI DİNLEME VE İZLEME</i>
LO 1. İşitsel ayırt etme becerileri ile olumlu dinleme/izleme tutumları ve davranışları geliştirmek.	LO 3. Çıkarımsal (örtük) anlam, üst düzey düşünme ve değerlendirme üzerine odaklanarak eleştirel dinleme ve izleme becerisi geliştirmek	LO 4. Çeşitli metinleri dinleme, izleme ve bunlara yanıt vermek.
LO 2. Anlamayı geliştirmek için dinleme/izleme becerilerini açık ve çıkarımsal anlamlara odaklanarak geliştirmek.		

Singapur'a ait öğretim programında belirlenen öğrenme alanları ve kazanımlar, ilk on yıl için ortak olsa da ilerleme sürecinde farklılıklar görülmektedir. Beceriler öğrencilerin düzeyi göz önünde bulundurularak basitten zora olacak şekilde belirlenmiştir. Ortaokul

dönemini kapsayan ikincil dönemde kazanımlar altında belirlenen beceriler şu şekildedir (MOE, 2020a: 20):

1. Olumlu Eğilimle yakından Dinleme/İzleme

- 1.1.** Farklı iletişim bağlamları ve etkileşimlerde, dikkatli bir şekilde ve uzun süre dinleyerek, empati ve saygı ile uygun tepkiler vererek olumlu tutum geliştirir.
- 1.2.** Anahtar kelimeleri, ezgisel özellikleri ve konuşma dilinin akıcı olmayan özelliklerini tanımlayarak, bağlam içinde kelimelerin algılanmasını ve tanımlanmasını güçlendirmek.
- 1.3.** Tüm dinleme ve izleme becerilerini ve öğrenme stratejilerini uygulayarak, çeşitli metinlerden soyut fikirler de dahil olmak üzere giderek daha karmaşık bilgileri anlamak için dinlemek.

2. Eleştirel Dinleme ve İzleme

- 2.1.** Metinlerdeki farklı göstergibilimsel özellikleri analiz ederek, kaynakların güvenilirliğini ve bilgilerin uygunluğunu belirleyip dinleme ve anlama stratejilerini kullanarak eleştirel bir şekilde dinlemek.
- 2.2.** Tüm eleştirel dinleme ve izleme becerilerini ve stratejilerini kullanarak argümanların uygunluğunu değerlendirerek, farklı metinleri karşılaştırıp karşıtlıkları analiz etmek için dinlemek.

3. Kapsamlı Dinleme ve İzleme

- 3.1.** Metinleri dinleme, izleme ve bunlara yanıt verme yoluyla edinilen bilgileri çeşitli bağlamlarda anlama ve zevk alma amacıyla farklı dil öğrenme alanlarında uygulayabilmek.

Temel dil becerileri arasında yer alan dinleme ve izleme, bireyin doğumundan itibaren kullandığı dil öğrenme sürecinin temelini oluşturan beceri alanıdır. Diğer beceri alanları ile doğrudan ilişkili olan dinleme, dil öğrenme sürecinin en önemli parçasıdır.

Programdaki dinleme ve izleme alanına ait kazanımlarda öğrencilere yalnız dili anlama ve anlamlandırma becerisi kazandırmayı değil; iletişim bağlamında sosyal ve duyuşsal farkındalık sahibi bireyler olarak yetiştirmelerini hedeflenmiştir. Dilin temel özelliklerini, ezgisel yapısını ve akıcılık özelliklerini çözümleyebilecek yeterliliğe

ulaşmaları, ana dilinde yapacakları aktif dinleme sürecinde anlama ve yorumlama süreçlerine önemli katkı sağlamaktadır.

Göstergebilim aracılığıyla edinilen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğini analiz edilmesi, eleştirel düşünme ve bilgi okuryazarlığı becerilerine doğrudan katkı sağlamaktadır. Bu becerilerin geliştirilmesiyle daha karmaşık veya çoklu metin kaynaklarında doğru bilgiyi bulma ve değerlendirme sürecine önemli oranda katkı sağlamaktadır.

Tablo 3

Singapur İngilizce Öğretim Programı okuma ve izleme kazanımları

OKUMA VE İZLEME		
<i>YAKINDAN OKUMA/İZLEME</i>	<i>ELEŞTİREL OKUMA/İZLEME</i>	<i>ÇEŞİTLİ AMAÇLAR İÇİN GENİŞ VE KAPSAMLI OKUMA/İZLEME</i>
LO 1. Okuma ve izleme hazırlığı, kelime tanıma becerileri, doğruluk, akıcılık ve olumlu okuma ve izleme gibi tutum ve davranışları geliştirmek.	LO 3. Yaşa/düzeye uygun metinleri analiz etmek, değerlendirmek ve anlamak için çıkarımsal anlama, üst düzey düşünme ve yargıya odaklanmak.	LO 4. Zevk almak ve çeşitli bağlamlarda dil bilgisi/ kelime bilgisi unsurlarını ve göstergebilimsel yöntemlerin nasıl kullanıldığını anlamak için geniş ve kapsamlı bir metin yelpazesine yanıt vermek.
LO 2. Yaşa/düzeye uygun metinleri işleyip anlamak amacıyla açık ve çıkarımsal anlamlara odaklanmaktır.		

1. Yakından Okuma/İzleme

1.1. Daha karmaşık ve belirsiz anlamlara sahip metinleri anlamayı sağlamak için metinlerdeki fikirleri temsil etmeyi de içeren ayrıntılı okuma ve izleme becerilerini ve stratejilerini uygulamak.

2. Eleştirel Okuma/İzleme

2.1. Daha karmaşık metinlerdeki çıkarımsal ve belirsiz anlamlara eleştirel bir şekilde yanıt verir ve bu anlamları daha derinlemesine yansıtır. Okuma ve izleme sürecinde analiz, yargılama ve üst bilişsel stratejiler uygulayarak bu

bilgileri metinlerde kullanır. Yazarın üslubunun nasıl etki yaratabileceğini anlayarak bu kavrayışı gösterir.

3. Çeşitli Amaçlar İçin Geniş ve Kapsamlı Okuma/İzleme

3.1. Ergen okurlar için çekici olan çok modlu ve hibrit metinlerin kombinasyonunu içeren geniş kapsamlı eserler çerçevesine farklı amaçlarla yanıt vermek ve bu süreçte farklı gösterebilimsel yöntemlerin metin, anlam ve dil kullanımı üzerindeki etkisini analiz edip değerlendirmek; becerilerin diğer dil alanlarına uygulanmasını kolaylaştırmak. (MOE, 2020a: 22)

“Okuma becerisi, okuyucunun, metin yapısını çözümlemesini, ön bilgilerini kullanmasını, geliştirmesini, metinlerle bütünleştirmesini, yazarın amacı ve metnin sosyokültürel arka planını da göz önünde bulundurmasını gerektiren bir beceridir” (Bayram ve Kanmaz, 2022: 310).

ELS'de belirtilen okuma ve izleme kazanımlarında eğitim düzeyine uygun şekilde git gide karmaşılaşan metinlerdeki açık anlamı kavramasının yanı sıra, örtük iletiyi belirleme, çıkarılabilecek yargıları tespit etme ve bunları değerlendirme üzerine amaçlar belirlenmiştir. 2.1. numaralı kazanım öğrencileri bu süreçte üst bilişsel stratejileri kullanmaya yönlendirilmektedir. Üst bilişsel stratejiler, öğrencilerin öğrenme sürecini ve yöntemini planlama, düzenleme ve değerlendirme amacıyla gerçekleştirdikleri bilinçli davranışları ifade etmektedir. Bu stratejiler amaç belirleme, dikkatini toplama, bilgileri organize etme ve ilişkilendirme ile öz değerlendirme gibi unsurları kapsamaktadır (Bayram ve Kanmaz, 2022: 310).

3.1. numaralı kazanımda yer alan çok modlu metinler, alfabetik metinleri aşan, hareketli-hareketsiz görseller, animasyonlar, müzik veya ses içerebilecek metinlerdir (Takayoshi ve Selfe, 2007: 1). Hibrit metinler ise, öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin tek bir metin içinde harmanlanması ile oluşur (Bintz ve Ciecierski, 2017: 62). Her iki metin türü farklı biçim ve türlerle olan ilişkisi sayesinde etkileşimli yapıya sahiptir. Bu yapı öğrencilerin eleştirel okuma becerilerine doğrudan katkı sağlamaktadır. Öğrenciler, okuma ve üst bilişsel stratejileri kullanarak karşılıklarına çıkan bu karmaşık metin türlerini anlamlandırma ve yorumlama becerileri geliştireceklerdir.

Tablo 4

Singapur İngilizce Öğretim Programı konuşma ve temsil etme kazanımları

KONUŞMA VE TEMSİL ETME	
KONUŞMA/TEMSİL ETME İÇİN BİREYSEL İŞ BİRLİĞİ İÇİNDE ÇEŞİTLİ AMAÇLAR, HEDEF KİTLELER BAĞLAMLAR VE KÜLTÜRLER İÇİN GÜVENLE VE ETKİLİ BİR ŞEKİLDE KONUŞMA/YANSITMA	TEMEL BİLGİ
LO 1. Konuşma ve temsil etmenin özelliklerine ilişkin bilgi ve farkındalık geliştirmek.	LO 3. Çeşitli amaç, hedef kitle, bağlam ve kültürler için planlı ve/veya spontane durumlarda bireysel ve iş birliği içinde saygılı bir şekilde fikirleri keşfetmek, oluşturmak, geliştirmek ve düzenlemek.
LO 2. Konuşma ve yansıtma doğruluk ve akıcılık geliştirmek.	LO 4. Çeşitli amaç, hedef kitle, bağlam ve kültürler için güvenli, tutarlı ve uyumlu bir şekilde konuşmak ve temsil etmek.
	LO 5. Konuşma ve yansıtma öncesinde, sırasında ya da sonrasında sorumlu şekilde izlemek, gözden geçirmek ve geliştirmek.

1. Konuşma ve Temsil Etme İçin Temel Bilgi

- 1.1.** Konuşma dilinin özellikleri hakkında duruma bağlı olarak değişen üslup edinmek.
- 1.2.** Farklı durumlarda konuşma kurallarını ve konuşmacı rollerini tanımak.
- 1.3.** Uygun ezgisel özellikleri kullanarak telaffuzda akıcılığı ve doğruluğu geliştirmek.

2. Bireysel İş Birliği İçinde Çeşitli Amaçlar, Hedef Kitleler, Bağlamlar ve Kültürler İçin Güvenle ve Etkili Bir Şekilde Konuşma/Yansıtma

- 2.1.** Plan yapma ve hedef belirlemek.
- 2.2.** Bilgi toplamak, seçmek ve değerlendirmek.
- 2.3.** Dilbilimsel ve göstergebilimsel yöntemleri birleştirerek çeşitli metinlerden fikirler geliştirmek ve düzenlemek.

- 2.4. Dinleyicilere yanıt olarak eş zamanlı fikirler geliştirmek ve tartışmalara katılmak.
- 2.5. Farklı amaçları gerçekleştirmek için uygun şekilde çeşitli göstergebilimsel yöntemleri kullanarak güvenli, tutarlı ve uyumlu bir şekilde konuşmak.
- 2.6. Anlatan, eğlendiren, talimat veren, betimleyen, bilgilendiren ve açıklayan metinler üretmeye dikkat etmek.
- 2.7. Yanıt veren, tartışan, değerlendiren ve ikna eden metinler üretmeye giderek daha fazla dikkat göstermek.
- 2.8. Planlanmış konuşmayı kendiliğinden ayarlamak; dinleyicilerin tepkisine ve konuşmasının amacına göre iletişimi değerlendirme yoluyla geliştirmek için düzenlemek. (MOE, 2020: 24)

İletişim sürecinin en önemli parçası olan konuşma ve temsil etme kazanımları, ELS içerisinde çok yönlü olarak ele alınmıştır. Edinilen bilgileri anlamlı ve etkili bir biçimde ifade edebilme açısından ayrıntılı şekilde oluşturulmuştur. Bu öğrenme alanında öğrencilerin iletişim ve ifade becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin toplumsal yaşam içerisinde kendini doğru ifade edebilmeleri için konuşma becerisinin iletişim etkinliklerine ve öğretim programlarında belirtilen kazanımlara uygun olarak geliştirilmesi gerekmektedir (Büyükkız ve Hasırcı, 2013: 59).

Konuşma kazanımları incelendiğinde dilin çeşitli durumlarda değişkenlik gösteren tonlama, üslup, ezgisel özellikler gibi konuşma kuralları ve konuşmacı rollerinin iletişim becerilerinin geliştirilmesinde ön planda tutulduğu görülmektedir. Konuşmacı olarak anlatacaklarını nasıl ifade ettiği ne kadar önemliyse bu anlatımda kullanacağı telaffuz özellikleri de aynı ölçüde önemlidir. Bu tür becerileri uygun şekilde kullanma yeterliliğine sahip olmak öğrencilerin hem akademik sunumlarında hem de günlük hayatta anlaşılır, etkili ve duruma uygun iletişim kurmalarına katkı sağlamaktadır.

2.4, 2.5 ve 2.8 numaralı kazanımlar göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin iletişim kurarken doğaçlama şekilde konuşma sürdürebilmeleri ve geri bildirim sağlayabilmeleri amaçlanmaktadır. Eş zamanlı konuşma yapabilme yeterliliği, öğrencilerin öz yönetim becerilerini geliştirmesi ile ilişkilendirilebilir.

2.6 ve 2.7 numaralı kazanımlarda ise uygun araçlardan yararlanarak yapacakları hazırlık ile bilgilendirici ya da zevk almaya yönelik metinler oluşturma amaçlanmıştır. Genel olarak konuşma ve temsil etme kazanımları değerlendirildiğinde öğrencilerin iletişim yeteneği kazanmasının yanı sıra bu yetenekleri yaşam boyu öğrenme sürecine dahil etmelerine yardımcı olmaya yönelik kazanımlar belirlendiği görülmektedir.

Tablo 5

Singapur İngilizce Öğretim Programı yazma ve temsil etme kazanımları

YAZMA VE TEMSİL ETME	
<i>YAZMA TEKNİĞİNİN EDİNİLMESİ</i>	<i>BİREYSEL VE İŞ BİRLİĞİ İÇİNDE ÇEŞİTLİ AMAÇLAR, KİTLELER VE KÜLTÜRLER İÇİN YARATICI VE ELEŞTİREL ŞEKİLDE YAZMA/YANSITMA</i>
LO 1. Doğru ve akıcı yazmak için yazmaya hazır olmak ve el yazısını geliştirmek.	LO 3. Çeşitli amaçlar, izleyiciler, bağlamlar ve kültürler için yaratıcı ve eleştirel bir şekilde yazmak için fikirler üretmek, seçmek ve düzenlemek.
LO 2. Doğru ve tutarlı bir şekilde yazmak.	LO 4. Çeşitli amaçlar, izleyiciler, bağlamlar ve kültürler için metinler üretmek üzere fikirleri tutarlı, uyumlu, yaratıcı ve eleştirel bir şekilde yazılı olarak geliştirmek, düzenlemek ve ifade etmek.
	LO 5. Yazımı ve sunumu geliştirmek için gözden geçirmek ve düzenlemek.

1. Yazma Tekniğinin Edinilmesi

1.1. Yazmada uluslararası kabul gören İngilizceyi (Standart İngilizce) doğru ve tutarlı bir şekilde kullanmak için yazım becerilerini ve öğrenen stratejilerini uygulamak.

2. Bireysel ve İş Birliği İçinde Çeşitli Amaçlar, Kitleler ve Kültürler İçin Yaratıcı ve Eleştirel Şekilde Yazma/Yansıtma

- 2.1.** Yazma sürecinde istenen etkiyi ve ifade kesinliğini sağlamak amacıyla fikir üretme, seçme, düzenleme, geliştirme, ifade etme ve gözden geçirilmesi için giderek karmaşıkleşan ve üst düzey becerileri uygulamak. Metnin iletmek istediğı mesajı etkili bir şekilde aktarmada çeşitli göstergebilimsel unsurların nasıl birlikte çalıştığını dikkate almak ve değerlendirmek.
- 2.2.** Farklı amaçlar için uygun üslup kullanarak çeşitli metinler oluşturmak; belirli metin türlerini yazma ve yansıtma sürecinde edinilen beceri ve bilgilerin, giderek daha karmaşık tür ve biçimlerdeki metinlerin oluşturulmasına katkı sağlamak ve bunları uygulamak.
- 2.3.** Farklı amaçlar için giderek daha karmaşık metinler oluşturmak için uygun örgütsel yapı ve dil özelliklerine ilişkin bilgileri uygulamak.
- 2.4.** Yanıtlama, tartışma, değerlendirme veya ikna etme amacı taşıyan metinleri yazma ve yansıtma sürecine giderek daha fazla özen göstermek.
- 2.5.** İlgili metin türleri ve biçimlerine ilişkin bilgileri uygulayarak hibrit metinler oluşturmak. (MOE, 2020: 26)

Ortaokul düzeyinde öğrenciler metinlere, deneyimlere, durumlara ve popüler konulara/sorunlara yönelik kişisel ve eleştirel tepkilerini aktarmak için daha fazla fırsata sahip olurlar; böylece kişisel ve eleştirel bakış açıları geliştirir, detaylandırma ve ikna becerilerini güçlendirir, yazma ve temsil etme konusunda seslerini ve üsluplarını geliştirirler (MOE, 2020: 17).

Dört temel beceri alanının son halkası olan yazma; bireyin kendini ifade etme, duygu ve düşüncelerini aktarma gibi gereksinimlerini gerçekleştirmek için sıklıkla başvurduğu bir iletişim ve anlatım biçimidir (Engin ve Karakuş Tayşi, 2024: 212). “Bireyler, okuyarak ya da dinleyerek elde ettiği bilgileri kendi zihinsel süreçlerinden geçirerek aktarırken yazma becerisi kullanılmaktadır” (Tok ve Ünlü, 2014: 74).

ELS’de öğrencilerin uluslararası kabul görmüş bir dil olan İngilizceyi kurallara uygun şekilde yazabilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir. Bunu yapabilmeleri için öğrencilerden yazım kurallarına ve dil bilgisine hakim olmanın yanında, yazma stratejilerini de kullanması beklenmektedir.

Öğrencilerin yazma sürecinde fikir üretme, gözden geçirme, planlama ve metin oluşturma aşamalarında yazma ve öğrenme stratejilerini kullanması beklenmektedir. Oluşturacakları metinde farklı göstergibilimsel unsurlarını kullanarak çok modlu ve hibrit metinler oluşturmaları hedeflenmiştir. Böylelikle türler arasındaki anlam aktarımını kendi yazacakları metinlerde kullanacak yeterliliğe sahip olacaklardır. Disiplinlerarası etkileşime olanak sağlayan bu yeterlilik öğrencilerin çok yönlü düşünme becerilerini de pekiştirecektir.

Tablo 6

Singapur İngilizce Öğretim Programı dil bilgisi kazanımları

DİL BİLGİSİ		
<i>TERİMLERİN KULLANIMI</i>	<i>KELİME, İFADE VE CÜMLE DÜZEYİNDE DİL BİLGİSİ</i>	<i>METİN DÜZEYİNDE DİL BİLGİSİ</i>
LO 1. Dil yapılarını ve dilin kullanımını öğrenmek ve bunlar hakkında konuşmak için üstdil kullanmak.	LO 2. Kelime düzeyinde dil bilgisi kurallarını kullanmak. LO 3. Cümle düzeyinde dil bilgisi kurallarını kullanmak.	LO 4. Dilin amaçlı kullanımının metindeki anlamı nasıl şekillendirdiğini ve anladığını göstermek.

1. Terim Kullanımı

1.1. Daha önce öğrenilen dilbilgisel üstdili geliştirmek ve güçlendirmek.

2. Kelime, İfade ve Cümle Düzeyinde Dil Bilgisi

2.1. Daha önce öğrenilen dil bilgisini gözden geçirip güçlendirmek; konuşma ve yazma amacıyla dil kullanımında daha fazla kontrol geliştirmek için tekrarlayan dil hatalarını belirlemek ve düzeltmek.

2.2. Başkalarıyla etkileşim ve iletişimde düşünce ve görüşleri ifade etmek için daha önce öğrenilen uygun dil yapılarını kullanmak.

3. Metin Düzeyinde Dil Bilgisi

3.1. Farklı cümleler ve paragraflar arasında bağlantılar kurmak için bağlayıcı unsurlar ve dil bilgisi yapılarına ilişkin bilgiyi uygulamak.

3.2. Metinlerin dil özelliklerine dair bilgiyi kullanarak hibrit metinler de dahil olmak üzere geniş yelpazeli metinlerde bu özellikleri yeniden üretmek; dilin

amaçlı kullanımının metinlerde nasıl şekillendiğini fark etmek. (MOE, 2020: 28)

ELS'de ayrı bir öğrenme alanı olarak kazanımları belirlenen dil bilgisi, kelime ve metin düzeyinde olmak üzere iki şekilde ele alınmaktadır. Kelime ve metin düzeyindeki dil yapılarını bağlama ve amaca uygun biçimde kullanmaları hedeflenmektedir. İlkokul düzeyinde öğrenilen bilgilerin, ortaokul seviyesinde gözden geçirilip güçlendirilmesi ve daha fazla dil bilgisi denetimi yapılmasını teşvik eden kazanımlar hazırlandığı görülmektedir.

Programda dil bilgisi öğretimi, kural ezberletilmesine dayalı olarak ele alınmamıştır. Kazanımlardan da anlaşıldığı üzere öğrenciler düşünmeye ve bilgileri arasında bağlantı kurmaya teşvik edilmektedir. Ezberden uzak olan öğretim programında dil bilgisi, anlatım becerilerini arttırmak için bir araç olarak ele alınmıştır. Kazanımlarda bilinçli dil kullanımının hedeflendiği görülmektedir.

Dil bilgisi, yazma ve temsil etme öğrenme alanı ile doğrudan ilişkilidir ve birbirini desteklemektedir. Yazma ve temsil etme alanında farklı metin türlerinde yazma deneyimi kazanan öğrenciler, edindikleri bu becerileri metin düzeyinde dil bilgisi kurallarını kullanarak geliştireceklerdir. Yazdıkları metinlerde yapı bilgisi ile giriş, gelişme, sonuç bölümleri oluşturarak karmaşık metinlerin anlaşılabilirliğini ve bütünlüğünü sağlayacaklardır.

Dil bilgisi kurallarını öğrenmek yazmanın en temel ögesinden biridir. Bu kazanımlarda kelime ve cümle düzeyinde edinecekleri dil bilgisi becerisi hem yazılı hem de sözlü iletişimde oluşturacakları metinlerde olan ya da olabilecek dil hatalarını belirleme ve düzeltmeye yönelik farkındalık geliştirmelerini sağlayacaktır.

Ortaokul düzeyinde dil öğrenimi, diğer tüm alanlarındaki gelişime paralel olarak; tartışma, değerlendirme, ikna etme gibi daha karmaşık dil işlevleri ve amaçları için dil bilgisi ve kelime öğretimine daha fazla odaklanacaktır (MOE, 2020: 17).

Tablo 7

Singapur İngilizce Öğretim Programı kelime bilgisi kazanımları

KELİME BİLGİSİ	
<i>ZENGİN KELİME BİLGİSİ GELİŞTİRME</i>	<i>KELİME DAĞARCIĞINI KULLANMA</i>
LO 1. Sözcük bilinci geliştirme ve kelime bilgisi oluştururken üstdil kullanmak.	LO 3. Amaç, hedef kitle, bağlam ve kültüre uygun kelimeler kullanmak.
LO 2. Dinleme, okuma, izleme konuşma, yazma ve temsil etme becerilerinin gelişimini destekleyen zengin bir kelime dağarcığı oluşturmak.	

1. Zengin Kelime Bilgisi Geliştirme

- 1.1. Kelime bilgisini geliştirmeye ve güçlendirmeye devam etmek; kelime anlamlarını incelemede ve yeni kelimeler öğrenmede aktif rol üstlenmek.
- 1.2. Kelimelerin nasıl oluştuğunu, birbiriyle nasıl ilişkili olduklarını ve bağlam içinde nasıl kullanıldıklarını inceleyerek zengin bir kelime bilgisi geliştirmek.
- 1.3. Zengin bir kelime bilgisi geliştirmek için çeşitli öğrenme stratejilerini kullanmak.

2. Kelime Dağarcığını Kullanma

- 2.1. Amaç, hedef kitle, bağlam ve kültüre uygun kelimeler kullanmak
- 2.2. Sabit ifadeleri doğru ve uygun şekilde kullanmak.
- 2.3. Kelimeleri edebi etki yaratacak şekilde anlamlı bir şekilde fark etmek, anlamak ve kullanmak.
- 2.4. Kelimeleri göstergebilim ile anlamlı bir şekilde kullanmak. (MOE, 2020: 30)

Tıpkı dil bilgisi gibi kelime bilgisi de ELS'de bağımsız bir öğrenme alanı olarak ele alınsa da diğer dil becerilerini besleyen bir yapıya sahiptir. Bu öğrenme alanı öğrencilerin kelimeleri yalnızca anlam düzeyinde öğretmeyi amaçlamamaktadır. Kelimelerin bağlama uygun ve belirli amaç doğrultusunda, hedef kitle ve kültür seviyesine uygun olarak kullanılması hedeflenmektedir. Böylece öğrencilerin sözcük kullanımında anlam katmanları,

duygusal etkileri ve kültür düzeyleri üzerine düşünmeleri teşvik edilmektedir. Kelime bilgisinin etkili şekilde öğrenilmesi sözlü ve yazılı metin üretiminde kullanılması dolayısıyla öğretim programının temelini oluşturmaktadır.

Dil bilgisi ve kelime bilgisi, etkili iletişimi mümkün kılmak için dilde güçlü bir temel edinmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğrenciler, dil bilgisi ve kelime bilgisini kendilerini etkili bir şekilde ifade etmelerine ve fikirlerini aktarmalarına yardımcı olacak bir kaynak olarak görmelidir (MOE, 2020: 17).

2.1. numaralı kazanımda oluşturdukları sözlü veya yazılı metinlerde amaç, hedef kitle ve bağlama uygun kelime seçimi yapmaları, metnin akıcılığı ve etkileyciliği açısından önem taşımaktadır. Kelime seçimlerinde kültürel unsurlara bağlı kalınması vurgulanmıştır.

4.1.2. İrlanda 7.,8. ve 9. Sınıf Ana Dili Öğretim Programı

İrlanda, Avrupa'nın batısında yer alan, İngilizce ve İrlandacanın (Gaelige) resmi diller olarak konuşulduğu gelişmiş bir ülkedir. İrlanda'nın eğitim sistemi öğrencilere kaliteli bir eğitim sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. İrlanda Eğitim Bakanlığı'nın 2023 yılında yayımladığı Strateji Beyanı'nda eğitim sisteminin vizyonu şu şekilde açıklanmıştır:

Vizyonumuz, en yüksek kalitede bir eğitim sistemi olup, eğitim topluluklarımızın her bir üyesinin, çocuklarımız ve gençlerimizin, onların ailelerinin ve onlarla etkileşimde bulunan tüm personelin değerli ve desteklenmiş hissettiği bir sistemdir. Her bir çocuğun ve gencin tam potansiyelini geliştirmesine ve gerçekleştirmesine yardımcı olarak, sosyal ilerlemeye, ekonomik kalkınmaya, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir toplumun bütünlüğü ile refahına katkıda bulunuyoruz (URL 3).

Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi İrlanda eğitim sistemi, güçlü bir vizyon ile şekillendirilmiştir. Hem ulusal hem de küresel düzeyde öğrencilerin istek ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir yapıya sahiptir. Eğitim sistemi öğrenciye yalnız akademik bilgi sunmakla kalmamakta, aynı zamanda onları geleceğin toplumu için donanımlı hale getirmeyi amaçlamaktadır.

İrlanda'da zorunlu eğitime başlama yaşı altı olsa da öğrenciler eğitime beş yaşında başlamaktadır. Eğitim sisteminde 4-12 yaş aralığını kapsayan sekiz yıllık ilkokul; ardından “Junior Cycle” ve “Senior Cycle” olarak adlandırılan iki dönem olarak ortaöğretim süreci bulunmaktadır (URL 2).

“İlköğretim okulları sekiz yıllık bir eğitim sunmaktadır. Bu sekiz yıllık eğitimin ilk iki yılını okul öncesi eğitimi oluşturmaktadır. Sonrasında ise birinci sınıftan altıncı sınıfa kadar ilköğretim okullarına devam etmektedirler” (Eş ve Sarıkaya, 2010: 1095). Bunun ardından üç yıllık Junior Cycle (Genç Dönemi), isteğe bağlı olarak bir yıl süreyle Transition Year (Geçiş Yılı) bulunmaktadır. Ortaöğretimin son aşaması iki yıllık Senior Cycle (Kıdemli Dönem) ile son bulmaktadır (URL 3).

Bireyler, günümüz dünyasında kendilerine sunulan birçok zorlukla yüzleşmelerine yardımcı olacak çok çeşitli becerilere ihtiyaç duyarlar ve eğitim süresinde birçok beceri geliştirirler. Ancak öğrencilerin kişisel, sosyal ve iş yaşamlarını desteklemek için gerekli olan genel bir dizi beceri vardır ve bunlara Junior Cycle'ın anahtar becerileri denmektedir (NCCA, 2014: 2). Hazırlanan öğretim programında sekiz temel beceri ön plana çıkmaktadır:

Tablo 8

Junior Cycle anahtar becerileri

YARATICI OLMAK (BEING CREATIVE)	OKURYAZAR OLMAK (BEING LITERATE)
• Hayal etmek • Seçenek ve alternatiflerin belirlemek • Fikirleri uygulama ve harekete geçmek • Yaratıcı şekilde öğrenmek • Dijital teknolojiyi kullanarak yaratıcılığı teşvik etmek	• Dil anlayış ve zevkini geliştirmek • Zevk için eleştirel anlayışla okumak • Farklı amaçlar için yazmak • Fikirleri net ve doğru şekilde ifade etmek • Konuşma dilini geliştirmek • Çok modlu metinler de dahil olarak çeşitli metinleri keşfetmek

Tablo 8'in devamı

ÖZ YÖNETİM (MANAGING MYSELF) • Kendini tanımak • Düşünülmüş kararlar almak • Kişisel hedefler belirlemek ve bu hedeflere ulaşmak • Kendi öğrenmesini yansıtabilmek Dijital teknolojiyi öğrenmeyi yönetmek için kullanmak	İYİ KALMAK (STAYING WELL) • Sağlıklı ve fiziksel açıdan aktif olmak • Sosyal olmak • Güvende olmak • Öğrenmeye açık olmak. • Öz güven sahibi olmak • Teknolojiyi kullanırken sorumlu ve etik olmak
BİLGİ VE DÜŞÜNCE YÖNETİMİ (MANAGING INFORMATION AND THINKING) • Meraklı olmak • Bilgiyi toplamak, düzenlemek ve değerlendirmek • Yaratıcı ve eleştirel düşünmek • Öğrendiğini düşünmek Dijital teknolojiyi bilgiye erişmek ve paylaşmak için kullanmak	SAYISAL OKURYAZARLIK (BEING NUMERATE) • Fikirleri matematiksel olarak ifade etmek • Tahmin etmek ve hesap yapmak • Araştırma, akıl yürütme ve problem çözme konularında olumlu tutum geliştirmek • Verileri toplamak ve yorumlamak • Sayısal becerileri dijital teknolojiyi kullanarak geliştirmek
BAŞKALARI İLE ÇALIŞMAK (WORKING WITH OTHERS) • İyi ilişkiler geliştirmek ve çatışmalarla başa çıkmak • İş birliği • Farklılıklara saygı duymak • Başkaları ile öğrenmek Dijital araçlar aracılığıyla başkaları ile çalışmak	İLETİŞİM KURMAK (COMMUNICTING) • Dili kullanmak • Numaraları kullanmak • Kendini ifade etmek • Sunum yapmak • Tartışmalar içinde bulunmak • İletişim kurmak için dijital teknolojileri kullanmak

Temel beceriler, öğrencilerin öğretim programına erişimi için önemli olan okuryazarlık gelişimini de desteklemektedir. Örneğin iletişim becerileri, problem çözme,

bilgi okuryazarlığı ve sayısal okuryazarlık gibi alanlar bu beceriler doğrultusunda gelişmektedir (NCCA, 2014: 2).

Araştırma konusu kapsamında ele alınacak olan ortaöğretim ana dili derslerinden İngilizce Öğretim Programı, öğrencilerin dil ve edebiyat bilgilerini geliştirmeyi, okuryazarlık becerilerini pekiştirmeyi ve öz farkındalık kazanmaları üzerine planlanmıştır. Daha spesifik olarak öğretim programının amaçları şu şekilde belirlenmiştir (NCCA, 2018: 5):

- Dili kullanarak yaratıcı olmaları ve İngilizcenin tüm formlarından zevk alarak kişisel gelişimlerini sürdürmelerini teşvik etmek.
- İngilizceyi etkin şekilde kullanmalarını ve amacına uygun, etkili bir şekilde yanıt vermelerini sağlamak için sözlü dil, okuma ve yazma gibi birbirine bağlı okuryazarlık becerilerinin geliştirmelerini desteklemek.
- Konuşma, yazma ve çoklu medya içeren giderek daha geniş bir metin yelpazesıyla kişisel olarak etkileşimde bulunmalarını ve bunları eleştirel şekilde düşünmelerini sağlamak.
- Edebiyatla ilgili bilgilendirici bir takdir geliştirmelerini ve çeşitli edebi metinlerle kişisel karşılaşmalarla bunu gerçekleştirmelerini sağlamak.
- Okuryazarlık becerilerini, bilgi ihtiyaçlarını yönetmek, bilgi bulmak, sentezlemek, değerlendirmek ve çeşitli medya araçlarını kullanarak bilgi iletişimini sağlamak için kullanmalarını teşvik etmek.
- İngilizcenin dil bilgisi ve kurallarını anlamalarını ve bunların, açık ve etkili iletişimi teşvik etmek için nasıl kullanılabileceğini kavramalarını sağlamak.

Junior Cycle İngilizce Öğretim Programı'nın belirlenmesi, dil ve okuryazarlığın üç ana öğrenme alanı üzerinden gelişmesine odaklanmaktadır. Bunlar sözlü dil, okuma ve yazmadır. Dil öğreniminin bütüncüllüğüne yönelik olarak öğrenme alanlarındaki kazanımlar bu üç öge altında sınıflandırılarak verilmiştir:

- Dinleyici, konuşmacı, okur-yazar olarak iletişim kurma
- Dili keşfetme ve kullanma
- Dilin içeriğini ve yapısını anlama

Bu unsurlar, iletişim becerilerinin sistematik bir şekilde geliştirilmesi, keşfederek ve yaparak dil öğrenme ve dilin çok çeşitli bağlamlarda nasıl işlediğine dair bir anlayış ve farkındalık oluşturma şeklinde dil öğrenimi için üç aşamalı bir odak tanımlamaktadır (NCCA, 2018: 10).

Dil beceri alanlarının her biri iletişime, farklı metinlerle aktif şekilde etkileşim kurmaya ve dilin şekil ve yapıları hakkında açık veya örtük bilgi edinmeye odaklanmaktadır. Her alana ilişkin öğrenme çıktıları ayrı olarak belirtilmiş olsa da bu alanların birbirinden bağımsız olarak çalışılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Öğrencinin dil öğrenme süreci, bu üç alanın tamamen entegre olduğu bir deneyimle ilişkilendirilir (NCCA, 2018: 9). Junior Cycle İngilizce Öğretim Programı'na ait kazanımlar şu şekilde belirlenmiştir (NCCA, 2018: 13,14,15):

Tablo 9

İrlanda İngilizce Öğretim Programı sözlü dil kazanımları

ÖGE: Dinleyici, konuşmacı, okur-yazar olarak iletişim kurma.

1. Sözlü dil etkileşiminin kurallarını çeşitli bağlamlarda, sınıf gruplarında; bilgi istemek, görüş belirtmek, başkalarını dinlemek, bilgilendirmek, açıklama yapmak, tartışmak, ikna etmek, eleştirmek, yorum yapmak, anlatmak, hayal kurmak, spekülasyon yapmak gibi çeşitli amaçlarla kullanmak.
 2. Sınıf gruplarında aktif ve duyarı bir şekilde katılım göstermek, deneyimleri dinlemek veya anlatmak, duyguları ile fikirleri ifade etmek.
 3. Kendi ve diğer öğrencilerin çalışmalarını uzun süreli ve yapıcı bir şekilde tartışmak.
 4. Bir anlatıyı veya sunumu aktif bir şekilde dinleyerek ana noktalarını ve amacını belirleyerek ana fikri anlamak
 5. Kısa bir sözlü metin sunmak, tek başına veya başkalarıyla iş birliği yaparak, belirli izleyici kitlesine ve seçilen amaca uygun dil, üslup ve görsel içerik kullanmak.
 6. Sözlü dil kullanımının modellerinden öğrenmek ve bunları değerlendirmek, kendi sözlü dil üretimlerini zenginleştirmek.
 7. Belirli izleyiciler ve seçili amaçlar için ikna etme, bilgilendirme, anlatma, bir süreci açıklama gibi amaçlarla uygun dil, üslup ve görsel içerik seçmek.
-

ÖGE: Dili keşfetme ve kullanma.

8. Drama, şiir, medya yayınları, dijital medya gibi sözlü metinleri aktif bir şekilde dinleyerek anlamı yorumlamak, karşılaştırmak, etkinliğini değerlendirmek ve buna yanıt vermek; ana fikirleri, üslubu, tonu, içeriği ve genel etkisini sistemli bir şekilde not almak.
9. Öğrendikleri sözlü metin etkinliklerini, kendi sözlü dil kullanımlarına uygulamak.
10. Başkalarıyla iş birliği yaparak sözlü metinlere dair anlayışları keşfetmek, tartışmak, görüşleri kaydederek, analiz ederek yorumlamak ve karşılaştırmak.
11. Sözlü dil kullanım dünyası ile zevkli ve anlamlı bir şekilde etkileşimde bulunmak.

ÖGE: Dilin içeriğini ve yapısını anlama.

12. Sözlü metinlerde bağlam ve amaca bağlı olarak dil kullanımının, dil bilgisinin, metin yapısının ve kelime seçiminin nasıl değiştiğini göstermek.
 13. Sözcük seçiminde denemeler yaparak sözdizimini yaratıcı bir şekilde kullanarak, kesim ve bağlama uygun yanıtlar teşvik edip sözlü dil becerilerini geliştirmek.
-

Dinleme ve konuşma becerilerini içinde bulunduran sözlü dil kazanımları göz önünde bulundurulduğunda, okur-yazar olarak iletişim kurmanın yanında, iletişimin iki yönü olan konuşmacı ve dinleyici taraflarının birbirinden ayrılmadan ele alındığı görülmektedir.

Kazanımlarda öğrencilerin sözlü dil becerilerinin hem anlama hem ifade etme yönüyle geliştirilmesi, dili günlük yaşamda nasıl kullanılacağına öğrenilmesi ön plana çıkmaktadır. Hazırlanan öğretim programı yalnız dil bilgisi edinimini değil, iletişimsel ve kültürel bilgi ve becerileri pekiştirmeyi hedeflemektedir.

Öğrenci, İngilizce eğitimi boyunca kendini ifade etme, bilgi aktarma ve düşüncelerini ifade etme gibi becerilerde gelişecek ve sözlü ifade zenginliği kazanacaktır. Bunun yanında daha baskın olarak sözlü dilin sosyal işlevlerinin ön planda olduğu görülmektedir.

İlk dört kazanım öğrencilerin çeşitli bağlam ve gruplar içerisinde iletişim kurabilmesi, konulara eleştirel bakış açısı sunabilmesi, yapıcı eleştiriler sunabilmesi gibi beceriler üzerinde durmaktadır. Bu süreçte öğrenci, aktif dinleme, anlama ve anlamlı konuşma yapabilme gibi dil becerilerini geliştirirken aynı zamanda eleştirel düşünme ve

empati yeteneğini geliştirir. Bunlara paralel olarak 5. kazanım öğrencilerin çeşitli konuşma grupları içerisinde başkaları ile iş birliği sağlayarak etkileşim içerisinde bir öğrenme süreci geliştirmesini sağlayacaktır.

6. ve 7. kazanımlarda öğrencinin iletişimde olduğu kitlenin bilgi ve kültür seviyesine uygun dil ve üslup ile amaca yönelik konuşmalar yapabilme becerileri geliştirilmek hedeflenmektedir. Bu kazanım gerçekleştirilirken öğrenciler, öğrendikleri dil kural ve becerileri doğrultusunda kendi dil üretim süreçlerini destekleyecek, başka bir deyişle kendi öğrenme süreçlerini yöneteceklerdir.

İkinci öge olan dili keşfetme ve kullanma, edebi zevk de öğrenme sürecine dahil edilerek daha derinlemesine bir öğrenme alanı geliştirmeyi sağlamaktadır. Yazılı metin ve medya metinlerini anlamaya ve yorumlamaya dayalı olarak belirlenen bu kazanımlar eleştirel düşünme becerisini geliştirmektedir. Öğrenci, ele aldığı metnin ana düşüncesini, üslubunu, tonunu anlamaya çalışarak metnin etkisini ve vermek istediği mesajı sorgular. Bu anlama ve sorgulama süreci dil becerilerini pekiştirmenin yanında estetik duyarlılık geliştirmesine de olanak sağlayacaktır.

Dilin yapı ve içerik özelliklerini anlamaya yönelik olan kazanımlar, doğrudan dil bilgisi ile ilişkilidir ve diğer tüm kazanımlara temel kaynak niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda dil bilgisinin, yalnız kuramsal bilgi aktarımı olarak değil; uygulamaya dayalı bir yaklaşımla ele alındığı görülmektedir.

Öğrenme sürecinde teorik bilgilerin ezber yoluyla öğretilmesinden çok, pratik uygulamalara ağırlık verildiği açıktır. Benimsenen bu yaklaşım, öğrencilerin dil bilgisi kurallarını metin üretme, çözümleme ve eleştirel düşünme süreçlerinde bilinçli bir şekilde kullanmalarını sağlayacaktır. Böylece öğrenciler, dil kurallarını ezberlemek yerine içselleştirerek, kalıcı ve anlamlı bir öğrenme deneyimi kazanacaklardır.

12. ve 13. kazanımlarda aktarılmak istenen metin yapısı ve kelime seçimi, iletişim sürecinin konusuna ve bağlamına göre farklılık göstermektedir. Bu kazanımlarla öğrenci, farklı durumlarda ve farklı kesimler karşısında kullanılması gerekli olan dil özellikleri ve üslubu fark edecek ve duruma uygun şekilde kullanabilme becerisi geliştirecektir. Bu

becerilerin edinilmesi dilin çok yönlülüğünü ve farklı sosyal durumlara uyarlanabildiğini anlayarak etkili iletişim kurabilmelerinin önünü açacaktır.

Tablo 10

İrlanda İngilizce Öğretim Programı okuma kazanımları

ÖGE: Dinleyici, konuşmacı, okur-yazar olarak iletişim kurma.

1. Metinleri akıcılık, anlama ve yeterlilikle okumak, sadece tek kelimeler değil, kelime gruplarını çözümleyerek okumak.
2. Farklı amaçlarla okuma yapmak: öğrenme, zevk, araştırma, karşılaştırma.
3. Dijital metinler dahil olmak üzere metinlere uygun geniş bir okuma-anlama stratejisi kullanmak: Bilgi toplamak, önceki bilgileri ilişkilendirmek, bir süreci veya argümanı takip etmek, özetlemek, ana fikirleri bağlantılandırmak, kendi anlayışını izlemek, soru sormak, analiz etmek, sentez yapmak ve değerlendirmek.
4. Edebi metinlere yanıt verirken uygun bir eleştirel kelime dağarcığı kullanmak.

ÖGE: Dili keşfetme ve kullanma.

5. Zevkli ve anlamlı bir etkinlik olarak sürdürülebilir özel okuma yapmak, sözlü ve yazılı metinlerin etkinliğinden öğrendiklerini kendi okuma deneyimlerine uygulamak.
 6. Metinleri, kişi, mekân hikâye ve olay anlama ve takdir etme amacıyla okuyup; karakterlerin nasıl ve neden geliştiğini keşfedip ve mekân ile olay örgüsünün önemini anlamak.
 7. Metinlerden ana karakter, önemli bir sahne, favori bir film görüntüsü, bir şiir, bir drama, bir bölüm, medya veya internet tabanlı etkinlik gibi önemli anları seçmek ve bu unsurlar hakkında düşünerek değer yargıları sunmak.
 8. Metinlerini, yazarın kelime seçimlerini, basit figüratif bir dilin kullanımı ve etkisini, kelime dağarcığını ve dil kalıplarını, metne uygun görselleri inceleyerek dilin zenginleştirilmesini anlamak ve takdir etmek için okumak.
 9. Farklı edebi, dijital ve görsel türlerin ve alt kümelerin metinleri nasıl şekillendirdiğini ve okuyucunun metni nasıl deneyimlediğini tanımak, takdir etmek ve karşılaştırmak.
-

ÖGE: Dilin içeriğini ve yapısını anlama.

10. Kelime dağarcıklarını geliştirmelerine yardımcı olacak dil kaynaklarını (ör. Sözlük, eş anlamlılar sözlüğü ve çevrimiçi kaynaklar) nasıl kullanacaklarını bilmek.
 11. İngilizce dilinin kelime ve cümle düzeyindeki özelliklerini tanımak ve yorumlamak; bu özelliklerin genel etkiye nasıl katkıda bulunduğunu uygun terminolojiyle göstermek.
 12. Kelime seçimi, sözdizimi, dil bilgisi ve metin yapısının bağlama ve amaca göre nasıl değişebileceğini anlamak.
 13. Farklı dil seviyelerini anlamak ve bunların yazılı bağlamda nasıl kullanıldığını anlamak.
-

Okuma alanı kazanımlarının ilk ögesinde yer alan kazanımlarda, öğrencilerin metinleri okurken sözcüklerin yalnız tekil halleriyle ve anlamlarıyla tanınması hedeflenmemektedir. Mevcut kelimenin kelime grupları içerisinde kazandığı yeni anlamlar ve metin içerisindeki anlam bütünlüğü göz önünde bulundurarak anlaşılmasına odaklanıldığı görülmektedir. Kelimelere ve dolayısıyla metne bu şekilde yaklaşmak yüzeyselin ötesinde derinlemesine kavrama ve anlamlandırma sürecini aktif etmede oldukça etkilidir.

Metinleri öğrenme, araştırma, karşılaştırma ya da zevk alma gibi farklı amaçlar doğrultusunda okumak, okuma sürecini çok yönlü olarak deneyimlemeye katkı sağlamaktadır. Bu durum, yalnızca akademik bilgi edinmenin ötesinde, yaşam boyu öğrenme ve estetik zevk kazanma gibi becerilerin gelişimini de desteklemektedir. Bu süreçte eleştirel okuma becerisi de paralel olarak geliştirilmektedir.

Okuma becerileri sadece yazılı metinler için değil dijital metinler için de oldukça önemlidir. 3. ve 4. kazanımlarda dijital ve karmaşık metinlerde bilgi kaynağını doğru ve bilinçli şekilde takip edebilme, değerlendirme, analitik düşünme ve önceki bilgiler ile ilişkilendirme hedeflenmektedir. Öğrenciler bu süreci gerçekleştirirken eleştirel düşünme becerilerini kullanarak kendi estetik duyarlılıklarını ve ifade yetkinliklerini geliştireceklerdir. Bu kazanımlar dijital okuryazarlık becerileriyle de doğrudan ilişki içerisinde.

İkinci ögede yer alan kazanımlar metnin kişi, yer, mekân ve olay gibi temel bileşenlerinin çözümlenmesine odaklanmaktadır. Öğrencilerin önceki kazanımlarda edindikleri bilgiler doğrultusunda kendi okuma deneyimlerini oluşturmaları, üst bilişsel farkındalık kazanmaları ve okur kimliklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Öğrencinin metin içerisinde önemli gördüğü bölümleri tespit ederek bu bölümler üzerinden kişisel ve toplumsal değer yargıları belirlemeleri amaçlanmaktadır. Bu da empati kurma, eleştirel düşünme ve estetik algı geliştirmesinde önemli olan kazanımlar arasındadır.

Dil bilgisi konularını ele alan son ögede kelime düzeyinde bilgi ele alınmıştır. Öğrencilere metin içerisinde karşılarına çıkan kelimelerin anlamlarını kavrama konusunda sözlüklerden ve çevrimiçi kaynaklardan yararlanmaları konusunda yönlendirmeler yapılmıştır. Kelimeleri çok yönlü şekilde öğrenen ve kavrayan öğrenci ileri süreçte kendi oluşturacağı metinlerde, bu kelimeleri bağlama ve çeşitli amaçlara uygun şekilde kullanma becerisine sahip olacaktır.

Tablo 11

İrlanda İngilizce Öğretim Programı yazma kazanımları

ÖGE: Dinleyici, konuşmacı, okur-yazar olarak iletişim kurma.

1. Tüm yazma etkinliklerinin belirli bir amacı olduğunu anlayarak, uygun şekilde yazılarını planlamasını, taslağını oluşturmasını, tekrar düzenlenmesini ve düzeltilmesini göstermek.
 2. Kendi ve diğer öğrencilerin yazılı çalışmalarını yapıcı bir şekilde ve belirli bir amaç içinde tartışmak.
 3. Çeşitli amaçlarla yazmak. (ör. Analiz yapmak, değerlendirmek, hayal etmek, keşfetmek, katılmak, eğlendirmek, anlatmak, bilgilendirmek, açıklamak, tartışmak, ikna etmek, eleştirmek, duyguları, izledikleri ve okudukları hakkında yorum yapmak.)
 4. Çeşitli metin biçimlerinde (ör. Mektup, rapor, çoklu formatlı metin, inceleme, blog) uygun kelime dağarcığı, ton ve farklı stiller kullanarak belirli bir amacı başarmak için yetkin bir şekilde yazmak.
-

ÖGE: Dili keşfetme ve kullanma.

5. Sözlü ve yazılı dil kullanımının modelleriyle etkileşimde bulunmak ve bunlardan öğrendikleri ile kendi yazılı çalışmalarını zenginleştirmek.
6. Yazma süreci boyunca anlam ve etkiyi artırmak için sürekli olarak düzenleme becerilerini kullanmak: Kelime seçmek, kelimeleri, ifadeleri ve cümleleri yeniden sıralamak, noktalama işaretleri ve yazım hatalarını düzeltmek, paragrafları yeniden düzenlemek, içeriği yönetmek.
7. Metinlerine hayal gücü ile yanıt vermek, dil, üslup ve içerik üzerinde eleştirel bir takdir göstererek kelime seçimi, dil kalıpları, ton ve görseller hakkında yorum yapmak.
8. Metinlerinden ana karakterler, önemli sahneler, favori film görüntüleri, bir şiir, bir drama, bir bölüm, medya veya internet tabanlı etkinlikler gibi önemli anların etkili olup olmadığını yazılı olarak değerlendirmek.
9. Yazma sürecine özel, zevkli ve amaçlı bir etkinlik olarak katılmak ve yıllar içinde kişisel bir ses kullanarak kendi bireysel üslubunu dikkatlice geliştirmek.

ÖGE: Dilin içeriğini ve yapısını anlama.

10. Dil yapılarını (ör. cümle yapısı, paragraf düzeni, dil bilgisi) kullanarak, yazılarının hem kendileri hem de okuyucular için daha zengin bir deneyim yaratmak.
 11. Dilin kurallarını uygun şekilde kullanmak, özellikle noktalama işaretleri ve yazım hatalarını, anlama ve sunumu desteklemek ve okuyucunun deneyimini artırmak.
 12. Sözdizimi, dil bilgisi, metin yapısı ve kelime seçiminin bağlama ve amaca bağlı olarak nasıl değişebileceğini anlamak.
 13. Kendi yazma becerilerini değerlendirmek ve gelişimleri gereken yazı alanları için çözüm yolları aramak.
-

Yazma alanı kazanımları incelendiğinde öğrencilerin duygu ve düşüncelerini yazı yoluyla ifade etmenin yanı sıra planlama, taslak oluşturma ve düzenleme gibi yazma süreçlerini kavramalarına yönelik olarak belirlendiği görülmektedir. Bu, yazma becerisinin bir düşünsel süreç olarak öğrenilmesini sağlamaktadır. Öğrenciler hem kendi ürettikleri hem de başkalarının ürettiği yazılı metinleri, belirlenen amaçlar üzerinden tartışma yoluna giderek, etkileşimli bir öğrenme süreci oluşturacak ve bu süreç içerisinde alacağı veya yapacağı geri bildirimlerle eleştirel düşünme becerilerini geliştirecektir.

Kazanımlarda öğrencilerden analiz yapma, değerlendirme, hayal etme, keşfetme, eğlendirme, anlatma, bilgilendirme, açıklama, tartışma, ikna etme, eleştirme ve yorum yapma gibi çeşitli amaçlar doğrultusunda metin yazmaları beklenmektedir. Bu durum hem işlevsel hem de yaratıcı yazma becerilerinin gelişmesine olanak tanıyarak metin türleri arasında bağlantı kurabilmeleri için esneklik becerisinin gelişmesini desteklemektedir.

İkinci ögede bulunan kazanımlar, bu seviyeye kadar öğrenilen yazma stratejilerinin uygulamalı olarak kullanılması ile ilişkilidir. Öğrenciler, öğretmen tarafından belirlenen örnek metinler üzerinden öğrendiği modelleri zenginleştirerek kendi yazılarını geliştireceklerdir.

Metinlerin yapısal özelliklerini kavramayı hedefleyen 6., 7. ve 8. kazanımlarda yazma etkinliğinin sürecine vurgu yapılmıştır. Öğrenci, ortaya çıkardığı metni sürekli olarak gözden geçirerek ifadelerini düzenleyecek ve anlatımını derinleştirmeye odaklanacaklardır. Bunun yanında metin analizi becerilerini geliştirerek baskılı, görsel ve dijital metinler arasında bağlantı kurabileceklerdir.

9. kazanım, öğrencinin edindiği bilgiler ışığında özgün bir üslup geliştirmelerine vurgu yaparak, özel, zevkli ve amaçlı şekilde metinler oluşturmalarını sağlamaya yönelik olarak ele alınmıştır.

Yazma becerileri için belirlenen son öge, kelime düzeyine odaklanan okuma becerilerinden öteye giderek dil yapılarına ve kurallarına odaklanmaktadır. Metnin okuyucu açısından etkili olması için paragraf düzeni, cümle yapısı gibi dil yapılarını ve dil bilgisi kurallarını doğru, etkili ve bağlama uygun şekilde kullanması hedeflenmektedir.

4.1.3. Japonya 7.,8. ve 9. Sınıf Ana Dili Öğretim Programı

Japonya'da her okul, öğrencilerin zihinsel ve fiziksel gelişim aşamalarını ve bireysel özelliklerini göz önünde bulundurarak, öğrencilerin insan olarak dengeli gelişimini sağlamayı hedeflemektedir (MEXT, 2017). Ulusal öğretim programı, Eğitim, Kültür, Spor,

Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology - MEXT) tarafından hazırlanmakta ve on yılda bir yenilenmektedir (URL 1).

“Japon Eğitim Sistemi öğrencilerin okul öncesi eğitimden başlayarak yarışmacı, sürekli daha iyiyi arayan ve standartları yüksek tutan bir bilinç içerisinde yetiştirmekte ve bu anlayışı tüm eğitim sistemine de yaymaktadır” (Kıral ve Kıral, 2009: 57). Günümüz Japon Eğitim Sistemi'nin temel ilkeleri 1947 yılında yürürlüğe giren “Temel Eğitim Kanunu” ve “Okul Eğitim Kanunu” doğrultusunda şekillenmiştir. Bu sisteminin temel amacı insan haklarına, sevgi ve barışa saygı duyan, barışçı ve demokratik bir toplum içerisinde öz güven sahibi bireyler yetiştirmektir (Uçar ve Uçar, 2004: 5).

Japon eğitim sistemi 6-3-3-4 olarak dört kademeyi kapsamaktadır. Eğitim altı yılı kapsayan ilkokul ile başlayıp, devamında üç yıl ortaokul, üç yıl lise ve dört yıl üniversite ile son bulmaktadır. Zorunlu tutulan eğitim ilkokul ve ortaokul eğitimini kapsamaktadır (Kıral ve Kıral, 2009: 58). Zorunlu eğitimin temelinde iki ana düşünce bulunmaktadır. İlki, tüm öğrencilerin öğretim programını anlayacak ve başaracak yetenekte olması; ikincisi, çalışkanlık ve ayrıntılara dikkat gibi belli niteliklerin tüm öğrencilere kazandırılmasıdır (Orhan Karsak, 2018: 984).

Eğitim sisteminin ilk aşaması olan ilkokul eğitiminin temel amacı bu yaş grubu öğrencilerin zihinsel, duygusal ve bedensel gelişimlerini tamamlayarak onları bir üst kademeye hazırlamaktır. Bu çerçevede, öğrencilere sağlam bir ahlak ve karakter kazandırarak sosyalleşmeyi gerçekleştirmek, kendisi ve çevresiyle uyumlu, saygılı bireyler yetiştirmek ve toplumsal kültürü özümsemelerini sağlamak diğer amaçlar arasındadır (Ekinci, 2010: 36). İkinci aşama olan ortaokullarda akademik derslerin ilkokula göre yoğunlaştığı, ciddiyet, disiplin ve sorumluluğun ağırlık kazandığı görülmektedir. Bu kademenin temel amacı, öğrencilerin lise öğrenimine devam edebilmeleri için gereken bilgi ve becerileri edinmeleri, zihinsel ve bedensel gelişimlerini destekleyerek nitelikli bir karakter inşa etmeleri, insanlara ve çevreye saygılı, Japon kültürü ve değerine bağlı bireyler olmalarını sağlamaktır (Ekinci, 2010: 36).

Japonya eğitim sisteminde 2006 yılında kabul edilen Eğitime İlişkin Temel Kanun (Basic Act on Education)'da belirtilen hususlara uygun bir öğretim programı oluşturmak

temel prensiplerden biridir. Bu kanunda eğitimin genel amaçları şu şekilde belirlenmiştir (URL 4):

Madde 1. Eğitimin amacı, karakterin tam olarak geliştirilmesi, barışçıl ve demokratik bir toplumu oluşturan insanlarda gerekli olan niteliklere sahip, zihin ve bedensel olarak sağlıklı vatandaşların yetiştirilmesidir.

Madde 2. Yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için günümüzde önemli kabul edilen aşağıdaki hedeflere ulaşacak şekilde eğitimin amaçları belirlenmiştir. Eğitim amaçları şunları içermektedir:

- a. Öğrencilerin geniş kapsamlı bilgi ve kültür edinmeleri, gerçeği aramanın değerini teşvik etmeleri, zengin duyarlılık ve ahlak duygusu geliştirmelerinin yanı sıra sağlıklı bir beden gelişimi;
- b. Bireylerin yeteneklerini geliştirmek, yaratıcılığının geliştirmesi ve özerklik ve bağımsızlık ruhunun beslenmesi, bunların yanı sıra kişinin mesleki kariyeri ile günlük hayatı arasındaki ilişkiyi vurgulaması;
- c. Adalet, sorumluluk, kadın-erkek eşitliği, karşılıklı saygı ve iş birliği ve vatandaşlık bilinci gibi tutumların gelişmesi;
- d. Hayata saygı duyma, doğayı önemseme ve çevrenin korunmasına katkıda bulunmayı teşvik etmek;
- e. Geleneğe ve kültüre saygı duyan, yaşadıkları ülke ve bölgeyi seven, diğer ülkelere saygı duyan ve dünya barışına ve uluslararası toplumun gelişimine katkıda bulunma arzusunu geliştirmek.

Japonya'da okutulmakta olan ana dili dersi Japonca Öğretim Programı'dır. Program yer alan kazanımlar üç temel öğrenme alanı altında belirlenmiştir. Bunlar konuşma ve dinleme, okuma ve yazmadır.

Ortaokul dönemini kapsayan üç yıllık öğretim süreci için hazırlanan kazanımlar her sınıf düzeyi için ayrı olarak belirlenmiştir (URL 5):

Tablo 12

Ortaokul Japonca Öğretim Programı 1. sınıf kazanımları

A. KONUŞMA VE DİNLEME

1. Günlük yaşamdan bir konu seçerek, konuşmak ve tartışmak için gerekli materyalleri kişilerle etkileşim yoluyla toplamak ve düzenlemek.
2. Bütün ve parça arasındaki ilişkiye dikkat ederek ve dinleyicilerin tepkilerine göre konuşmayı düzenlemek.
3. Konuşma hızı ve düzeyi, tonlama, doğru sözcük seçimi ve düzeye uygun üslup seçme gibi dil kullanımını bilgilerini kullanarak konuşmak.
4. Gerekli durumlarda sorular sorarak dinlemek ve bu süreçte kendi düşünceleriyle ortak ve farklı durumları belirlemek
5. Konuşmanın konusunu kavrayarak doğru bir şekilde konuşmak; başkalarının ifadelerini dikkate alarak kendi düşüncelerini özetlemek.
6. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir:
 - a. Günlük yaşam konuları ile ilgili rapor sunmak, tanıtım yapmak: bu sunumları dinledikten sonra soru sorup önerilerde bulunur.
 - b. Günlük yaşam ile ilgili konular üzerine konuşmalar ve tartışmalar gerçekleştirir.

B. OKUMA

1. Sözcüklerin bağlam içindeki anlamlarını doğru bir şekilde kavrayıp anlar.
 2. Metindeki ana ve yardımcı kısımları, gerçeklerle görüşleri ayırt ederek; amaca veya gereksinime göre özetler ve ana fikri bulur.
 3. Olay örgüsünün gelişimine ve karakter betimlemelerine dikkat ederek okur ve anlar.
 4. Metinde bulunan bakış açılarını ve düşünce tarzlarını kavrayarak kendi bakış açılarını genişletir.
 5. Metinlerden gerekli bilgileri toplama yöntemlerini öğrenerek amaca uygun şekilde gerekli bilgiyi tespit eder.
 6. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir:
 - a. Farklı türdeki metinleri sesli ve dramatik şekilde okur.
 - b. Metinleri grafik, tablo vb. görsel unsurlarla ilişkilendirerek açıklayıcı metinleri okur.
 - c. Belirli bir konuya yönelik kitaplar okur, gerektiğinde alıntı yapar.
-

C. YAZMA

1. Günlük yaşamdan bir konu belirleyerek gerekli materyalleri toplayıp kendi düşüncelerini derler.
 2. Toplanan materyalleri sınıflandırarak düzenler ve paragrafların işlevlerini dikkate alarak yazısını yapılandırır.
 3. Aktarılacak istenen olay ya da olgular hakkında kendi düşüncelerini ifade ederek yazar.
 4. Yazdığı metni gözden geçirerek yazım kuralları, sözcük kullanımı ve anlatım biçimi gibi unsurları kontrol eder.
 5. Yazılan metinleri karşılıklı okuyarak konuya yaklaşım biçimi, materyal kullanımı vb. yönler hakkında görüş bildirir ve kendi anlatımını geliştirmek için kullanır.
 6. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir
 - a. İlgi duyulan sanatsal eserler hakkında izlenimlerini aktarır.
 - b. Grafik ve tablolar kullanarak açıklayıcı yazılar yazar.
 - c. Olaylar, etkinlikler vb. hakkında bilgilendirici metin ve rapor yarar.
-

Konuşma ve dinleme becerilerinin birlikte ele alındığı öğretim programının ilk yılında öğrencilerden araştırma yapma, veri toplama ve etkileşim yolu ile bilgi edinme gibi hazırlık süreçlerinin öğretilmesi ön planda tutulmuştur. Bu durum yalnız konuşma ve dinleme değil, okuma ve yazma becerilerini de kapsamaktadır. Günlük yaşamdan konular seçmeleri ve bu konular ile ilgili ortaya çıkartacakları materyalin hazırlık sürecini kendileri yönetmeleri beklenmektedir.

Konuşma ve dinleme becerileri değerlendirildiğinde öğrencilerin bilgi edinme sürecinde yalnız kendi düşüncelerini değil başkalarının düşüncelerini anlama sürecine girdiği, gerekli gördüğü durumlarda sorular sorarak başkalarının görüşlerini aldığı ve bunları karşılaştırarak bir kanıya vardırılmak istendiği görülür.

Belirlenen kazanımların uygulanmasıyla öğrencinin hem kendi öğrenme sürecini yönetme hem de iş birliği becerilerini geliştirecektir. Düşüncelerini aktarma sürecinde amacı ve dinleyici kitlesini göz önünde bulundurarak konuşmasını mantıksal bir düzlemde oluşturur; doğru kelime seçimi, üslup ve tonlama ile anlatımını güçlendirir.

Okuma alanı içerisinde belirlenen kazanımlar öğrencilerin yalnız metinleri anlamalarını değil, metinle etkileşim kurmalarını sağlamaya yöneliktir. Kurulan bu etkileşimde derinlemesine okuma becerileri geliştirilecektir.

Öğrencinin metni okurken sözcüklerin sözlük anlamlarının yanında, metin içi bağlamda ne ifade ettiğini kavramaları hedeflenmiştir. Aynı zamanda metinleri çözümlerken olay ve karakter gelişiminin nasıl ilerlediğini kavrayarak, ana ve yardımcı kısımları belirleterek eleştirel bir bakış açısı ile okuma sürecini geliştirir. Metindeki gerçekler ve görüşleri tespit edip bunların ayrımını değerlendirmesi hem yapısal okumayı kavraması hem de bilgi okuryazarlığını geliştirmesi açısından oldukça önemli kazanımlardır.

Okuma becerisi için belirlenen dilsel etkinlikler ile öğrenci, seçici okuma ve bilgi toplama stratejilerini kavrayacak ve metinleri grafik, tablo vb. görsel öğeler ile ilişkilendirerek çok yönlü düşünme becerilerini geliştirecektir. Metinleri bu öğelerle ilişkilendirme süreci, bilgilerin farklı biçimlerde sunumunu ve bunlar arasındaki bağlantıları kurma yetisini güçlendirmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin yalnız yazılı verileri değil, görsel ve işitsel unsurları da dikkate alarak bilgileri kavramayı teşvik etmektedir. Böylece öğrencilerin çok modlu metin oluşturma becerilerine de doğrudan katkı sunulacaktır.

Yazma alanı için belirlenen kazanımlarda ön plana çıkan bilgi toplama süreci öğrencilerin düşünceleri ifade etmesi doğrultusunda hazırlanmıştır. Bilgileri ve düşünceleri derleyip sınıflandıran öğrenci, bunları aktarma sürecinde mantıksal bir bütünlük içeren metinler meydana getirir. Ortaya çıkardıkları metinler yalnızca bilgi aktarmakla kalmayarak değerlendirme ve çeşitli yorumlar da içermektedir.

4. ve 5. kazanım göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin oluşturdukları metinlerde hem dil bilgisi kurallarına uygunluk hem de içerik bütünlüğü açısından kontrol sağladıkları görülmektedir. Bu süreçte öğrenciler, yalnız kendi metinlerini gözden geçirmekle kalmayıp sınıf ortamında arkadaşlarının çalışmalarını da değerlendirerek karşılıklı geri bildirimlerde bulunurlar.

Tablo 13

Ortaokul Japonca Öğretim Programı 2. sınıf kazanımları

A. KONUŞMA VE DİNLEME

1. Sosyal yaşamdan konuşma konuları belirleyerek, konuşmak ve tartışmak için çeşitli yöntemler ile ilgili bilgi toplayıp düzenler.
2. Farklı bakış açılarını ve düşüncelerini göz önünde bulundurarak kendi düşüncelerini toparlar, konuşmanın ana bölümleri ile yardımcı kısımlarına dikkat ederek mantıklı bir yapı kurar.
3. Amaca göre materyal ve çeşitli araçları etkili şekilde kullanarak konuşur.
4. Konuşmanın mantıksal yapısına ve gelişimine dikkat ederek dinler ve kendi düşünceleriyle karşılaştırır.
5. Karşısındakinin bakış açılarını ve düşüncelerini önemseyerek, amaca uygun şekilde tartışmalara katılır ve karşılıklı ifadeleri dikkate alarak kendi düşüncelerini geliştirir.
7. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir
 - a. Araştırmalar ve düşünceler doğrultusunda sunum yaparak görüş belirler.
 - b. Sosyal yaşamdan konular üzerine, moderatör ve sunucu gibi rollerle tartışmalar gerçekleştirmek.

B. OKUMA

1. Soyut kavramlar ve duygusal ifadeler içeren sözcüklere dikkat ederek okur.
 2. Metnin bütünü ve bölümleri arasında ilişki, örnekleme ve betimleme gibi anlatım yollarının etkisini düşünerek anlamaya çalışır.
 3. Metnin yapısı ve anlatım biçimi üzerine açık delillere dayalı olarak yorum yapar.
 4. Metindeki bakış açılarını ve düşünce tarzlarını bilgi ve deneyimlerle ilişkilendirerek kendi düşüncelerini oluşturur.
 5. Çeşitli yöntemlerle seçilen kaynaklardan gerekli bilgileri edinmek ve kendi düşüncelerini şekillendirir.
 6. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir:
 - a. Edebi metinleri okuyarak anlatım üzerine duygu ve düşünceleri paylaşır.
 - b. Açıklayıcı veya eleştirel metinleri içerik ve anlatım üzerine kendi düşüncelerini ifade eder.
 - c. Gazete, internet ve okul kütüphanesi gibi kaynaklardan edinilen bilgileri karşılaştırır.
-

C. YAZMA

1. Sosyal yaşamdan konu belirlemek, çeşitli yollarla bilgi toplayarak düşüncelerini toparlar.
 2. Kendi dürüşünü ve iletmek istediğı bilgi ya da düşünceyi netleştirerek yazının yapısı planlar.
 3. Bilgi, düşünce, duygu ve görüşleri etkili biçimde aktarmak için örneklendirme veya betimleme yollarını kullanarak yazar.
 4. Yazılan metni tekrar okuyarak sözcük ve cümle kullanımı, paragraflar arası ilişki gibi unsurlara dikkat ederek daha okunabilir ve anlaşılır hala getirir.
 5. Yazılan metinleri karşılıklı okuyarak yapı ve içerik üzerime görüş belirtmek, önerilerde bulunmak ve kendi düşüncelerini genişletir.
 6. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir:
 - a. Anlatım yollarını zenginleştirerek şiir veya hikaye gibi edebi ürünler yazmak
 - b. Bir konuya farklı açılardan bakarak bir görüş belirleyip buna dair yazılar yazar.
 - c. Sosyal yaşamda gerekli olan mektuplar gibi yazılar kaleme alır.
-

Japonca Öğretim Programı'nın 2. sınıf düzeyindeki konuşma ve dinleme becerilerinde, 1. sınıfta ön planda tutulan araştırma yapma ve bilgi edinme sürecinin devamı olarak, topladıkları bilgileri aktarmak ve tartışmak için plan yapmalarını kapsayan kazanımlara yer verilmiştir. Konuşma kazanımlarında genel olarak öğrencilerden sosyal yaşantıları içerisinde belirledikleri konuları mantıklı bir sıraya göre düzenleyip aktarmaları beklenmektedir.

Programda konuşma yapısına dikkat etmek ve kurallara uygun konuşmak önemli görülen bir nokta olarak ön plana çıkmaktadır. Öğrencilerin konuşma esnasında karşıt ya da farklı görüşleri değerlendirip analiz etmeleri ve bu analizlerden elde ettikleri çıkarımlar doğrultusunda kendi fikirlerini şekillendirmeleri beklenir. Öğrencinin hazırladığı konuşma metninde aktardığı bilgi ve fikirleri sunarken görsel, grafik, tablo vb. anlatımı destekleyici öğelerden yararlanması teşvik edilmektedir.

Baskılı metinlerin yanında dijital medya araçlarının etkili şekilde kullanılması 21. yüzyıl becerilerinin önemli bir parçasını oluşturan bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığının geliştirilmesi için önemli bir etkinlik alanını oluşturur.

Tartışmalar sırasında sınıf ortamında başkalarının görüşlerini almak ve bu görüşlere saygı duyarak etkileşim sağlamak, dinleme yolu ile öğrenme ve çeşitli görüşlerle birlikte düşünme ortamı oluşturmaktadır. Bu durum iş birliği ve eleştirel düşünme becerilerinin kullanılması ve geliştirilmesinde oldukça etkili olacaktır.

Öğretim programında konuşma becerileri aktarılırken kullanılan dilsel etkinlikler sunum yapma başlığı ile ele alınmaktadır. Öğrenciler, çeşitli kaynaklardan araştırma yaparak edindiği bilgilere dayalı olarak konuşmalar yapmakta, aynı zamanda arkadaşlarının konuşmalarını dinlemekte ve gerektiği durumlarda sorular sorarak etkileşimde bulunmaktadır. Öğrenciler bu etkinlikler doğrultusunda konuşma esnasında hem sunucu/konuşmacı hem de moderatör olarak çift yönlü konuşma sürdürebilme becerisi geliştirmektedir.

Okuma becerileri alanı incelendiğinde okuma eylemi gerçekleştirirken sözcüklerin sözlük anlamlarının yanında soyut anlamlarının kavranması yönünde bir çalışmanın teşvik edildiği görülmektedir. Öğrenciler metinlerdeki soyut kavramları, metin içindeki anlam doğrultusunda çözümleyerek okur. Bu becerinin gelişmesi özellikle şiir, öykü vb. edebi türlerin doğru şekilde anlaşılmasında etkili olacaktır.

Metni değerlendiren öğrenci, metnin bütünü ve yardımcı bölümleri arasındaki ilişkinin sağlanmasında betimleme, betimleme vb. anlatım biçimlerinin etkisini kavrar ve bu biçimlerin anlam üzerindeki etkisinin ve rolünün önemini fark eder. Değerlendirmelerine ilişkin olarak metinden hareketle kanıtlı ve yoruma dayalı çıkarımlar yapması teşvik edilir. Yine metinden yola çıkarak yazarın bakış açısını kendi bilgi ve deneyimlerine dayandırarak karşılaştırır. Bu kazanımların uygulanması öğrencinin öznel anlam dünyasını inşa etmesine ve bireysel bağlamda anlamlandırma becerisi geliştirmesini desteklemektedir.

Genel olarak okuma kazanımlarında ilk yıl metin yapısının çözümlenmesinde edindikleri bilgilerle anlamın çözümlenmesi ve derinleştirilmesi göz önünde

bulundurulmuştur. Metnin ne anlattığının yanında nasıl anlattığı üzerinde görüş bildirmeleri teşvik edilmektedir. Bu teşvik seçilen dilsel etkinliklerle de desteklenmektedir.

Öğrenciler edebi veya bilgilendirici metinlerin içerik ve anlatımları üzerine fikirlerini ve yorumlarını paylaşmakta, birden fazla bilgi kaynağı kullanarak elde ettiği bilgileri değerlendirmektedir. Bu etkinliklerin uygulanması öğrencinin edebi zevk ve duyuş geliştirmesine katkı sağlayacağı gibi farklı kaynakların kullanılmasıyla medya ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

Yazma becerileri alanı incelendiğinde, yazma metninin nasıl oluşturulacağının üzerinde durulduğu görülmektedir. Sosyal yaşam içerisinde belirledikleri konuları kendi düşünceleri etrafında geliştirmeleri beklenmektedir. Bunu yaparken iletmek istediği bilgi ya da düşünceyi nasıl aktaracağını planlamasını yaparak kompozisyonu kurgular. Kurguladığı metinde örneklendirme, betimleme vb. anlatım biçimlerini amaçlı şekilde kullanır ve anlatımı daha etkili ve ikna edici hale getirir.

Öğrenciler ortaya çıkardığı metinler üzerinde tekrar inceleme yaparak metnin yapısal unsurların doğru kullanıldığını teyit eder ve böylece metin açık, anlaşılır ve tutarlı bir zemine sahip olup olmadığını tespit eder. Sınıf içi etkinlikler doğrultusunda, iş birliği içerisinde ortaya çıkarılan metinleri karşılıklı değerlendirerek farklı bakış açıları kazanır.

Yazı denetimi ve sınıf içi geri bildirim almaya dayalı etkinlikleri içeren kazanımların uygulanması, öğrencilerin bilinçli yazma süreci geliştirebilmesi için öğretim programında önemli görülen bir noktalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dilsel etkinlikler göz önünde bulundurulduğunda edebi türlerde özgün yazılar ortaya çıkarmaları ve estetik ifade becerisi geliştirmeleri teşvik edilmiştir. Bu süreç aynı zamanda edebi zevk kazanmayı da desteklemektedir. Buna ek olarak mektup türünde metinler kaleme almaları gündelik ve resmi yazı biçimlerini benimsemelerinde önemli bir nokta olarak karşımıza çıkar. Çeşitli amaçlarla yazılan mektuplarda resmi dili ve nezaket dilini kullanarak iletişim becerilerinin desteklenmesi hedeflenmektedir.

Tablo 14

Ortaokul Japonca Öğretim Programı 3. sınıf kazanımları

A. KONUŞMA VE DİNLEME

1. Sosyal yaşamdan konu seçerek kendi bilgilerini düzenleyip düşüncelerini toparlar, kelime ve cümleleri etkili bir şekilde kullanarak ikna edici bir konuşma yapar.
2. Ortamın durumu ve karşı tarafın tepkisine uygun konuşur, saygı ifadelerini uygun şekilde kullanır.
3. Dinlediği içeriği ve anlatım yöntemlerini değerlendirerek kendi bakış açısını ve anlatır.
4. Tartışmaların etkili şekilde ilerlemesini sağlamak için yönetim yöntemlerini kullanır ve çözüme yönelik düşünceleri değerlendirir.
5. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir:
 - a. Zaman ve mekân koşullarına uygun olarak kendi geliştirdiği anlatımı kullanır.
 - b. Sosyal yaşamdan konular hakkında karşısındakini ikna etmeye yönelik fikir alışverişinde bulunur.

B. OKUMA

1. Metnin bağlamında kelimelerin etkili kullanımına ve anlatım öğelerinin kullanımına dikkat ederek okur.
 2. Metnin mantıksal gelişimini, olay ve karakterlerin yerleştirilmesini anlar ve bu bilgileri metni çözümlemeye kullanır.
 3. Metinleri yapı, gelişim ve anlatım yöntemleri açısından karşılaştırır.
 4. Metinler aracılığıyla insan, toplum ve doğa hakkında düşünür ve kendi görüşlerini oluşturur.
 5. Amaca uygun metinler okuyarak bilgi dağarcığını genişletir, düşüncelerini derinleştirir.
 6. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir:
 - a. Hikaye ve roman gibi metin türlerini okuyarak eleştiri yazısı yazar.
 - b. Deneme veya haber yazılarındaki bilgileri karşılaştırarak okur.
 - c. Kendi okuma alışkanlıklarını gözden geçirerek kitap seçer.
-

C. YAZMA

1. Sosyal yaşamdan konu seçerek araştırmaları tekrar eder, düşüncelerini derinleştirir ve metin türüne uygun olarak yapılandırır.
 2. Mantıklı bir anlatım planı kurar, kaynaklardan uygun alıntılar yaparak ikna edici metinler yazar.
 3. Yazdığı metni gözden geçirerek bütünlüğü sağlar.
 4. Yazılan metinleri karşılıklı okuyarak, anlatımın mantığını ve yöntemlerini değerlendirir; kendi anlatımında bu bilgilerden yararlanır.
 5. Yukarıda belirlenen konular aşağıdaki dilsel etkinlikler ile öğretilmelidir:
 - a. İlgi duyulan konular hakkında eleştiri yazısı yazar
 - b. Amaca uygun olarak çeşitli metinleri toplar ve düzenleyerek yayıma hazırlar.
-

Öğretim programının 3. sınıf düzeyindeki konuşma ve dinleme becerilerinde konuşmanın nasıl yapılacağı üzerinde durulduğu görülmektedir. Öğrencinin yapacağı konuşmalarda sosyal yaşama ilişkin konuları doğru kelime ve yapılarla ikna edici şekilde aktarmaları beklenir. Bunu yaparken konuşma yaptığı ortamın ve hedef kitlenin durumu, farklı düşüncelerin varlığı göz önünde bulundurulur.

Öğrencilerin yapacağı konuşmalarda hedef kitleye göre seçeceği hitap biçimi, kullanacağı saygı ifadeleri ve konuşma esnasında ortaya çıkabilecek farklı görüşlere göre konuşmasını doğaçlama olarak şekillendirme yetisi, iletişimsel becerilerin geliştirilmesinde önemli bir noktayı oluşturmaktadır.

Konuşmanın yanında dinleme alanı her sınıf kademesinde öğrencinin aktif olmasını hedeflemektedir. Dinleme etkinliği gerçekleştirilirken eleştirel ve çözüm odaklı bir süreç temel alınmaktadır. Sınıf içerisinde oluşturulan tartışma ortamlarında etkili iletişimin artırılması için liderlik gibi yönetim yöntemlerini kullanmaları teşvik edilmiştir. Öğrenciler bu tartışmalarda yalnızca duygu ve düşüncelerini paylaşmazlar. Konuşmacı rolünün yanında tartışmayı yönetme, farklı fikirleri toplayıp değerlendirme ve çözüme yönelik düşünce geliştirme gibi becerilerini geliştirir. Böylece sınıf içi iş birliği ile gerçekleşen bir öğrenme süreci oluşturulur.

Konuşma ve dinleme alanı için belirlenen dilsel etkinlikler de önceki kazanımları destekler niteliktedir. Öğrencinin içinde bulunduğu durum ve koşullara uygun olarak ikna edici konuşmalar yapmaları ve uygun ifade biçimlerini kullanmaları teşvik edilmiştir.

Okuma becerileri alanı incelendiğinde yapı ve anlam boyutunun kavranmasının yanında anlatım biçimlerinin kullanımını fark etmelerinin üzerinde durulduğu görülmektedir. Öğrencilerin okuduğu metinlerde, içeriğin mantıksal gelişimini göz önünde bulundurarak olay örgüsü, karakter gelişimi gibi metin unsurlarını kavrayarak metnin bütününe analiz etmesi ve farklı metinler ile karşılaştırması teşvik edilmektedir.

Öğrenci, okuduğu edebi ve bilgilendirici metinler içerisinde toplum ve doğa hakkında bilgiler edinir ve bu konular üzerine kendi görüşlerini oluşturur. Bu konular hakkında geliştireceği bilgiler, değer ve toplum bilinci kazanmasına zemin hazırlayacak ve kendi öğrenme sürecini yönetebilen bireyler olarak gelişmesine katkı sağlayacaktır. Metin seçimlerini öğrenme amacına uygun olarak belirlemesi bilgi temelli bir okuma süreci geliştirmesi açısından önemli bir noktadır. Bu beceri öğrencinin bağımsız öğrenme, eleştirel düşünme, değerlendirme ve farklı disiplinler arasında bağ kurma yetisinin geliştirilmesinde önemli bir etkinlik alanı olacaktır.

Okuma alanı için belirlenen dilsel etkinliklerde okuyacağı edebi ve bilgilendirici metinler hakkında eleştirel yorum yapma becerileri geliştirilmeye ve zevklerine göre metin seçerek okuma alışkanlığı kazanmaları teşvik edilmiştir.

Yazma becerileri önceki yıllarda edindiği araştırma ve anlatma becerileri doğrultusunda bir metin türü bağlamında ortaya koymaya odaklanmaktadır. Öğrenci, yine sosyal yaşamdan seçtiği konular hakkındaki edindiği bilgileri, kişisel deneyimleri ve geliştirdiği düşünceleri belirlediği metin türüne göre yapılandırır ve ortaya koyar. Bunu yaparken oluşturduğu metni mantıklı bir zeminde kanıt temelli ve alıntıya dayalı olarak destekleyerek yazar. Öğrencilerden kaynaklara dayalı şekilde ikna edici düşünceler ortaya koymaları beklenir. Özellikle bilgilendirici metin oluşturma konusunda bu yeti oldukça önemlidir. Belirlenen dilsel etkinlikler de bu kazanımların uygulanmasını sağlamakta, belirlenen amaçlar doğrultusunda eleştirel yazılar ortaya koymalarını teşvik etmektedir.

4.1.4. Güney Kore 7., 8. ve 9. Sınıf Ana Dili Öğretim Programı

Güney Kore'de eğitimle ilgili her sorumluluk, 1948 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığına aittir (MOE). Bakanlığın tarihsel süreçleri incelendiğinde çeşitli isim değişikliklerine uğradığı görülmektedir. 2001 yılında adı “Eğitim ve İnsan Kaynakları Geliştirme Bakanlığı (MOEHRD)’na dönüşmüştür. 29 Şubat 2008 yılında, Eğitim ve İnsan Kaynakları Geliştirme Bakanlığı ile Bilim ve Teknoloji Bakanlığının birleşmesiyle “Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (MEST)” adını almıştır. 23 Mart 2013 tarihinden bu yana söz konusu bakanlık, “Bilim ve Teknoloji Bakanlığı’ndan ayrılarak “Eğitim Bakanlığı” adıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Bakanlık, “Hongik Ingan” (Tüm İnsanlığın Yararına Yaşamak ve Çalışmak) ideolojisi çerçevesinde her bir Kore vatandaşının ülkenin ve insanlığın demokratik gelişimine ve toplumun refahına katkı sağlayan öz güvenli bireyler olarak yetişmelerini sağlamayı hedeflemektedir (Levent ve Gökkaya, 2014: 2). UNESCO, Güney Kore eğitim sistemini dört kelime ile açıklamaktadır: demokratikleşme, özerklik, yerelleştirme ve küreselleşme (Peuch, 2011: 4).

1990’lı yıllardan itibaren eğitimde yenilikler sürdüren Güney Kore, öğrencilerin gelişimini desteklemek için öğretim programında çeşitli etkinlikler sunarak sanat eğitiminden gözlem ve deneyimsel tecrübeler aracılığıyla aktif bir öğrenme süreci oluşturulmuştur. Jang ve Kim’in yaptığı araştırmada, temel becerileri arasında bulunan yazılı ve sözlü iletişim becerileri, problem çözme, eleştirel düşünme, matematik becerileri ya da kendi öğrenme sürecini yönetme becerilerine sahip olarak yetişen bireylerin akademik ve iş yaşamlarında önemli yeri olduğu sonucuna varılmıştır (Özalp ve Özdemir, 2020: 113).

Güney Kore anayasası her vatandaşın eşit eğitim fırsatı ve eğitim hakkı olduğuna, zorunlu eğitimin parasız olarak sunulmasına, eğitimde siyasi tarafsızlığın esas alınmasına ve eğitimin hayat boyu devam etmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Özel, ulusal ve yerel okul türleri mevcuttur (Aydemir, 2024: 672). Güney Kore, dünya ülkeleri içerisinde okuma oranı en yüksek ülkeleri arasında yer almaktadır. Kore hükümeti eğitime eskiden itibaren kişisel tatmin ve toplumsal düzeyde yükseliş aracı olarak önem vermişlerdir (KOCIS, 2011: 48-49).

Güney Kore'de eğitim programı, “bir eğitim yerinde, öğrencilerin önceden belirlenmiş eğitim amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için yapılan planlı eğitsel etkinliklerin tümü” olarak tanımlanmaktadır. Amaç belirlenmeden eğitim programı hazırlamak mümkün görülmemektedir. Bu bağlamda anlaşıyor ki Güney Kore'de eğitim programları merkezi hükümet tarafından hazırlanmakta ve ülke genelinde aynı programla eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir (Cho, 1997: 58).

Güney Kore eğitim sistemi 6+3+3 şeklinde düzenlenmiştir. Dokuz yıl olan zorunlu eğitim ilk iki kademeyi kapsayan ilkokul ve ortaokuldur. Lise eğitimi üç yıl olmakla birlikte zorunlu tutulmamaktadır. Ortaokuldan mezun olan veya bir yetenek sınavını/eşdeğer kredi verilen bir değerlendirmeyi geçen öğrenciler liseye kaydolabilirler. Normal lise, meslek liseleri, özerk liseler, özel amaçlı liseler ve üstün yetenekli öğrenciler için liseler olmak üzere çeşitli lise türleri mevcuttur. Öğrenciler, kariyer hedeflerine ve akademik başarı düzeylerine göre lise seçebilirler (MOE, 2023: 18-19).

Eğitim ortamının hızlı gelişimiyle birlikte, 2007 yılından bu yana “Kapsamlı Dönemsel Revizyon Sistemi” yerine “Esnek Öğretim Programı Revizyon Sistemi” benimsenmiştir. 2021 yılında Eğitim Bakanlığı (MOE), 2015 revize öğretim programının ardından dördüncü revizyon olan 2022 revize öğretim programını 22 Aralık 2022 tarihinde resmi olarak ilan etmiştir. Gözden geçirilen öğretim programı, öğrenciler için kapsayıcılık ve yaratıcılığa sahip, öz yönetimli bireyler vizyonu belirlenmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin geleceğin toplumsal zorluklarının üstesinden gelebilmeleri için altı temel yetkinliğin ana hatlarını çizmektedir (MOE, 2023: 38-39).

Görülen o ki öğretim programlarının işlevlerinin belirlenmesinde esas alınan husus, teknoloji ve bilgi çağına ayak uydurabilen ve gerekli uyumu sağlayabilecek yeterliliklere sahip bireyler olarak yetişmeleridir. Bu doğrultuda öğretim programında genel eğitim ideali ve amaçlarına dayalı olarak eğitilmiş bireyler için belirlenen vizyonlar şu şekildedir (MOE, 2015: 1):

- Öz kimliğini inşa eden ve bütünsel büyüme temelinde kariyerini ve yaşamını araştıran, kendi kendini yöneten bir kişi.

- Temel yeteneklere dayalı çeşitli zorluklar ve fikirler aracılığıyla yeni bir şeyler keşfeden yaratıcı bir kişi.
- Kültürel okuryazarlık ve farklı değerlerin anlaşılması temelinde insanlığın kültürünü takdir eden ve teşvik eden kültürlü kişi.
- Başkalarıyla uyum içinde yaşayan, özen gösterme ve paylaşma etiğini yerine getiren, topluluk duygusuna ve dünyayla bağlantıya sahip demokratik bir vatandaş.

Güney Kore'de ortaokul için hazırlanan öğretim programı; sağlıklı, özgür, yenilikçi ve ahlaklı insan yetiştirmeye yönelik olarak ortaya konmuştur. Bu kademe için en temel amaç, öğrencilerin ileri süreçte alacakları eğitimlere ve günlük yaşamlarını sürdürmelerinde ihtiyaç duyacakları yetenekleri ve kişilik özelliklerini kazanmalarında temel oluşturmak ve bireylerin demokratik birer vatandaş olarak yetişmelerine yardım etmek olarak belirlenmiştir (Gümüş, 2020: 21).

Güney Kore'de ortaokul eğitimi, ilkokul kazanımlarına dayanarak, öğrencilerin öğrenme ve günlük yaşam için gereken temel becerilerini geliştirmelerini ve ahlak sahibi karakter ile demokratik bir vatandaşın niteliklerini geliştirmelerini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda ortaokul düzeyi için belirlediği amaçlar şunlardır (MOE, 2015: 5):

- Zihin ve bedenin dengeli gelişimine dayalı olarak öz güven oluşturmak ve çeşitli deneyimler ve bilgilerle meşgul olarak yaşam ve kariyer yollarını aktif bir şekilde keşfetmek.
- Öğrenme ve günlük yaşam için gerekli temel yetenekler ve problem çözme becerilerine dayalı olarak meydan okuyan bir ruh ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirmek.
- Kişinin çevresindeki deneyimlere dayalı olarak Kore ve diğer ülkelere ait farklı kültürleri tanımak için tutumlar geliştirmek.
- Topluluk duygusuna dayalı olarak başkalarına saygılı şekilde iletişim kuran demokratik vatandaşlar olarak nitelikler ve tutumlar geliştirmek.

Güney Kore'nin resmi dili olan Korece, düşünce ve iletişim aracı olmanın yanı sıra kültürü yaratma ve aktarmanın da temelini oluşturmaktadır. Konuşma dili, yazılı dil ve

görsel dil gibi çeşitli işaret ve medya biçimlerini kullanan öğrenciler kendi kimliklerini tanır, başkalarıyla etkileşimde bulunur ve dünyayı anlamlandırır.

Öğrenciler, Korece ile yapılan çeşitli etkinlikler aracılığıyla bilgi ve düşüncelerini başkaları ile paylaşır, sosyal ilişkiler kurar, kültürü tanır ve demokratik vatandaşlık için gereken nitelikleri geliştirir. İlköğretim ve ortaöğretim kapsamında Korece dersi, Korece'yi doğru ve etkili kullanma becerisini geliştirmeyi, anlamlı dil etkinlikleri aracılığıyla istenen karakter ve toplum bilincini geliştirmeyi, eleştirel ve yaratıcı düşünme aracılığıyla Kore kültürünü yaşama amacını gütmektedirler (URL 6).

Kore Dili Öğretim Programı'nın özel amaçları şu şekilde belirlenmiştir (URL 6):

- Farklı türdeki söylemler, yazılar, Kore materyalleri, eserler ve çoklu medya materyallerini eleştirel bir şekilde anlayarak, kendi düşüncelerini yaratıcı bir şekilde ifade eder.
- Çeşitliliği anlama temelinde, başkalarının görüşlerine, duygularına ve değerlerine saygı göstererek işbirlikçi bir şekilde iletişim kurar.
- Demokratik bir vatandaş olarak, kişisel ve toplumsal sorunları çözmek için iletişime aktif katılım gösterir.
- Toplumsal dil kültürünü keşfeder, kendi dil kullanımını yansıtarak geliştirir.
- Çeşitli duygu ve düşüncelerin yansıtıldığı Kore kültürünü anlar ve deneyimler.

Kore eğitim sistemi içerisinde ana dili derslerinde öğrenciler, dili işlevlerini konuşmaya veya yazı metinlerini eleştirel olarak anlamaya başlayacak; duygu ve düşüncelerini etkili biçimde ifade etme yeteneklerini geliştireceklerdir. Dil edinimi sürecinde ilkokul kademesi Korece'yi doğru ve etkili kullanabilme ve Kore dili etkinlikleri aracılığıyla düşünme ve hayal gücüne yönelik beceri geliştirmek ön planda tutulmuştur. Ortaokul kademesinde ise Korece'yi doğru, eleştirel ve yaratıcı bir şekilde kullanma yeteneklerinin geliştirilmesine ağırlık verilmektedir (Aydemir, 2016: 673).

Kore dili ve edebiyat birbirinden ayrılmamış ve tek bir ders kapsamında öğretilmiştir. Dersin kazanımları her sınıf düzeyi için ayrı ayrı değil; öğrenme alanlarına göre yapılandırılmıştır. Hazırlanan öğretim programında yer alan temel dil beceri alanları dinleme

ve konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi, edebiyat ve medya olarak belirlenmiştir. Tüm beceriler bir bütün olarak birbiri ile ilişki içerisinde ortaya konmuştur. Bu doğrultuda 7., 8. ve 9. sınıfı kapsayan ortaokul için belirlenen dil alanları ve kazanımlar şu şekilde karşımıza çıkmaktadır (URL 6):

Tablo 15

Kore Dili Öğretim Programı dinleme ve konuşma kazanımları

DİNLEME VE KONUŞMA

1. Konuşmacının niyetini ve bakış açısını tahmin ederek dinler.
 2. İkna stratejilerini eleştirel bir şekilde analiz ederek dinler.
 3. Konuşma topluluklarındaki dinleme ve konuşma tarzlarının çeşitliliğini göz önünde bulundurarak dinler ve konuşur.
 4. Karşı tarafın sözlerini dikkatle dinler, duygularına empati göstererek yanıt verir ve iletişim kurar.
 5. Görüşmenin farklı amaçlarını ve karşı tarafı dikkate alarak sorunları gözden geçirir ve etkili bir şekilde görüşme yapar.
 6. Farklı materyalleri yeniden düzenleyerek içeriği sistematik bir şekilde organize eder ve izleyicilerin kolayca anlayabileceği şekilde sunar.
 7. Tartışmada farklı görüşleri değiş tokuş ederek alternatifler oluşturur ve sorunları çözer.
 8. Münazarada karşı argümanları dikkate alarak geçerli bir kanıt oluşturur ve mantıklı bir şekilde karşı çıkar.
 9. Karşılıklı duyguları veya istekleri samimi bir şekilde ifade ederek tartışmayı yönetir.
 10. Sözel şiddetin sorunlarını düşünür ve karşılıklı saygıya dayalı ifadeler kullanarak konuşur.
 11. Dinleme ve konuşma süreçlerini gözden geçirir ve bu süreçlerdeki zorlukları etili bir şekilde düzenler.
-

Kore Dili Öğretim Programı'nda, tıpkı Japonca Öğretim Programı'nda olduğu gibi dinleme ve konuşma öğrenme alanları birlikte ele alınarak kazanımlar oluşturulmuştur. Genel olarak bakıldığında dinleme ve konuşma kazanımları, dilsel yeterlilik edinmenin yanı sıra, iletişimsel yeterlilikleri merkeze alan bir yapıya olduğu görülmektedir.

1., 2. ve 3. kazanımlar doğrudan dinleme becerilerine odaklanmaktadır. Bu kapsamda öğrencilerden, dinledikleri konuşmalarda konuşmacının ne anlatmak istediğini, konuşma tarz ve üslubunu, kullandığı ikna stratejilerini fark ederek çözümlemeleri beklenmektedir. Ayrıca bu kazanımlar, öğrencilerin dinleme etkinliklerinde eleştirel şekilde sorgulama yapan aktif dinleyiciler olmaları hedeflenmektedir.

Hem dinleme hem de konuşmanın eş zamanlı olarak kullanılması doğrultusunda belirlenen 4., 5., 7., 8. ve 9. kazanımlarda öğrencilerin empati becerilerini kullanarak karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerine saygı göstermeleri, duyarlı şekilde tepki vermeleri ve çatışma durumlarında uzlaşma sağlamaları üzerinde durulmaktadır. Bunu yaparken konuşma yaptığı topluluk içinde görüş alışverişinde bulunarak iş birliği içerisinde ortak çözüm yolları bulmaları, ifadelerini doğru biçimde aktarmaları ve tartışmaları yönetebilmeleri teşvik edilmektedir. Sınıf içerisinde yapacakları tartışmalarda ise karşıt görüşleri göz önünde bulundurarak mantıksal düzeyde kanıtlar sunmaları ve buna dayalı karşı görüş geliştirmesi beklenmektedir. Bu kazanımların uygulanması, öğrencinin empati ve öz farkındalık yeteneklerini geliştirmede etkili olmaktadır.

6., 10. ve 11. kazanımlar doğrudan konuşma becerisine yöneliktir. 6. kazanımın uygulanmasıyla, öğrencilerin konuşma yapmak için seçtiği konu ile ilgili çeşitli kaynaklardan bilgi toplama, düzenleme ve bu bilgileri etkili şekilde sunma becerileri geliştirilecektir. Dikkate alınacak bir diğer nokta konuşmaya uygun anlatım stratejilerini kullanarak sistemli ve sıralı bir şekilde, dinleyici kitlesinin seviyesine uygun bir anlaşılabilirlikte konuşma hazırlamasının hedeflendiğidir.

10. ve 11. kazanımlar ise dil kullanımındaki sorunlara odaklanmakta, öğrenciyi bu konuda düşünmeye yönlendirmekte ve üst bilişsel becerilerini geliştirmeye sevk etmektedir. Öğrenciler dinleme ve konuşma esnasında gerektiği noktada sorular sorarak, problemleri analiz ederek bir değerlendirme yaparlar. Yaptıkları bu değerlendirmenin sonucunda konuşma biçimlerindeki sorunları fark ederek şiddetten arınmış, duyarlı ve saygı temelli ifadeler barındıran bir dil kullanmayı öğrenirler. Böylece öğrenciler, kendi iletişim süreçlerindeki eksikliklerini fark ederek bunları geliştirmeye yönelik tutum sergilerler.

Tablo 16

Kore Dili Öğretim Programı okuma kazanımları

OKUMA

1. Okumanın sosyal ve kültürel bağlamlarda anlam oluşturma süreci olduğunu anlayarak sosyal okuma etkinliklerine katılır ve sosyal okuma kültürünün oluşumuna katkıda bulunur.
 2. Okuma amacını ve metnin yapısını dikkate alarak metni etkili bir şekilde özetler.
 3. Okuyucu arka plan bilgisi ile metindeki bilgileri birleştirerek metinde açıkça belirtilmeyen niyet veya bakış açılarını çıkarımla anlar.
 4. Çok modlu oluşturulmuş metin veya materyallerin içerik tutarlılığı, güvenilirliği ve ifade yöntemlerinin uygunluğu değerlendirerek okur.
 5. Metinde kullanılan çeşitli açıklama ve argüman yöntemlerini belirler ve bunların geçerliliğini değerlendirir.
 6. Aynı konuyu ele alan birden fazla metin veya materyali konu bütünlüğü içinde okur.
 7. Kendi kariyer hedefleri veya ilgi alanlarıyla ilgili çeşitli kitapları ve materyalleri kendi başına araştırır ve okur.
 8. Kendi okuma düzeyine ve durumuna uygun metinler seçer, okuma sürecini gözden geçirir ve düzenleyerek okur.
-

Kore Dili Öğretim Programı'nda okuma becerilerinin yalnız bilişsel açıdan değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel boyutlarıyla da ele alındığı görülmektedir. Program, öğrencilerin metinleri çok yönlü olarak değerlendirmelerini sağlarken, okur-yazar kimliği geliştirmelerine de katkı sunmaktadır.

1. kazanım göz önünde bulundurulduğunda, okuma etkinliğinin yalnızca metnin konusunun ne olduğunu anlamaktan öte sosyal ve kültürel düzeyde bir anlam üretme süreci olduğuna vurgu yapılmakta; öğrencinin okuduğu metinleri toplumsal bağlamla ilişkilendirerek değerler üretmesi hedeflemektedir.

2. ve 3. kazanımlar, okuma metinlerinin yapı ve anlam boyutuna odaklanmaktadır. Öğrenci, metin içinde sunulan bilgileri göz önünde bulundurarak metni anlar, özetler, yazarın amacını ve bakış açılarını çözümler. Metnin temel anlamının yanında verilen örtük

anlamları da fark ederek okur. Bu kazanımlar öğrencinin üst bilişsel becerilerinin geliştirilmesini sağlayacak düzeyde belirlenmiştir.

4. kazanım, PISA sınavında da kullanılan bir metin türü olan çok modlu metinlerin kullanılmasına odaklanmaktadır. Öğrenci, yazının yanında görsel, grafik ya da dijital içeriklerle desteklenen çok modlu metinlerdeki içeriklerin tutarlılığını ve güvenilirliğini değerlendirir. Bu kazanım öğrencinin eleştirel değerlendirmeler yaparak bilgi ve medya okuryazarlığı becerilerini geliştirmesini desteklemektedir.

Metin içerisindeki bilgi ya da düşünceyi açıklama, kanıt sunma ve okuru ikna etme yöntemlerini tanımaya odaklanan 5. kazanım, öğrencilerin bilgi analizi, mantıksal akıl yürütme ve kanıt temelli değerlendirme gibi becerileri kazanmasını sağlamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu kazanımda metinlerin yalnız ne söylediği değil, nasıl söylediğinin de analiz edilmesi hedeflenmektedir.

Programda okuma etkinlikleri genel olarak tek bir metin üzerinden planlansa da, birden fazla metnin karşılaştırılarak okunup değerlendirilmesi de önemli bir nokta olarak görülmüştür. Bu önem 6. kazanımda kendini göstermektedir. Söz konusu kazanım, aynı konuyu ele alan metinleri karşılaştırmalı şekilde okumayı teşvik etmektedir. Bu kazanımın uygulanması, öğrencinin farklı bakış açılarını fark etmesini sağlayarak disiplinlerarası yorumlama becerilerini geliştirmekte ve bütüncül bakış açısıyla metin çözümlemesi yapabilmesini sağlamaktadır.

Bireyin kendi öğrenme sürecini yönetmesi ve ilgi alanlarına göre okuma alışkanlığı belirlemesini teşvik eden 7. ve 8. kazanımlarda ise diğer kazanımlardan farklı olarak öğrencinin merkeze alındığı görülmektedir. Bu kazanımlarda öğrencinin, kendi kendinin rehberi olarak belirlediği öğrenme hedefleri ve ilgi alanları doğrultusunda araştırma yapması ve bulduğu materyalleri okuması teşvik edilmektedir. Öğrencinin program dahilinde edinmesi hedeflenen bu becerileri kazanması, akademik başarı elde etme amacının yanında yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanması konusunda da oldukça önemlidir. Üst bilişsel stratejileri kullanan öğrenci, okuma becerisini daha bilinçli olarak yönlendirecektir.

Tablo 17

Kore Dili Öğretim Programı yazma kazanımları

YAZMA

1. Konunun özelliklerine uygun açılama yöntemleri kullanarak bir metin yazar.
 2. Birden fazla kaynağı kullanarak bilgilendirici metin yazar.
 3. Savunulan görüşü desteklemek için geçerli kanıtlar sunar ve uygun ifadeler kullanarak savunma yazısı yazar.
 4. Fikir ayrılığına neden olan bir konu hakkında bilgi toplar, sosyal ve kültürel bağlamları göz önünde bulundurarak savunma yazısı yazar.
 5. Kendi yaşamı ve deneyimleri temelinde, duygularını içtenlikle ifade eden özgün yazılar yazar.
 6. Çeşitli ifadeler kullanarak düşünce ve duygularını ortaya koyan yazılar yazar ve bunları okuyucularla paylaşır.
 7. Çok modlu materyalleri kullanarak içerik oluşturur, yazının türünü göz önünde bulundurarak içeriği organize eder ve yazı yazar.
 8. Yazma sürecini ve stratejilerini gözden geçirip düzenleyerek yazar ve okuyucuyu dikkate alarak yazıyı yeniden düzenler.
 9. Dil topluluğunun bir üyesi olarak kendini sorgular ve etik bir iletişim kültürünün oluşmasına katkıda bulunur.
-

Yazma becerisi alanında belirlenen kazanımlar, yazmayı yalnızca bir ürün ortaya koyma süreci olarak değil, amaçlı, etik ve süreç odaklı bir iletişim biçimi şeklinde ele almaktadır. Bunu yaparken önceki kazanımlarda da kendini gösteren farklı materyallerden bilgi edinme ve sunma becerileri ön plana çıkmaktadır. 1. ve 2. kazanımlar, öğrencilerin seçtikleri konuya ilişkin çeşitli kaynaklardan araştırma yaparak edindikleri bilgileri, bilgi aktarma amacıyla yazıya aktarmalarını hedeflemektedir. Akademik yazma ve araştırma becerilerini kullanan öğrenciler tanımlama, örnekleme, karşılaştırma vb. açıklama yöntemleri ile bilgilendirici bir metin ortaya çıkarırlar. Birden fazla kaynaktan bilgi toplama ve bu bilgileri sentezleyerek yapılandırma süreci, öğrencilerin eleştirel düşünme, yorumlama ve bilginin doğruluğunu sorgulama becerilerini desteklemektedir.

Öğrencilerin yaşam deneyimlerinin ve düşünce dünyasının ön plana çıktığı 3., 4., 5. ve 6. kazanımlar, öğrencilerin gerekli kanıtlar oluşturarak kendi görüşlerini yazılı şekilde

ifade etmelerini teşvik etmektedir. Burada yazma etkinliği, bilgi aktarma işlevinin ötesinde kişisel anlam üretme, duyguları ifade etme aracı olarak ele alınmaktadır. Ortaya koyulacak olan fikirlerde toplumsal ve kültürel bağlamları göz önünde bulundurarak etik duyarlılık geliştirmek ön plana çıkmaktadır. Özellikle 5. kazanımda üzerinde durulan özgün yazılar üretme etkinliği, bireysel ifade gücünü artırmayı desteklemekte ve yaratıcılık becerisinin geliştirilmesini sağlamaktadır.

Öğrencilerin medya çağının gerekliliğine uygun şekilde yazılı ürünler ortaya çıkarmalarına odaklanan 7. kazanım, çok modlu metin olarak içerik üretme konusunda farkındalık geliştirilmesini hedeflemektedir. Öğrenciler görsel, grafik, ses, video vb. görsel-işitsel kaynakları içerik doğrultusunda düzenli şekilde kullanarak metinler oluştururlar. Bu unsurlar aracılığıyla metinler oluşturmak öğrencilerin dijital yazma becerilerine doğrudan katkı sağlayacaktır.

8. ve 9. kazanımlar planlama, uygulama, düzenleme ve gözden geçirme aşamalarının uygulanmasıyla yazma sürecine yönelik bir bilinç kazanmayı hedeflemektedir. Bunun yanında, yazının amacı ve hedef kitlenin durumu gibi hususlar göz önünde bulundurularak yazma süreci çok yönlü şekilde geliştirilmektedir. Hem bilgi aktarma hem de bireysel bir ifade biçimi olarak sürdürülen yazma etkinliklerinde, etik göz önünde bulundurulmakla birlikte yazının içeriğine uygun ifade biçimleri, şiddetten uzak, birleştirici dil kullanımı teşvik edilmektedir.

Tablo 18

Kore Dili Öğretim Programı dil bilgisi kazanımları

DİL BİLGİSİ

1. Korece'nin ses bilgisi ve yazı sistemini anlayarak günlük dil kullanımında uygular.
 2. Sözcük yapısını analiz ederek yeni kelime oluşturma prensiplerini kavrar.
 3. Sözcük türlerini ve özelliklerini anlayarak Korece materyalleri analiz eder.
 4. Cümle yapısını anlayarak ifade ettiklerini göz önünde bulundurur ve cümleler oluşturur.
-

Tablo 18'in devamı

5. Edilgen yapı ve dolaylı anlatım ifadelerinin amacını ve etkilerini analiz eder, duruma uygun şekilde kullanır.
6. Korece yazım kurallarının temel prensiplerini ve içeriklerini öğrenir ve günlük dil kullanımında uygular.
7. Farklı yaş gruplarına, alanlara ve medyalara göre kelime kullanım biçimlerini ve farklılıklarını analiz eder; çeşitli toplulukların ve toplumların diline hoşgörülü bir yaklaşım sergiler.
8. Kendi ve çevresindeki Korece dil kullanım biçimlerini eleştirel bir şekilde analiz ederek, dil, benlik ve dünya arasındaki ilişkiyi fark eder.

Kore Dili Öğretim Programı'nda dil bilgisi, tıpkı Singapur İngilizce Öğretim Programı'nda olduğu gibi ayrı bir alan olarak belirlenmiştir. Fakat dil bilgisi diğer öğrenme alanlarından bağımsız değildir. Okuma, yazma, konuşma ve dinleme alanlarını ile bütünleşmiş şekilde ele alınmaktadır. Bu bütüncül yapı dil bilgisinde edinilen teorik bilgiyi, pratik ve iletişimsel bağlam kullanımında bir araç konumuna taşımaktadır. Bu öğrenme alanında ortaya konan kazanımlar, dilin yapısını ve işleyişini kavramanın yanı sıra dili etkili şekilde kullanma konusunda bilinç kazandırılmaya yönelik olarak yapılandırılmıştır.

İlk dört kazanım dilin fonetik, morfolojik ve sentaktik boyutlarını ele almaktadır. Burada öğrencilere ses bilgisi, yazı sistemi, kelime yapısı ve cümle bilgisi kazandırmak hedeflenmektedir. Aynı zamanda bu bilgilerin somutlaştırılarak kullanılması teşvik edilmektedir. Bu doğrultuda 1. kazanım, telaffuz ve yazım konusunda bilinç kazandırılarak bunları günlük hayatta konuşma ve yazma becerilerinde kullanmaları desteklenmektedir.

2. ve 3. kazanımlarda, sözcük yapı ve türleri üzerinde durulmaktadır. Bu kazanımlar öğrencilerin kök, ek vb. yapı unsurlarını analiz ederek morfolojik farkındalık gelişmelerine ve yeni sözcük üretme mantığını kavramalarına katkı sağlamaktadır. Sözcükleri isim, sıfat, fiil vb. tür özelliklerini kavrayarak analiz etmeleri ise hem söz varlığını zenginleştirmelerini hem de sözcükleri işlevlerine göre ayırt ederek oluşturdukları materyallerde doğru şekilde kullanmalarını doğrudan etkilemektedir. 4. kazanım ise kelime düzeyinde edindiği bilgiler ışığında anlam bütünlüğü taşıyan cümleler kurmalarını amaçlamaktadır.

Öğrencilerin yazım kurallarını, edilgen yapıları ve dolaylı anlatım gibi dil yapılarını bağlama uygun şekilde kullanmalarını hedefleyen 5. ve 6. kazanımlar, öğrencilerin anlam netliği ve üslup farkındalığı oluşturmalarına zemin hazırlar ve bunları günlük dilde kullanmalarını teşvik eder. Bunun yanında yazım kurallarının temel prensiplerinin kavramaları ortaya çıkardıkları yazılı materyallerde bunları uygulayarak yazım hatalarını azaltmalarını sağlar. 7. ve 8. kazanımlar ise toplumun farklı gruplarında ortaya çıkan dilsel ve kültürel farklılıklara saygılı ve hoşgörülü bir tutum geliştirmeyi teşvik etmektedir. Bu tutumun geliştirilmesi çokkültürlü iletişim ve empati becerilerini de paralel olarak geliştirmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin dilin farklı sosyal gruplar içerisinde nasıl çeşitlendiğini göz önünde bulundurarak dili kültür bağlamında ele alır ve dil farkındalığı ve etik farkındalık oluşturmaları amaçlanmaktadır.

Tablo 19

Kore Dili Öğretim Programı edebiyat kazanımları

EDEBİYAT

1. Kafiye, mecaz, sembol gibi edebi araçlara dikkat ederek metinleri değerlendirir ve üretir.
 2. Metinlerdeki çatışma süreçlerini ve bu süreçlerin çözüm yollarını anlayarak, anlatının yapısını ve ilerleyişini değerlendirerek analiz eder.
 3. İnsan yaşamındaki gelişim ve olgunlaşmayı konu alan eserler aracılığıyla edebiyatın bireysel değerlerini içselleştirir.
 4. Edebi metinlerdeki bakış açısı ve anlatıcının özelliklerini değerlendirerek metni analiz eder.
 5. Eserlerin içinde yer alan toplumsal ve kültürel bağlamı analiz ederek tanır ve anlamlandırır.
 6. Kendi deneyimlerini ve özgün fikirlerini yaratıcı bir biçimde edebi olarak ifade eder.
 7. Bir eseri, diğer eserlerle ilişkisi içinde inceleyerek karşılaştırmalı okuma yapar.
 8. Eserleri kanıtlara dayalı olarak yorumlar ve farklı yorumları değerlendirerek kendi yorumunu yapılandırır.
 9. Edebiyat yoluyla başkalarını anlama yetisini geliştirir, toplumun sorunlarına duyarlılık gösterir.
-

Edebiyat dersi Kore Dili Öğretim Programı içerisinde öğretilmektedir. Edebiyat alanına ilişkin kazanımlar bilgi aktarmanın yanı sıra çağdaş değer ve bakış açıları kazanma amacıyla donatılmış bir yapı içermektedir. Burada hedeflenen, öğrencilerin yalnız edebi zevk kazanmak değil, eserlerle yaşam arasında bağ kuran, duyarlı ve eleştirel bakış açısına sahip bireyler olarak yetişmeleridir.

1. ve 6. kazanımda öğrencilerin edebi metinlerde sıklıkla kullanılan mecaz, sembol, uyak vb. sanatlı kullanımları fark etmelerine, edebiyatın biçimsel ve estetik boyutuna duyarlı bir bakış açısı geliştirmelerine zemin hazırlamaktadır. Bu süreçte öğrencilerin hem okur hem de yazar olarak etkinlik sürdürmeleri teşvik edilmektedir.

Edebi eserlerin sanatsal yapısının yanında anlatım yönünü ele alan 2., 4., 7. ve 8. kazanımlarda, incelenen eserlerin anlatım yapısını çözümleme, anlatıcının bakış açılarını fark etme, çeşitli yorum ve çıkarımlar ortaya koyma gibi üst bilişsel beceriler ele alınmaktadır. Öğrenciler, edebi metinlerde temel anlamı kavramanın yanında amaç, bağlam ve yapı unsurları doğrultusunda derinlemesine inceleme yaparak örtük anlamı kavramaya odaklanırlar. Bunu yaparken kurgunun ve anlatıcının oluşturduğu mantık yapısını kavrar ve metinde yer alan karakterlerin olay örgüsündeki gelişimini analiz ederler.

7. ve 8. kazanımlarda metinler arası karşılaştırmalar yaparak kendi yorumlarını ortaya koyar. Bu kazanımların uygulanması eleştirel bakış açısı ve analitik düşünme becerilerinin geliştirilmesi sağlayacaktır.

Öğrencilerin edebi metinleri toplumsal bağlam ve kültürel değerler açısından değerlendirilmesini amaçlayan 3., 5. ve 9. kazanımlar, edebi eserler aracılığı ile farklı yaşam deneyimlerine ve kültürel yapılara karşı duyarlılık geliştirmelerini sağlamaktadır. Empati kurarak başkalarının duygu ve düşüncelerini anlayan ve toplumun sorunlarını göz ardı etmeyen bilinçli bireyler yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin empati, toplumsal bilinç ve sorumluluk duygusu oluşturma süreci bu bağlamda edebiyat ile desteklenmektedir.

Tablo 20

Kore Dili Öğretim Programı medya kazanımları

MEDYA

1. Kitle iletişim araçlarının ve dijital medya yayınlarının özelliklerini ve etkilerini karşılaştırır.
 2. İletişim bağlamını ve izleyicilerin katılım durumlarını dikkate alarak etkileşimli medyayı analiz eder.
 3. Çoklu modlu içerikleri göz önünde bulundurularak görsel ve işitsel öğeleri barındıran medya içerikleri tasarlar.
 4. Medya iletişimde hak ve sorumlulukları anlar, izleyicilerin tepkilerini göz önünde bulundurarak medya içeriklerinin üretim sürecini değerlendirir.
 5. Medya materyallerinin gerçekliği nasıl temsil ettiğini analiz eder.
 6. Toplumsal ve kültürel bağlam göz önünde bulundurarak medya içeriklerinin adilliğini değerlendirir.
-

Çalışma kapsamında incelenen ülkelerin öğretim programlarından farklı olarak Kore Dili Öğretim Programı'nda medya öğrenme alanı belirlenmiş olması göze çarpmaktadır. Günümüz toplumlarında medya, öğrencilerin düşünce yapılarını ve iletişim biçimlerini etkileyen bir olgu olarak dikkat çekmektedir. Her bireyin kolaylıkla içerik oluşturup kamuoyu ile paylaşabildiği medya ortamında, doğru bilgi edinmek oldukça zorlaşmaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin eleştirel okuryazarlık ve medya okuryazarlığının geliştirilmesi, medyaya yönelik bilinçli bir tutum sergileyebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Güney Kore devleti bu ihtiyacı karşılamak amacıyla ortaokul düzeyindeki Kore Dili Öğretim Programı içeriğine medya kazanımlarını entegre etmiştir. Bu alanda edinilecek beceriler de tıpkı dil bilgisinde olduğu gibi diğer öğrenme alanlarını içerisinde de kullanılmaktadır. Diğer öğrenme alanlarından farklı olarak bu öğrenme alanında ortaya çıkarılan yazılı, görsel veya işitsel materyallerin dijital ortamda sunulması gerekmektedir.

Genel olarak bakıldığında medya kazanımlarının aşamalı şekilde ele alındığı bir öğrenme süreci göze çarpmaktadır. 1. ve 2. kazanımlarda ilk olarak geleneksel medya araçları (gazete, dergi vb.) ile dijital medya araçları arasındaki farkların tespit edilerek karşılaştırma yapılması beklenmektedir.

Öğrenciler dijital ortamda ürün ortaya koyan içerik üreticilerinin amaçlarını fark ederek analiz yaparlar ve çeşitli sosyal medya platformlarında bulunan içeriklerde, izleyicilerin katılımlarını ve tutumlarını değerlendirirler. Bu öğrenme etkinliklerin uygulaması sayesinde medyanın ne olduğunun kavramasının yanında, bilgi paylaşma sorumluluğu ve hedef kitle farkındalığı gibi becerilerin geliştirilmesi de hedeflenmektedir.

Medyanın yapısının kavranmasının ardından 3. kazanımda öğrencilerden yazılı, işitsel veya görsel öğeleri barındıran çok modlu içerikler üretmeleri teşvik edilir. Bunu yaparken çeşitli kaynaklardaki bilgileri derleyip sentezleyerek anlamlı bir metin oluşturmaları ve medya içerikleri tasarlamaları beklenir. Bu kazanım, bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir.

4. ve 5. kazanımlarda medya içeriği üretme sürecinin etik boyutu üzerinde durulmaktadır. Öğrenciler, oluşturdukları içeriklerde özel hayatın gizliliği, bilginin doğruluğu, telif vb. etik kuralları göz önünde bulundururlar.

Medya içeriklerinin doğruluğunun öneminin yanında, adilliği de oldukça önemli bir husus olarak 6. kazanımda ele alınmaktadır. Bu kazanımda öğrencilerin medya içeriklerinin önyargılı veya taraflı olup olmadığını sorgulayarak kamuoyu oluşturma sürecinde bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Genel bir değerlendirme yapılacak olunursa çağın gerektirdiği önemli becerilerden olan dijital yetkinlik ve medya okuryazarlığının teorik bilgisinin ötesinde pratik kazandırılarak, öğrencilerin etik, yaratıcı ve sorumlu bir medya kullanıcısı ve içerik üreticisi olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

4.1.5. Estonya 7., 8. ve 9. Sınıf Ana Dili Öğretim Programı

Estonya, eğitim sisteminin tüm kademelerinde stratejik vizyonu Estonya Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi 2020 (Elukestva Õppe Strateegia, EÕS) ile ortaya koymuştur. 2014 – 2020 dönemini kapsayan bu strateji şu anda yerini 2021 – 2035 dönemine yön verecek

olan Akıllı ve Etkin Estonya 2035 (Smart and Active Estonia 2035) stratejisine bırakmıştır. Eğitim sistemi bu iki temel strateji doğrultusunda hazırlanmıştır.

EÖS stratejisi beş temel hedef sunmaktadır (OECD, 2020: 13):

- **Öğrenme yaklaşımının değişimi:** Bireysel ve toplumsal gelişimi destekleyen öğrenme becerileri, yaratıcılık ve girişimciliği ön plana çıkararak bir yaklaşımın benimsenmesi.
- **Motive öğretmenler ve okul liderleri geliştirilmesi:** Öğretmenlik mesleğini cazip hale getirmek için meslek olanaklarının iyileştirilmesi.
- **Yaşam boyu öğrenmenin iş gücü ihtiyaçları ile uyumu:** İş gücü piyasasına dair verilerin eğitim planlamasında kullanılması ve kariyer rehberliğinin artırılması.
- **Yaşam boyu öğrenmede dijital odak:** okulların dijital altyapısının güçlendirilmesi, dijital becerilerin yaygınlaştırılması ve bu kültürün öğrenme sürecine dahil edilmesi.
- **Eşit fırsat ve katılımın artırılması:** Erken çocukluk eğitiminin erişilebilirliğinin artırılması ve rekabet gücü düşük grupların iş gücüne katılımının desteklenmesi.

İkinci strateji olan Akıllı ve Etkin Estonya 2035, eğitim sisteminin güçlendirilmesi amacıyla EÖS stratejisine paralel olarak çeşitli hedefler ortaya koymuştur (URL 8):

- **Çeşitli ve erişilebilir öğrenme fırsatları:** Eğitim sisteminin eğitim seviyeleri ve türleri arasında sorunsuz geçişler sağlayarak öğrenci merkezli ve kanıta dayalı eğitim sunulması.
- **Yetkin ve motive öğretmenler ve okul liderliği:** En uygun eğitim ortamının sağlanması için yeterli sayıda ve yetkinlikte öğretmene sahip olma.
- **Yaşam boyu öğrenme fırsatlarının toplum ve iş gücü ihtiyaçlarına uyumluluğu:** Niteliksiz iş gücü oranında azalma, eğitim ve iş gücü piyasasının ihtiyaçlarının daha uyumlu olması ve tüm yaş gruplarında dijital okuryazarlığın artırılması.
- **Fırsat eşitliği ve yaşam boyu öğrenmeye artan katılım:** Sosyal ve küresel değişiklere uyum sağlamak için tüm bireylere yaşam boyu öğrenme için eşit

fırsatlar sağlanması ve akıllı girişimciliği kolaylaştıran bir yetenek merkezi vizyonu.

Birbiri ile aynı doğrultuda hazırlanan ve geliştirilen bu iki strateji genel hatları ile eğitim sistemini çağın gerektirdiği dijital dönüşüme hazırlamayı hedeflemektedir. 2035 stratejisi, EÖS 2020'ye kıyasla daha bütüncül ve uzun vadeli bir vizyon sunmaktadır. Öğrencilerin bireysel potansiyellerini ortaya çıkaran, toplumla bütünleşmiş ve değişen dünyaya ayak uydurabilen esnek bir sistem oluşturulması hedeflenmiştir. Bu stratejiler yalnız bilgi edinen değil; öğrenen, düşünen, sorgulayan, topluma katkı sunan ve öğrenmeyi yaşam boyu sürdürebilecek nitelikte bireyler yetiştirmeye odaklanmaktadır.

Estonya eğitim sistemi genel hatlarıyla temel eğitim, orta öğretim ve yüksek öğretim olmak üzere üç temel kademeden oluşmaktadır. Sistem üçer yıllık dönemlerle ilerlemektedir. Temel eğitime başlama yaşı ise yedi olarak belirlenmiştir.

Temel eğitim, dokuz yıldan meydana gelmektedir ve kendi içerisinde üç aşamaya ayrılmaktadır. Bunlar 1-3, 4-6 ve 7-9 sınıflar olarak aşamalandırılmıştır. Temel okullardan mezun olmak için öğretim programının tatmin edici seviyede öğrenilmesi, ana dili veya ikinci dil olarak Estonca, matematik ve öğrencinin kendi seçtiği bir konuda olduğu sınav olmak üzere toplamda üç sınavdan geçmesi ve yaratıcı bir ödev teslim etmesi gerekmektedir (URL 7).

Temel eğitim, öğrencilerin okuryazarlık eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Yani dili; kişisel, toplumsal, sosyal alanlarda amaçlarına yönelik kullanabilme, yazılı ve sözlü iletişimde etkili olabilme, önüne çıkacak metinleri anlama ve gerektiğinde metin oluşturabilme gibi yeterlilikler öğretim programının temel amaçları arasındadır (Kılıç Avan ve Kalenderoğlu, 2020: 142).

Estonya'da ana dili öğretim programı olan Estonca Öğretim Programı incelendiğinde dersin dil ve edebiyat alanlarını bir arada ele aldığı görülmektedir. 1. sınıftan 4. sınıfa kadar konuşma, dinleme, okuma ve yazma olmak üzere tüm dil becerileri dil eğitimi içerisinde ele alınarak geliştirilmektedir. 5. sınıftan itibaren dil ve edebiyat dersleri ayrı birer ders olarak

planlanmıştır. Bu noktada bu iki ders metin odaklı yaklaşım ve dil becerilerinin geliştirilmesi ile birbirine bağlanmıştır. (Estonian Ministry of Education and Research, 2014b: 2)

Estonca Öğretim Programı; kurgu metinlerin ve bu metinlerin Estonya kültürü içindeki yeri ve öneminin anlaşılmasına, dil ve edebiyatın hem ulusal hem de bireysel kimliğin oluşumunda temel rolüne, sözlü ve yazılı anlatım yoluyla iletişim becerisini geliştirilmesine ve okuma etkinliğinin entelektüel gelişim için fırsat sunduğunun kavranmasına odaklanmaktadır (Kılıç Avan ve Kalenderoğlu, 2020: 145).

Estonca Öğretim Programının genel amaçları şu şekilde belirlenmiştir (Estonian Ministry of Education and Research, 2014b: 1):

- Dili, ulusal kültür ve iletişim için bir araç olarak değerlendirmek.
- Dil becerilerini öğrenme becerilerinin temeli ve bireysel kimliklerinin önemli bir parçası olarak tanımak.
- Dil bilgisi hakkında temel bir bilgi edinmek ve yazım kurallarına hâkim olmak.
- Kültüre yerleşmiş dil pratikleri göz önünde bulundurularak, sözlü ve yazılı olarak kendilerini açık ve uygun şekilde ifade etmek.
- Farklı türdeki metinleri anlamlı şekilde dinlemek, okumak ve yazmak; bilgileri farklı şekillerde sunabilmek.
- Medya ve internet ortamında sağlanan farklı iletişim kanallarını uygun şekilde bulmak, kullanmak ve eleştirel olarak değerlendirmek.
- Ulusal edebiyatlarına ve diğer ulusların edebiyatlarına, kültürel çeşitliklere ve kültürel mirasa değer vermek.
- Edebi eserleri birer sanat eseri olarak algılamak ve sanatsal değerlerini anlamak.
- Yaşlarına uygun ciddi edebiyat eserleri okumak, bunları etik inançlarını şekillendirmek, zihinsel ve duygusal dünyalarını zenginleştirmek için kullanmak.
- Kendi kişisel görüşlerini oluşturmak, bunları ifade edip başkalarının görüşlerini kabul etmek ve değerlendirmek.
- Farklı kaynaklardan nasıl bilgi arayacağını ve edineceğini bilmek, sözlük ve el kitapları kullanabilmek.

Öğretim programının amaçları incelendiğinde Estonca öğretimi sağlanırken öğrencilere milli kimlik bilincini ve kültür unsurlarının aktarılmasının hedeflendiği görülmektedir. Aynı zamanda uygun edebi eserleri tanımaları ve dolayısıyla edebiyat bilincine sahip olmaları temel eğitim düzeyinde kazandırılmaya çalışılan becerilerden biri olarak göze çarpmaktadır. Temel eğitim amaçları doğrultusunda bu eğitimi tamamlayan öğrenciler ulusal kültür ve kimliğin en önemli araçlarından olan Estonya dilini sözlü ve yazılı olarak kullanabilecek yeterliliğe sahip olacaklardır. Dil ve edebiyat alanını kapsayan bu ders öğrencilerin bilgili, aktif ve sorumlu okur-yazar olarak gelişmelerini sağlamaktadır.

Estonca Öğretim Programı'nda dil öğrenme alanlarının, diğer ülkelerin öğretim programlarına kıyasla belirgin farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Programda belirlenen temel dil becerileri sözlü ve yazılı iletişim, metin alma, metin oluşturma, yazım ve dil planlama olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sınıflandırma, dil öğretimini yalnız dört temel beceriyle sınırlandırmamakta; aynı zamanda metin merkezli bir yaklaşım benimseyerek dili çok boyutlu şekilde kullanmayı hedeflemektedir.

Temel eğitimin 3. aşamasını oluşturan 7., 8. ve 9. sınıflar için belirlenen Estonca dili öğretimi için belirlenen kazanımlar şu şekildedir (Estonian Ministry of Education and Research, 2014b: 18-21):

Tablo 21

Estonca Öğretim Programı sözlü ve yazılı iletişim kazanımları

SÖZLÜ VE YAZILI İLETİŞİM

Öğrenciler:

1. Görüşlerini ifade edebilir ve gerektiğinde karşıt görüşler geliştirebilir.
 2. Dinledikleri ya da okudukları hakkında sorular sorabilir, sonuçlar çıkarıp yargılayabilir.
 3. Dinledikleri veya okuduklarını özetleyebilir ve bunları sözlü ve yazılı olarak değerlendirmelerde bulunur.
 4. İletişimi başlatabilir, genişletebilir, yönlendirebilir ve sonlandırabilir.
 5. Yaşlarına uygun konuları fikir yürütür, problem çözme görevlerine ve tartışmalara katılabilir.
 6. Sözlü ve yazılı iletişimin uygun üslup ve biçimleri kullanabilir.
-

Sözlü ve yazılı iletişim öğrenme alanında belirlenen kazanımlar konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine hizmet etmektedir. 1. kazanımda öğrencilerden kendilerini ifade etmenin yanında, konuşma toplulukları içerisinde bağlama uygun şekilde farklı bakış açıları ve karşıt görüşler geliştirmesi teşvik edilmektedir.

2. ve 3. kazanımda dinleme ve okuma becerileri geliştirilmektedir. Öğrenciler dinledikleri ya da okudukları metinleri analiz eder, sorular sorarak çıkarımlarda bulunur, elde ettiği bilgileri özetler ve yaptığı çıkarımları yazılı ve sözlü olarak ifade etme becerilerini geliştirirler. Bu kazanımlar bilgiyi pasif olarak değil, farklı beceri alanları ile etkileşimli olarak elde etmeyi teşvik etmektedir.

4. kazanım doğrudan konuşma becerisine odaklanmaktadır. Öğrenciler bu kazanım ile iletişim yönetimi becerisini kazanmayı ve geliştirmeyi öğrenirler. Böylece konuşmanın akışını yönetmeyi ve kontrol etmeyi ön planda tutarak iletişim ve liderlik becerileri geliştirmektedir. Bu becerilerin benimsenmesi hem akademik hem de iş yaşamında içinde bulunacakları takım çalışmaları ve tartışmalarda kullanılmaya uygun görülmektedir.

5. kazanım öğrencilerden yaş düzeyine uygun olarak bireysel veya toplumsal konu seçimi yaparak bir tartışma ortamı oluşturmaları teşvik etmektedir. Bu tartışmalarda öğrencilerin hem kendi düşüncelerini hem de karşıt düşünceleri değerlendirerek problem çözme becerilerinin geliştirilmesini sağlamaktadır.

6. kazanımda öğrencilerin bağlama ve amaca uygun dil kullanımı geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Bu kazanım iletişim stratejileri geliştirmeyi amaçlamakta, nezaket ve resmiyet düzeyi gibi önemli hususları öğrenmeyi içermektedir.

Kazanımlar genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim vizyonuna uygun şekilde dil, düşünce ve toplumsal ilişkiyi bütüncül olarak ele aldığı görülmektedir. Bu öğrenme alanında öğrenciler hem bireysel anlatımlarını güçlendirmekte hem de çeşitli gruplar içerisinde farklı görüşleri değerlendirebilen, empati yeteneği güçlü bireyler olarak yetiştirmelerine olanak tanımaktadır.

Tablo 22

Estonca Öğretim Programı metin alma kazanımları

METİN ALMA

Öğrenciler:

1. Temel metin türlerini ve bu metinlerin temel özelliklerini, kullanım seçeneklerini bilir.
 2. Hem ilgi alanlarındaki hem de çalışma ve gündelik yaşama dair metinleri amaca uygun ve eleştirel bir şekilde okuyup dinler ve anlar.
 3. Bir metnin ifade şeklinin, kullanım alanına, türüne ve yazara bağlı olduğunu bilir.
 4. Kullanılan dilsel araçlar hakkında sonuçlar çıkarabilir ve kullanılan mecaz anlamları fark edebilir.
 5. Bir metin ile ona destek olan tablo, resim ya da ses arasında bağlantılar kurabilir.
 6. Metinlere amaca uygun bir şekilde sözlü ve yazılı olarak yanıt verir, metinleri karşılaştırır, anlamadıklarını belirler, soru sorar, özetler, yorum yapar, itirazda bulunur, görüşlerini ifade eder ve metinleri kendi deneyimleriyle ilişkilendirir.
 7. Metinleri yorumlarken ve metinlere tepki verirken edindiği dilsel ve metinsel terimlerden yararlanır.
-

Estonca Öğretim Programı'nda metin alma olarak adlandırılan öğrenme alanı, öğrencilerin okuma ve dinleme becerilerini geliştirmeye hizmet etmektedir. Metin alma becerileri, yalnızca metinleri anlamaya odaklanmaz, aynı zamanda yorumlama, sorgulama, karşılaştırma ve çok modlu okuryazarlık becerilerini geliştirmeyi hedefler. 1. kazanımda metin bilgisi ve tür farkındalığı kazandırılması hedeflenmektedir. Öğrenciler, bilgilendirici ve edebi türlerin yapısal yönlerini ayırt etmeyi ve bu türleri hangi amaçlarla kullanacağını ayırt etme yetkinliğini kazanır.

2. ve 3. kazanımlar eleştirel ve işlevsel okuma becerileri geliştirilmeye yönelik olarak belirlenmiştir. Metnin anlamının çözümlenmesinin yanında amaca ve türe uygunluğunun fark edilmesi teşvik edilmektedir. Öğrencilerin ilgi alanlarını veya öğrenmeyi hedeflediği konuları ele alan farklı metinlerin, farklı yazarlar ve türler tarafından nasıl ele alındığını göz önünde bulundurarak farklı bakış açıları geliştirmeleri planlanmıştır. Bu kazanımlarda okuma, işlevsel bir etkinlik olarak ele alınmaktadır.

4. kazanımda metinlerde kullanılan dilin etkileyiciliğine ve işlevine yönelik farkındalık geliştirmelerine odaklanılmaktadır. Öğrenciler bunu yaparken metinde kullanılan mecaz gibi sanatlı anlatımların metindeki işlevlerini çözümler. Bu becerileri kazanmak, edebi eserlerin anlaşılmasında kolaylık sağlamaya yöneliktir.

5. kazanım PISA sınavında da yer alan çok modlu metin kullanımı becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öğrenciler yazılı metni destekleyen görsel ve işitsel araçlar araçların metindeki işlevini analiz eder ve bu araçlar arasında bağlantı kurmayı öğrenir. Bu kazanım dijital medya araçlarını kullanma ve medya okuryazarlığı ile doğrudan ilişki içerisindedir.

6. ve 7. kazanımlar etkileşimli okuma becerisinin kazanılmasını destekler niteliktedir. Öğrenci bu kazanım etkinliğinde metinlere sorgulayıcı şekilde yaklaşır. Karşılaştırma, soru sorma, yorum yapma gibi becerileri kullanarak çıkarımlarda bulunur ve bu çıkarımları kendi yaşam deneyimleri ile ilişkilendirir. Bunu yaparken önceki kazanımlarda elde ettiği dilsel becerileri ve metin farkındalığını göz önünde bulundurur.

Metin alma alanı için belirlenen kazanımlar 21. yüzyıl becerilerine uygun olarak yapılandırılmıştır. Metinleri anlamamanın yanında öğrencilerin kendi anlam inşasını oluşturması ve dijital ortam metinlerinde bilgi etkileşimi sağlaması merkeze alınarak eleştirel ve sorgulayıcı bakış açısı geliştirmeleri hedeflenmiştir.

Tablo 23

Estonca Öğretim Programı metin oluşturma kazanımları

METİN OLUŞTURMA

Öğrenciler:

1. Kütüphanelerde ve çevrim içi kaynaklarda metin oluşturmak için gerekli bilgileri bulur, referansları seçip kaynakları eleştirel olarak ele alır ve bunlara uygun biçimde atıfta bulunur.
 2. Yazma ve sunum hazırlık süreçlerini bilir.
 3. Sözlü sunumlar yapabilir. (İzleyici selamlar, hitap eder, kısa bir konuşma ya da sunum yapar.)
-

Tablo 23'ün devamı

4. Farklı türdeki metinleri (özetler, makaleler, yorumlar ve görüşler, özgeçmişler, başvurular ve beyanlar) amaca uygun bir şekilde yazabilir, sözlü olarak sunabilir, metinleri doğru bir şekilde hazırlayabilir.
5. Yazılarını ve sunumlarını etkinliğin ya da eylemin amacına bağlar ve sahip oldukları metinleri uygun doğruluk ve uzunlukta, kaynağa atıfta bulunarak harekete geçirir ve okunup duyulmasına aracılık eder.
6. Bir olay, olgu ya da metin hakkında düşüncelerini ve görüşlerini hem sözlü hem de yazılı olarak nazik, uygun ve zamanında ifade edebilir ve argüman sunabilir.
7. Metin oluştururken ve metinleri bağlarken edinilen dilsel ve metinsel terimlerden yararlanır.

Metin oluşturma alanındaki kazanımlar yazılı veya sözlü üretim becerilerini sistemli ve çok yönlü bir şekilde geliştirmeye odaklanmaktadır. Bir konu ile alakalı ürün ortaya çıkarmak için ilk olarak doğru bilginin edinilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda 1. ve 2. kazanım, yazılı veya dijital ortamlardan kaynak tarama, analiz etme, doğru bilgiye ulaşma ve etik kaynak kullanımı gibi akademik yazma unsurları ile metin oluşturulmasına odaklanmaktadır. Öğrenciler bu kazanımda bilgiye ulaşmanın yanında bu bilgiyi seçme ve değerlendirme becerisini kazanmaktadır. Yazma eylemi bu iki kazanımda ürün ortaya çıkarmaktan öte bir süreç olarak ele alınmıştır.

İlk iki kazanıma paralel olarak 3. ve 4. kazanımlar, sözlü sunum yapmaya odaklanır. Öğrenciler bu kazanım etkinliklerinde akademik ve sosyal ortamlarda bilgilerini, dinleyiciye uygun üslup ile aktarma becerisi kazanmaktadır.

5. kazanım metin üretiminin iletişimsel boyutuna odaklanmaktadır. Öğrenciler bu kazanım etkinliğinde hedef kitlenin durumunu göz önünde bulundurarak biçimsel ve içerik doğruluğuna uygun şekilde sunum yapma yetkinliği elde etmektedirler.

Eleştirel düşünce üretme ve mantık çerçevesinde fikir sunma becerilerini kapsayan 6. kazanım, iletişim ilkelerine uygun şekilde nazik davranma ve zaman yönetimi sağlama becerilerini geliştirmektedir. Son olarak 7. kazanım önceki kazanımları destekleyecek şekilde dil kullanma becerilerinin kullanımını teşvik etmektedir.

Bu öğrenme alanında, yazılı ve sözlü metin üretimi yaparken tür bilgisi, yapısal ve etik farkındalık geliştirmek amaçlanmıştır. Öğrenciler aktarmak istedikleri bilgi veya düşünceleri doğru biçimlerde ve uygun üslupla sunma yeteneği geliştirirler. Aynı zamanda bu öğrenme alanında, dijital ortamlardan ve geleneksel kaynaklardan bilgi elde etmek için bilgi ve medya okuryazarlığı becerileri geliştirilmektedir.

Tablo 24

Estonca Öğretim Programı yazım ve dil planlama kazanımları

YAZIM VE DİL PLANLAMASI

Öğrenciler:

1. Estonya dilini bir Avrupa ve dünya dili olarak değerli kabul eder ve Estonya dilinin eşsizliğini kavrar, diller arasındaki ilişkileri bilgileri bir şekilde tanımlayabilir ve diller arasındaki farkları fark edebilir.
 2. Estonya edebi standart dilinin temel kurallarına uyar, çevrimiçi kaynaklar, sözlükler ve referans kitapları kullanarak yazım talimatları bulabilir, bilgisayarda yazım denetim işlevini kullanabilir.
 3. Estonya edebi standart dilini günlük iletişimde, halka açık sunumlarda ve ileri eğitimde kullanabilir.
 4. Estonya dilinin fonetik sistemi, kelime türleri ve biçimleri ile cümle yapısının temel özelliklerine hakimdir; dilsel biçimlerin stilistik değerlerine aşinadır ve metinlerde dilsel biçimleri kullanıp anlayabilir.
 5. Öğrenilen metin türlerinin dilsel özelliklerini bilir ve metinleri uygun biçimde yazar.
 6. Sözlü ve yazılı dilin özel özelliklerini bilir ve edebi standart dil ile günlük dil arasındaki farkları ayırt edebilir.
 7. Estonya edebi standart dilinin gelişim tarihine ve Estonya lehçelerine hakimdir.
-

Yazım ve dil planlaması öğrenme alanı Estoncanın dil bilgisi kurallarının öğrenilmesini ve diğer öğrenme alanları içerisinde kullanılmasını destekleyecek şekilde hazırlanmıştır.

1. kazanımda öğrencilere dil bilinci kazandırma düşüncesi ön plana çıkmaktadır. Öğrenci bu kazanımda, ana dilini tanır, önemini kavrar ve diğer diller ile benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırarak öğrenir.

2., 3. ve 4. kazanımlarda öğrencilerden, Estonca dilinin temel kurallarını çeşitli kaynaklardan kendileri kontrol ederek öğrenmeleri ve denetlemeleri beklenmektedir. Dil bilgisi ve yazım kuralları ezberletilerek değil, deneyimlerle ilişkilendirilerek öğretmek amaçlanır. Böylece öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönettikleri bir dil bilgisi farkındalığı oluşturulur.

5. ve 6. kazanım metin türü bilgisi ile dil bilgisi arasındaki ilişkiyi kurmaya odaklanır. Öğrenciler metin oluşturmak için belirledikleri türün özelliklerine göre dil kullanımı yapar ve dilin işlevselliğini keşfederler. Bağlama uygun dil kullanımı yetisinin geliştirilmesi ile günlük ve standart dil kullanımları arasındaki farkları ayırt ederler.

Önceki kazanımlara paralel olarak 7. kazanım, standart dilin öğrenilmesinin yanında, dilin gelişimi ve evrimine dair bilgi vermeye yöneliktir. Bu kazanım sayesinde öğrenciler, lehçeleri göz önünde bulundurarak tarihsel süreçte dilin nasıl geliştiği hususunda bilgi sahibi olmaktadır.

Özetlenecek olursa yazım ve dil planlama öğrenme alanı, yalnız yazım ve dil bilgisi kurallarının öğretimine değil, dilin tarihsel sürecinin de öğrenilmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Dilin önemi vurgulanarak bütüncül bir dil bilinci geliştirilmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin dili doğru kullanmanın yanında, kültürel olarak bilgili ve çok yönlü düşünebilen dil kullanıcıları olmaları doğrultusunda ana dili öğrenme süreci belirlenmiştir.

Ana dili ve edebiyat öğretiminin birlikte ele alındığı Estonca Öğretim Programı'nda edebiyat öğretimi için belirlenen amaçlar dil öğretiminden farklı şekilde belirlenmiştir. Öğrencilerin edebiyat öğretimi sürecinde kazanması hedeflenen beceriler programda şu şekilde yer almaktadır (Estonian Ministry of Education and Research, 2014b):

- Öğrencilerin yaşlarına uygun kurmaca eserler okuyarak okuma becerilerini ve okuma alışkanlıkları kazanmaları sağlanır.
- Edebiyatı ulusal kültürlerinin önemli bir parçası olarak değerlendirir, farklı ulusların kültürlerini ve edebiyatlarını tanır.
- Sözlü ve yazılı olarak kendini ifade etme, mecazi edebi dili anlama, kelime dağarcığını geliştirme becerilerini ediler.
- Yaratıcı yeteneklerini geliştirirler ve yaratıcı çalışmalara karşı saygılı bir tutum sergilerler.
- Edebiyat aracılığıyla estetik ve etik tutumlarının şekillendirilmesi sağlanır.
- Duygu dünyalarını geliştirirler, hayatlarını etkileyen tercih ve kararların sorumluluklarını üstlenirler.
- Düşüncelerini ifade eder ve düzenler.
- Farklı bilgi kaynaklarını eleştirel bir şekilde yargılamalarını ve amaca uygun şekilde kullanmaları sağlanır.
- Sosyal gelişmeler ile kişisel değerler, beklentiler ve geleceğe yönelik planlar arasında bağlantılar kurmaları sağlanır.

Dil ve edebiyat öğretimi aynı ders içinde ele alınmış olsa da bu iki alanın kazanımları ve öğrenme alanları ayrı olarak belirlenmiştir. Edebiyat eğitimi ayrı olarak ele alınmış olsa da dil öğretiminden bağımsız değildir. Edebi eserleri anlama ve anlamlandırma sürecinde, okuma, yazma, konuşma gibi temel becerileri ile bunlara bağlı dil ve anlam çözümleme stratejileri kullanılmaktadır. Bunun yanında hem belirlenen öğretim amaçları hem de kazanımlar göz önünde bulundurulduğunda edebiyat aracılığı ile öğrencide kültür bilinci oluşturulmasının hedeflendiği de açıkça görülmektedir.

Edebiyat eğitiminin en önemli aracı olan metinlerin seçimi konusunda Estonya Öğretim Programı'nda belli kriterler temel alınmış ve bu kriterlere uygun tavsiye listeleri belirlenmiştir. Dil eğitimi konusunda metin seçiminin öğrencilere bırakıldığı ve kendi okuma alışkanlıklarının oluşturulmasının hedeflendiği noktalar olsa da edebiyat eğitiminin kazanımları incelendiğinde, tavsiye listelerine bağlı olarak belirlenen eserler üzerinden bir öğretim süreci belirlendiği görülmektedir. Seçilen metinler öğrencilerin ahlaki, kültürel ve yaratıcılık gelişimlerini destekler niteliktedir. Bu amaçlar doğrultusunda seçilen edebi

eserlerin temel ilkeleri ve konu içeriklerinin şunlar olduğu görülmektedir (Estonian Ministry of Education and Research, 2014b: 32-33):

- **Değerler ve Ahlak:** Programda adalet, kendine ve başkalarına dürüstlük, kişisel sınırlar ve bu sınırlara saygı, yardımlaşma vb. konuları işleyen edebi eserler ile değer ve ahlak bilinci kazandırılmak hedeflenmiştir.
- **Ev ve Okul Hayatı:** Aile içerisinde ebeveyn, kardeşler ve diğer akrabalık ilişkileri, kuşaklar arası farklılıklar, aile sevgisi, aile içi şiddet; okul içerisinde öğretmenlerle kurula ilişkiler, okul içi sorumluluklar, akranlarla kurulan ilişkiler eve onlarla uyum içerisinde ortak hareket edebilme vb. temaların işlendiği edebi eserler aracılığı ile aile ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir.
- **Kültürel Çeşitlilik:** Hem kendi hem de farklı ulusların kültür, inanç ve gelenek farklılıklarını tanıma ve bu farklılıklara saygı duyma, ulusal kültürün önemi vb. temaların işlendiği edebi eserler aracılığı ile Estonya ulusal kültürünü tanıyan ve koruyan bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir.
- **Oyun ve Yaratıcılık:** Tiyatro ve tiyatro metinlerinin dünyasının benimsenmesi sağlanarak hayal gücü, yaratıcılık, oyun ve yaşam arasındaki farklılıkların çözümlenmesi gibi becerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- **Çevre Bilinci:** Doğa ve canlılara saygı, çevreyi koruma da bireyin rolü, evcil hayvanlar ve onlardan sorumlu olmak, kentsel ve kırsal yaşam farkları vb. temaların işlendiği edebi eserler aracılığı ile çevreci ve duyarlı bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir.
- **Uluslararası İlişkiler:** Toplumun bir parçası olarak birey, geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki bağlantılar, tarihsel hafıza, geleneklerin dil ile bağlantısı, çeşitli ırk ve kültürlerle saygı duymak vb. temaların işlendiği edebi eserler aracılığıyla bireylerde tarih ve kültür bilinci olan saygılı bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir.

Edebiyat öğretimi için üç farklı öğrenme alanı sunulmuştur. Bunlar okuma ve özetleme; metni yorumlama, analiz etme ve anlama; sunum ve yaratıcı çalışmadır. Bu doğrultuda edebiyat öğretimi için belirlenen kazanımlar şu şekildedir (Estonian Ministry of Education and Research, 2014b: 28-31):

Tablo 25

Estonya Edebiyat Öğretim Programı okuma ve özetleme kazanımları

OKUMA VE ÖZETLEME

Öğrenciler:

1. Farklı türlerde ve yaşlarına uygun olacak şekilde en az on iki edebiyat eseri okurlar.
 2. Edebi metinleri akıcı ve anlamlı şekilde okur.
 3. Okudukları eserlerin yazarını, konusunu, karakterlerini, problemlerini ve mesajlarını tartışabilir ve başka eserlerle karşılaştırabilirler.
 4. Okudukları eserler hakkında metnin içeriği ve yapısını takip ederek kısa bir şekilde konuşabilirler.
-

Edebiyat eğitimi için belirlenen okuma ve özetleme alanında okuma ve konuşma becerileri göz önünde bulundurulmaktadır. Dört kazanımın tamamı göz önünde bulundurulduğunda aşamalı bir şekilde oluşturulduğu görülmektedir. İlk olarak öğrencilere, yaşlarına uygun olacak şekilde farklı türlerde on iki edebiyat eseri okumaları teşvik edilerek okuma kültürü kazandırılması hedeflenmiştir. Bu süreçte farklı türlerden metinler seçilmesi ile tür bilgisi farkındalığı artacak ve bu türlerin yapı ve işlevlerinin ayırt etme becerisi kazandırılması sağlanacaktır.

2. ve 3. kazanımda anlamlı okuma süreci ön plana çıkmaktadır. Analiz, yorumlama, değerlendirme, karşılaştırma gibi üst bilişsel becerilerin kullanılması ile metinlerin konusu, yazarın bakış açısı, karakterlerin gelişimi, verilmek istenen mesaj gibi unsurların fark edilmesi teşvik edilmektedir. Öğrenciler bunu yaparken eleştirel düşünme becerisini kullanacak ve geliştireceklerdir.

4. kazanımda öğrencilerden analiz ettikleri metinlerin yapısı ve konu içeriği hakkında görüş bildirmelerini hedeflenmektedir. Görüşlerini bildirmeleri için konuşma yapmaları belirlenerek sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesi ön planda tutulmuştur. Kısa bir konuşma yapmalarının kazanımda belirtilmesi, bilgi ve düşüncelerin özetlenmesi ve bağlamdan kopmayacak şekilde anlatım becerisi geliştirmeleri ile doğrudan ilişkilidir.

Okuma ve özetleme alanında belirlenen bu kazanımlar birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin edebi eserler içerisinden yapısal bilgi edinmelerinin yanında okuduklarını anlayan, karşılaştırma yapan ve ulaştığı bilgileri düşünerek kendilerini etkili ifade edebilmelerinin hedeflendiği görülmektedir.

Tablo 26

Estonya Edebiyat Öğretim Programı metni yorumlama, analiz etme ve anlama kazanımları

METNİ YORUMLAMA, ANALİZ ETME VE ANLAMA

1. Metinlere dayalı olarak tündengelimli ve analitik soruları yanıtlayabilir.
 2. İfadeleri kanıtlamak için metinden örnekler ve alıntılar kullanabilir.
 3. Eserlerdeki zaman ve mekânı tanıyabilir, önemli olayları belirleyebilir ve neden-sonuç ilişkilerini tartışabilir.
 4. Karakterlerin görünüşlerini, özelliklerini ve davranışlarını metne dayalı olarak tanımlayabilir, karakterler arasındaki ilişkileri analiz edip karşılaştırarak değerlendirebilir.
 5. Bir edebi eserin tam metni ya da bölümü üzerine tema, olay, karakterler, karakterlerin problemleri ve değerleri üzerine tartışabilir ve uygun örneklerle kendi düşüncelerini ifade edebilir.
 6. Metindeki ana fikirleri bulabilir, metnin tema, problem ve ana fikrini değerlendirip özet yazabilir.
 7. Bilmedikleri kelimelerle ilgili bilgi edinebilir ve anlamlarını öğrenebilir.
 8. Metinlerde epitet, benzetme, kişileştirme vb. sanatları tanıyabilir ve kullanabilir.
 9. Şiirleri yorumlayabilir.
 10. Kısa halk hayatı türlerini (atasözü, deyim, bilmece), halk şarkılarını (koşma ve kafiyeli halk şarkıları) ve halk masallarını (peri masalları ve halk efsaneleri) ayırt edebilir ve bunların belirgin özelliklerini adlandırabilir.
 11. Öğrendikleri atasözleri, deyim ve bilmecelerin anlamını açıklayabilir.
 12. Epik şiirler, lirik şiirler, dramalar, romanlar, hikayeler, kısa hikayeler, balladlar, fabllar, haiku, soneler, komediler ve trajediler gibi türlerin doğasını kendi kelimeleriyle açıklayabilir.
-

Bu öğrenme alanındaki kazanımlar öğrencilerin edebi metinleri anlama, yorumlama ve analiz etme gibi anlama becerilerini kullanarak edebi eserlerle derinlemesine ilişkiler

kurmaları ve estetik duyarlılık kazanmalarını sağlamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Genellikle okuma becerisinin geliştirilmesinin ön planda olduğu kazanımlarda konuşma becerisine yönelik ifadeler de yer verilmiştir.

İlk iki kazanım, okunan metni sorgulayıcı şekilde inceleyerek sorular üretme, bu sorulara yanıt bulma ve düşünceleri kanıtlamak için metinleri kaynak olarak kullanmayı teşvik ederek sorgulayıcı ve kanıt temelli düşünme becerilerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır.

3., 4. ve 5. kazanımlar metinlerin zaman, mekân, olay ve kişiler gibi yapısal unsurlarının tanınması ve değerlendirilmesini sağlamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Öğrenciler bu unsurların metne olan katkısını analiz ederek okuma eylemi gerçekleştirirler. Analiz ve değerlendirme sonucunda çeşitli düşünce ve değer yargılarına varan öğrencinin bu düşünceleri metinden örneklerle ilişkilendirerek ifade etmeleri beklenmektedir.

6. kazanımda metnin içeriğinin çözümlenmesi ön plandadır. Öğrencilerin okudukları metinlerde konu, tema, ana düşünce gibi unsurları çözümleyerek bunları değerlendirmesinin ardından özet halinde ifade edebilme yetisini kazanması amaçlanmaktadır. Bu kazanımda anlama ve bilgiyi mantık süzgecinden geçirip yorumlama becerilerinin kazandırılması desteklenmektedir.

7. kazanımda metnin türüne ve içeriğine odaklanan kazanımlardan farklı olarak kelime bilgisi edinimi ön plana çıkmaktadır. Dil eğitimi için belirlenen kazanımlarda kelime anlamına ulaşma baskılı ya da çevrimiçi sözlüklerden hareketle yapılırken edebiyat öğretimi alanında metinden hareketle anlam çıkarımı ön plana çıkmaktadır. Her iki yöntem kelime bilgisinin öğrencinin kendiliğinden kavrayabileceği bir şey olmadığını, kapsamlı öğretim gerektirdiğini göz önüne sermektedir (Käspera vd., 2018: 601). Bu kazanım yoluyla öğrencilerde kelime düzeyinde dil farkındalığı kazanılması sağlanmaktadır. Kelimenin biçim ve anlamının doğru şekilde, soyut ve somut, gerçek ve mecaz gibi çeşitli yönleri ile öğrenilmesi edebi metinler içerisindeki sanatlı dilin anlaşılmasında da önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda 8. kazanım etkinliği, metnin bağlamından hareketle söz sanatlarının anlaşılmasını ve öğrencinin kendi oluşturacağı metinlerde bu söz sanatlarını kullanmasını teşvik edecek şekilde hazırlanmıştır.

Edebi tür bilgisinin edinilmesini hedefleyen 9., 10., 11. ve 12. kazanımlar şiir, roman, hikaye, tiyatro, halk hikayeleri, halk masalları ve efsaneleri atasözü, deyim ve bilmece gibi yazılı ve sözlü edebi türlerin tanınması üzerine hazırlanmıştır. Öğrenciler, bu metinlerin özelliklerini anladıktan sonra onları yapısal ve anlamsal olarak ayırt edebilme becerisi kazanacaklardır.

Genel olarak işlenen metinler değerlendirildiğinde okutulacak edebiyat eserlerinin türlerinde geniş bir yelpaze olduğu görülmektedir. Şiir, roman, hikaye, tiyatro gibi çağdaş metinlerin yanında; halk efsaneler, masallar, halk şarkıları, dini hikaye ve mitler, atasözleri gibi kültür açısından önemli olan folklor metinlerinin de yer aldığı türlerde dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Öğrenciler bu öğrenme alanında edebi eserleri anlamlandırma sürecinde, okuduklarından edindiği bilgi ve çıkardığı anlamları kendi yaşam deneyimleri ile ilişkilendirmeye yönlendirilmiştir.

Tablo 27

Estonya Edebiyat Öğretim Programı sunum ve yaratıcı çalışma kazanımları

SUNUM VE YARATICI ÇALIŞMA

1. Şiir, düzyazı ya da drama metinlerini ezbere okur, sunumlarında akıcılığa, açıklığa ve metnin doğruluğuna dikkat eder.
 2. Kitap raporları hazırlar ve sunar.
 3. Betimleyici (karakter inceleme veya sahne tanımlaması) ya da anlatıcı (masal veya efsane) bütünsel metinler yazar ve bu metinlerde akıcı bir dil kullanır.
 4. Edebiyat eserlerine dayalı tartışmalı makaleler yazarlar, kaynak metinden örnekler ve kendi görüşlerini ifade ederler ve içeriğin anlaşılabilirliğine, biçimin uygunluğuna ve dil bilgisine dikkat eder.
-

Diğer öğrenme alanlarında edinilen bilgilerin uygulanmasına yönelik olarak sunum ve yaratıcı çalışma alanı kazanımları ortaya konmuştur. Şiir, düzyazı ya da drama metinlerini ya da okudukları kitaplarla alakalı hazırladıkları raporları çeşitli ortamlarda sesli olarak sunarken akıcılık, ses tonu ve vurgulama gibi konuşma unsurlarını etkili şekilde kullanması, 1. ve 2. kazanımlarda hedeflenen noktalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin hazırlıklı ya da hazırlıksız olarak bağlama ve hedef kitleye uygun şekilde sunum yapabilmeleri teşvik edilerek konuşma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yazma becerisinin geliştirilmesine odaklanan 3. ve 4. kazanımlar öğrencinin edebi türlere ve özelliklerine dair öğrendiği bilgileri kullanarak kendi metinlerini oluşturmalarının teşvik edildiği görülmektedir. Bu metinler oluşturulurken yaratıcılık becerisi geliştirilecektir. Pasif okumanın ağır bastığı önceki öğrenme alanlarına karşın bu öğrenme alanı öğrenciyi aktif üretici pozisyonuna geçirmektedir.

4.1.6. Türkiye 7., 8. ve 9. Sınıf Ana Dili Öğretim Programı

Türkiye'de uygulanan mevcut öğretim programı 2018 yılında hazırlanmıştır. Ana dili öğretimi, ilköğretim için Türkçe; ortaöğretim için Türk Dili ve Edebiyatı olarak adlandırılan derslerde yapılmaktadır.

Eğitim sisteminin temel amacı değerler ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Değerler toplumumuzun milli ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katkıda bulunmasını sağlayan eylemsel bütünlüklerdir. (MEB, 2019a: 4)

2018 yılında hazırlanan ve sekiz yıl boyunca okutulan Türkçe Dersi Öğretim Programı, temel dil becerileri esas alınacak şekilde hazırlanmıştır. Belirlenen dil becerileri dört başlıktan oluşmaktadır. Bunlar anlama becerileri için dinleme/izleme ve okuma; anlatma becerileri için konuşma ve yazmadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı; dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini, diğer tüm alanlarda öğrenme, kişisel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak kabul etmektedir. Temel dil becerilerinin yanı sıra üst bilişsel becerilerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir (MEB, 2019a: 7).

7. ve 8. sınıf düzeylerini de kapsayan ilkokul için geçerli olan, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel

İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları şu şekilde belirlenmiştir (MEB, 2019a: 7):

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Okuma yazma sevgisi ve alışkanlığı kazanmalarının sağlanması,
- Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması,
- Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- Okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,
- Milli, manevi, ahlaki, tarihi, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, milli duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması şeklinde belirlenmiştir.



Şekil 1. Kazanım yapısı

Kaynak: MEB, 2019a: 19

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda kazanımlar Şekil 1'de kazanım yapısının açıklandığı gibi belirli bir kodlama sistemiyle hazırlanmıştır. Bu sistematik yapı, öğretim programı içinde yer alan kazanımların daha anlaşılır hale gelmesini, sınıflandırılmasını ve takip edilmesini sağlamaktadır. Kazanımın açıklaması ise öğretmene rehberlik etmek amacıyla uygulama düzeylerini ve ders esnasında kullanılacak olan öğretim yöntemlerini tanımlamaktadır.

Tablo 28

Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf dinleme/izleme kazanımları

DİNLEME/İZLEME	
7.Sınıf	8. Sınıf
T.7.1.1. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimini ve sonucu hakkında tahminde bulunur.	T.8.1.1. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
T.7.1.2. Dinledikleri/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin eder. <i>(Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır.)</i>	T.8.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. <i>(Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır.)</i>
T.7.1.3. Dinlediklerini/izlediklerini özetler.	T.8.1.3. Dinlediklerini/izlediklerini özetler.

Tablo 28'in devamı

T.7.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar.	T.8.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.
T.7.1.5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.	T.8.1.5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu tespit eder.
T.7.1.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	T.8.1.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.
T.7.1.7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.	T.8.1.7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.
T.7.1.8. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.	T.8.1.8. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.
T.7.1.9. Dinlediklerinde/izlediklerinde başvuru düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder. <i>(Düşünceyi geliştirme yollarından tanımlama, karşılaştırma ve benzetmenin belirlenmesi sağlanır.)</i>	T.8.1.9. Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular.
T.7.1.10. Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular.	T.8.1.10. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.
T.7.1.11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüş bildirir.	T.8.1.11. Dinledikleri/izledikleri medya metinlerini değerlendirir. <i>(Medya metinlerinin amacını ve kaynağını sorgulamaları sağlanır.)</i>
T.7.1.12. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. <i>a. Medya metnindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır.</i> <i>b. Medya metninin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır.)</i>	T.8.1.12. Dinlediklerinde/izlediklerinde başvuru düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder. <i>(Düşünceyi geliştirme yollarından örneklendirme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma belirlenir.)</i>
T.7.1.13. Dinleme stratejilerini uygular. <i>(Empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.)</i>	T.8.1.13. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.
T.7.1.14. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.	T.8.1.14. Dinleme stratejilerini uygular. <i>(Seçici, yaratıcı, eleştirel, empati kurarak, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.)</i>

Türkçe dersi dinleme/izleme kazanımları incelendiğinde, öğrencilerin eleştirel düşünme, anlama ve yorumlama becerilerini geliştirme, sözlü iletişim yetkinliği ve üst bilişsel düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlandığı görülmektedir. Bu sınıf düzeylerinde dinleme, yalnızca duyma eylemi değildir. Dinlenen metin ya da konuşmayı anlama, değerlendirme, yargılama ve karşılık verme gibi daha karmaşık becerilerle bütünleşmiş şekilde ele alınmıştır.

T.7.1.1, T.7.1.2, T.8.1.1 ve T.8.1.2 numaralı kazanımlarda öğrencilerin dinledikleri/izledikleri metinlerde ön bilgilerini göz önünde bulundurarak tahmin becerilerini kullanmaları teşvik edilmektedir. Bu durum bilgiler arasında anlam ilişkileri kurmaya ve aktif dinleyici olma sürecine katkı sağlamaktadır.

T.7.1.3, T.7.1.4, T.7.1.5, T.7.1.6 numaralı kazanımlar ve bunların 8. sınıf düzeyindeki karşılığı olan T.8.1.3, T.8.1.4, T.8.1.5 ve T.8.1.6 numaralı kazanımlar dinledikleri/izledikleri metinlerde konu ve ana fikirleri belirlemeyi, özetleme ve dinleme metnine yönelik soruları cevaplamayı teşvik etmektedir. Bu kazanımlar öğrencilerin, dinlenen metin ya da konuşmayı yüzeysel olarak değil, derinlemesine anlamalarını sağlamaya yöneliktir. Öğrenciler bu kazanımlarda üst bilişsel düşünme becerilerini de geliştirmeye yönelik olarak anlama düzeylerini gözden geçirecek ve metinle ilgili sorulara cevap verirken anlamı yeniden yapılandırma becerisi geliştireceklerdir.

T.7.1.9 ve T.8.1.12 numaralı kazanımların dinleme/izleme sürecinde tanımlama, karşılaştırma, örneklendirme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma gibi düşünceyi geliştirme yollarının kullanılmasına yönelik olarak hazırlandığı görülmektedir. Bu kazanımlar üst bilişsel düşünme becerilerini de destekler niteliktedir. Öğrenciler, dinleme etkinliği içinde analiz becerisini kullanarak anlatılmak istenen düşüncenin, hangi yöntem ya da yöntemler ile zenginleştirildiğini fark etmektedirler. Bu sürecin gerçekleştirilmesi, öğrencilerin kendi düşünme sürecini yönetirken hangi yollara başvuracağını bulmasında bir kaynak niteliği taşımaktadır.

T.7.1.12 ve T.8.1.11 numaralı kazanımlar metnin içeriğinin çözümlenmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Özellikle medya metinleriyle ilgili alt kazanımlar, günümüz için

önemli olan okuryazarlık türlerinden biri olan medya okuryazarlığı becerisinin geliştirilmesinde de etkilidir.

T.7.1.10 ve T.8.1.9 numaralı kazanımlarda dinlenen metinlerin tutarlılığının sorgulanması doğrudan üst biliş becerilerini desteklemektedir. Öğrenciler bu beceriler doğrultusunda, dinlediği metinlerde karşılaştığı tutarsızlıklar karşısında kendi anlama stratejilerini yeniden düzenleme becerisini geliştirmektedirler. Bu gibi kazanımlar dinleme/izleme sürecini etkili şekilde yönetmeyi ve anlam farkındalığı geliştirmeyi desteklemektedir.

Doğrudan dinleme stratejilerinin kullanılması ifadesinin yer aldığı T.7.1.13 ve T.8.1.14 numaralı kazanımlarda empati kurma, not alma, katılımda bulunma, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi yöntem ve teknikler kullanılarak üst bilişsel düşünme becerilerinin kullanımı geliştirilmektedir. Bu kazanımlar sayesinde öğrenci, sözlü iletişimi kavrayarak sosyal becerilerini geliştirecektir.

Tablo 29

Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf konuşma kazanımları

KONUŞMA	
7.Sınıf	8. Sınıf
T.7.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. (Öğrencilerin düşüncelerini mantıksal bir bütünlük içinde sunmaları, görsel, işitsel vb. destekleyici materyaller kullanarak sunu hazırlamaları sağlanır.)	T.8.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. (a. Öğrencilerin düşüncelerini mantıksal bir bütünlük içinde sunmaları, görsel, işitsel vb. destekleyici materyaller kullanarak sunu hazırlamaları sağlanır.
T.7.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar.	T.8.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar.
T.7.2.3. Konuşma stratejilerini kullanır. (Katılımlı, yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.)	T.8.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. (Yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma,
T.7.2.4. Konuşmalarında beden dilini etkili şekilde kullanır.	

Tablo 29'un devamı

T.7.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.	<i>ikna etme ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.)</i>
T.7.2.6. Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. <i>(Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.)</i>	T.8.2.4. Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.
T.7.2.7. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.	T.8.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.
	T.8.2.6. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.
	T.8.2.7. Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.

Türkçe dersine ait konuşma kazanımları, öğrencilerin etkili, anlaşılır, tutarlı ve dilsel açıdan duyarlı bir şekilde kendilerini sözlü olarak ifade edebilen, etkili iletişim kurabilen bireyler olarak yetiştirmelerini sağlamaya yöneliktir.

T.7.2.1 ve T.8.2.1 numaralı kazanımlarda, aktarılacak istenen bilgi ya da düşüncelerin mantıklı bir bütünlük içinde sunulmasına yönelik olarak hazırlıklı konuşma yapabilme yeterliliği üzerinde durulmaktadır. Bu kazanımlar, öğrencilere sadece konuşma becerisi değil, aynı zamanda araştırma, düzenleme, sunum teknikleri gibi çok boyutlu becerileri ve üst bilişsel düşünme yeterliliği kazandırmaya yöneliktir. Bilgi ve düşüncelerin planlı bir sunu olarak aktarılması, öğrencilerin belirtilen beceri türlerinin yanında zaman yönetimi geliştirmelerine de katkı sağlayacaktır.

T.7.2.2 ve T.8.2.2 numaralı kazanımlarda ise öğrencilerin kendilerini hazırlıksız ve anlık olarak ifade etmeleri beklenmektedir. Bunlar, öğrencilerin düşünme becerilerini ve öz güven duygularını geliştirmeye yönelik önemli kazanımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolaylı olarak üst bilişsel düşünme becerilerini kullanmaya yönelik olan bu kazanımlar, öğrencilerin düşünme süreçlerine güvenerek iletişim becerileri geliştirmelerini desteklemektedir.

Konuşma stratejilerinin kullanımını doğrudan ifade eden T.7.2.3 ve T.8.2.3 numaralı kazanımlar yaratıcılık, empati kurma, tartışma, ikna etme ve eleştirel konuşma gibi stratejilerini, amaç ve bağlama göre kullanarak etkili konuşmalar hazırlamayı teşvik etmektedir. Doğrudan üst bilişsel düşünme ile ilişkili olan bu kazanımlarla öğrenciler, hangi stratejiyi hangi bağlamda kullanacağını bilip uygulamakta ve bilinçli farkındalıkla etkili konuşma süreci geliştirmektedirler.

Kelimelerin anlamına uygun şekilde kullanılmasını teşvik eden T.7.2.5 ve T.8.2.5 numaralı kazanımlarda öğrencinin kelime dağarcığının geliştirilmesi, bağlam farkındalığı ve dili doğru kullanmasına yönelik yeterliliklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Sözcükleri amaca, bağlama ve anlamına uygun şekilde kullanmaları konuşmalarını daha anlaşılır kılmayı sağlamaktadır. Bu kazanımları destekler nitelikte olan T.7.2.6 ve T.8.2.7 numaralı kazanımlarda cümlelerin anlamlarına uygun bağlaç ve geçiş ifadelerini kullanmalarını teşvik ederek anlam farkındalığı geliştirmelerini sağlamaktadır. Kelimelerin doğru anlamda ve bağlama uygun şekilde kullanma yetisini kazanan öğrenciler yapacakları konuşmaları mantıksal bir düzlem doğrultusunda planlayacaklardır.

T.7.2.7 ve T.8.2.6 numaralı kazanımlarda farklı dillerden dilimize geçen yabancı sözcüklerin yerine Türkçe sözcüklerin kullanılması teşvik edilmektedir. Bu kazanımlar ana dili öğretimi için oldukça büyük öneme sahiptir. Öğrencinin bu kazanımları edinmesi, ana diline sahip çıkan dil bilincine sahip öğrenciler olarak yetişmelerini sağlamaya yöneliktir.

Tablo 30

Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf okuma kazanımları

OKUMA	
7.Sınıf	8.Sınıf
AKICI OKUMA	AKICI OKUMA
T.7.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.	T.8.3.1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.
T.7.3.2. Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur. <i>(Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebi değeri olan şiirleri ve kısa</i>	T.8.3.2. Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur. <i>(Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebi değeri olan şiirleri ve kısa</i>

Tablo 30'un devamı

<i>yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.)</i>	<i>yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.)</i>
T.7.3.3. Farklı yazı karakterleri ile yazılmış yazıları okur.	T.8.3.3. Farklı yazı karakterleri ile yazılmış, yazıları okur.
T.7.3.4. Okuma stratejilerini kullanır. (<i>Göz atarak, özetleyerek, not alarak, işaretleyerek ve tartışarak okuma gibi yöntem ve teknikleri kullanmaları sağlanır.</i>)	T.8.3.4. Okuma stratejilerini kullanır. (<i>Göz atarak, özetleyerek, not alarak, tartışarak ve eleştirerek okuma gibi yöntem ve teknikleri kullanmaları sağlanır.</i>)
SÖZ VARLIĞI	SÖZ VARLIĞI
T.7.3.5. Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder. (<i>a. Öğrencilerin tahmin ettikleri kelime ve kelime gruplarını öğrenmek için sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçları kullanmaları sağlanır.</i> <i>b. Öğrencinin öğrendiği kelime ve kelime gruplarından sözlük oluşturmaya teşvik edilir.</i>)	T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder. (<i>a. Öğrencilerin tahmin ettikleri kelime ve kelime gruplarını öğrenmek için sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçları kullanmaları sağlanır.</i> <i>b. Öğrencinin öğrendiği kelime ve kelime gruplarından sözlük oluşturmaya teşvik edilir.</i>)
T.7.3.6. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.	T.8.3.6. Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.
T.7.3.7. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir. (<i>Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.</i>)	T.8.3.7. Metindeki söz sanatlarını tespit eder. (<i>Benzetme (teşbih), kişileştirme (teşhis), konuşurma (intak), karşıtlık (tezat) ve abartma (mübalağa) söz sanatlarının belirlenmesi sağlanır.</i>)
T.7.3.8. Metindeki söz sanatlarını tespit eder. (<i>Kişileştirme (teşhis), konuşurma (intak), karşıtlık (tezat) ve abartma (mübalağa) söz sanatları verilir.</i>)	T.8.3.8. Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. (<i>Dil bilgisi yönünden anlatım bozuklukları üzerinde durur.</i>)

Tablo 30'un devamı

T.7.3.9. Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder. (a. Fiil çekim ekleri (kip ve kişi ekleri) üzerinde durulur. b. Fiillerde anlam kayması konusu üzerinde durulur.)	T.8.3.9. Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar. (Fiilimsilerin türleri fark ettirilir. Ekler ezberletilmez.)
T.7.3.10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.	T.8.3.10. Geçiş, ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir. (Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, kısaca, böylece, ilk olarak ve son olarak ifadeleri üzerinde durulur.)
T.7.3.11. Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.	T.8.3.11. Metindeki anlatım biçimlerini belirler.
T.7.3.12. Fiillerin özelliklerini fark eder. (İş (kılış), oluş ve durum fiillerinin anlam özellikleri üzerinde durulur.)	ANLAMA
T.7.3.13. Anlatım bozukluklarını tespit eder. (Anlam yönünden anlatım bozuklukları üzerinde durulur.)	T.8.3.12. Görsel ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.
ANLAMA	T.8.3.13. Okuduklarını özetler.
T.7.3.14. Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.	T.8.3.14. Metinle ilgili soruları cevaplar. (Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.)
T.7.3.15. Okuduklarını özetler.	T.8.3.15. Metinle ilgili sorular sorar.
T.7.3.16. Metnin konusunu belirler.	T.8.3.16. Metnin konusunu belirler.
T.7.3.17. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	T.8.3.17. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
T.7.3.18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.	T.8.3.18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.
T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar. (Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.)	T.8.3.19. Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.
T.7.3.20. Metinle ilgili sorular sorar.	T.8.3.20. Okuduğu metinlerdeki hikâye unsurlarını belirler. (Olay örgüsü, mekân zaman, şahıs ve varlık kadrosu, anlatıcı üzerinde durulur.)
T.7.3.21. Metindeki hikâye unsurlarını belirler. (Olay örgüsü, mekân, zaman, şahıs	T.8.3.21. Metnin içeriğini yorumlar. (a. Yazarın olaylara bakış açısının tespit edilmesi sağlanır.

Tablo 30'un devamı

<i>ve varlık kadrosu, anlatıcı üzerinde durulur.)</i>	<i>b. Metindeki öznel ve nesnel yaklaşımlarının tespit edilmesi sağlanır.</i>
T.7.3.22. Metnin içeriğini yorumlar. <i>(a. Yazarın olaylara bakış açısının tespit edilmesi sağlanır.</i>	<i>c. Metindeki örnek ve ayrıntılara atıf yapılması sağlanır.)</i>
<i>b. Metindeki öznel ve nesnel yaklaşımlarının tespit edilmesi sağlanır.</i>	T.8.3.22. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.
<i>c. Metindeki örnek ve ayrıntılara atıf yapılması sağlanır.)</i>	T.8.3.23. Metinler arasında karşılaştırma yapar. <i>(Aynı metnin çeviri, farklı baskı vb. özellikleri itibarıyla karşılaştırılması sağlanır.)</i>
T.7.3.23. Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.	T.8.3.24. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.
T.7.3.24. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.	T.8.3.25. Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur. <i>(Neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul, karşılaştırma, benzetme, örneklendirme, abartma, nesnel, öznel ve duygu belirten ifadeler üzerinde durulur.)</i>
T.7.3.25. Metinler arasında karşılaştırma yapar. <i>(Bakış açısı ve mesajlar karşılaştırılır.)</i>	T.8.3.26. Metin türlerini ayırt eder. <i>(a. Fıkra (köşe yazısı), makale, deneme, roman, destan türleri üzerinde durulur.</i>
T.7.3.26. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.	<i>b. Metin türlerine ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemelidir.)</i>
T.7.3.27. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. <i>(Altını çizmenin, koyu veya italik yazmanın, renklendirmenin, farklı punto veya font kullanmanın işlevi vurgulanır.)</i>	T.8.3.27. Görsellerle ilgili soruları cevaplar. <i>(a. Çizgi roman ve karikatürleri yorumlayarak görüşlerini bildirmeleri sağlanır.</i>
T.7.3.28. Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur. <i>(Metinlerdeki neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul, karşılaştırma, benzetme, örneklendirme, duygu belirten ifadeler ve abartma üzerinde durulur.)</i>	<i>b. Haberi/bilgiyi görsel yorumcuların nasıl ilettikleri üzerinde durulur.)</i>
T.7.3.29. Metin türlerini ayırt eder.	

Tablo 30'un devamı

<i>(a. Söyleşi, biyografi, otobiyografi, günlük türleri üzerinde durulur.</i>	T.8.3.28. Metinde önemli noktaların vurgulanış, biçimlerini kavrar. <i>(Altını çizmenin, koyu veya italik yazmanın, renklendirmenin, farklı punto veya font kullanmanın işlevi vurgulanır.)</i>
<i>b. Metin türlerine ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemelidir.)</i>	
T.7.3.30. Görsellerle ilgili soruları cevaplar.	
<i>(a. Duvar yazısı ve karikatürlerin incelenmesi ve bunlarla ilgili görüş bildirilmesi sağlanır.</i>	T.8.3.29. Medya metinlerini analiz eder. <i>(Medya metinlerinin amaçlarının (kültür aktarma, olay yorumlama, bilgilendirme, eğlendirme, ikna etme) belirlenmesi sağlanır.)</i>
<i>b. Haberi/bilgiyi görsel yorumcuların nasıl ilettikleri üzerinde durulur.)</i>	
T.7.3.31. Medya metinlerini değerlendirir. <i>(İnternet, sinema ve televizyonun verdiği iletileri değerlendirmeleri sağlanır.)</i>	T.8.3.30. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.
T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.	T.8.3.31. Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.
T.7.3.33. Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.	<i>(a. Blog ve şahsi internet sayfalarındaki bilgilerin güvenilirliği konusunda çalışmalar yapılır.</i>
<i>(a. İnternet/yazılı (dergi, kitap, broşür, gazete vb.) kaynakların güvenilirliklerinin sorgulanması sağlanır.</i>	<i>b. Bilimsel çalışmalarda ağırlıklı olarak “edu” ve “gov” uzantılı sitelerin kullanıldığı vurgulanır.)</i>
<i>b. Bilimsel çalışmalarda ağırlıklı olarak “edu” ve “gov” uzantılı sitelerin kullanıldığı vurgulanır.)</i>	T.8.3.32. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.
T.7.3.34. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.	T.8.3.33. Edebî eserin yazılı metni ile medya sunumunu karşılaştırır. <i>(Kahramanlar, mekân, zaman ve olay yönünden karşılaştırılması sağlanır.)</i>
T.7.3.35. Metinlerin yazılı hali ile medya sunumlarını karşılaştırır.	T.8.3.34. Okuduklarında kullanılan düşüncüyü geliştirme yollarını belirler.
<i>(a. Hikâye, masal, fıkra gibi metinlerin; çizgi film, animasyon gibi medya sunumları ile karşılaştırması sağlanır.</i>	T.8.3.35. Metindeki iş ve işlem basamaklarını kavrar. <i>(Kullanım kılavuzları incelenir.)</i>

Tablo 30'un devamı

(b. Hikâye, masal, fıkra gibi metinlerin; çizgi film, animasyon gibi medya sunumları ile karşılaştırması sağlanır.

b. Kahramanlar, mekân, zaman ve olay yönlerinden karşılaştırılması sağlanır.)

b. Bilimsel çalışmalarda ağırlıklı olarak “edu” ve “gov” uzantılı sitelerin kullanıldığı vurgulanır.)

T.7.3.36. Metindeki anlatım biçimlerini belirler.

T.7.3.37. Metinde kullanılan düşüncüyü geliştirme yollarını belirler.

T.7.3.38. Metindeki iş ve işlem basamaklarını kavrar. *(Talimatnamelerin okunması sağlanır.)*

Okuma öğrenme alanındaki kazanımların diğer öğrenme alanlarından farklı olarak üç farklı odak alan altında toplandığı görülmektedir. Bunlar akıcı okuma, söz varlığı ve anlama olarak karşımıza çıkmaktadır. Kazanım sayısı bakımından en yoğun öğrenme alanı olarak göze çarpan okuma becerileri, öğrencilerin yazılı metinleri anlama ve yorumlama becerileri üzerine yoğunlaşmaktadır. Söz varlığı olarak belirlenen odak alan içerisinde ise dil bilgisi konularının yer aldığı görülmektedir.

Akıcı okuma alanında her iki sınıf düzeyinde belirlenen ilk dört kazanımda, metinleri sadece sesli olarak okumaları değil, anlamlandırmaları, türlerine uygun şekilde yorumlamaları ve uygun okuma stratejileri belirleyerek okuma süreçlerini etkili hale getirmeleri planlanmıştır.

T.7.3.1 ve T.8.3.1 numaralı kazanımlarda yazım ve noktalama kurallarına dikkat çekildiği görülmektedir. Bu kazanımlar öğrencinin noktalama işaretlerine uygun şekilde

okuma yaparak vurgu, tonlama ve duraksamalara dikkat etmelerini teşvik etmektedir. Bu yeterliliği kazanmaları okudukları metni doğru anlamlandırmalarını sağlamaktadır.

T.7.3.2 ve T.8.3.2 numaralı kazanımlarda ise sınıf seviyelerine uygun olarak belirlenen metin türlerinin özelliklerini kavramalarına odaklanılmaktadır. Bu kazanım öğrencilere edebiyat ve edebi tür bilinci kazandırmayı da desteklemektedir. Örneğin şiir gibi edebi türleri okurken dilin ezgisel yapısını kavrayarak ifade yetkinliğini geliştirmektedirler. Fakat edebi metinlerde kullanacakları ezgisel tonlamalar ile bilgilendirici metinlerde kullanacakları açıklayıcı tonları fark ederek anlatma becerilerinin biçimle olan ilişkisini de farkına varacaklardır.

Okuma stratejilerinin kullanılmasının ifade edildiği T.7.3.4 ve T.8.3.4 numaralı kazanımlarda göz atarak okuma, özetleme, not alma, işaretleme, tartışma ve eleştirerek okuma gibi stratejileri, amaç ve bağlam doğrultusunda kullanarak verimli okuma süreci teşvik etmektedir. Doğrudan üst bilişsel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik olan bu kazanımlarla öğrenciler, okuduğunu anlama sürecinde hangi stratejiyi hangi bağlamda kullanacağını bilip uygulamakta ve bilinçli bir okuma süreci geliştirmektedir. Böylece yüzeysel bir okumadan ziyade derinlemesine okuma yapılması hedeflenmektedir.

İkinci odak alan olan söz varlığı başlığı altında sınıflandırılan kazanımlar, konuşma kazanımlarını destekler nitelikte kelime bilgisi kazandırmaya yönelik olarak ele alınmıştır. Konuşma öğrenme alanında da yer aldığı gibi bu öğrenme alanında da T.7.3.5 ve T.8.3.5 numaralı kazanımlar, sözcük kullanımına odaklanılmaktadır. Bu kazanımlar öğrencinin bağlamdan anlam çıkarma ve tahmin becerilerini geliştirmeye yönelik olarak ortaya konmuştur.

T.7.3.6 ve T.8.3.6 numaralı kazanımlarda söz varlığı ve kültürel zenginliğin önemli bir parçası olan atasözleri ve deyimlerin metne olan katkısının fark edilmesinin teşvik edildiği görülmektedir. Dil bilinci kazanma konusunda önemli yere sahip olan bu kazanımlarda kültürel farkındalık kazanma ve ifade gücü geliştirme becerileri öğrenciye kazandırılmaktadır.

Kazanımlar incelendiğinde her iki sınıf düzeyindeki hedefler birbirine paralellik gösterse de dil bilgisi konularının sınıf seviyelerine göre farklı olarak belirlenmesi açısından birbirinden ayrılmaktadır. 7. sınıf düzeyi için belirlenen dil bilgisi konuları çekim ekleri, fiillerin yapı ve anlam özellikleri, zarflar ve anlama dayalı anlatım bozukluklarıdır. 8. sınıf düzeyinde ise fiilimsi ve yapıya dayalı anlatım bozuklukları yer almaktadır. Fakat genel olarak dil bilgisi kazanımları beceri geliştirmekten uzaktır, ezber odaklı şekilde öğretilmektedir.

Üçüncü odak alan olan anlama başlığı altında sınıflandırılan kazanımlar öğrencilerin metinleri doğru, eleştirel ve derinlikli şekilde anlamlandırabilmelerini amaçlamaktadır. T.7.3.14 ve T.8.3.12 numaralı kazanımlar, öğrencilerden başlık veya görselden yola çıkarak metnin konusunun tahmin edilmesi üzerine hazırlanmıştır. Tahmin yapma süreci, metnin anlamını kavramaya yönelik ön bilgi içerdiğinden bilişsel hazırlığın önemli bir parçasını oluşturur. Bu tür süreçler öğrencilerin okuma öncesi zihinde bir anlam düzlemi kurmalarını sağlamaktadır. Öğrenciler, metni okuduktan sonra tahminleri ile edindiği bilgileri karşılaştırarak, tahminlerinin doğruluğunu değerlendireceklerdir.

T.7.3.24 ve T.8.3.22 numaralı kazanımlarda, öğrencilerin okudukları metinlerde mevcut olan problemlere çeşitli çözümler üretmelerinin teşvik edildiği görülmektedir. Bu kazanımın edinimi öğrencinin metinle etkileşim halinde olmasını sağlayarak yorumlama ve özgün fikirler üretmelerini sağlamaktadır.

Okunan metinden çıkarımlarda bulunma üzerine hazırlanan T.7.3.28 ve T.8.3.25 kodlu kazanımlar neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul-sonuç, karşılaştırma, benzetme, örneklendirme, abartma ve duygu içeren ifadeler ve söz sanatları üzerinde durmayı teşvik etmektedir. Öğrenciler metinde açıkça verilen anlamın yanında örtük anlamları ve alt mesajları düşünsel etkileşimde bulunarak çıkarım yoluyla elde edeceklerdir. Bu kazanım eleştirel düşünme becerilerini de geliştirmeye yöneliktir.

Bilgi erişiminin son derece kolaylaştığı fakat bilgi kirliliği içinde doğru kaynağa ulaşmanın aynı oranda zorlaştığı günümüz koşullarında büyük önem taşıyan kazanımlar T.7.3.31, T.7.3.32, T.7.3.33, T.8.3.29, T.8.3.30 ve T.8.3.31 olarak karşımıza çıkar. Bu kazanımlar özellikle dijital ortamlardaki medya metinlerini ve bilgi kaynaklarını etkili

şekilde kullanma ve güvenilirliğini sorgulamayı içerdği için 21. yüzyıl becerileri ve üst bilişsel düşünme ile doğrudan ilişkilidir. Bilgi toplama sürecinde hangi kaynakların kullanılacağına karar veren öğrenciler, bilgi edinimi sürecinde bilginin amacını ve güvenilirliğini sorgulayarak bilişsel süreçleri kendi yönetmektedir. Bilgi ediniminin gerçekleşmesinin ardından kullanılacak kaynakların uygun olmadığını fark ederse kaynağı değiştirebilir ya da yeni kaynaklar araştırır. Bu eylem düşünme sürecinin düzenlenmesi ve gerektiği durumlarda yeniden yapılandırılmasını destekler niteliktedir. Her bir kazanım, dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı ve eleştirel biliş kazanma açısından büyük önem taşımaktadır. Bu beceriler, üst bilişsel düşünmenin temel bileşenleri olan öz-farkındalık, izleme, değerlendirme ve düzenleme ile de doğrudan ilişkilidir.

Düşünceyi geliştirme yollarının kullanılmasını teşvik eden T.7.3.37 ve T.8.3.34 numaralı kazanımlar tanık gösterme, karşılaştırma, örnekleme, tanımlama gibi yöntemlerle metindeki anlamın geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu kazanımın üst bilişsel düşünme ile ilişkisi öğrencinin sadece bu yöntemleri tanınması değil, bunların metne katkısını sorgulaması ve kendi anlama süreciyle ilişkilendirmesi ile ilgilidir.

Tablo 31

Türkçe Dersi Öğretim Programı 7. ve 8. sınıf yazma kazanımları

YAZMA	
7.Sınıf	8. Sınıf
T.7.4.1. Şiir yazar.	T.8.4.1. Şiir yazar.
T.7.4.2. Bilgilendirici metin yazar. (a. Öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde yazacaklarını belirleyerek bir metin taslağı oluşturmaları, düşünceyi geliştirme yollarını kullanmaları, yazılı ve çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunmaları sağlanır. b. Öğrenciler günlük hayattan örnekler vermeye teşvik edilir.)	T.8.4.2. Bilgilendirici metin yazar. (a. Öğrencilerin belirledikleri bir konu ve ana fikir etrafında giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan bir metin taslağı oluşturmaları, gelişme bölümünde düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak görüşlerini ifade etmeleri, görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunmaları, sonuç bölümünde ise görüşlerini sonuca bağlamaları sağlanır.)

Tablo 31'in devamı

T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar. (a. Öğrencilerin zaman, mekân, şahıs ve olay unsurlarını belirleyerek hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinin taslağını oluşturmaları sağlanır. b. Öğrencilerin yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendiği kelimeleri kullanmaları teşvik edilir.)	T.8.4.3. Hikâye edici metin yazar. a. Öğrencilerin anlatımın türü ve konusuna göre gerçekçi veya hayali öğeleri tasarlamaları, uyumlu bir zaman ve mekân kurgusu yapmaları, serim, düğüm ve çözüm bölümlerine yer vermeleri sağlanır. b. öğrenciler yazım kılavuzundan yararlanmaya, günlük hayattan örnekler vermeye yönlendirilir.)
T.7.4.4. Yazma stratejilerini uygular. (Not alma, özet çıkarma, serbest, kontrollü, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metinden hareketle yazma ve duyulardan hareketle yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.)	T.8.4.4. Yazma stratejilerini uygular. (Not alma, özet çıkarma, eleştirel, yaratıcı, serbest, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metinden ve duyulardan hareketle yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.)
T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.
T.7.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.	T.8.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.
T.7.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.
T.7.4.8. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.	T.8.4.8. Yazılarında mizahi öğeler kullanır.
T.7.4.9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış,, dilimize henüz yerleşmemiş, kelimelerin Türkçelerini kullanır.	T.8.4.9. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.
T.7.4.10. Formları yönergelerine uygun doldurur.	T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış,, dilimize henüz yerleşmemiş, kelimelerin Türkçelerini kullanır.
T.7.4.11. Kısa metinler yazar. (Haber metni ve/veya anı yazmaya teşvik edilir.)	T.8.4.11. Formları yönergelerine uygun doldurur.
T.7.4.12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	

Tablo 31'in devamı

T.7.4.13. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.	T.8.4.12. Kısa metinler yazar. <i>(Haber metni, günlük ve anı yazmaya teşvik edilir.)</i>
T.7.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar. <i>(a. Öğrencilerin taslak hazırlamaları, taslakların giriş, gelişme, sonuç bölümlerine yer vermeleri sağlanır.</i> <i>b. Kaynak gösterme hakkında bilgi verilir.)</i>	T.8.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. T.8.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar. <i>(a. Öğrencilerin taslak hazırlamaları, taslakların giriş, gelişme, sonuç bölümlerine yer vermeleri sağlanır.</i> <i>b. Kaynak gösterme hakkında bilgi verilir.)</i>
T.7.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. <i>(Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.)</i>	T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş, ve bağlantı ifadelerini kullanır. <i>(Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.)</i>
T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler. <i>(a. Anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından yazdıklarını gözden geçirmesi ve düzeltmesi sağlanır.</i> <i>b. metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.)</i>	T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler. <i>(a. Dil bilgisine dayalı anlatım bozuklukları bakımından yazdıklarını gözden geçirmesi ve düzeltmesi sağlanır.</i> <i>b. Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.)</i>
T.7.4.17. Yazdıklarını paylaşır. <i>(Öğrenciler yazdıklarını sınıf ve okul panosu ile sosyal medya ortamlarında paylaşmaya, şiir ve kompozisyon yarışmalarına katılmaya teşvik edilir.)</i>	T.8.4.17. Yazdıklarını paylaşır. <i>(Öğrencilerin yazdıklarını sınıf ve okul panosu ile sosyal medya ortamlarında paylaşmaya, şiir ve kompozisyon yarışmalarına katılmaya teşvik edilir.)</i>
	T.8.4.18. Cümlelerin öğelerini ayırt eder.
	T.8.4.19. Cümle türlerini tanıır.
	T.8.4.20. Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın son öğrenme alanı olan yazma becerileri kapsamında belirlenen kazanımlar, öğrencilerin üretim, yaratıcılık, yazılı anlatım becerileri ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik şekilde çok boyutlu olarak hazırlanmıştır.

T.7.4.1, T.7.4.3, T.8.4.1 ve T.8.4.3 numaralı kazanımlarda, öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini ve hayal gücünü kullanarak şiir ve hikaye gibi türlerde özgün metinler üretmelerini amaçlamaktadır. Öğrencilerin hikaye yazımında giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin olay örgüsünü oluşturma ve yazım planını yapma yeterliliği, üst bilişsel becerilerinin gelişimini destekleyecek niteliktedir. Öğrenciler bu öğrenme etkinliklerini yaparken metin türlerinin özelliklerini uygulamalı olarak görecektir, edebi duyarlılık kazanacak ve yazma becerilerini geliştireceklerdir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda her öğrenme alanında yer alan ve her öğrenme alan başlığı için farklılaşan stratejiler, yazma stratejileri olarak T.7.4.4 ve T.8.4.4 numaralı kazanımlarda karşımıza çıkmaktadır. Bu kazanımda not alma, özetleme, kelimedenden veya duyulardan hareketle yazma, yaratıcı, serbest, eleştirel yazma gibi amaca uygun stratejiler belirlenerek etkili bir yazma süreci planlanması ve bilinçli şekilde yönetilmesi hedeflenmektedir.

T.7.4.17 numaralı kazanımda öğrencilerden yazılı olarak ortaya çıkardıkları metinleri başkalarıyla paylaşmaları teşvik edilmiştir. Bu kazanım öğrencinin öz değerlendirme becerisini destekleyecek nitelikte bir kazanım olarak karşımıza çıkmaktadır. Başkalarından alınan geri bildirimlere göre gereken düzeltmeleri yapma, metnin hedef kitleye ve amaca uygunluğunu sorgulama gibi süreçler üst bilişsel düşünme becerileri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. T.8.4.18, T.8.4.19 ve T.8.4.20 numaralı bu kazanımlar dil bilgisi öğretimine aittir ve cümlelerin öğeleri, cümle türleri ve fiilde çatı konularını içermektedir.

Ortaokulda ana dili dersi olarak okutulan Türkçe dersi, edebiyatla ilişkili olarak ele alınmıştır. Fakat edebiyat bilincinin kazandırılmasına yönelik kazanımlar çeşitli edebi metin türlerinin ele alınmasıyla sınırlıdır. Ortaöğretim kademesinde dil ve edebiyat eğitiminin bir arada öğretildiği Türk Dili ve Edebiyatı dersi, edebiyatı tüm yönleri ile ele almaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları şu şekilde belirlenmiştir (MEB, 2019b: 12):

- Edebiyatın doğasını, işleyişini, birey ve toplum için önemini kavramaları,
- Edebi metinler aracılığıyla Türkçenin inceliklerini, Türk edebiyatının tarih içinde gösterdiği değişim ve gelişimi tanımları,
- Türk edebiyatına ait eserler aracılığıyla milli, manevi, ahlaki, kültürel ve evrensel değerleri anlamaları,
- Dinleme, okuma, yazma ve konuşma stratejilerini doğru ve uygun şekilde kullanarak etkili iletişimciler olmaları,
- Metinler aracılığıyla okuduğunu anlama, eleştirel okuma becerilerini geliştirmeleri ve okuma alışkanlığı kazanmaları,
- Çeşitli kaynaklardan elde ettikleri bilgileri, soruları cevaplamak, çözüm önerileri üretmek, bulgularını paylaşmak vb. amaçlar için analiz etmeleri ve değerlendirmeleri amaçlanmaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda temel becerilere ek olarak öğrencilere kazandırılması hedeflenen alana özgü yeterlilik ve beceriler bilgi okuryazarlığı, eleştirel düşünme, görsel okuryazarlık, iletişim ve iş birliği, medya okuryazarlığı ve yaratıcı düşünme olarak belirlenmiştir (MEB, 2019b: 12). Bu beceri ve okuryazarlık türlerinin öğretim programına dahil edilmesi, sadece baskılı metinler değil, dijital ve çoklu ortamlardaki metinleri de anlamlandırıp kullanabilen donanımlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamayı amaçlamaya yöneliktir. Belirlenen bu amaçların ötesinde 21. yüzyıl becerileriyle bütünleşmiş bir öğretim yaklaşımının benimsendiği görülmektedir. Bu yeterliliklerin öğrenciye kazandırılması onların hem akademik hem de toplumsal yaşamda daha etkin ve bilinçli bireyler olarak yetişmelerine doğrudan katkı sağlamaktadır.

Türkçe dersinden farklı olarak, Türk Dili ve Edebiyatı dersinde belirlenen kazanımlar her sınıf düzeyi için ortak olarak belirlenmiştir. Kazanımların sınıflandırıldığı öğrenme alanları ise “okuma”, “yazma” ve “sözlü iletişim” olmak üzere üç başlık halinde ortaya konmuştur. Kazanımların yapısı incelendiğinde ise tür odaklı bir yaklaşım benimsendiği görülmektedir.

Okuma öğrenme alanına ait kazanımlar “şiiir”, “öyküleyici (anlatmaya bağılı) metinler”, “tiyatro” ve “bilgilendirici (öğretici) metinler” olarak belirlenen türler altında sınıflandırılmıştır.

Tablo 32

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (şiiir) kazanımları

A. OKUMA

1. Şiiir

A.1.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

(Öğrencilerin bilmediğı kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır.)

A.1.2. Şiiirin temasını belirler.

(Tematik bütünlüğü olmayan şiiirlerde (genellikle gazel, koşma vb.) birden çok temanın bir arada bulunabileceğı göz önünde tutulmalıdır. Bu durum aynı zamanda türün/dönemin/anlayışın bir özelliğini gösterebilir.)

A.1.3. Şiiirde ahengi sağlayan özellikleri/unsurları belirler.

(a. Şiiirde ahenk unsurları (ölçü, kafiye, redif, nakarat; ses, kelime ve kelime grubu tekrarı, ses akışı vb.) üzerinde durulur.

b. Hece ölçüsünde hece sayısı eşitliğinin, aruz ölçüsünde hecelerin açık-kapalı (uzun-kısa) oluşunun esas alındığı üzerinde durulur. Ancak aruz kalıplarına ve şiiirde aruz ölçüsünü buldurmaya yönelik çalışmalara yer verilmez.

c. Şiiirin ahenk ve şekil özelliklerinin -varsa- içerikle ilişkisi üzerinde durulur. Bazı şiiirlerde ölçü ve kafiye seçimi, kelimelerin düzenlenişi, dizelerin uzunluğu-kısalığı vb. aracılığıyla içeriğin görsel olarak şiiirin şekline yansıtıldığı ve/veya ahenk özelliklerinin içerikle bağlantılı olduğu belirtilir.)

A.1.4. Şiiirin nazım biçimini ve nazım türünü tespit eder.

(a. Şiiirin nazım biçimi belirlenirken nazım birimi, kafiye düzeni, ölçü gibi şekil özelliklerinin; nazım türü belirlenirken içeriğin (konu, tema vb.) esas alındığı vurgulanır.

b. Divan, halk ve dünya şiiirinden gelen biçim ve türler ile şaire özgü yenilikler, buluşlar ve -varsa- bunların geleneksel biçim ve türlerle ilişkisi ele alınır.

A.1. 5. Şiirdeki mazmun, imge ve edebî sanatları belirleyerek bunların anlama katkısını değerlendirir.

(a. 9. Sınıfta şiirde öne çıkan, dikkat çeken ve/veya yaygın olarak bilinen edebî sanatlar (teşbih, istiare, mecazımürsel, teşhis ve intak, tenasüp, tezat, telmih, hüsnüतालil, tecahülîarîf, kinaye, tevriye, tariz, irsalimesel, mübalağa) ele alınır.

b. Şiirdeki bütün edebî sanatların tespiti yoluna gidilmez.

c. 10, 11 ve 12. Sınıflarda şiirde öne çıkan edebî sanatları buldurmaya yönelik çalışma yapılması sağlanır.)

A.1.6. Şiirde söyleyici ile hitap edilen kişi/varlık arasındaki ilişkiyi belirler.

(a. Şiirde konuşanın şair değil şiirde konuşan kurgusal kişilik/varlık olduğu, söyleyicinin şiirin içeriğine ve aksettirdiği ruh durumuna göre karakter ve “ses” kazandığı, bu durumun şiiri okuma tonuna/tarzına, şiirin anlamına etkide bulunduğu ve okuma faaliyetinde okuyucunun bu söyleyiciyle özdeşleştiği vurgulanır.

b. Söyleyicinin genel okuyucuya, bir kişi, grup veya varlığa seslenme durumuna göre muhatabı belirlenir.)

A.1. 7. Şiirde millî, manevî ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

(a. Şiirde şiirin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya şiirin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde ise içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi üzerinde durulur.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.)

A.1.8. Şiirde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.

(a. Bu kazanım 10, 11 ve 12. Sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.

b. Şiirin, bağlı olduğu edebî dönem, akım, gelenek, topluluk vb. açısından değerlendirilmesi ve/veya şiirde görülen edebî, felsefî, estetik anlayışı; diğer metinler veya yazarlarla bağlantılarının/etkileşimlerinin belirlenmesi sağlanır.

c. Şiirin aynı, benzer veya farklı anlayıştaki şiirlerle karşılaştırılması sağlanır.)

A.1.9. Şiiri yorumlar.

(Şiirdeki açık ve örtük iletileri; şiirle ilgili tespitlerini, eleştirilerini, güncellemelerini ve beğenisini metne dayanarak/gerekçelendirerek kazanımlar çerçevesinde ifade etmesi sağlanır.)

A.1.10. Şair ile şiir arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

*(a. Bu kazanım ele alınırken şiirin, şairin hayatı ve görüşleriyle ilişkisi üzerinde durulur.
b. Şiirin şairin ünlü eserlerinden biri olması, şairin tanınmasına katkısı, şiirin edebiyat ve/veya toplum hayatındaki akisleri vb. hususlar üzerinde durulur (Örnekler: Necip Fazıl'ın “Kaldırımlar Şairi”, “İstiklâl Marşı”nın millî marş, Mehmet Âkif'in ise bu vesileyle “millî şair” olarak anılması; Vesilet'ün Necat'ın mevlit türünün sembol eseri olup halk arasında bir geleneğe vesile olması). Bu hususların metne ve şaire göre farklılık göstereceği belirtilir.)*

A.1. 11. Türün/biçimin ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

(Türün/biçimin ve dönemin/akımın diğer önemli yazar ve eserleri 10, 11 ve 12. Sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.)

A.1.12. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

A.1.13. Metinler arası karşılaştırmalar yapar.

Okuma öğrenme alanına ait olan ve şiir türünü temel alarak hazırlanan kazanımlarda öğrencinin şiiri estetik bir metin olarak algılama, anlamlandırma ve yorumlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlandığı görülmektedir. Sınıf düzeyleri için ortak kazanımlar belirlenmiş olsa da kazanımların açıklamalarında ele alınacakları sınıf düzeylerine ait bilgilerin verildiği görülmektedir.

A.1.1 numaralı kazanımda öğrencilerin, okuma metni olarak belirlenen şiirlerde bilmedikleri sözcüklerin anlamlarını, bağlamdan hareketle tahmin ederek ve ilgili kaynaklardan tahminlerini doğrulayarak anlam farkındalığı geliştirmeleri teşvik edilmektedir. Özellikle şiir gibi yoğun anlam taşıyan metinlerde kelime bilgisi, anlam çözümlemesi için oldukça önemli bir yeterliliklerdir.

A.1.2 numaralı kazanımda temayı tespit etmek, öğrencinin şiirin ana düşüncesini tespit etmesini sağlar. Bu kazanımda farklı dönemlerde yazılmış şiirlerin birden fazla teması

bulunabileceğini fark etmelerinin ve dönemsel özelliklerini ayırt edebilmelerinin zemini hazırlanmaktadır.

A.1.3 ve A.1.4 numaralı kazanımlarda şiirin yapısını oluşturan ölçü, kafiye, aliterasyon ve asonans gibi yapı özellikleri üzerinde durulmaktadır. Şiir türünün biçim ve içerik özellikleri doğrultusunda ayrımının yapılmasının teşvik edildiği bu kazanımlarda öğrenciler, hem halk şiirinden başlayarak günümüz çağdaş şiirine kadarki süreci tanıyacak hem de şiir anlayışlarıyla ilgili bilgileri uygulamalı olarak öğreneceklerdir.

A.1.5 numaralı kazanım öğrencilerin şiirde bulunan örtük anlamları, soyutlamaları, çağrışımları ve sanatsal anlatımları tanımalarına yönelik olarak ele alınmıştır. Edebi sanatlar aracılığıyla düşünsel etkileşim kurularak yapılan anlam çıkarımları, eleştirel düşünme ve üst bilişsel becerilerin kullanılması ile gerçekleşmektedir. Kazanımın alt açıklaması göz önünde bulundurulduğunda araştırma kapsamındaki 9. sınıf düzeyinde yaygın olarak kullanılan edebi sanatların öğretilmesi üzerine etkinlikler belirlenmiştir. Sonraki sınıf düzeylerinde ise bu sanatların şiirde bulunmasını teşvik edecek etkinlikler düzenlenmektedir. Birçok kazanımda karşılaştığımız bu durum Türk Dili ve Edebiyatı dersinin öğretiminde basitten zora giden aşamalı bir yol izlendiğini göstermektedir.

Metinle etkileşimi teşvik etmeye yönelik olarak hazırlanan A.1.9 ve A.1.10 numaralı kazanımlarda öğrencilerin metni anlamlandırmasının yanında metni değerlendirebilmeleri, şair ile şiir arasındaki bağı çözümlemeleri ve kendi düşüncelerini gerekçelendirerek ifade etmeleri beklenmektedir. Özellikle şiir-şair arasındaki bağlantıyı çözümleyen şairin hayatı, bakış açıları ve yaşadığı dönemin şiire nasıl yansıdığını incelemek, çok yönlü bir okuma becerisi geliştirmeyi desteklemektedir. Şiirin anlamsal ve yapısal tüm unsurlarını göz önünde bulundurarak yapacakları yorumlamalarda eleştirel düşünme becerileri ön plana çıkmaktadır.

A.1.12 numaralı kazanım dil bilgisi çalışmalarına yönelik olarak ortaya konmuştur. Şiirde kullanılan dil, günlük yaşamda kullanılan dilden farklı bir yapıya sahiptir. Bu nedenle öğrenciler şiir üzerinde yapacakları dil bilgisi etkinlikleriyle hem sözcük hem de cümle yapısını anlamalarına destek olmaktadır. Buradaki dil bilgisi etkinlikleri öğretmen

kontrolündedir ve öğrencinin kendi öğrenmesinin yönetmesinden uzak şekilde ilerlemektedir.

Şiir türüne ait son kazanım olan A.1.13, öğrencilerin farklı şiirleri veya farklı metin türlerini karşılaştırarak bunların arasında benzerlik ve farklılıkları değerlendirmelerine yönelik olarak hazırlanmıştır. Üst bilişsel düşünme becerilerini destekleyecek olan bu kazanım aynı zamanda şiirleri amaç ve bağlam doğrultusunda okuma, türler arası geçiş, tematik veya yapısal karşılaştırma yapabilme yeterliliğine erişmelerini sağlamaktadır.

Tablo 33

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (anlatmaya bağlı edebi metinler) kazanımları

A. OKUMA

2. Öyküleyici (Anlatmaya Bağlı) Edebi Metinler

A.2.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

Öğrencilerin bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır.

A.2.2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler.

Metin türlerinin ortaya çıkmasında sözlü ve yazılı kültürün, toplumsal değişimlerin ve etkileşimlerin, basın yayın organlarının etkisi üzerinde durulur.

A.2.3. Metnin tema ve konusunu belirler.

A.2.4. Metindeki çatışmaları belirler.

Metindeki temel çatışmayı/karşılaşmayı ve bu çatışma etrafında metinde yer alan veya metnin ima ettiği diğer çatışmaları/karşılaşmaları/karşıtlıkları belirlenmesi sağlanır.

A.2.5. Metnin olay örgüsünü belirler.

Öyküleyici metinlerde olayların birbirleriyle ilişkisi ve sıralanışı (kurgulanması) üzerinde durulur.

A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

Öyküleyici metinlerde şahısların rol dağılımları, olay akışını etkileyen fiziksel, psikolojik ve ahlaki özellikleri, toplumsal statüleri, -varsa- tarihsel/gerçek kişilikleri veya bu kişiliklerle ilişkileri; tip veya karakter özelliği gösterip göstermedikleri vb. belirlenir.

A.2.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

a. Öyküleyici metinlerde kahramanların ruh hâli ile zaman ve mekân arasındaki ilişki, olayların gelişiminde zaman ve mekânın işlevi vb. belirlenir.

b. Metnin kurgu zamanı ile -varsa- içeriğin bir tarihsel zamanla/dönemle ilişkisine değinilir. Örneğin romancı veya hikâyecinin olayları hangi zaman dilimleri içinde kurguladığı (günün bir saati, aylar, yıllar, geri dönüş ve ileri gidişler vb.) kurgu zamanını, olayların/konunun Sultan II. Abdülhamit döneminde geçmesi ise tarihsel zaman/dönem ilişkisini ortaya koyar.

A.2. 8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler.

a. Öyküleyici metinlerde anlatıcının özellikleri ile hâkim, kahraman ve gözlemci bakış açılarından hangisinin kullanıldığı belirlenir.

b. Seçilen bakış açısının anlatımı nasıl etkilediğine dikkat çekilir. Anlatıcının yönlendirme yapıp yapmadığı, olayları yorumlayıp yorumlamadığı, yazarın düşünce veya kişiliğiyle örtüşen bir yansıtıcı olup olmadığı, taraflı davranıp davranmadığı gibi hususlar değerlendirilir.

c. Bir metinde birden fazla anlatıcı ve bakış açısı bulunabileceği, anlatıcının değişmesine göre bakış açısının da değişebileceği vurgulanır.

A.2. 9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler.

Öyküleyici metinlerde yararlanılan anlatım biçimleri (öyküleme, betimleme vb.) tespit edilir. Anlatım teknikleri ise (gösterme, tahkiye etme, özetleme, geriye dönüş, diyalog, iç konuşma, iç çözümleme, bilinç akışı, pastiş, parodi, ironi vb.) 9. sınıfta verilir. Anlatım tekniklerinin tespiti ilgili metinler üzerinde yapılır.

A.2. 10. Metnin üslup özelliklerini belirler.

Metinde yazara özgü dil ve anlatım özellikleri belirlenir (Cümle yapıları, deyimler, kelime kadrosu, anlatım teknikleri, söz sanatları, akıcılık, nesnellik, öznellik, duygusallık, coşkunluk gibi hususlar dikkate alınır.).

A.2. 11. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde ise içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

A.2. 12. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.

- a. Bu kazanım 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.
- b. Metnin; bağlı olduğu edebî dönem, akım, gelenek, topluluk açısından değerlendirilmesi ve/veya metinde görülen edebî, felsefî, estetik anlayışın; diğer metinler veya yazarlarla bağlantılarının/etkileşimlerinin belirlenmesi sağlanır.
- c. Metnin aynı, benzer, farklı veya karşıt anlayıştaki metinlerle karşılaştırılması sağlanır.

A.2. 13. Metni yorumlar.

Metindeki açık ve örtük iletileri; metinle ilgili tespitlerini, eleştirilerini, güncellemelerini ve beğenisini metne dayanarak/gerekçelendirerek ilgili kazanımlar çerçevesinde ifade etmesi sağlanır.

A.2. 14. Yazar ile metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

- a. Metnin yazarın ünlü eserlerinden biri olması, yazarın tanınmasına katkısı, metnin edebiyat ve/veya toplum hayatındaki akisleri vb. hususlar üzerinde durulur. Bu hususların metne ve yazara göre farklılık göstereceği vurgulanır.
- b. Yazarın diğer önemli eserlerinden bahsedilir. Metnin ve/veya yazarın aynı türdeki diğer metinlerinin -varsa- sinema ve tiyatroya yapılan uyarlamalarından ve bunun yankılarından/etkilerinden bahsedilebilir.

A.2. 15. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

Masal/fabl hariç türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazar ve eserleri 10,11 ve 12. Sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.

A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

Okuma öğrenme alanına ait olan ve öyküleyici (anlatmaya bağlı) edebi metinleri temel alarak hazırlanan kazanımlarda öğrencilerin metni anlamlandırma, çözümleme ve yorumlama becerilerinin çok yönlü bir şekilde geliştirilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Kazanımlar yalnızca metinleri yüzeysel olarak anlamamanın ötesinde, yapı, içerik, anlatım biçimi, tarihsel süreç ve ideolojik yönleriyle birlikte değerlendirme yapılmasını hedeflemektedir. Bu bağlamda öne çıkan bazı kazanımlar şunlardır:

A.2.1 numaralı kazanımda öğrencilerin anlamını bilmediği kelime ya da kelime gruplarının ne ifade ettiğine ve bağlamdan hareketle çözümleme becerilerinin

geliştirilmesine odaklanmaktadır. Kazanım yalnızca kelime dağarcığını geliştirmekle kalmamakta, bağlamsal düşünme ve eleştirel okuma becerilerini de geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Anlatmaya dayalı metinlerin türsel, tarihsel ve toplumsal temellerinin kavranmasına odaklanan A.2.2 numaralı kazanım öğrencilerin, edebiyatın toplumsal işlevi ve kültürel taşıyıcılığı hakkında farkındalık kazanmalarını hedeflemektedir. Türk Edebiyatının dönemleri (Tanzimat Dönemi, Servetifünun Dönemi, Cumhuriyet Dönemi vb.) ve bu dönemlerin kültürel koşullarını kavrayarak, metni daha derinlikli olarak kurallar dahilinde değerlendirmeleri teşvik edilmektedir. Ayrıca alt açıklamasında basın yayın organlarının etkisinin üzerinde durmanın teşvik edilmesi, medya okuryazarlığı bilincinin gelişmesinde ve metin türlerindeki değişimleri fark edebilmesi noktasında öğrenciye yol göstermektedir.

Okuma metninin içeriğine odaklanan A.2.3 numaralı kazanım, tema ve konu belirlemeyi teşvik ederek metnin doğru bir şekilde çözümlenmesini sağlamaktadır. Bu kazanımda öğrencilerin, metnin derin ve yüzeysel yapısına dair farkındalık geliştirmelerini desteklemekte ve yorumlama becerilerini geliştirmektedir. A.2.5, A.2.6 ve A.2.7 numaralı kazanımlar, metinlerin zaman, mekân, olay ve kişi gibi hikaye unsurlarının tanınması ve değerlendirilmesini sağlamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Öğrenciler bu kazanımlar aracılığıyla metinde yer alan karakterlerin fiziksel, psikolojik ve toplumsal özelliklerini, tarihsel veya kurgusal zamanı eleştirel bir bakış açısıysa değerlendirme imkanı bulmaktadır.

Alt açıklamasında 9. sınıfta ele alındığı belirtilen A.2.9 numaralı kazanım, öyküleyici metinlerde kullanılan anlatım biçimleri (öyküleme, betimleme vb.) ve anlatım tekniklerinin (diyalog, iç konuşma, bilinç akışı vb.) tanınması ve bu unsurlar doğrultusunda nasıl bir anlatım stratejisinin belirlendiğinin çözümlenmesini teşvik edilmektedir. Bu kazanımın edinimi ile öğrencilerin metin çözümlemelerinde teknikleri kullanma konusunda farkındalık sahibi olmaları hedeflenmektedir.

A.2.11 numaralı kazanım öğretim programında belirlenen temel değerler ile doğrudan ilişkili olarak belirlenmiştir. Okuma metinlerinin bireysel veya toplumsal düzeyde eleştirel olarak değerlendirilebilmesi için değerlerin tanınması büyük önem taşımaktadır. Bu

kazanım aynı zamanda milli ve manevi kültür bilincine dair farkındalık geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında okuma alanına ait ikinci başlık olan öyküleyici (anlatmaya bağlı) edebi metinlerin kavranmasına yönelik hazırlanan kazanımlar, metin merkezli ve bütüncül bir okuma anlayışı geliştirmeyi hedeflemektedir. Öğrencilerin metni hem bireysel hem de toplumsal bağlamda çok yönlü olarak değerlendirmeleri teşvik edilmiştir. Bu bağlamda kazanımlar öğrencilerin, eleştirel düşünme, estetik algı oluşturma, metinler arası bağlantı kurma, tarihsel ve kültürel farkındalık kazanma gibi 21. yüzyıl becerilerini destekler niteliktedir.

Tablo 34

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (tiyatro) kazanımları

A. OKUMA

3. Tiyatro

A.3. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

Öğrencilerin bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır.

A.3. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.

a. Metin türlerinin ortaya çıkmasında sözlü ve yazılı kültürün, toplumsal değişimlerin ve etkileşimlerin, teknolojinin etkisi üzerinde durulur.

b. Geleneksel tiyatro (Karagöz, orta oyunu, meddah, köy seyirlik oyunları) ve tiyatro türleri (trajedi, komedi, dram) ile senaryodan bahsedilir.

A.3. 3. Metnin tema ve konusunu belirler.

A.3. 4. Metindeki çatışmaları belirler.

Metindeki temel çatışmayı/karşılaşmayı ve bu çatışma etrafında metinde yer alan veya metnin ima ettiği diğer çatışmaları/karşılaşmaları/karşıtlıkları belirler.

A.3. 5. Metindeki olay örgüsünü belirler.

a. Tiyatroda olay örgüsünün perde, sahne vb. bölümler etrafında düzenlendiği ifade edilir (Bazı metinlerde bu bölümlere karşılık gelen meclis, fasıl gibi terimler bulunur.).

b. Geleneksel tiyatronun yapı özellikleri de bu çerçevede belirlenir.

A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

Oyuncuların/icracıların metni kendi tarzlarına ve kabiliyetlerine göre canlandırdıkları/yorumladıkları hatırlatılır.

A.3. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

a. Mekân özellikleriyle bağlantılı olarak dekor/sahne düzenlemesi teriminden bahsedilir. Mekân ve dekorun geleneksel tiyatroda standart bir özellik göstermesine karşılık modern tiyatroda aynı eserin farklı temsillerinde, metinle ilişkili veya metinden bağımsız olarak farklı mekân ve dekor uygulamaları olabileceği belirtilir.

b. Modern tiyatroda efekt, ışık vb. uygulamalardan bahsedilir. Bu uygulamaların metin çerçevesinde yazar, yönetmen, yapımcı, oyuncu, tasarımcı ve teknik ekip iş birliğiyle gerçekleştirildiği /yorumlandığı ifade edilir.

A.3. 8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler.

Geleneksel tiyatronun dil, üslup ve anlatım/sunum özellikleri (seslenmeler, tekerlemeler, deyimler, gazeller, beyitler, şarkı-türkü-müzikler, yanlış anlamalar, taklitler, ağız özellikleri vb.) belirlendikten sonra bunların metnin türü ve içeriğiyle ilişkisi ele alınır. Modern tiyatroda ise yazara özgü üslup özellikleri ele alınacaktır.

A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

A.3. 10. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.

a. Bu kazanım 10,11 ve 12. sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.

b. Metnin; bağlı olduğu edebî dönem, akım, gelenek, topluluk vb. açısından değerlendirilmesi ve/veya metinde görülen edebî, felsefî, estetik anlayışın; diğer metinler veya yazarlarla bağlantılarının/etkileşimlerinin belirlenmesi sağlanır.

c. Metnin aynı, benzer veya farklı anlayıştaki metinlerle karşılaştırılması sağlanır.

ç. Modern tiyatro metinlerinde -varsa- geleneksel tiyatro unsurları/etkileri tespit edilir.

A.3. 11. Metni yorumlar.

- a. Metindeki açık ve örtük iletileri; metinle ilgili tespitlerini, eleştirilerini, güncellemelerini ve beğenisini metne dayanarak/gerekçelendirerek ilgili kazanımlar çerçevesinde ifade etmesi sağlanır.
- b. Türk sineması ve tiyatrosunda geleneksel tiyatro unsurları ve/veya tipleriyle benzerlik gösteren hususlara örnekler verilebilir.

A.3. 12. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

- a. Metnin yazarın ünlü eserlerinden biri olması, yazarın tanınmasına katkısı, metnin edebiyat ve/veya toplum hayatındaki akisleri vb. hususlar ele alınır.
- b. Yazarın diğer önemli eserlerinden bahsedilir.

A.3. 13. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

- a. Önde gelen, temsil edici diğer yazar ve eserlerden bahsedilir.
- b. Geleneksel tiyatroda ise kalıplaşmış ünlü oyunlara (Örnek: Kanlı Nigâr) ve ünlü meddah, kavuklu, pişekâr ve Karagözcülere (Kel Hasan, Abdürrezzak, İsmail Dümbüllü vs.) değinilir.
- c. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazar ve eserleri 10,11 ve 12. sınıf düzeylerinde ele alınacaktır.

A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

Okuma öğrenme alanında ele alınan diğer edebi tür tiyatrodur. Bu metin türü sahnede canlandırılma amacıyla yazılmaktadır. Tıpkı öyküleyici metinler gibi olay, yer, zaman ve kişiler gibi temel yapı unsurlarını içinde barındırmaktadır. Bu metin türü çerçevesinde ele alınan kazanımlar, türün tarihsel gelişimini, yapı özelliklerini ve içinde barındırdığı kültürel özellikleri öğrenciye aktarmak amacıyla hazırlanmıştır.

Diğer türlere ait kazanımlarda da karşımıza çıktığı gibi öğrencilerin anlamını bilmediği kelime ya da kelime gruplarının metin bağlamından hareketle tahmin etmesini ve tahminlerini çeşitli kaynaklardan doğrulamalarını amaçlayan A.3.1 numaralı kazanım, ağız özelliklerinin, halk söyleyişlerinin ve argoların sıkça yer aldığı tiyatro metinlerini anlama düzeyini derinleştirmek için önemli bir yere sahiptir. Bu kazanımda geleneksel dil kullanımını kavramanın amaçlandığı görülmektedir.

A.3.2 numaralı kazanımda öğrencilerin, tiyatro türünün tarihsel süreci ve toplumsal değişimlerle olan ilişkisini kavramaları hedeflenmektedir. Geleneksel Türk tiyatrosu (Karagöz, meddah, köy seyirlik oyunları vb.) ile modern tiyatro (Komedi, dram, trajedi) arasındaki farkları ve bu türlerin ortaya çıkışında etkili olan kültürel, sosyal ve teknolojik gelişmeleri tespit etmeleri teşvik edilmektedir. Bu kazanım öğrencilere kültürel farkındalık kazandırma açısından oldukça önemli bir yere sahiptir.

Tiyatro metinlerinin yapısal unsurlarını içeren kazanımlar, öğrencilerin bu edebi türü bütüncül ve analitik bir yaklaşımla değerlendirmelerini ve çözümlemelerini hedeflemektedir. Bu kapsamda olay örgüsünün belirlenmesini içeren A.3.5, kişi kadrosunun belirlenmesini içeren A.3.6, zaman ve mekânın çözümlenmesini içeren A.3.7 numaralı kazanımlar öğrencinin dramatik yapıyı kavramalarını sağlamaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Tiyatroda sahnelerin akışı, karakter çatışmaları ve bu çatışmaların geçtiği zaman ve mekânlar metnin bütünlüğünü oluşturmaktadır. Bu kazanımlar sayesinde öğrenciler, tiyatro metninin yapılarını anlamlandırarak sahneleme, anlam derinliği ve karakter gelişimi gibi unsurları eleştirel bir bakış ile sorgulama becerisi geliştirmektedir. Ayrıca bu unsurların bütün olarak değerlendirilmesi, tiyatronun kendine özgü kurgusal mantığının fark edilmesini kolaylaştırmaktadır. A.3.8 numaralı kazanımda buna paralel olarak anlatım ve sunum tekniklerinin fark edilmesinin teşvik edilmesi, geleneksel ve modern tiyatro arasındaki yapısal farklılıkların tespit edilmesi de kolaylaştırmaktadır.

Bu kazanımlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğrencilere tiyatro metinlerine eleştirel, analitik ve yaratıcı bakış açısıyla yaklaşma becerisi kazandırmanın hedeflendiği görülmektedir. Öğrenciler bu süreçte, tiyatronun sahneleme olanaklarını, karakter oluşumunu, dil ve üslup özelliklerini sorgulayacaklardır. Böylelikle öğrenciler, tiyatroyu yalnız edebi bir tür olarak bilmekten öte, kültürel, sanatsal ve toplumsal bir anlatım biçimi olarak değerlendirme yetisine sahip olacaklardır. Tiyatro türüne yönelik olan derinlemesine yaklaşım, öğrencilerin eleştirel düşünme, iletişim ve kültür farkındalığı gibi yetkinlikleri edinmesine de katkı sağlamaktadır.

Tablo 35

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı okuma (öğretici metinler) kazanımları

A. OKUMA

4. Bilgilendirici (Öğretici) Metinler

A.4. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

Öğrencilerin bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını metindeki bağlamından hareketle tahmin etmesi ve tahminini kaynaklardan yararlanarak kontrol etmesi sağlanır.

A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.

Metin türlerinin ortaya çıkmasında sözlü ve yazılı kültürün, toplumsal değişimlerin ve etkileşimlerin, yayın organlarının ve teknolojinin etkisi üzerinde durulur.

A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar.

A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.

A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler.

A.4. 6. Metnin görsel unsurlarla ilişkisini belirler.

Bazı metin türlerinde resim, karikatür, fotoğraf, çizim, grafik, tablo, diyagram, istatistiksel veri gibi unsurların metin türüyle ilişkisi ve metne katkısı üzerinde durulur.

A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler.

Metinde yazara/metne özgü dil ve anlatım özellikleri belirlenir (Cümle yapıları, deyimler, kelime kadrosu, söz sanatları, akıcılık, nesnellik, öznellik, duygusallık, coşkunluk gibi hususlar dikkate alınır.).

A.4. 8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

a. Metinde, metnin yazıldığı dönemin gerçekliğini yansıtan unsurlara ve/veya metnin dönemin gerçekliğiyle ilişkisine değinilir.

b. Bazı metinlerde içeriğin/göstergelerin genel anlamda doğal, toplumsal veya bireysel gerçeklikle ilişkisi incelenir.

c. Bu hususlar değerler eğitimi çerçevesinde ele alınır.

A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder.

Ortaya konulan bilgi, tespit ve yorumlar/görüşler; gerekçe, kanıt, tutarlılık, geçerlilik, doğruluk açısından değerlendirilir.

A.4. 10. Metinde yazarın bakış açısını belirler.

A.4. 11. Metinde fikrî, felsefi veya siyasi akım, gelenek veya anlayışların yansımalarını değerlendirir.

- a. Metinde görülen veya metnin ortaya koyduğu fikrî, felsefi, siyasi veya estetik anlayışın; diğer metinler veya yazarlarla bağlantılarının/etkileşimlerinin belirlenmesi sağlanır.*
- b. Metni aynı, benzer veya farklı anlayıştaki metinlerle karşılaştırır.*

A.4. 12. Metni yorumlar.

Metindeki açık ve örtük iletileri; metinle ilgili tespitlerini, eleştirilerini, güncellemelerini ve beğenisini metne dayanarak/gerekçelendirerek ilgili kazanımlar çerçevesinde ifade etmesi sağlanır.

A.4. 13. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

- a. Yazarın diğer önemli eserlerinden bahsedilir.*
- b. E-posta, haber, blog gibi metinler için bu kazanıma ilişkin bir çalışma yapılması zorunlu değildir.*

A.4. 14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

Önde gelen, temsil eden diğer yerli ve yabancı yazar ve eserlerden bahsedilir.

A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

Okuma kazanımlarının son alt başlığı olan bilgilendirici (öğretici) metinler okuyucuya belirlenen herhangi bir konuyla ilgili bilgi aktarmayı amaçlayarak hazırlanan metinlerdir. Bilgilendirici metinlerde, öyküleyici ve tiyatro metinlerinin aksine hikaye unsurları belirsizdir. Genellikle bilimsel verilere dayanırlar ve bilgiler doğrudan aktarılır. Bu doğrultuda kazanım türleri önceki türlere paralellik gösterse de bu tür metinlerin değerlendirilmesi farklılık göstermektedir.

Sözcük bilgisi gelişimine katkı sağlamak üzerine hazırlanan A.4.1 numaralı kazanım önceki alanlarda da olduğu gibi kelimelerin anlamını bağlamdan hareketle tahmin etmeyi ve bu tahminleri ilgili kaynaklardan teyit etmeyi teşvik etmektedir.

Bilgi temelli metinlerde şiir, öyküleyici ve tiyatro metinlerinin aksine sözcükler sanatlı ve mecazlı söyleyişlerden uzak olarak gerçek anlamı ile kullanılmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde tüm edebi türlerde yapılan bu çalışma kelimelerin çok anlamlılığının

fark edilmesinin zeminini hazırlayacak ve söz varlığı bilincinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Metin türünün doğduğu kültürel, tarihsel ve teknolojik bağlamı tanımaya yönelik olarak hazırlanan A.4.2 numaralı kazanım, türün gelişim sürecinin kavranmasına imkan tanımaktadır. Öğrenciler bu kazanım doğrultusunda, günümüz koşullarında ön plana çıkan yayın organlarının ve haber metinlerinin hangi ihtiyaçtan doğduğunu ve nasıl şekillendiğini fark edecek ve bu araçları etkili şekilde kullanmak için okuryazarlık becerilerini geliştirecektir.

A.4.6 numaralı kazanım, bilgilendirici metinlerde aktarılan bilgilerin daha belirgin hale getirilmesi için çeşitli görsel araçlarla desteklenmesini ve bu görsel araçların metne katkısının fark edilmesini teşvik etmektedir. Öğrenciler bu kazanım sayesinde çoklu okuryazarlık becerileri kazanmaktadırlar.

Bilgilendirici metin kazanımları öğrencilerin öğretici metinleri çok yönlü bir şekilde çözümlemelerini, değerlendirmelerini ve yorumlamalarını sağlayacak biçimde hazırlanmıştır. Bu kazanımlar, bilgi ediniminin yanında eleştirel düşünme, yorumlama, değerlendirme gibi üst bilişsel becerileri geliştirmeyi hedeflemektedir. Aynı zamanda görsel okuryazarlık ve bilgi okuryazarlığı gibi farklı alanlarda bütüncül bir yaklaşım ele almaktadır. Bu bağlamda hazırlanan kazanımlar öğrencileri, bilgi temelli metinlerin yapı, işlev ve bağlamsal açılarından derinlemesine inceleyen bir okuma bilinci edindirmeye teşvik etmektedir.

Türk Dili ve Edebiyatı dersine ait okuma öğrenme alanına ait kazanımların tamamı göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin farklı türlerdeki metinleri anlama, çözümleme ve yorumlama becerilerini sistemli bir şekilde geliştirmesi ve tür odaklı bir edebiyat bilinci kazanmasına yönelik çok yönlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu öğrenme alanı metin içeriğini kavramanın yanında üst bilişsel beceriler geliştirmeyi, farklı metin türlerinin özelliklerini ayırt edebilmeyi ve yazılı kültürün gelişimini kavrayabilmeyi amaçlamaktadır.

Tablo 36

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı yazma kazanımları

B. YAZMA

B.1. Farklı türlerde metinler yazar.

- a. “Ünite, Süre ve İçerikleri “tablosunda belirtilen türlerde yazma çalışmaları yaptırılır.*
- b. İşlenen metinden hareketle farklı türlerde yazma çalışmalarına da yer verilir.*

B.2. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler.

B.3. Yazma konusuyla ilgili hazırlık yapar.

- a. Konuyla ilgili okuma ve araştırma yaptırılır.*
- b. Yazısında kullanacağı bilgi, gözlem, düşünce, duygu, izlenim ve deneyimleriyle ilgili notlar çıkarması ve görsel, işitsel dokümanlar bulması veya hazırlaması sağlanır.*
- c. Araştırma, kaynaklara ulaşma, Genel Ağ’ı doğru ve etkin kullanma, not alma ve özetleme teknikleri üzerinde durulur.*
- ç. Kaynak kullanma ve alıntı yapmanın hukuki ve etik boyutlarını belirtilir.*
- d. Konuyu sınırlamanın önemine değinilir.*

B.4. Yazacağı metni planlar.

B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar.

- a. Metnin türüne göre birimlere, paragraflara, bölümlemelere, giriş-gelişme-sonuç/serim-düğüm-çözüm aşamalarına ve olay örgüsüne dikkat çekilir.*
- b. Başlığı belirlemesi ve gerekirse alt başlık/bölüm başlığı ve epigraf kullanması sağlanır.*
- c. Araştırmaya ve ispatlamaya dayalı metinlerde kaynak ve dipnot gösterme şekline karar vermesi sağlanır.*

B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.

- a. Türle ilgili okuma kazanımlarında ifade edilen anlatım teknikleri, anlatım biçimleri/türleri ve düşünceyi geliştirme yollarından uygun olanlarını kullanması sağlanır.*
- b. Şiirde ahenk unsurlarını, imge ve söz sanatlarını kullanması sağlanır.*
- c. Metnin türüne göre terim, kavram, deyim, atasözü, ağız özellikleri kullanır.*

B.7. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklere dikkat ederek yazar.

İyi bir anlatımın açıklık, akıcılık, duruluk ve yalınlık gibi özellikler taşıması gerektiği hatırlatılır.

B.8. Farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır.

Bir yazıda basit, birleşik, sıralı, bağlı, eksiltili, devrik, kurallı cümle; isim cümlesi ve fiil cümlesi şeklinde farklı cümle yapıları/türlerinin kullanılmasının metne katkısı vurgulanır.

B.9. Görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır.

Metnin türüne göre resim, fotoğraf, grafik, çizim, veri tabloları, ses ve görüntü kayıtları vb. unsurları, metni tamamlayıcı ve/veya destekleyici unsurlar olarak kullanır.

B.10. Yazdığı metni gözden geçirir.

a. Dil bilgisi, yazım ve noktalama bakımından gözden geçirmesi sağlanır.

b. Açıklık, duruluk, akıcılık, yalınlık ve kelime tercihleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.

c. Birimler, paragraflar, bölümler, olay örgüsü/kurgu ve başlık gibi yapı ve şekil unsurları arasındaki anlam bağlantıları, tutarlılık, denge ve akış bakımından gözden geçirmesi sağlanır.

ç. Metnin içeriğini ve üslubunu/anlatımını tür özellikleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.

d. Yazısının okunaklılığını ve sayfa düzenini gözden geçirmesi sağlanır.

B.11. Ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir.

Üretilen ve paylaşılan metinlerin hukuki, ahlaki ve mesleki sorumluluğunun bilincinde hareket edilmesi gerektiği vurgulanır.

B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

a. Yüksek sesle okuma, panoda sergileme; elektronik ortamlarda, kitap, dergi ve gazetelerde yayımlama, yarışmalara katılma gibi yollarla yazılan metinlerin paylaşılması sağlanır.

b. Eleştirilere açık olma, gerekirse metin çerçevesinde eleştirilerin cevaplanması sağlanır.

Yazma öğrenme alanında belirlenen kazanımlar ve öğretmenlere yönelik olarak belirlenen alt açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda diğer alanlarda olduğu gibi sınıf düzeyi ayrımı olmadığı, tüm düzeyler için ortak olarak hazırlandığı görülmektedir.

Farklı metin türlerinde yazılı metin oluşturmayı teşvik eden B.1 ve B.2 numaralı kazanımlar, yazma becerisinin çeşitli türler çerçevesinde geliştirilerek çok yönlü bir ifade

gücü geliştirilmesi hedeflenmektedir. Yazma sürecine düşünsel hazırlık ile başlamak, yazının amacı doğrultusunda hedef kitle ve iletilmek istenen ana düşünceyi belirlemek yazının oluşması için önemli bir süreçtir. Çeşitli yazı türlerinin yapı özelliklerini tanımak ve bunlara uygun yazılar üretmek, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve anlatım becerilerini geliştirmeye zemin hazırlamaktadır. Bu öğrenme etkinliği aynı zamanda nasıl yazı üretmek gerektiğini planlama sürecini bilinçli bir şekilde yönetme açısından üst bilişsel farkındalığı da geliştirmektedir. Bu iki kazanımı destekleyecek nitelikte olan B.3 ve B.4 numaralı kazanımlarda yazı oluşturma sürecinin yalnız duygu ve düşüncelere değil, bilgi edinmeye dayalı olması gerektiğini vurgulanmaktadır. Öğrenciler seçtikleri konu ile alakalı gözlem ve araştırma yaparak yazı için bir alt yapı oluşturur. Baskılı kaynakların yanında dijital kaynaklara ulaşma, doğru bilgiyi seçme ve fikirleri ile sentezleme becerisini geliştirir. Bu beceriler bilgi okuryazarlığını destekler ve bu süreçte bilgilerin aktarımını planlamak, yapının mantıksal bütünlüğünü sağlamayı düzenli şekilde yazıya aktarabilmeyi sağlar. Üst bilişsel açıdan bakıldığında, planlama, düzenleme ve yazma sürecini izleme becerileri kullanılarak yazı kontrolü öğrencinin elinde olacak ve anlam bütünlüğü kurmayı öğrenmesi sağlanacaktır.

Metin türüne özgü yapı, dil ve anlatım özelliklerinin kullanılmasının teşvik edildiği B.5 ve B.6 ve B.7 numaralı kazanımlarda bu öğelerin doğru biçimde kullanılması, türün gerektirdiği paragraflar, bölümler, olay örgüsü gibi unsurların bilinçli kullanımı, metnin yazılış amacına ulaşmakta önemli rol oynar. Bu durum ortaya çıkarılan yazılı ürünün içerik-şekil uyumunu güçlendirir. Öğrencinin eleştirel düşünme ve yaratıcı yazarlık farkındalığı artırılır. Bu süreç, öğrencinin tür bilincine sahip bir şekilde üretim yapmalarını sağlamaktadır.

Anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yapı özelliklerinin yanında uygun anlatım teknikleri, düşünceyi geliştirme yolları ve söz sanatlarının doğru ve etkili kullanımı da ön plana çıkmaktadır. Böylece ortaya çıkan yazı yapı, içerik ve üslup olarak her yönüyle etkili bir hale getirilmektedir. Öğrenciler bu anlatımı oluştururken anlatımın açık, duru, akıcı ve yalın olmasına dikkat ederek yazının etkili ve anlaşılır olmasını sağlayarak yazı boyunca anlamı bozan ya da anlaşılmayı zorlaştıran ifadelerden uzaklaşma, anlatımı sadeleştirme ve düzenleme becerisi kazanarak üst bilişsel becerilerini etkin şekilde kullanacaklardır.

Günümüz metinlerinde sıklıkla ön plana çıkan çok modlu yapıya sahip metinlerin doğru ve etkili kullanımını teşvik eden B.9 numaralı kazanımda öğrencinin oluşturduğu metni görsel ve işitsel unsurlarla desteklemesi sağlanmakta, hangi unsurun hangi metne katkı sağlayacağını düşünüp seçim yaparak medya okuryazarlığı becerisini geliştirmektedir.

B.10 numaralı kazanım yazma süreci geliştirmenin en önemli adımlarından biri olarak karşımıza çıkar. Hem içerik hem de yapısal açıdan yazının gözden geçirilmesi, üst bilişsel düşünmenin önemli düzeylerinden biri olan öz değerlendirme becerisini geliştirmekte ve öğrencinin kendi üretimine eleştirel ve sorumlu bir şekilde yaklaşmasını sağlamaktadır. Aynı bir kazanım olarak hazırlanmış olsa da önceki kazanımların uygulanmasını destekler niteliktedir.

Son olarak B.12 numaralı kazanım, önceki kazanımların bir sonucu niteliği taşımaktadır. Öğrencinin ortaya çıkardığı yazıyı sınıf ortamında okuyucular ile paylaşması hem öz güvenini artıracak hem de metnin anlatım etkisini test etmeye olanak tanıyacaktır. Paylaşım süreci boyunca yazıya dış gözle bakmayı, farklı bakış açısına sahip kişilerden gelecek geri bildirimlere açık olmayı ve gerektiğinde metni yeniden değerlendirmesi yine üst bilişsel becerilerin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Yazma eyleminin bireysel bir etkinlik olmaktan öte sosyal bir araç olduğu bilinci bu kazanımla öğrenciye aktarılmaktadır.

Yazma öğrenme alanına ait kazanımlar genel olarak değerlendirilirse, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, bilgi ve medya okuryazarlığı, bilgi yönetimi gibi becerilerin desteklendiği, aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini kendileri düzenleyebilecekleri üst bilişsel farkındalığın ön plana çıktığı kazanımlar hazırlandığı görülmektedir. Bu farkındalık öğrencinin kendi öğrenme ve üretim sürecini yönetmesini sağlayarak 21. yüzyıl koşullarına hazır bireyler haline getirmeyi sağlamaktadır. Bu kazanımlar yazma becerisi kazandırmanın yanında bütünsel bir birey gelişimini de ele almaktadır.

Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı dersine ait “sözlü iletişim” olarak belirlenen öğrenme alanı kazanımları, konuşma ve dinleme olarak iki ayrı başlık altında toplanmaktadır (MEB, 2019b: 18):

Tablo 37

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı sözlü iletişim (konuşma) kazanımları

C. SÖZLÜ İLETİŞİM

1. Konuşma

C.1.1. İletişim sürecini oluşturan öğeleri ve iletişimde dilin önemini belirler.

a. Bu kazanım sadece 9.sınıfta işlenecektir.

b. İletişimin tanımı ve öğeleri (gönderici, alıcı, ileti, kanal, geri bildirim, kod, bağlam) örneklerle açıklanır.

C.1.2. Konuşmanın konusunu, amacını, hedef kitlesini ve türünü belirler.

C.1.3. Konuyla ilgili gözlem, inceleme veya araştırma yapar.

C.1.4. Konuşma metnini planlar.

C.1.5. Konuşma planına uygun olarak konuşma kartları hazırlar.

C.1.6. Konuşmasında yararlanacağı görsel ve işitsel araçları hazırlar.

C.1.7. Konuşmasına uygun sunu hazırlar.

Yazılı, görsel ve işitsel unsurların, sunuda doğru ve işlevsel olarak kullanımının önemi ve nasıl gerçekleştirileceği açıklanır.

C.1.8. Konuşma provası yapar.

Konuşma öncesinde konuşma yapılacak yerin, kullanılacak araçların, konuşma içeriği ve süresinin kontrol edilmesinin önemi vurgulanır.

C.1.9. Boğumlama, vurgulama, tonlama ve duraklamaya dikkat ederek konuşur.

a. Konuşmacının sesleri ve heceleri birbirine karıştırmadan, yutmadan, tam ve doğru çıkarması, kelime ve cümle vurgusuna dikkat etmesi; ses tonunu amacına, ortama, içeriğe ve hedef kitleye uygun olarak ayarlaması gerektiği vurgulanır.

b. Konuşurken nefes almak için sözün anlamına uygun duraklamalar yapılmasının önemi belirtilir.

C.1.10. Konuşurken gereksiz ses ve kelimeler kullanmaktan kaçınır.

Konuşma sırasında “hım, eee, uu” gibi sesleri veya “işte, hani, yani, şey, mesela, atıyorum” vb. kelimeleri gereksiz yere ve dinleyiciyi rahatsız edecek düzeyde kullanmaktan kaçınılması gerektiği vurgulanır.

C.1.11. Konuşmasında beden dilini doğru ve etkili biçimde kullanır.

Konuşmacının içeriğe ve hitap ettiği kitleye uygun jest ve mimikler kullanmasının, dinleyici ile göz teması kurmasının, heyecanını kontrol etmesinin, dış görünümünü ve

kıyafetini konuşma yapacağı ortama göre ayarlamasının önemi vurgulanır.

C.1.12. Konuşmasına etkili bir başlangıç yapar.

Konuşmaya etkili bir başlangıç yapmak için içeriğe uygun soru sorma, şiir okuma; bir fıkra, hikâye, anı anlatma gibi tekniklere başvurulabileceği vurgulanır.

C.1.13. Konuşmasının içeriğini zenginleştirir.

Bir konuşmanın deyim, atasözü, vecize, terim, alıntı, kısa hikâye, anı, şiir, fıkra, söz sanatları, istatistiklerden yararlanma vb. unsurlarla zenginleştirilebileceği vurgulanır.

C.1.14. Konuşmasında önemli noktaları vurgulayan ve konuşmayı takip etmeyi kolaylaştıran ifadeler kullanır.

Konuşmacının önemli noktaları vurgulamak ve dinleyicilerin ilgisini canlı tutmak için çeşitli geçiş ifadelerini (bundan dolayı, özellikle, kısacası vb.) kullanabileceğine dikkat çekilir.

C.1.15. Konuşmasını etkili bir biçimde sonlandırır.

Konuşmanın genel iletişinin, konuşmanın sonunda da vurgulanmasının önemi açıklanır.

C.1.16. Konuşmasında süreyi verimli kullanır.

C.1.17. Konuşmasında teknolojik araçları etkili biçimde kullanır.

Alt açıklamasında yalnızca 9. sınıf düzeyinde ele alınacak olduğu belirtilen C.1.1 numaralı kazanım, öğrencilerin iletişimin temel öğelerini tanımasını ve dilin bu süreçlerdeki işlevini kavramasına yönelik olarak hazırlanmıştır. Gönderici, alıcı, ileti, kanal vb. iletişim öğelerinin örnekler doğrultusunda açıklanarak, öğrencilerin kuramsal bilgi edinmesinin yanında günlük hayattaki konuşmalarında bu öğeleri ayırt edebilmesi sağlanmaya çalışılmakta, dilin anlam oluşturma ve bunları paylaşma sürecindeki rolünü vurgulayarak etkili iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu kazanımın işlenmesinin 9. Sınıfı sınırlı tutulması, diğer kademelerde uygulanacak olan etkinlikler için temel hazırlama niteliği taşımaktadır.

C.1.2 numaralı kazanımda öğrenciler yapacakları konuşmaya başlamadan önce, konuşmayla ilgili temel noktaları belirlemesi, amaç ve hedef kitle analizi yaparak konuşma içeriği ve üslubu geliştirmesi teşvik edilmektedir. Bu analizler doğrultusunda doğru dil kullanımı ve uygun sunum biçiminin yapılandırılmasında önemli rol oynamaktadır. Böylece

öğrenci, amaca ve bağlama hizmet eden, hedef kitlenin seviyesine uygun etkili bir konuşma yapma becerisini geliştirmektedir.

C.1.3, C.1.4, C.1.5, C.1.6, C.1.7 ve C.1.8 numaralı altı kazanım, öğrencilerin etkili bir konuşma metni hazırlamasındaki aşamaları içermektedir. İlk olarak C.1.3 numaralı kazanımda, konuşma için seçilen konu hakkında gözlem, inceleme ve araştırma yaparak bilgi toplamayı teşvik etmektedir. C.1.4 numaralı kazanımda, yapılacak konuşmanın planlanma süreci ele alınmaktadır. Bu kazanım öğrencilerin konuşmalarını gelişigüzel değil, belirli bir plan dahilinde hazırlamalarını teşvik etmektedir. Konuşmanın bölümlerini belirlemek, geçiş ve bağlantı ifadelerini düzenlemek ve aktarılmak istenen mesajları kurgulamak konuşmanın etki gücünü aynı oranda artırmaktadır. C.1.5 numaralı kazanımda, konuşma esnasında ipucu niteliğine sahip olacak olan, anahtar kelime ve ifadelerin yer aldığı konuşma kartları hazırlamaları teşvik edilmektedir. Bu planlı bir konuşma hazırlamak için önemli bir yol olarak karşımıza çıkar. C.1.6 ve C.1.7 numaralı kazanımlar, belirli süreçler sonunda hazırlanan konuşmanın sunumuna yönelik olarak ele alınmaktadır. Öğrenciler bu kazanımlarla, konuşmasının içeriğini destekleyecek nitelikte görsel ve işitsel materyallerden yararlanarak sunum hazırlama becerilerini geliştirmektedir. Konuşma içeriğine uyumlu ve dikkat çekici öğelerle hazırlanacak sunumlar bilgi ve medya okuryazarlığının konuşma becerisine entegre edilmesini sağlamaktadır. C.1.8 numaralı kazanım ise tüm bu süreç sonunda konuşma provasını teşvik ederek konuşma öncesi hazırlığın önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Bu provayı yapmak hem öz güven kazanmayı hem de zaman yönetimini pekiştirmek açısından oldukça önemlidir. Söz konusu bu kazanımlar konuşmanın öğrencinin kendi kontrolünde planlanması ve gerçekleşmesi açısından üst bilişsel planlama ve izleme becerilerinin geliştirilmesini desteklemektedir.

C.1.9 ve C.1.10 numaralı kazanımlar konuşma etkinliği gerçekleştirilirken dikkat edilmesi gereken vurgu, tonlama, duraksama vb. ses özelliklerine dikkat etmeyi, akıcılığı bozan ses veya kelimeleri kullanmaktan kaçınmayı teşvik etmektedir. Bu kazanımlar konuşmanın biçim özelliklerinin uygulamalı olarak öğrenilmesini hedeflemektedir. Burada ifade edilen tutumların alışkanlık haline getirilerek içselleştirilmesi konuşma bilinci geliştirmeyi ve özenli bir dil kullanımı yetisi kazanmayı sağlamaktadır.

Son olarak C.1.17 numaralı kazanımda günümüz için önemli olan teknoloji kullanımının iletişimdeki yerinin kavranması, sunum araçlarının etkili kullanımı, görsel ve işitsel öğelerle destekli anlatım tekniklerinin bilinçli ve amaca yönelik biçimde kullanılması teşvik edilmektedir. Bu kazanım dijital çağın konuşma gereksinimlerine uygun bir donanım kazanmalarını sağlamaktadır.

Konuşma becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan kazanımlarda konuşmanın biçimsel ve içerik yönünün bütüncül bir şekilde ele alındığı görülmektedir. Konuşma öncesi bilgi edinme, konuşmayı planlama ve sunu hazırlama gibi adımlar izlenmesi, yaşam boyu gerekli olan iletişim becerilerinin temelini oluşturmaktadır. Bu yönüyle kazanımlar, yalnız sınıf içindeki performansa değil, sosyal yaşamda da etkili iletişim kurabilme becerisine hizmet etmektedir.

Tablo 38

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı sözlü iletişim (dinleme) kazanımları

C. SÖZLÜ İLETİŞİM

2. Dinleme

C.2.1. Amacına uygun dinleme tekniklerini kullanır.

Not alarak dinleme, empati kurarak dinleme, seçici dinleme, eleştirel dinleme vb. tekniklerin kullanılabileceği vurgulanır.

C.2.2. Dinlediği konuşmanın konu ve ana düşüncesini tespit eder.

C.2.3. Dinlediği konuşmada konu akışını takip eder.

Dinlediği konuşmadaki temel kavramların ve ayrıntıların belirlenmesi sağlanır.

C.2.4. Dinlediği konuşmadaki açık ve örtük iletileri belirler.

C.2.5. Dinlediklerini özetler.

C.2.6. Dinlediklerini ön bilgileriyle karşılaştırır.

C.2.7. Dinlediği konuşmanın tutarlılığını sorgular.

Konuşma; konu akışındaki uyum, olaylar, bilgiler ve düşünceler arasındaki tutarlılık açısından değerlendirilir.

C.2.8. Dinlediği konuşmada öne sürülen düşüncelerin dayanaklarının geçerliliğini sorgular.

C.2.1 numaralı kazanım, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın her öğrenme alanında olduğu gibi dinleme becerilerinde de karşımıza çıkan dinleme stratejilerini kullanmayı teşvik eden kazanım ile benzerlik göstermektedir. Bu kazanım öğrencilerin farklı bağlamlarda etkili dinleme gerçekleştirebilmek için uygun teknik ve stratejilerin kullanılmasını hedeflemektedir. Böylece pasif dinleme yerine duruma göre stratejik dinlemeye yönelen ve bu şekilde anlam inşa eden aktif öğrenme süreci hedeflenmektedir.

Dinleme etkinliği içinde anlam bulma sürecinin ön plana çıktığı kazanımlar C.2.2, C.2.3 ve C.2.4 numaralı kazanımlardır. Dinlenen metinlerdeki ana fikri ve konuyu ayırt edebilmeyi teşvik eden C.2.2 numaralı kazanım, eleştirel düşünme becerisi ile doğrudan ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuyu ve ana düşünceyi tespit edebilmek, öğrencinin aktarılan mesajı doğru anlaması ve buna uygun tepki geliştirmesini kolaylaştırmaktadır. Bu durum aynı zamanda diğer dil becerilerinin de temelini oluşturmaktadır. Dinleme becerisi diğer tüm alanların gelişmesinde doğrudan etkilidir. Bu kazanıma paralel olarak C.2.3 ve C.2.4 numaralı kazanımlarda konu akışının takibi, açık ve örtük mesajların belirlenmesi teşvik edilmektedir. Konu akışının takip edilmesi, öğrencilerin dinleme metnindeki olay, düşünce ve bilgi gibi içeriklerin düzenini çözümlemesini sağlamaktadır. Akışı kavrayabilme becerisi özellikle uzun ve karmaşık metinler için oldukça önemlidir. Bunun yanında dinleme metnindeki açık ve örtük mesajların tespit edilmesi akışı kavramayla ve bağlamsal çıkarım yapabilme becerisiyle ilişkilendirilebilir. Bu beceri eleştirel düşünme ve üst bilişsel farkındalık düzeylerini geliştirmeyi sağlamaktadır. Anlama odaklı olarak hazırlanan bu kazanımların edinimi, anlamı çok yönlü olarak ele almanın zeminini hazırlamaktadır.

Özetleme becerisine odaklanan C.2.5 numaralı kazanım, öğrencilerin dinlediği içeriği kavrayıp zihninde yeniden yapılandırarak kısa, öz ve anlamlı biçimde ifade edebilmelerini hedeflemektedir. Özetleme, aynı zamanda öğrencinin anlama, analiz ve anlatma becerilerini bir arada kullanmasını gerektirmekte ve üst bilişsel becerileri harekete geçirmektedir.

C.2.6 numaralı kazanımda okuma öncesinde halihazırda olan bilgilerini, yeni öğreneceği bilgiler ile karşılaştırması ve ilişkilendirmesi sağlanarak anlam kurma sürecinin derinleştirilmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin yaşam deneyimleri ve önceki öğrenmeleri, dinleyeceği metinleri değerlendirmesini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda hem aktif

bir dinleme hem de anlamı içselleştirme, karşılaştırma ve sentezleme gibi becerilerini geliştirmek için önemli bir kazanım olarak karşımıza çıkmaktadır.

C.2.7 ve C.2.8 numaralı kazanımlarda öğrencinin dinlediği metinlerdeki bilgi ve düşünceleri mantıksal bir bütün olarak değerlendirmesi ve bunları destekleyen kanıtları değerlendirebilmesi hedeflenmektedir. Böylece öğrenci, dinlediği bir metnin ne söylediğinin yanında nasıl ve neden söylediğini de çözümlemeyi öğrenecektir. Eleştirel düşünme becerileri ile doğrudan ilişkilendirilebilecek olan bu kazanımların edinimi sonunda aktif ve analitik değerlendirme yapabilen bireyler olmanın zemini hazırlanacak, özellikle günümüzde dijital ortamlarda ortaya atılan bilgi ve düşünceler içerisinde doğru ve güvenilir bilgiyi ayırt edebilme becerileri geliştirilecektir.

Genel olarak değerlendirildiğinde dinleme kazanımları, öğrencilerin yüzeysel anlam çıkarmanın ötesinde, çok boyutlu ve işlevsel bir dinleme süreci geçirmesini hedeflemektedir. Bu kazanımlar aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme, değerlendirme, analiz etme ve anlama düzeylerini geliştirmeye yönelik olarak ortaya konmuştur. Amaca ve bağlama uygun dinleme stratejilerinin kazandırılmasıyla başlayan süreç; konu ve ana düşünce tespiti, konu akışı takibi, açık veya örtük iletilerin tespiti gibi bilişsel becerilerle desteklenmektedir. Bu açıdan bakıldığında hazırlanan sekiz kazanım belirli bir öğrenme akışında ilerlemektedir ve öğrenme sürecinin tamamlanmasıyla öğrencilerin dinleme etkinliğini eleştirel bir düzlemde, çok yönlü bir süreç olarak ele almaları sağlanmaktadır.

4.2. 21. Yüzyıl Becerileri

“Dünya hızla küreselleşmekte ve beraberinde pek çok yenilik getirmektedir. Bu değişim tüm bireyleri ve kurumları etkilemektedir” (Tutkun, 2010: 996). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) hızla gelişmesi, uluslararası ekonomiyi kavrama ve onunla baş etme zorunluluğu, bireylerin yaşam tarzlarında ve öğrenme yöntemlerinde sürekli bir değişimi beraberinde getirmektedir. Bu değişimin bir sonucu olarak içinde yaşadığımız yüzyılda başarı elde edebilmek için 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan yetkinliklere sahip olmaları beklenmektedir (MEB, 2023, 1).

21. yüzyıl becerileri olarak belirlenen beceriler, toplumların hızlı değişimine uyum sağlayabilmek, bilimsel ve teknolojik ilerlemelere katkıda bulunmak, siyasi, ekonomik ve çevresel sorunlarla başa çıkabilmek için bireylerin sahip olması gereken yeteneklerdir (Nasırcı ve Kerkez, 2023: 369). Alanyazında araştırmacılar ve eğitimciler bu beceriler için çeşitli tanımlar öne sürmüştür. Tanımlardan yola çıkarak özetlenirse, bu beceriler, öğrencilerin önceki yüzyıldan farklı olan teknoloji odaklı yapısı, dijital iş süreçleri ve bilginin anlamı ile uygulanışı gibi koşullarla başa çıkabilmeleri için ihtiyaç duydukları becerileri ifade etmektedir (Anagün, 2018: 826).

21. yüzyıl ortamında, bireylerin profesyonel iş yaşamı ve sosyal yaşam için ihtiyaç duyduğu beceriler açısından önceki yüzyıldan oldukça farklıdır. Bu farkın başlıca nedeni gelişmiş bilgi ve teknolojilerin ortaya çıkmasıdır (Dede, 2009: 1).

Günlük hayatta 21. yüzyıl becerileri, bireylerin sosyal ve mesleki hayatlarını daha aktif ve anlamlı bir şekilde sürdürmelerine zemin hazırlar. Örneğin söz konusu beceriler arasında yer alan dijital okuryazarlık, medya içerikleri ve çevrimiçi ortamlarda bilgiye ulaşma ve doğrulama süreçlerini destekler niteliktedir. Yine temel beceriler arasında sayılabilecek olan iletişim ve iş birliği becerileri kişinin hem sosyal ilişkilerinde hem de iş hayatında kurduğu ilişkilerde uyumun ve etkili iletişim kurma konusunda önemli rol oynamaktadır.

Eğitim hayatında 21. yüzyıl becerilerinin rolü ise yalnızca teorik bilgi edinmekten öteye giderek, kendi öğrenme sürecini yönetebilen bireyler olarak yetişmesini sağlamaktır. Geleneksel öğrenme yaklaşımındaki ezberci mantıkla öğrenme sağlayan ve sınav başarısı yüksel bireyler yetiştirmek yerine çok yönlü ve eleştirel düşünebilen, yeni fikirler üretebilen, iş birliği içinde uyumlu çalışabilen ve dijital araçları kullanabilen çok yönlü bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Sahip olunması gereken bu bilgi ve becerilerin bireye kazandırılmasında en önemli sorumluluk eğitim kurumlarına düşmektedir. “Toplumda ve eğitim anlayışlarında yaşanan bu gelişmelere bağlı olarak birçok ülke eğitim programlarında sadece akademik bilgiyi değil aynı zamanda öğrencilerin, 21. yüzyılda karşı karşıya kalınabilecekleri zorluklarla başa

çıkabilmeleri için gerekli olan tutumları, davranışları, değerleri, becerileri ve yetkinlikleri de dahil etmişlerdir” (Çiftçi, 2019: 25).

“Khan'a göre eğitim ile; yaratıcı, sorgulayan, kendini yönetebilen ve yönlendirebilen, hayatı boyunca yeni şeyler öğrenebilecek, yeni düşünceler ortaya çıkarıp bunları uygulayabilecek niteliklere sahip bireyler yetiştirilmesi hedeflenmektedir” (Uçak ve Erdem, 2020: 86). Harari'ye göre, eğitimde en önemli olan bilgi vermek değil; bilgiyi anlamlandırma, ayırt etme ve dünyayla ilişkilendirebilme becerisidir. Ayrıca, öğrenme ve çalışma evrelerinin ayrıldığı geleneksel yaşam döngüsünün değişeceğini savunmaktadır. Okulların teknik bilgilerden çok, değişimle başa çıkmayı sağlayan yaşam becerilerine odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır (Cansoy, 2018: 3114).

Görülen o ki bireylerin bilgi donanımından ziyade bu bilgiyi nasıl kullanacağı, bilgiyi nasıl işleyeceği ve hayatlarına adapte edecekleri önemli görülmektedir. “Eğitimin en önemli amaçlarından biri, öğrencilerin günlük hayatlarını kolaylaştırmayı sağlamak ve onları iş dünyasına hazırlamaktır” (Yalçın, 2018: 184). Bundan dolayı eğitim alanında çağın gerektirdiği düzeyde değişim ve yenilik yoluna gitmek oldukça önemli bir gerekliliktir. Önceki yüzyıllarla kıyaslandığında günümüzde birçok iş farklı uygulamalarla teknoloji sayesinde çok daha hızlı ve sorunsuz bir şekilde yapılmakta ve bu sebeple insan ihtiyacı günden güne azalmaktadır. Buna paralel olarak bireylerin sahip olduğu temel düzeydeki okuma, yazma, dört işlem becerisine günümüzde atfedilen değer giderek azalmaktadır. Bu değişim 21. yüzyılda bireylerin gerek iş hayatında gerekse kişisel anlamdaki gelişimlerinde sahip olması gereken becerileri de değiştirmiştir (Ertan Özen ve Kaplan, 2023: 323). Bilgi çağı olarak görülen 21. yüzyılın bireylerde olmasını gerektirdiği bu becerilerin edinilmesinde en önemli adım şüphesiz ki eğitimin sistemlerinin ve öğretim programlarının bu doğrultuda düzenlenmesidir. Bu doğrultuda bireylerin eğitim hayatlarında ve profesyonel iş yaşamlarında başarı elde etmelerini hedefleyen birçok devlet, eğitimciler, sivil toplum örgütleri, teşkilatlar ve kanaat önderlerinin katkılarıyla çeşitli “21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi” oluşturulmuştur (Sağlam vd., 2021: 721).

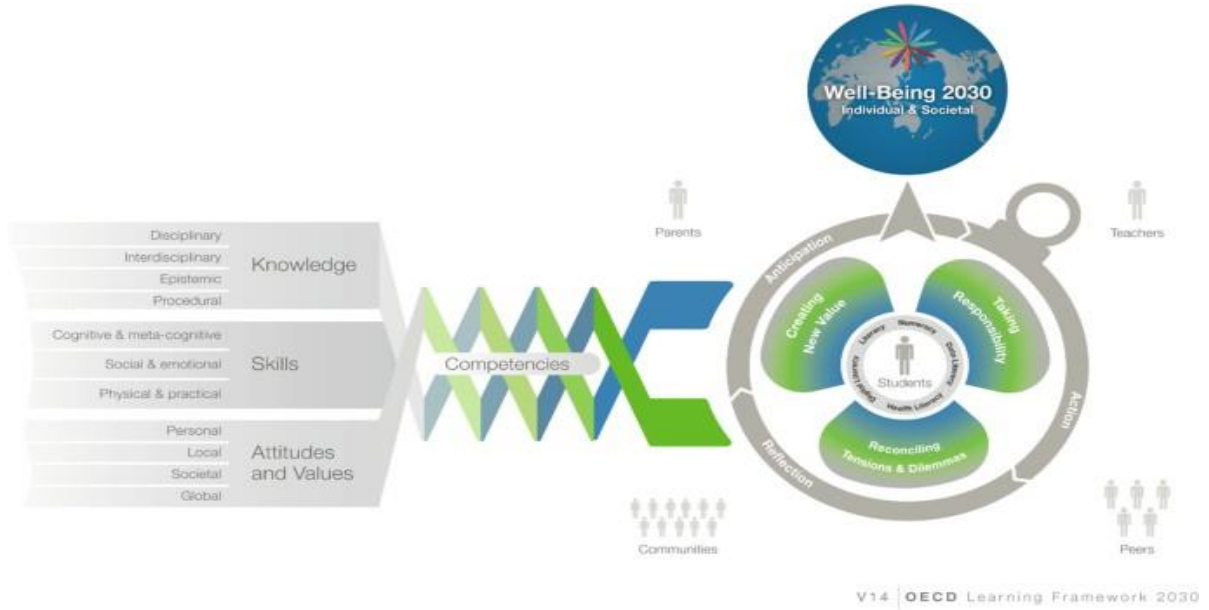
Eğitim aracılığıyla 21. yüzyıl ortamında gerekli olan becerilerin tüm bireylere hedeflenen ölçülerde kazandırılması düşüncesi, gün geçtikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Günümüz dünyasının şartlarında yaratıcı ve katılımcı bireyler olarak hayata

devam edebilmek için gerekli olan beceriler, tüm öğrenciler için temel hedefler arasında yer almaya başlamıştır. Bundan dolayı 21. yüzyıl becerilerinin öğretim programlarındaki yeri ve önemi gün geçtikçe daha çok artmaktadır (Ekici vd., 2017: 126).

Sonuç olarak 21. yüzyılda bilgiye ulaşma, teknolojiyi kullanma, kültürlerarası bağlantı kurma gibi konularda, bireylerden ve toplumdan beklenen becerilerin büyük ölçüde değişik göstermesinin bir sonucu olarak bireylerin akademik bilgi edinmesinin yanı sıra yaşam, iletişim ve öğrenme becerilerini de edinmesi ve kendini bu beceriler doğrultusunda geliştirmesini hedeflenmiştir. Bu bağlamda başta OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) ve P21 (Partnership for 21st Century Learning) gibi çeşitli kurumlar, akademik eğitimde rehberlik edecek, kapsamlı beceri ve yetkinlik çerçeveleri geliştirmiştir.

“Öğrencilerin 2030’lu yıllarda sahip olması gereken becerilere ilişkin olarak OECD, Definition and Selection of Competencies (DeSeCo) projesi kapsamında dönüştürücü becerileri üç alt kategoride tanımlamıştır ve böylece öğrencilerin gelecekte sosyal ve dijital alanlardaki değişimlere uyum kabiliyetlerini artırmak hedeflenmiştir” (Cansoy, 2018: 3116). OECD’ye göre yetkinlik kavramı sadece bilgi ve becerilerin edinilmesinden fazlasını ifade etmektedir. Karmaşık taleplere yanıt vermek için bilgi, beceri, tutum ve değerlerin harekete geçirilmesini kapsamaktadır. Geleceğe hazır öğrenciler, kapsamlı bilgiye ihtiyaç duyacaktır ve disiplinlerarası düşünebilme yetisine sahip olmaları önemli görülen bir husustur.

Öğrencilerin bilgilerini sürekli olarak gelişen koşullarda uygulamaları gerekecektir. Bunun için bilişsel ve üst bilişsel beceriler (örneğin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenmeyi öğrenme ve öz düzenleme); sosyal ve duyuşsal beceriler (örneğin empati, öz yeterlilik ve iş birliği); pratik ve fiziksel beceriler (örneğin yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma) de dahil olacak şekilde geniş bir beceri çerçevesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu geniş bilgi ve beceri çerçevesinin kullanımına tutum ve değerler (örneğin motivasyon, güven, saygı ve erdem) destek olmaktadır (OECD, 2018: 4,5).



Şekil 2. OECD Öğrenme Çerçevesi 2030

Kaynak: OECD, 2018: 4

Şemada ilk olarak, bireylerin sahip olması beklenen temel bileşenler üç ana grupta toplanmıştır. Bunlar bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir.

- **Bilgi (Knowledge):** Disipliner, disiplinlerarası, epistemik ve prosedürel bilgileri,
- **Beceri (Skills):** Bilişsel ve üst bilişsel (metabilişsel), sosyal ve duygusal, fiziksel ve pratik becerileri,
- **Tutum ve Değerler (Attitudes and Values):** Kişisel, yerel, toplumsal ve küresel düzeydeki değer ve tutumları kapsamaktadır.

Bireyin geleceğe hazır hale gelmesi için hem geniş hem özel bilgiye ihtiyacı vardır. Disiplin bilgisi, ham veriden üretilen yeni bilginin gelişmesi, disiplinlerin sınırları ötesinde düşünme ve birbiri ile bağlantı kurma kapasitesiyle birlikte geliştirilmektedir. Epistemik bilgi, bir matematikçi, tarihçi veya bilim insanı gibi düşünmeyi bilmeyi içeren disiplinlere ilişkin bilgidir. Bu öğrencilerin disiplin bilgilerini genişletmeye katkı sağlayacaktır. Prosedürel bilgi ise bir şeyin nasıl yapıldığını veya üretildiğini; bir hedefe ulaşmak için atılan adım ve eylemler dizisini içeren alana özgü bilgidir. Bu bilgilerin bazıları alanlar arasında aktarılabilir.

İkinci olarak kısımda bireylerin yenilikçi, sorumlu ve bilinçli olmalarına yönelik artan ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik üç dönüştürücü yetkinlik kategorisi daha belirlenmiştir. Bunlar hızla ve belirsiz şekilde gelişen dünyada anlamlı eylemlerde bulunmalarını sağlayacak yetkinliklerdir:

- Yeni Değer Yaratmak (Creating New Values)
- Gerilimleri ve İkilemleri Uzlaştırmak (Reconciling Tensions and Dilemmas)
- Sorumluluk Almak (Taking Responsibility)

2030'a hazırlanmak için insanlar yaratıcı düşünebilmeli; yeni ürün ve hizmetler geliştirebilmeli, yeni işler, süreçler, yöntemler, yeni düşünme ve yaşama biçimleri, yeni girişimler ve iş modelleri geliştirebilmelidir. İnovasyon, giderek artan bir şekilde, yeni bilgi yaratmak ve mevcut bilgiden yararlanmak üzere tek başına düşünen ve çalışan bireyler değil de başkalarıyla birlikte çalışma ve iş birliğiyle ortaya çıkmaktadır (Balcı, 2022: 7). Yeni değer yaratma yetkinliğinin temelini oluşturan yapılar arasında uyarlanabilirlik, yaratıcılık, merak ve açık fikirlilik yer almaktadır (OECD, 2018: 5).

Eşitsizliklerle karakterize edilen bir dünyada mevcut olan farklı bakış açıları ve çıkarlarının doğurduğu uzlaştırma zorunluluğu, bireylerin gerilim, ikilem ve ödünleşimler arasında denge kurmaları gerekmektedir. Birbiri ile rekabet içindeki talepler arasında denge sağlamak için bireylerin erken sonuca varmaktan kaçınan ve çeşitli bağlantıları bütüncül bir şekilde tanıyarak düşünmeleri gerekmektedir. Başka bir deyişle, bireylerin geleceğe hazır hale gelebilmeleri için “sistem düşünürü” olmayı öğrenmek önemli bir gerekliliktir (OECD, 2018: 5).

Üçüncü dönüştürücü yeterlilik olan sorumluluk almak ise önceki iki yetkinliğin ön koşulunu oluşturur. Bu yetkinliğin temelinde öz denetim, öz yeterlilik, sorumluluk alma, problem çözme ve uyum sağlama becerilerini barındıran öz düzenleme kavramı yer almaktadır (OECD, 2018: 6).

Şeklin en sağında bulunan ve öğrenme sürecini temsil eden üç aşamalı döngüde birey öğrenim sürecinin merkezine konumlandırılmıştır. Sahip olması beklenen okuryazarlık

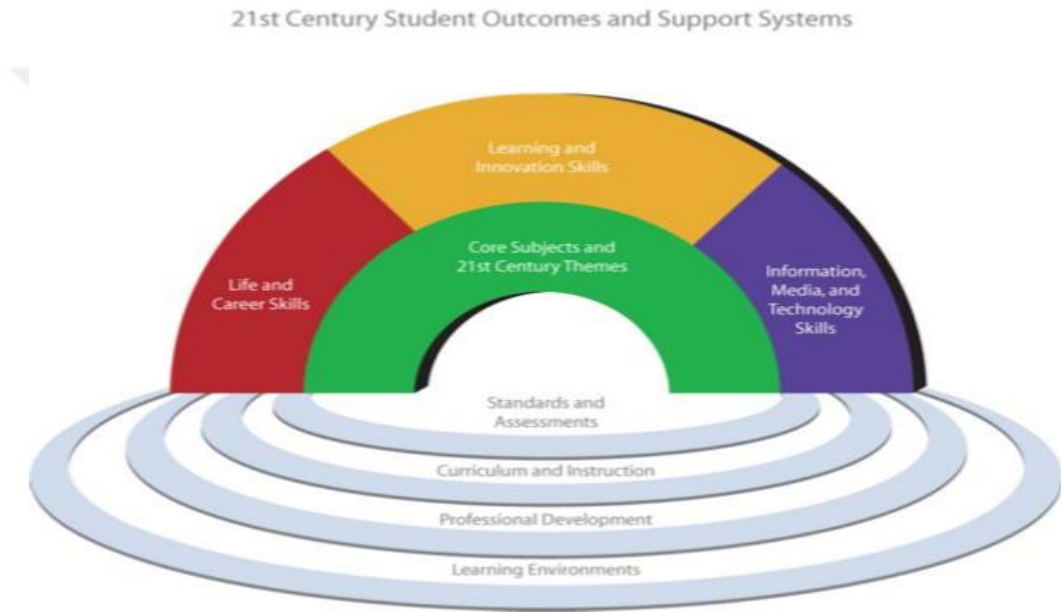
becerilerinin geliştirilmesi (dijital okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, sağlık okuryazarlığı ve matematik okuryazarlığı), yeni değerler yaratma, sorumluluk alma, gerilimleri ve ikilemleri uzlaştırma olarak verilen dönüştürücü yeterlilikler aracılığıyla edinilen bilgiyi eyleme dökme süreci planlanmıştır. “Bu üç kategoriye ilişkin öğrenme çerçevesi ise bazı yeterliklerden oluşmaktadır. Bunlar öğrenenlerin belirli bilgi, beceri, tutum ve değerlere sahip olmalarıdır. Bilgi, beceri, tutum ve değerlerin birlikte hareketi ise öğrenenlerin yeterliklerini oluşturmaktadır” (Cansoy, 2018: 3116).

Dış çemberde verilen ve öğrenme sürecini destekleyen çevresel faktörler ise öğretmenler (teachers), ebeveynler (parents), akranlar (peers) ve topluluklar (communities) olarak belirlenmiştir. Döngü tamamlandığında birey yalnız akademik boyutta değil; sosyal, duygusal ve etik boyutlarıyla da geleceğe hazır hale gelmiş olacaktır.

OECD'nin öğrenme çerçevesini temsil eden bu diyagram, nihai hedef olarak bireyin toplumsal ve bireysel olarak iyi oluşunu (Well-Being 2030) hedeflemektedir. Bu nihai hedefe ulaşma sürecinde yer alan ögeler bireyin içinde bulunduğu 21. yüzyılda varlığını sürdürebilmesi ve başarılı şekilde ilerleme katetmesini sağlayacak bilgi, beceri ve değerleri bir sistem olarak ortaya konmuştur. Döngü tamamlandığında birey yalnız akademik boyutta değil; sosyal, duygusal ve etik boyutlarında da geleceğe hazır hale gelmiş olacaktır.

21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılan çalışmalar arasında bir diğer önemli çalışma Partnership for 21st Century Learning (P21) tarafından ortaya konmuştur. 21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi (Framework for 21st Century Learning), 21. yüzyılın öğrenme çıktılarının gerçekleşmesi, öğrencilerin iş, yaşam ve vatandaşlık konularında başarılı olmaları, ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri edindirmek için; eğitimciler, eğitim uzmanları ve iş dünyası liderlerinin katkıları ile geliştirilmiştir (Battle for kids, 2023). Amerika Birleşik Devletleri'nde 21 eyalette uygulanan ve 33 kuruluş tarafından kabul gören “Partnership for 21st Century Learning (P21) / 21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı” adlı proje, 21. yüzyıl becerilerinin öğretim programlarında uygulanması için önemli bir kaynaktır. Eğitimde okulların ve öğretmenlerin akademik konularda bütünleşmesine destek olmak için “21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi” olarak bilinen ortak bir çerçeve belirlenmiştir. Bu çerçeve, öğrencilerin sosyal yaşamda ve iş hayatında başarılı olmaları için gerekli görülen beceri, bilgi ve yeterlilikleri kapsamaktadır (Gelen, 2017: 19).

Uygulayıcıların, belirlenen becerileri temel akademik derslerin öğretimine entegre etmelerine yardımcı olmak için P21 tarafından, “21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi” (Framework for 21st Century Learning) olarak bilinen birleşik ve kolektif bir öğrenme vizyonu geliştirmiştir. Bu vizyon, 21. yüzyılın öğrenme çıktılarının gerçekleşmesi, öğrencilerin iş, yaşam ve vatandaşlık konularında başarılı olmaları, ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri edindirmek için; eğitimciler, eğitim uzmanları ve iş dünyası liderlerinin katkıları ile geliştirilmiştir (Battle for kids, 2023).



Şekil 3. 21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi

Kaynak: *Partnership for 21st Century Skills, 2011: 1*

Oluşturulan çerçevenin üst kısmında yer alan ana temalar, bireye kazandırılması amaçlanan beceri alanlarını kapsamaktadır. Alt kısımda yer alan halkalarla ifade edilenler, eğitim sürecinde neyin, nasıl ve ne kadar öğretileceğine ilişkin süreçleri ifade etmektedir (Uçak ve Erdem, 2020: 83-84).

Çerçevenin merkezinde yer alan Öğrenme ve Yaratıcılık Becerileri, 4C olarak da bilinen eleştirel düşünme (critical thinking), iletişim (communication), iş birliği

(collaboration) ve yaratıcılık (creative) becerilerini kapsar. Becerilerin açıklamaları şu şekildedir (Partnership for 21st Century Skills, 2011):

1. Öğrenme ve Yenilik Becerileri (Learning and Innovation Skills)

A. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri (Critical Thinking and Problem Solving)

a. Etkili akıl yürütme

Bireylerin karşı karşıya kalacağı durumlarda uygun akıl yürütme yöntemlerini içermektedir. Bu bağlamda tümevarım ve tümdengelim gibi mantıksal çıkarım yollarına başvurmak sonuca ulaşma sürecinde önemli rol oynamaktadır.

b. Sistemli düşünme

Özellikle karmaşık durumlar içinde bütünle parçalar arasındaki ilişkiyi analiz edebilme yeteneğini içermektedir. Sistemli düşünme becerisi, neden-sonuç ilişkilerini tespit etmeyi kolaylaştırmakta ve problemlere bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşma yetisini mümkün kılmaktadır.

c. Karar verme ve yargılama

Bireylerin elde ettikleri bilgilere ve bu bilgilerin kaynaklarına eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmasını sağlamaktadır. Bu süreçte düşüncelerine kanıt olarak sundukları kaynakların doğruluğunu dikkatli bir şekilde analiz edebilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu analiz doğrultusunda bilgiler ve kaynaklar arasında anlamlı bağlar kurarak çıkarım yapma becerileri geliştirilmektedir.

d. Problem çözme

Alışılmışın dışında ve karmaşık durumlarla karşılaşan bireylerin, bu durumlarla başa çıkabilme becerilerini içinde barındırmaktadır. Bu süreçte problemi doğru şekilde tanımlamaları, problem doğrultusunda uygun yaratıcı ve yenilikçi yollar aracılığıyla çözümler geliştirmeleri hedeflenmektedir.

B. Yaratıcı Düşünme ve Yenilikçilik Becerileri (Creativity and Innovation)

a. Yaratıcı düşünme

Bireylerin sıradanlaşmışın dışında özgün fikirler üretme yeteneğini ifade etmektedir. Bu süreçte beyin fırtınası gibi düşünme yöntemlerinden faydalanılmaktadır. Düşünce üretilmekle sınırlı kalmayıp detaylandırılır, analiz edilir ve değerlendirilir. Bu sayede yaratıcı düşünme daha işlevli hale getirilir. Bu beceri aynı zamanda bireylerin potansiyelini keşfetmesine ve yenilikçi çözümler üretmesinde de önemli rol oynamaktadır.

b. Başkaları ile yaratıcı çalışmalar yapma

Başkalarıyla iş birliği kurarak çalışmalar yapmak, düşünceleri birlikte üretmeyi, uygulamayı ve paylaşmayı içermektedir. Bu süreçte farklı görüşlere açık olmak, grup üyelerinin katkılarını yapıcı bir şekilde çalışmaya dahil etmek büyük öneme sahiptir.

c. Yenilikleri uygulama

Yaratıcı düşüncelerin etkili biçimde hayata geçirilmesi bu becerinin temelini oluşturmaktadır. Burada önemli olan sadece özgün düşünceler üretmek değil, bu düşünceleri somut ve faydalı çıktılara dönüştürerek uygulamaya koymaktır.

C. İletişim ve İş Birliği Becerileri (Communication and Collaboration)

a. Açık iletişim kurma

Bireylerin bilgilerini, duygu ve düşüncelerini sözlü ve yazılı biçimde ifade edebilme becerilerini kapsamaktadır. Bu beceri, farklı amaç ve bağlamlara uygun şekilde iletişim kurmayı gerektirmektedir. Günümüz dünyasında medya, iletişim araçları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu da bireylerin bu araçları seçici olarak kullanmasını önemli hale getirmiştir. Burada kastedilen iletişim ana dilin yanında yabancı dilde iletişimi de içinde barındırmaktadır.

b. Başkaları ile iş birliği yapma

Bireylerin farklı gruplar içinde etkili ve saygılı biçimde çalışabilme becerisini ifade etmektedir. Ekipteki diğer üyelerle sağlıklı iletişimler kurmak, ortak amaçlara ulaşmak için oldukça önemlidir. İş birliği becerisi yalnız görev paylaşmakla sınırlı değildir. Bireylerin sorumluluk alması, fikirlerini açıkça paylaşması ve her bir bireyin katkılarını takdir etmesi

gibi durumları da içinde barındırmaktadır. Etkili iş birliği, karşılıklı güven ve saygıyı temel alarak hem bireysel hem de kolektif gelişimi desteklemektedir.

Öğrenme ve yenilikçi beceriler ana başlığı altında ele alınan bu beceriler bilgiye dayalı toplumda bireylerin yaşamları boyunca karşılaşacakları problemleri analiz ederek çözüm üretmesinde, kendini doğru ve etkili şekilde ifade etmesinde, farklı gruplar içerisinde ortak hedeflere ulaşabilmesinde ve yaratıcı çözümler üretmesinde etkili olmaktadır.

2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri (Information, Media and Technology Skills)

A. Bilgi Okuryazarlığı

a. Bilgiye ulaşma ve değerlendirme

Bireylerin ihtiyaç duyduğu bilgiye hızlı ve doğru yollarla erişebilmesini kapsamaktadır. Bu süreçte birey bilgiye ulaşmanın yanında bilgiyi belirli amaç ve bağlam doğrultusunda ne derece geçerli olduğunu da analiz edebilmelidir.

b. Bilgiyi kullanma ve yönetme

Bireylerin ulaştığı bilgileri mevcut amaca ve probleme uygun şekilde doğru ve etkili biçimde kullanabilme becerisini ifade etmektedir. Bu süreç bilgiyi aktarmanın yanında onu gözden geçirerek yeniden yapılandırmasını da içermektedir. Farklı kaynaklardan alınan bilgilerin akışını düzenleme, çelişkili ifadeleri ortadan kaldırma ve uygun olanları mantıksal bir düzlemde bir araya getirme bu becerinin içeriğini oluşturmaktadır. Kaynak gösterimi gibi etik ilkelerin kullanımını bilgi çağında bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmenin temelini oluşturmaktadır.

B. Medya Okuryazarlığı

a. Medya analizi

Medya içeriklerinin eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi sürecini kapsamaktadır. Bu beceri, medya iletilerinin nasıl, neden ve hangi amaçlarla üretildiğini kavramayı içermektedir. Medya mesajları belirli bir kitleye ulaşmak ve belli bir etki

yaratmak için oluşturulmaktadır. Bu nedenle iletilerin amaçlarının kavranması, medyayı bilinçli kullanabilmenin temelini oluşturmaktadır. Bireylerin aynı içeriği farklı şekilde yorumlayabileceği göz önünde bulundurularak analizlerde bulunmak önemlidir. Aynı zamanda medya içeriklerinin üretiminde karşılaşılabilecek etik ve yasal sorumluluklar medya okuryazarlığının önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

b. Medya rnleri oluşturma

Bireylerin düşüncelerini çeşitli medya araçlarıyla etkili biçimde ifade edebilme becerilerini kapsamaktadır. Bu süreçte kullanılacak medya araçları (görsel, blog, podcast vb.) amaç ve hedef kitleye uygun şekilde belirlenmelidir. Medya içeriği üretimi teknik bir becerinin ötesinde eleştirel ve yaratıcı bir düşünme sürecidir.

C. Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT) Okuryazarlığı

a. Teknolojiyi etkili şekilde kullanma

Bireylerin kişisel, akademik ve mesleki yaşamlarında başarılı olabilmeleri için teknolojiyi etkili biçimde kullanabilme becerilerini kapsamaktadır. Bu beceri teknolojiyi bir araç olarak görmenin ötesinde bilgiyi araştırma, düzenleme ve paylaşma süreçlerinde bilinçli şekilde kullanmayı kapsamaktadır. Teknoloji araçlarını sorumlu ve etik şekilde kullanmaları bu alanın önemli noktalarından biridir.

İkinci olarak belirlenen Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri; bilgi, medya ve bilgi-iletişim teknolojileri (BİT) okuryazarlıklarını kapsamaktadır. 21. yüzyılda insanlar, teknoloji ve medyanın yoğun olarak kullanıldığı bir ortamda yaşamaktadır ve bu ortamlarda etkili olabilmek için bilgi, medya ve teknolojiyi üretebilir, değerlendirebilir ve etkin şekilde kullanabilir olması gerekmektedir. Bu becerilerin kazanılması, bireyin değişen ve gelişen diğital çağda doğru bilgiyi edinme, değerlendirme ve eleştirel şekilde yorumlama yetilerine sahip olmasını sağlayacaktır.

3. Yaşam ve Kariyer Becerileri (Life and Career Skills)

A. Esneklik ve Uyum

a. Değişime uyum sağlama

Bireylerin farklı rollere ve sorumluluklara kolaylıkla uyum sağlayabilme becerilerini kapsamaktadır. Bu yetkinlik bireylerin hem bireysel hem de profesyonel iş yaşamlarında sürdürülebilir bir başarı yakalayabilmeleri için oldukça önemlidir.

b. Esnek olma

Bireylerin değişen koşullara, farklı fikirlere ve yeni bakış açılarına açık olmasını sağlayan zihinsel bir yeterliliktir. Esnek olma aynı zamanda çok kültürlü ortamlarda etkili iletişim gerçekleştirmeyi mümkün kılar. Dolayısıyla bu yetkinlik hem bireysel hem de toplumsal uyumun temel yapılarından birini oluşturmaktadır.

B. Girişimcilik ve Öz Yönetim

a. Hedefleri ve zamanı yönetme

Bireylerin soyut ve somut başarı hedeflerine ulaşmalarında zamanı verimli kullanma becerilerini kapsamaktadır. Zamanı verimli kullanmak belirlenen hedeflere ulaşmak için önemli bir araçtır. Bu sayede görevler etkili bir şekilde tamamlanabilmektedir.

b. Bağımsız çalışma

Bireylerin mevcut görev ve sorumluluklarını kendi başına tanımlamasını, önceliklendirmesini ve belirli bir zaman dilimi içerisinde tamamlaması sürecini içermektedir. Bu yönüyle, bireylerin yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanmasına ve öz güven geliştirmesine katkı sağlamaktadır.

c. Kendini yöneten öğrenciler olabilme

Bireylerin öğrenme süreçlerinde pasif bir alıcı olmanın ötesinde aktif rol oynamalarını ifade eden bir yeterlilik alanıdır. Burada bireyler kendi beceri düzeylerini geliştirmek için inisiyatif alır ve sürekli öğrenmeye karşı güçlü bir bağlılık geliştirir. Böylece değişen koşullara uyum sağlayabilen ve kendi öğrenme süreçlerini etkili biçimde yöneten bireyler haline gelirler.

C. Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler

a. Başkaları ile etkili iletişim kurma

Etkili iletişim, yalnız düşünceleri aktarmaktan ibaret değildir; ne zaman ve nasıl konuşacağını doğru ayarlamayı içermektedir. Başkalarıyla etkili iletişim kurmak için konuşma ve dinleme arasına denge kurmak, karşıdaki kişiyi saygı ile karşılamak gerekmektedir. Saygılı bir tutum, farklı fikir ve görüşlere açık olmanın yanında sağlıklı ve etkili iletişimin temelini oluşturmaktadır.

b. Çeşitli takımlar ile etkili çalışma

Farklı sosyo-kültürel geçmişlerden gelen bireyler ile etkili çalışmalar gerçekleştirmek için önemli bir yeterliliklerdir. Takım çalışmasını gerektirdiği kültürel çeşitliliği anlama ve bu farklılıklara saygı duyma becerilerini de içermektedir. Bundan dolayı açık fikirli olmak, takım içinde oluşabilecek farklı görüşleri değerli görmek ve çeşitliliği bir üretim kaynağına dönüştürmek oldukça önemlidir.

D. Verimlilik ve Hesap Verebilirlik

a. Proje yönetimi

Belirlenen hedeflere ulaşmak için planlı ve stratejik şekilde ilerlemeyi içermektedir. Başarılı bir proje yönetimi, önceliklerin doğru belirlenmesi, iş aşamalarının dikkatli bir şekilde planlanması ve iş gücü yönetimi gibi unsurlar, hedeflenen sonuca ulaşmanın temelini oluşturur ve aynı zamanda zaman yönetimi ve problem çözme becerilerini gerektirmektedir.

b. Sonuçlar üretme

Sonuç odaklı çalışmayı içeren bu beceri, ekiplerle iş birliği yapmak, ekip içindeki çeşitliliklere saygı göstermek, ortaya konan ürünleri etkili şekilde sunmak ve sürecin her aşamasında sorumluluk almayı gerektirir. Nihai sonuçlara ulaşmak, etik değerlere uyumlu ve yaratıcı çözümler üretmekten geçmektedir.

E. Liderlik ve Sorumluluk

a. Başkalarına liderlik etme

Bireylerin ortak hedef ya da hedefler doğrultusunda yönlendirilmesini, bu süreçte etkili iletişim ve problem çözme gibi becerilerin kullanılması gerektiren beceridir. Lider olan

kişi, hedefe ulaşmada başkalarının güçlü yönlerinden yararlanarak ekip içindeki verimliliği artırır.

b. Başkalarına karşı sorumluluk taşıma

Bireyin, daha büyük toplulukların çıkarlarını gözeterek sorumlu ve bilinçli bir şekilde hareket etmesini ifade etmektedir. Bu beceri, toplum yararını merkeze alarak bireysel eylemlerin ortak iyiliğe hizmet etmesini sağlamaktadır.

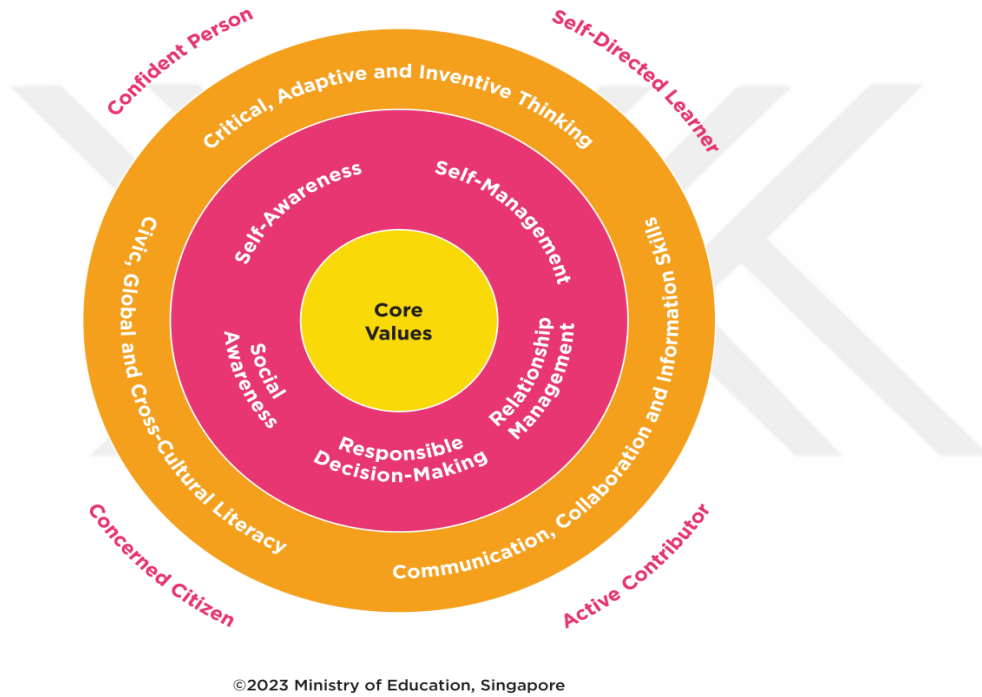
Son ana başlık olarak belirlenen Yaşam ve Kariyer Becerileri alanı bireylerin, esneklik ve uyum, girişimcilik ve öz-yönetim, sosyal ve kültürel yeterlilikler, üretkenlik, liderlik ve sorumluluk paylaşımı becerilerini kapsar. Bugünün öğrenen bireyleri, karmaşık yaşam ve çalışma ortamlarında başarı elde edebilmeleri için düşünme becerilerini, içerik bilgisini, sosyal ve duygusal yeterliliklerini geliştirmesi gerekmektedir. Bu alandaki beceriler, bireyin profesyonel iş yaşamında önemli roller üstlenmesine destek olmaktadır.

21. Yüzyıl Öğrenme Çerçevesi, bilgi aktarımından ziyade bireylerin gerçek yaşam problemlerini çözebilecek becerilerle donatılmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda öğrencilere; problemleri çözme, yaşam boyu öğrenme, yetkinlik kazanma ve uzmanlaşma gibi becerileri kazandırmayı hedeflenmektedir. Bu doğrultuda ilerletilen öğrenme süreci ise araştırma ve sorgulama temelli, problem çözme odaklı bir yaklaşımla yapılandırılmıştır (Uşak ve Erdem, 2020: 84).

Her iki çalışmada da belirlenen beceriler bireylerin eğitim hayatları başta olmak üzere yaşam boyu öğrenme süreçlerini ve kariyerlerini başarıyla sürdürmek için sahip olmaları gereken sosyal becerileri içermektedir. Bireylerin yaşamlarını devam ettirmek ve toplumla uyum içerisinde yaşamak için geliştirmeleri gereken becerileri ancak eğitim aracılığıyla kazanabildikleri göz önünde bulundurulduğunda, eğitim aracılığıyla 21. yüzyılın ihtiyaçlarını karşılayacak ve çağın getirdiğı problemlerin üstesinden gelebilecek niteliklere sahip bireyler yetiştirilmesi bir gereklilik olarak görölmektedir (Tutkun, 2010: 999). Bu sebeple ölkeler, bireylere ilkokul itibari ile bu becerileri edinmesi, kapasite ve yeteneklerini açığa çıkarmasını sağlanacak şekilde eğitim verilmesine yönelik bir eğitim anlayışı benimsemeye başlamıştır. Öğrencilere sabit ve bilgi edinimi odaklı içeriklerin aktarıldığı öğretim programları yerine, yetkinlik ve yeni nesil okuryazarlık becerilerinin yer aldığı öğretim programları oluşturulması hedeflenmektedir (Uşak ve Erdem, 2020: 81).

4.2.1 Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin Belirlediği 21. Yüzyıl Becerileri

Singapur'un hazırlamış olduğu öğretim programı incelendiğinde, bireylerin sahip olması beklenen değerleri geliştirilmesi hedeflenen beceriler ve kazandırılması amaçlanan yeterlilikler sistematik bir biçimde ele alınmıştır ve şu şekilde sunulmuştur:



Şekil 4. Singapur 21. yüzyıl yetkinlikleri ve öğrenme çıktıları çerçevesi

Kaynak: MOE, 2015b: 1

Singapur'a ait 21. yüzyıl yetkinlikleri ve öğrenme çıktıları çerçevesinde öğrenci yeterlilikleri üç kategori olarak belirlenmiştir. Bunlardan ilki bireyin karakterinin ve davranışlarının şekillenmesinde önemli rolü olan Temel Değerler (Core Values)'dir. Bu değerler saygı (repect), sorumluluk (responsible), dayanıklılık (resilience), dürüstlük (integrity), özen (care) ve uyum (harmony) olarak altı başlıkta karşımıza çıkmaktadır (URL 2).

Belirlenen değerler bireyin hem bireysel hem toplumsal olarak ahlaki bir bütünlük içerisinde gelişmesinin zeminini hazırlamaktadır. Saygı, bireylerin başkalarının görüş ve inançlarına saygılı olmayı; sorumluluk, başta kendilerine sonrasında topluma karşı görevlerini yerine getirmelerini ifade eder. Dayanıklılık değeri, bireyin kendi hayatında karşılaşılabileceği zorluklar karşısında duygusal olarak dik duruş sergileme becerisini geliştirir. Dürüstlük değeri yaşam boyu etik ilkeleri koruyan ve daima doğruyu savunan bireyler olarak gelişmelerini sağlar. Özen, bireylerin iyilik, nezaket ve merhamet gibi duygularını ön planda tutup toplum yararına davranış sergilemelerine katkıda bulunur. Son olarak uyum değeri ise, Singapur'un çok kültürlü yapıya sahip olmasından kaynaklı ortaya çıkabilecek çeşitliliklere saygılı ve uyumlu hareket etmelerini teşvik eder. Böylece bireyler yalnızca akademik olarak değil, karakter gelişimini ön plana alacak şekilde geleceğe hazırlanmaya çalışıldığı görülmektedir.

İkinci kategori olarak Sosyal-Duygusal Yetkinlikler, bireylerin sağlıklı kimlikler geliştirmeleri, duygularını tanımlamaları ve yönetmeleri, sorumluluk duygusu geliştirmeleri, başkaları ile olumlu ilişkiler geliştirmeleri, zorluklarla başa çıkmaları ve sorumlu kararlar alabilmeleri için gerekli yetkinliklerdir. Bu halkada yer alan beceriler öz farkındalık (self-awareness), öz yönetim (self-management), sosyal farkındalık (social awareness) ve ilişki yönetimi (relationship management) olarak belirlenmiştir.

Öz farkındalık yetkinliği, bireyin kendi duygu ve düşüncelerini, güçlü ve zayıf yönlerini, ilgi alanlarını ve davranış biçimlerini tanımasını sağlayan temel bir beceri alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu farkındalık sayesinde bireyin öz güven duygusu gelişecek ve sosyal ilişkilerinde daha dengeli bir tutum sergilemesine katkı sağlayacaktır. Öz yönetim ise farkındalık geliştirdiği duygu, düşünce ve davranışlarını belirlediği hedefler doğrultusunda bilinçli bir şekilde yönlendirme becerisidir. Bu yetkinlik, bireyin öz disiplin geliştirmesine, tepkilerini kontrol altına almasına, karşılaştığı zorluklara karşı daha esnek ve kararlı bir tutum sergilemesine olanak tanımaktadır.

Sosyal farkındalık, öğrencilerin kültürel çeşitliliğe, farklı düşünce ve inanç sistemlerine saygı duyan, empati kurabilen bireyler olarak toplumla uyum içerisinde yaşayabilen bireyler olarak yetişmelerini sağlayacak önemli bir yetkinlik olarak öne

çıkılmaktadır. Bu beceri, bireylerin sağlıklı sosyal ilişkiler kurmalarına, iş birliği içerisinde hareket etmelerine ve toplumsal sorumluluk bilinci geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Sorumlu karar verme becerisi ise ahlaki ve etik değerler doğrultusunda doğru kararlar almayı ve problem çözme sürecinde yapıcı yaklaşımlar geliştirmeyi mümkün kılmaktadır. Bu beceri söz konusu yönü ile hem bireysel hem de toplumsal yaşam içinde önemli bir işlev üstlenmektedir.

Bu üç yetkinlik bireylerin hem bireysel yaşamlarında hem de toplumsal yaşamda karşılaşılabilecekleri sorunları ve bunların sonuçlarını göz önünde bulundurmaya yöneliktir. Özetlemek gerekirse Sosyal ve Duygusal Yetkinlikler, eğitim içerisindeki bilgi odaklı bilişsel gelişimin yanında duygusal bir gelişimi hedef almaktadır. Bu yetkinliklere sahip olan bireyler kendileri ve çevrelerindeki diğer bireyler ile sağlıklı ve etkili ilişkiler kurma becerilerine sahip olarak yetişecektir.

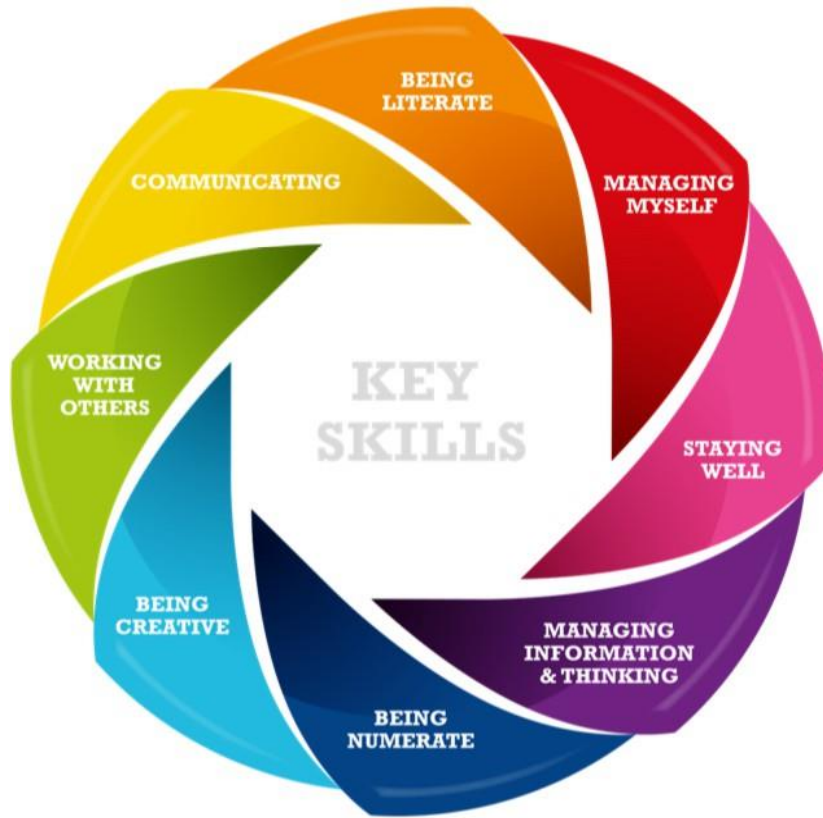
Üçüncü olarak karşımıza çıkan yetkinlik kategorisi ise Gelişen 21. Yüzyıl Yetkinlikleridir. Bu yetkinlikler öğrencilerin hızlı değişen ve gelişen dünyada gelişmelerine yardımcı olmak için sunulmaktadır. Bu yeterlilikler eleştirel, uygulanabilir ve yaratıcı düşünme (critical, adaptive and inventive thinking), iletişim, iş birliği ve bilgi becerileri (communication, collaboration and information skills), yurttaşlık, küresel ve kültürlerarası okuryazarlık (civic, global and cross-cultural literacy) olarak üç başlıkta ele alınmıştır.

Yurttaşlık, küresel ve kültürlerarası okuryazarlık hem yerel hem küresel olarak sorumlu vatandaş olarak davranış geliştirmeyi ve farklı kültürleri tanıma ve bu kültürlerle saygı duyma bilincini geliştirir.

Eleştirel, uyarlanabilir ve yaratıcı düşünme ise bireylerin karşılaştığı çeşitli problemler karşısında eleştirel düşünme ve eleştirel sorgulamaya yönelik bir tutum geliştirmelerini sağlayacak önemli bir yetkinliktir. Bu yetkinlik sayesinde bireyler değişen koşullara hızlı şekilde uyum sağlayacak ve yeni fikirler üretme konusundaki yaratıcılıklarını geliştireceklerdir.

Son olarak iletişim, iş birliği ve bilgi becerileri, etkili iletişim kurabilme, takım çalışmalarında uyumlu olma, dijital ortamda bilgi edinme, edindiği bilgileri analiz etme ve yeniden yapılandırma gibi becerilere sahip olmasını sağlayacak olan yetkinliktir. Bu halkada belirlenen bu beceriler bireyleri daima değişen, gelişen ve karmaşık hale gelen dünyada sosyal yaşamda uyumlu olmalarını ve bilgi edinme hususlarında daha bilinçli olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu temel değer ve yetkinlikler bireylerin dijital çağın zengin fırsatlarından yararlanmalarına olanak sağlayacaktır (MOE, 2015b: 1). “Singapur Eğitim Sistemi; küreselleşen, değişen demografik yapı ve teknolojik ilerlemelerden güç alarak yine bu değişimlere ayak uydurabilecek bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir” (Bayırlı, 2020: 1110).

İrlanda öğretim programında belirlenen sekiz temel beceri aşağıdaki şekilde yer almaktadır:



Şekil 5. Junior Cycle key skills

Kaynak: NCCA, 2014

Junior Cycle süresince bireyler belirlenen sekiz temel beceriyi edinecek ve bu becerilerdeki yeterliliklerini geliştireceklerdir (NCCA, 2015: 13). Birbirini destekleyen bu beceriler bireyin gelecekteki süreçlerinde başarılı olmalarına destek olacaktır.

Yaratıcılık becerisi, bireyin özgün fikirler geliştirebilmelerinin ve yaşamında karşılaşılabilecek sorunlar karşısında yenilikçi çözümler üretebilmelerinin yolunu açmaktadır. Okuryazarlık ve bilgiyi yönetebilme becerileri ile farklı disiplinlerdeki bilgilere doğru erişim sağlayabilecek ve bu bilgileri eleştirel bir şekilde yorumlayabilme yetisine sahip olacaktır. Bunlar aynı zamanda dijital içeriklerde karşılarına çıkabilecek bilgileri sorgulayıcı şekilde analiz etme ve sentezleme becerileri kazanmalarında da etkili olan becerilerdir.

Öz yönetim becerisi, bireylerin öğrenme sürecini planlamalarını, hedeflerine ulaşma vb. durumlarda kendini geliştirmelerini, duygu ve davranışlarını kontrol edebilmelerini amaçlamaktadır. Bu beceriye paralel olarak iyi kalma becerisi ise hem duygusal hem fiziksel sağlığı korumaya, stres ve kaygıyı kontrol altında tutabilmeye yöneliktir ve kendileri ile sosyal çevreleri için sağlıklı seçimler yapmaya teşvik eder. Başkaları ile çalışma ve iletişim becerileri ise farklı gruplar içerisinde iş birliği kurabilme, sözlü ve yazılı olarak kendini doğru, açık ve etkili şekilde ifade edebilme konusunda bireye katkı sağlayacaktır.

İrlanda öğretim programı bu becerileri yalnızca dersler özelinde değil, tüm öğrenme sürecinde bütüncül olacak uygulamakta ve bu becerilerin kazandırılmasında öğrenci merkezli uygulamaları teşvik etmektedir.

Belirlenen beceri çerçevesi OECD ve P21'in 21. yüzyıl becerileri çerçevesi ile büyük oranda paralellik göstermektedir. OECD'de olduğu gibi Junior Cycle'da da öğrenci merkezli bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Her iki çerçevede öğrenme süreci yalnız okul süreci ile sınırlı tutulmamış, öğrencilerin yaşam boyu öz yönetimini geliştirmesi ve değişen koşullara uyum sağlayabilmeleri hedeflenmiştir. P21'in 4C becerileri olan eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği ve yaratıcılık becerileri Junior Cycle çerçevesi içinde yaratıcı olmak, iletişim kurmak ve bilgi ve düşünce yönetimi başlıklarında kendini göstermektedir. İrlanda becerilerinin pedagojik gelişim odaklı oluşu, P21 çerçevesinin iş dünyası odaklı oluşu ile ters düşmektedir.

Japonya'nın ulusal öğretim programında öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel yeterlilikler üç temel alan içinde belirlenmiştir. Bu yeterlilikler öğrencilerin akademik, duygusal ve fiziksel gelişimlerini kapsamaktadır. Bu yeterlilikler belirlenirken bilgi (chi), erdem (toku), beden (tai) anlayışı benimsenmiştir. Bu modelin temelinde de öğrencilerin yalnız akademik olarak değil; duygusal ve fiziksel olarak da dengeli bir şekilde gelişmesini bulunmaktadır. Buradan hareketle temel yeterlilikler şu şekilde sıralanmaktadır (MEXT, 2018):

A. Sağlam Akademik Beceri

- Temel bilgileri sağlam bir şekilde öğrenmek
- Problemleri bulmak, öğrenmek ve düşünmek için inisiyatif almak
- Bağımsız olarak karar vermek ve harekete geçmek
- Daha iyi problem çözüme yetkinliği

B. Zihinsel Zenginlik

- Öz disiplin geliştirmek
- Başkalarıyla iş birliği yapmak
- Başkalarına karşı nezaketli davranmak
- Duygusal derinlik yeteneğine sahip olmak

C. Sağlıklı Beden

- Aktif ve sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürme becerisi kazanmak

İlk başlık olan akademik beceri, bilgi temelli yeterliliklere odaklanmaktadır. Bu beceriye sahip olan bireyin, temel dersler (matematik, fen Japonca vb.) ile ilgili temel kavramları öğrenmesi ilk hedef olarak ortaya konmaktadır. Bu kavramlar okulda öğretmen tarafından öğretilmektedir. Fakat bu beceri düzeyinde yalnızca okulda edinilen bilgi yoktur. Bireyler kendi öğrenme süreçlerini yönetebilmeyi, kendi hayatı ile ilgili kararları bağımsız şekilde verebilmeyi, koyduğu hedefe ulaşmak için plan yapabilmeyi ve karşılaşacağı sorunlara çözüm yolları üretebilmeyi de öğrenmeli ve hayatında uygulamalıdır. Akademik beceri başlığı altında hem akademik bilgi hem de bireyin kendi hayatında karşılaşabileceği sosyal sorunlar birlikte ele alınmıştır.

Zihinsel zenginlik becerileri bireylerin ahlak ve kişilik gelişiminin ön planda olduğu, bireysel ve toplumsal düzeyde etkili bireyler olmaları için gerekli olan sosyal ve duygusal yeterliliklerin bulunduğu bir beceri alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Öz disiplin becerisine sahip bireyler kendi davranışlarını kontrol edebilen, sorumluluk bilincine sahip bireyler olarak gelişmektedirler. Buna paralel olarak okul içinde ya da dışında çeşitli gruplar içerisinde sorumluluk alma, birlikte hareket etme, ortak bir hedef için uyumlu çalışma gibi iş birliği becerilerini de geliştirecektir. Empati yeteneği ise yine içerisinde bulundukları çeşitli gruplarda farklı bakış açılarına ya da inançlara saygı göstermelerini ve toplumsal ilişkiler içerisinde sağlıklı iletişim kurmaları sağlayacaktır.

Sağlıklı beden başlığı ise bireylerin yalnızca zihinsel ve duygusal gelişiminin ön planda tutulmasını değil aynı zamanda fiziksel gelişiminin de önemli olduğunu göz önüne sermektedir. Bu beceri fiziksel sağlığını önemseyen bireylerin yetiştirilmesini hedeflemektedir. Beslenme, spor ve hijyen gibi beden sağlığını etkileyen davranış ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Ortaya konulan bu üç beceri alanı göz önünde bulundurulduğunda, Japonya'nın bireylerde fiziksel, ahlaki ve zihinsel olarak bütüncül bir gelişim sağlamak istediği anlaşılmaktadır.

Japonya öğretim programında belirlenen temel yeterlilik alanları bireyi merkeze alması, akademik başarının yanında, başta kendine ve topluma katkı sağlayabilecek bireyler yetiştirmeyi planlanması yönüyle OECD çerçevesi ile paralellik göstermektedir. Farklı olarak Japonya çerçevesinde bilişsel, duygusal ve fiziksel alanlar ayrılmışken OECD'de bütün olarak ele alınıp ayırım yapılmamıştır. Kültürel temellere dayalı Japonya becerileri çerçevesine karşıt olarak OECD küresel vatandaşlığı temel almaktadır.

P21 ile kıyaslandığında ise problem çözme, bağımsız karar alma gibi becerilerin 4C olarak bilinen Öğrenme ve Yenilik Becerileri ile; empati ve iş birliğinin ise İletişim ve İş Birliği başlıkları ile doğrudan örtüştüğü görülmektedir. Farklı olaraksa P21'de önemli bir yere sahip olan teknoloji kullanımı Japonya çerçevesinde doğrudan yer almadığı görülmektedir.

Estonya Ulusal Öğretim Programı'nda, bireylerin geliştirmesi gereken belli yeterlilikler tanımlanmıştır. Bu yeterlilikler, bir bireyin insan ve vatandaş olarak gelişiminde

önemli olan, alanlar arası ve alanlara özgü yeterliliklerdir (Estonian Ministry of Education and Research, 2014a: 3-4):

- **Kültür ve Değer Yeterliliği:** İnsan ilişkilerini ve faaliyetlerini, kabul gören ahlaki normlar açısından değerlendirme yeteneği edinme; kendi toplumuyla, kendi milletinin kültürel mirası ile farklı kültürlerin bağlarını değerlendirebilmek; yaratımı değerlendirebilme ve estetik duygusunu şekillendirme yeteneği edinme; genel insani ve toplumsal değerleri, kültürün çeşitliliğini kabul etmek.
- **Sosyal ve Vatandaşlık Yeterliliği:** Aktif, bilinçli, yardımsever ve sorumluluk sahibi bir vatandaş olarak toplumun demokratik gelişimini desteklemek; toplumdaki değerleri bilmek ve bunlara uymak; din ve milletlerin özelliklerine saygı göstermek, farklı insanlarla farklı durumlarda iş birliği yapmak; insanlardaki farklılıkları kabul etmek ve bunları iletişim kurarken göz önünde bulundurmak.
- **Öz Farkındalık Yeterliliği:** Kendini anlama ve değerlendirme, zayıflıkları ve güçlü yönlerini farkına varmak, davranışlarını analiz etmek; iletişim problemlerini çözme yeteneğine sahip olmak.
- **Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliliği:** Bireysel ya da grup halinde öğrenme ortamını organize etmek; kariyer seçimleri için gerekli bilgileri edinmek, çalışmalarını planlama ve bu plana bağlı kalma becerisi geliştirmek; edinilen bilgiyi önceki öğrenilen bilgilerle ilişkilendirmek, bilgi, beceriler, motivasyon ve öz güven üzerine analiz yapma ve bunlara dayalı olarak öğrenme gereksinimi belirleme yeteneği kazanmak.
- **İletişim Yeterliliği:** Kendi ana dilinde ve yabancı dillerde, uygun durumları dikkate alarak ve iletişimdeki partnerleri anlayarak kendini açık, geçerli ve nazik bir şekilde ifade etmek; kendini tanıtmak ve duruşunu sunmak; bilgilendirici metinlerde edebi eserleri okuma, aralarındaki farkı ayırt etme ve anlamlandırmak; uygun dilsel araçlar ve üslup kullanarak farklı metin türleri yazmak; dilin doğru kullanımına ve zengin bir ifadeye karşılıklı anlaşmaya dayalı iletişim tarzını önceliklendirmek.
- **Matematik, Doğa Bilimleri ve Teknoloji Yeterliliği:** Matematiksel uygulamaların dili, semboller ve yöntemlerini okul yaşamında ve günlük

yaşamda kullanmak; doğa bilimleri modelleri ve ölçüm araçları yardımıyla çevresindeki dünyayı tanımlamak ve kanıtlara dayalı kararlar alma yeteneği kazanmak; teknolojinin önemini ve sınırlamalarını anlamak.

- **Girişimcilik Yeterliliği:** Elde edilen bilgi ve becerileri farklı yaşam alanlarında ve faaliyetlerde kullanmak; problemleri görmek ve bu problemlerdeki fırsatları fark etmek; sorunları çözme, hedefler koyma, koyduğu hedefleri gerçekleştirme, planlar yapma ve uygulama becerileri kazanmak; ortak faaliyetleri organize etme, değişimlere yaratıcı, yenilikçi ve esnek bir şekilde tepki vermek.
- **Dijital Yeterlilik:** Hızlı değişen bir toplumda öğrenme, vatandaş olarak hareket etmek ve topluluklarda iletişim kurmak için gelişen dijital teknolojileri kullanabilme yeteneği kazanmak; dijital araçları kullanarak bilgi bulma, saklama ve bilgilerin geçerliliğini/güvenilirliğini değerlendirme yeteneği kazanmak; dijital içerik üretimine katılmak; problem çözmek için uygun dijital araç ve yöntemler kullanmak; günlük yaşamda olduğu gibi aynı ahlaki ve değer ilkelerini takip etmek; dijital ortamın tehlikelerini farkında olmak ve kişisel bilgileri koruma yollarını bilmek.

Belirlenen yeterliliklerin, bireylerin kişilik gelişimlerini ve toplumda etkin role sahip olmalarını destekleyecek nitelikte hazırlandığı görülmektedir. Bunun yanında akademik gelişimleri ve çağın gerektirdiği ölçüde teknolojiye uyumlu bireyler olmaları da teşvik edilmiştir. Hepsi bir arada bütüncül bir gelişim süreci iler ele alınmıştır.

Kültür ve değer yeterliliği, Estonya'nın etnik yapısındaki çeşitlilik de göz önünde bulundurulduğunda, kültürel çeşitliliğe ve değerlere saygılı bireyler yetiştirme konusunda oldukça önemli bir yetkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yetkinlik öğrencilerin diğer insanlarla, toplumla, doğayla uyumlu olarak; ülkesinin ve ulusunun kültür mirasına ve diğer kültürlerle değer vererek, estetik duygu ile genel toplumsal değerlere bağlı bireyler olarak yetiştirmelerini sağlayacaktır. (URL 3).

Sosyal ve vatandaşlık yeterliliği, öğrencilerin yaşadığı toplum içinde etkin, bilinçli ve sorumluluk sahibi vatandaşlar olarak yetiştirmelerini sağlamaktadır. Bunun yanında çeşitli inanç sistemlerine saygı göstermeyi ve farklı durumlar karşısında insanlarla iş birliği

yapmayı sağlayan bu yetkinlik insanlardaki farklılıkları ve değerleri kabul etmeyi teşvik etmektedir.

Öz denetim yeterliliği, bireylerin kendilerini tanımaları, iyi-kötü, güçlü-zayıf ve gelişmeye açık yönlerini belirlemeleri ve bu yönde gelişimlerini planlamaları için önemli bir yetkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yetkinlik sağlıklı seçimler yapan, sağlam karakterli bireylerin yetişmesini sağlamaktadır.

Öğrenme yeterliliği, bireylerin geleneksel ya da dijital ortamlarda bilgiye ulaşma yollarını ve stratejilerini doğru, etkili ve amaçları doğrultusunda kullanmalarını sağlayan bir yetkinlik alanıdır. Bireyler bu yeterliliği, başta akademik hayat olmak üzere, yaşam boyu sürecek öğrenme süreçlerinde sıkça kullanacaklardır. Buna paralel olarak, yine akademik ve yaşam boyu öğrenme süreçlerinde sıkça kullanılacak bir diğer yeterlilik matematik, fen ve teknoloji yeterliliğidir. Bu yeterlilik, bilimsel ve matematiksel düşünme becerilerini günlük yaşama uyarlamayı ve teknolojiyi amaçlar doğrultusunda verimli şekilde kullanmayı mümkün kılmaktadır. Bu iki beceriyle bağlantılı olan dijital yeterlilik, bireylerin bilgi edinme süreçlerinde dijital ve medya araçlarını doğru, etkili, etik ve güvenli bir şekilde kullanmalarını sağlayan bir yeterlilik türüdür. Bu yeterlilik, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda büyük önem taşımakta ve bireylerin ihtiyaçlarına hızlı ve etkili şekilde yanıt alabilmelerine katkı sağlamaktadır. İletişim yeterliliği, dilsel yeterlilik aracılığıyla etkili iletişim kurma becerisini kapsamaktadır. Bu yeterlilik hem ana dili hem de yabancı dilde iletişim kurma ve üretme yetisi kazanmaya yöneliktir. Son olarak girişimcilik yeterliliği, özellikle iş dünyasında planlama, sorumluluk ve inisiyatif alma gibi becerileri kapsamaktadır.

Güney Kore'nin belirlediği eğitim vizyonlarının somutlaştırılması için eğitim süreci boyunca teşvik edilmesini hedeflediği temel yetkinlikler şu şekilde belirlenmiştir (MOE, 2015: 2):

- **Öz Yönetim Yetkinliği:** Yaşam ve kariyer için gerekli temel yetenek ve niteliklere dayalı olarak kendine özgü kimlik ve güvenle hayatını yönlendirme yetkinliğidir.

- **Bilgi-Bilgi İşleme Becerileri:** Sorunları mantıklı yollarla çözmek için farklı alanlardan gelen bilgi ve verileri işleme ve kullanma becerisidir.
- **Yaratıcı Düşünme Becerileri:** Geniş bir temel bilgiye dayanarak, farklı mesleki alanlardan edinilen bilgi, beceri ve deneyimleri birleştirerek yeni bir şey keşfetme becerisidir.
- **Estetik-Duygusal Yetkinlik:** Başkalarına karşı empatik bir anlayışa ve kültürel hassasiyetlere dayalı olarak hayatın anlamlarını ve değerlerini bulmak ve takdir etme yeterliliğidir.
- **İletişim Becerileri:** Başkalarının görüşlerini saygıyla dinlemek ve farklı durumlarda kendi duygu ve düşüncelerini etkili bir biçimde ifade etme becerisidir.
- **Yurttaşlık Yetkinliği:** Yerel, ulusal ve küresel toplulukların bir ferdi olmak için gereken tutum ve değerlere sahip olma ve toplumu geliştirme süreçlerine aktif olarak katılım sağlama yetkinliğidir.

Belirlenen bu becerilerden öz yönetim yetkinliği, bireylerin duygu ve davranışlarını yönetmelerini sağlamaya yöneliktir. Bireyin sorumluluk alma, hedef belirleme, belirlediği hedefe ulaşma konusundaki becerilerini geliştirme konusunda önemli bir yere sahiptir. Bilgi ve bilgiyi işleme yetkinliği ise özellikle dijitalleşme ağındaki bilgi kirliliği içerisinde doğru bilgiye ulaşma, analiz etme ve doğru şekilde kullanma becerisini içerir, özellikle medya ve bilgi okuryazarlığının kazanılmasında önemli görülmektedir.

Yaratıcı düşünme yetkinliği, yenilikçi ve yaratıcı fikirler geliştirme ve sorunlara karşı özgün çözümler üretme konusunda önemli görülen bir yetkinlik alanıdır. Bu yetkinliğe paralel olarak estetik duyarlılık kazanma; sanat, doğa ve kültür gibi alanlarda düşünceler geliştirebilme ve duygusal farkındalık geliştirebilme önemlidir.

İletişim yetkinliği, sözlü, yazılı ya da dijital yollarla duygu, düşünce ve bilgileri açık ve etkili şekilde ifade etmeyi sağlayan ve diğer yetkinliklere kaynak olan en temel yetkinliktir. İletişim yetkinliğine sahip bireylerin okuryazarlık, empati ve öğrenme becerileri de paralel olarak geliştirilecektir. Son olarak vatandaşlık yetkinliği ise, bireyin yaşadığı toplumda bilinçli olarak farklı düşünce ve inanç sistemlerine saygılı bir vatandaş olarak gelişmesini desteklemektedir.

Güney Kore temel yeterliliklerinin her birinin P21 çerçevesindeki Öğrenme ve Yenilik Becerileri, Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri, Yaşam ve Kariyer Becerileri olarak belirlenen ana başlıklarda tam karşılık bulduğu görülmektedir. Fakat Güney Kore'de yer alan estetik ve duygusal duyarlılık gibi duygusal becerilerin P21'de doğrudan yer almadığı ve ön planda tutulmadığı gözden kaçırılmamalıdır. OECD çerçevesi açısından değerlendirildiğinde belirlenen becerilerin büyük ölçüde uyumlu olduğu ve birey merkezli hazırlandığı görülmektedir. OECD ve P21'in çerçevelerinde toplumsal yaşamda etkin olmanın ve iş birliğinin ön planda olmasına karşın Güney Kore yeterlilikleri toplumsal yaşam becerilerinden ziyade bireysel becerilerin öne çıkarılması yönünde oluşturulmuştur. Güney Kore öğretim programı, temel amaçları da göz önünde bulundurulduğunda öğrenci merkezlidir, kültür bağlılığının ön plana çıktığı bir yaklaşıma sahiptir.

Estonya öğretim programında belirlenen yeterlilikler iletişim, matematik, teknoloji ve dijital yeterlilikler açısından P21 ile doğrudan örtüşmektedir. Estonya öğretim programının öz farkındalık üzerine kurgulanması bireylerin kendi kendilerine öğrenmelerine ve sınırlarını belirlemelerine öncelik vermektedir (Kalenderoğlu ve Kılıç Avan, 2020). OECD çerçevesi ile karşılaştırıldığında özellikle yeni değerler yaratma ve çatışmaları uzlaştırma hususlarında farklı adlarla verilmiş olsa da büyük ölçüde benzerlik görülür. Kültürel anlayışın ve girişimcilik yeterliliklerinin gelişmesiyle birlikte, bireyler farklı gruplar içerisinde empati kurabilecek ve ortaya çıkabilecek problemlere yaratıcı çözümler üretebilecektir. OECD'de olduğu gibi, bu yaklaşımda da bireyin gelişimi ön planda tutulmuştur.

Türkiye'ye ait Türkçe dersi öğretim programında yer alan kök değerler adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak belirlenmiştir. Değerlerin yanında öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazelerini oluşturan yetkinlikler, Türkiye Yetkinlikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlendiği üzere şu şekildedir (MEB, 2019a, 4,5):

- **Ana Dilde İletişim:** Kavram, düşünce, görüş,, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma);

eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktadır.

- **Yabancı Dilde İletişim:** Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış, becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
- **Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler:** Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünce) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir. Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.
- **Dijital Yetkinlik:** İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
- **Öğrenmeyi Öğrenme:** Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup halinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma

yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç, ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme; bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

- **Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili etkinlikler:** Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış, biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.
- **İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:** Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç, duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.
- **Kültürel Farkındalık ve İfade:** Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dahil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş,, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

Belirlenen yetkinlikler çerçevesinde ana dilde iletişim ve yabancı dilde iletişim başlıkları, bireylerin duygu ve düşüncelerini hem ana dillerinde hem de öğrendikleri yabancı dilde yazılı ve sözlü olarak ifade edebilme ve yorumlama becerilerini kapsamaktadır. Bu yeterlilikler P21 çerçevesinde iletişim becerileri başlığı ile doğrudan uyusmaktadır.

Öğrencilerin açık ve etkili şekilde iletişim kurmaları, düşüncelerini net şekilde ifade edebilmeleri ve farklı hedef kitlelere uygun mesajlar geliştirmelerini desteklemektedir.

Matematiksel, Bilim/teknolojide temel yetkinlik sahibi olmak bilimsel düşünebilme, günlük yaşamda karşılaşılabilecek problemleri çözme becerileriyle ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin mantıksal akıl yürütme, veri yorumlama ve bilimsel süreçleri etkili şekilde sürdürme becerileri bu yetkinlik ile desteklenmekte ve bilgi okuryazarlığı becerisi kazanmalarının önünü açmaktadır.

Dijital yetkinlik günümüz dünyasında ön plana çıkan önemli bir beceri türü olarak bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerini doğru, güvenli, eleştirel ve üretken şekilde kullanma becerilerini kapsamaktadır. P21 çerçevesinde bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı olarak iki başlık altında ele alınan bu yeterlilik, dijital ortamlarda bilgiye ulaşma ve doğruluğunu sorgulama konusunda farkındalık sahibi olmayı desteklemektedir.

Öğrenmeyi öğrenme yeterliliği bireyin kendi öğrenme sürecini planlama, izleme ve değerlendirme gibi üst bilişsel süreçlerle ilişkili olarak ele alınmaktadır. P21 ve OECD çerçevelerinde de ön planda tutulan bu yeterlilik bireylerin öz farkındalık, öz düzenleme ve yaşam boyu öğrenme alışkanlığı geliştirmelerini teşvik etmektedir.

Sosyal ve vatandaşlık yetkinliği, bireylerin toplumsal yaşama katılma, topluma katkı sağlama, karşılaşılabileceği çatışmalarda barışçıl çözümler sunma gibi becerileri kapsamaktadır. P21 çerçevesinde sosyal ve kültürlerarası beceriler başlığı ile ilişkilendirilebilecek olan bu yetkinlik hem yerel hem de ulusal düzeyde bilinçli ve sorumluluk sahibi vatandaşlar olarak yetişmenin önünü açmaktadır.

İnisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği, bireylerin düşüncelerini ve planlarını eyleme dönüştürme, yenilikçi ve yaratıcı düşünme, risk alma gibi beceriler geliştirerek hayatına yön verecek vizyona sahip olmasını hedeflemektedir. Bu yetkinlik aynı zamanda bireyin kişilik gelişimine de doğrudan katkı sağlayacak öz güven yeterliliğini kazanmalarını sağlayacak, dolaylı olarak da iletişim becerilerinin gelişimini desteklemektedir.

Son olarak kültürel farkındalık yeterliliği ise bireylerin kültürel bilince sahip olarak yetişmelerini, duygu ve düşüncelerini kültürel çeşitlilik doğrultusunda ifade etmelerini sağlayacaktır. Bu yetkinlik sosyal ve vatandaşlık yetkinliği ile doğrudan ilişkili olup birbirini destekler niteliktedir.

Genel olarak bakıldığında Türkiye'nin belirlediği çerçevelerin P21 ve OECD çerçeveleriyle paralellik gösterdiği görülmektedir. Çağın gereksinimlerine yanıt verebilmek amacıyla eğitim sisteminde bilgi aktarımının yanında bireyin karakterinin bütüncül gelişimini hedefleyen yetkinlikler belirlendiği açıktır. Bu yetkinliklerin edinimi ile bireyler iletişim, eleştirel düşünme yaratıcılık, dijital okuryazarlık, kültürel farkındalık ve yaşam boyu öğrenme gibi becerilerle donatılmış şekilde yetişeceklerdir.

İncelenen programların beceri ve yeterlilikleri doğrudan ya da dolaylı olarak aynı sonuca varmayı amaçlamakta olsa da bu amaca ulaşma konusunda belirledikleri uygulama yöntemleri farklılık göstermektedir.

İrlanda, öğrenme sürecini bireyin refahını ön planda tutarak duyuşsal ve psikolojik yönler doğrultusunda ele almaktadır. Estonya ve Singapur tarafından belirlenen beceriler karakter gelişimini desteklemeye, içinde bulundukları topluluktaki etnik çeşitliliğe bağlı olarak kültürel ve değer farkındalığı geliştirmeye odaklanarak sorumluluk sahibi ahlaki gelişimi tamamlanmış bireyler geliştirmeye odaklanmaktadır. Güney Kore, karakter gelişiminin yanında vatandaşlık bilinci ve yaratıcılık gibi becerileri ön plana çıkararak bireysel ve toplumsal düzeyde dengeli yeterlilikler kazandırmayı amaçlamaktadır. Japonya ise, bilgi, erdem ve beden kavramları etrafında şekillenen bir yaklaşımla; akademik başarıyı, karakter gelişimini ve sağlıklı beden gelişimini temel alarak bütüncül bir gelişimi hedeflemektedir. İlk bakışta bireysel nitelikte görülen becerilere odaklanıldığı görülürken iş birliği gibi sosyal becerilere de yer verilmesi, bireylerin toplumla uyum içinde yaşamalarını amaçladığını göstermektedir.

Eğitim süreci boyunca bireylerin, içinde bulunduğu teknoloji çağının gerekliliklerine uyum sağlamaları, geleneksel bilgi kaynakların yanında dijital ve medya araçlarını etkili şekilde kullanmaları ve bu bilgi kaynağı çeşitliliği içerisinde doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma, analiz etme ve bu bilgileri belirli amaçlar doğrultusunda anlamlı şekilde kullanma

becerilerini geliştirmeleri gerekli görülmektedir. Bu doğrultuda bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve bilgi, iletişim teknolojileri okuryazarlığı  ğretim programlarında vurgulanan temel yeterlilikler arasında  ne çıkarılmıştır. Bu da 21. yüzyıl becerilerinin vazgeçilmez bileşenlerinden birini oluşturan bir alandır.



BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu araştırmada PISA 2022 uygulamasında yüksek başarı gösteren Singapur, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin 7., 8. ve 9. sınıf düzeylerindeki ana dili öğretim programları; amaçlar, beceriler ve kazanımlar olmak üzere öğretim programının temel öğeleri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen ülkelerin öğretim programlarının yer alan genel ve özel amaçlar dikkate alındığında, her bir programın kendi ulusal eğitim politikaları, kültürel bağlamı ve toplumsal ihtiyaçları etrafında şekillendiği görülmüştür. Bu durum, öğretim programlarının evrensel ölçütlerle birlikte yerel dinamikleri de göz önünde bulundurarak hazırlandığını ortaya koymaktadır.

Ana dili öğretim programlarının özel amaçları değerlendirildiğinde, ortak bir eğilim olarak öğrencilerin dilsel yeterliliklerinin geliştirilmesi, düşünme ve iletişim becerilerinin desteklenmesiyle kültürel farkındalık kazandırılması yönünde hedefler belirlendiği dikkat çekmektedir. Bu bulgu, çalışma kapsamında incelenen ülkelerin dil eğitimi yaklaşımlarının yalnızca akademik başarısının değil, aynı zamanda bireyin kişilik olarak da bütüncül gelişiminin ve toplumsal yaşama katkı sağlayacak donanımına sahip olmasının teşvik edildiğini göstermektedir.

Singapur'un ana dili öğretim programı, iletişim becerilerini temel alan bir yaklaşım etrafında yapılandırılmıştır. Çok dilli ve çok kültürlü toplum yapısına sahip olan bu ülkede, etkili iletişim becerilerinin kazandırılması temel hedeflerden biri olarak öne çıkmaktadır. İngilizcenin eğitim dili olarak belirlendiği Singapur'da ana dili dersleri hem bireylerin kültürel kökenlerini fark etmelerini hem de toplumun birliğini sağlamalarında önemli bir araç olarak görülmektedir. Hazırlanan öğretim programı öğrencilerin farklı sosyo-kültürel bağlamlarda etkili iletişim kurma becerisi geliştirmeyi, bireysel ve toplumsal sorumluluğu ön planda tutmayı amaçlamaktadır.

İrlanda'nın ana dili öğretim programı, öğrencinin düşünce dünyasını zenginleştirmeyi, iletişim becerisini geliştirmeyi ve yaratıcılığını destekleyecek doğrultuda amaçlar belirleyerek yapılandırılmıştır. Programın temel amaçları dil becerilerinin geliştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Öğrencilerin düşünce dünyasını zenginleştirecek edebi ve kültürel içeriklere yer verilmesine karşın ahlaki gelişim ve karakter gelişimi gibi konuların amaçlar arasında doğrudan yer almadığı görülmüştür.

Japonya ana dili öğretimi, bireyin ahlaki gelişimi ve dil becerilerinin geliştirilmesini bütüncül bir yaklaşımla ele alacak şekilde yapılandırılmıştır. Program öğrencilerin toplum içinde uyumlu bireyler olmalarını, kültürel ve geleneksel değerleri göz ardı etmeden, bu değerleri koruyarak çağdaş düşünce becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ana dili dersleri, yalnız dilsel yetkinliği artırmakla kalmayan, aynı zamanda karakter gelişimi, toplumsal ve kültürel farkındalık gibi hususları da pekiştirecek şekilde hazırlanmıştır. Bu bütüncül yaklaşımın ve eğitim felsefesinde yer alan Chi (bilgi), Toku (erdem) ve Tai (beden) dengesinin ana dili eğitimine bu şekilde yansıdığı görülmüştür.

Güney Kore'nin ana dili öğretim programı, Japonya ile benzer olarak ulusal kimliğe ve kültürel değerlere sahip bireyler yetiştirmeyi öncelikli hedef haline getirecek şekilde yapılandırılmıştır. Buna ek olarak programın merkezinde uluslararası düzeyde rekabet sağlayabilecek ölçüde dil yeterliliği kazanmaları yer almaktadır. Dil eğitiminde hem Kore kültürünün aktarımı hem de bireylerin iletişim becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Estonya, ana dili öğretimi için belirlediği amaçlar arasında demokratik vatandaşlık eğitimin önemli bir unsuru olarak gördüğü ve bunu merkeze alan, dilin kültürel bir taşıyıcı ve iletişim aracı olduğunu vurgulayan bir anlayışla öğretim programı hazırlamıştır. Tıpkı Singapur gibi çok uluslu yapıya sahip olan Estonya, kültür bilinç ve farkındalık edinimine programın hem amaçlarında hem de yeterlilikleri arasında yer verildiği görülmüştür. Diğer ülkelere ait öğretim programlarından farklı olarak medya okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık kavramları programın içine açık ifadelerle yerleştirilmiştir. Edebiyat dersini de içinde barındıran ana dili öğretim programında edebiyat eğitimi ise öğrencilerin etik değerlerini şekillendirmek, zihinsel ve duygusal dünyalarını zenginleştirmek amacıyla kullanılan bir araç olarak ele alınmıştır.

Türkiye'de ise ana dili eğitimi 7. ve 8. sınıfı kapsayan ortaokul kademesi için Türkçe dersi; 9. sınıfın yer aldığı ortaöğretim için Türk Dili ve Edebiyatı dersleri aracılığıyla yürütülmektedir. Her iki programın amaçları birbirine paralellik göstermekte olup bireylerin dili doğru, etkili ve estetik biçimde kullanmalarını sağlamaya yönelik olarak yapılandırılmıştır. Diğer ülkelerin programlarında görülen karakter eğitimi, kültürel kimlik bilinci ya da dijital okuryazarlık gibi tema ve kavramlara Türkiye'deki programlarda doğrudan yer verilmediği görülmüştür. Bununla birlikte her iki dersin kazanımları aracılığıyla öğrencilerin dilsel yetkinliklerini geliştirmeleri amaçlanmakta fakat bu yapılırken dilin yapısına ve estetik yönlerine odaklanılmaktadır. Bu durumdan yola çıkarak Türkiye'de dil eğitiminin, dil kurallarının edinilmesine yönelik olarak hazırlandığı saptanmıştır.

Söz konusu bu ülkelerin belirlenen temel amaçları göz önünde bulundurulduğunda, hedeflerin birbirine büyük ölçüde paralellik gösterdiği görülmektedir. Tüm ülkelerde öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel dil becerilerinin geliştirilmesinin ön planda tutulmuştur. Buna ek olarak 21. yüzyıl becerileri, farklı ağırlıklarda da olsa programların amaçları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, güçlü bir dil becerisi geliştirmeye ve kültürel bilinç kazandırmaya yönelik amaçlar, ortak bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanında amaçların önceliklendirilmesi ve uygulamaya geçirilme biçiminde belirgin farklılıklar olduğu gözlenmemiştir.

Programların temel dil becerilerinin ediniminin yanında farklı önceliklere sahip amaçları da içerdiği görülmektedir. Singapur, İrlanda ve Estonya gibi ülkeler, küresel ölçekte rekabet edebilecek bireyler yetiştirme vizyonu doğrultusunda teknoloji kullanımı ve dijital okuryazarlık gibi becerileri program amaçlarının içerisine yerleştirmiştir. Böylece dil becerilerinin teknolojik araçlarla desteklenmesini amaçlamıştır. Dijital kaynaklar ve medya unsurlarını birer bilgi ve iletişim aracı olarak etkileşimli ve eleştirel şekilde kullanımının teşvik edildiği ifadeler açıkça yer almaktadır.

Güney Kore'de dil edinimi sürecinde öğrencilerin günlük yaşam becerilerini öğrendikleri dilsel kazanımlarla ilişkilendirerek içselleştirmeleri ön plana çıkmaktadır. Japonya ve Türkiye'de ise milli bilinç kazanma, kültürel farkındalık geliştirme ve ahlak bilinci geliştirmeye yönelik amaçların belirgin şekilde vurgulandığı görülmektedir.

Ülkelerin öğretim programlarında belirtilen yeterlilik çerçeveleri incelendiğinde, içerik açısından birçok benzerlik olduğu görülmüştür. Özellikle İrlanda, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin beceriler ve yetkinlikler çerçeveleri büyük ölçüde birbiriyle benzerlik göstermektedir. Bu ülkelerin programlarında iletişim yeterliliği, vatandaşlık yeterliliği kültürel ve değer yeterliliği, girişimcilik yeterliliği, dijital yeterlilik, matematik, doğa ve teknoloji yeterliliği ve öz yönetim yeterliliği gibi başlıkların ortak olarak ele alındığı tespit edilmiştir.

Singapur'a ait öğretim programında ise diğer ülkelerden farklı olarak yetkinlikler üç ana bileşen altında toplanmıştır. İlk bileşende temel değerler, ikinci bileşen sosyal ve duygusal yetkinlikler, üçüncü bileşende ise doğrudan 21. yüzyıl yetkinlikleri ele alınmıştır. Üçüncü bileşende bileşende kültürel okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı gibi okuryazarlık türleri ve eleştirel, uygulanabilir ve yaratıcı düşünme becerisi yer almaktadır. Singapur'un yetkinlikler çerçevesi, bu yönüyle çağın gerekliliklerine uyum sağlayan çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Diğer ülkelerde ise doğrudan böyle bir bileşene yer verilmemektedir.

Japonca Öğretim Programı'nda belirlenen beceri ve yeterlilikler hem yapı hem de içerik olarak incelenen diğer ülkelerle farklılık göstermektedir. Japonya'nın ana dili öğretim programında eğitim felsefesine paralel olarak, akademik başarının yanında öğrencinin zihinsel ve fiziksel gelişimi öncelikli bir hedef olarak ele alınmıştır. Bu bütüncül öğretim yaklaşımı Chi (Bilgi), Toku (Erdem) ve Tai (Beden) kavramlarını merkeze almakta ve bu doğrultuda şekillenmektedir. Bilgi, temel akademik bilgi ve becerilerin kazanılmasını; erdem, ahlaki değerlerin ve öz disiplinin geliştirilmesini; beden ise fiziksel sağlık ve aktif yaşam becerilerini teşvik edilmesini ifade etmektedir. Belirlenen beceriler bu başlıklar altında toplanmıştır. Akademik beceri başlığı altında ele alınan “temel bilgileri öğrenmek” ifadesi temel dersleri içinde barındırır. Bunun içerisinde matematik, fen ve Japonca dersleri ön plana çıkar. Bu da iletişim yeterliliği, matematik, doğa ve teknoloji yeterliliğinin dolaylı olarak programda yer aldığını göstermektedir. Zihinsel zenginlik başlığı altında yer alan “öz disiplin” ifadesi diğer ülkelerin becerileri arasında yer alan öz yönetim yeterliliği ile paralellik göstermektedir.

OECD ve P21'in ortaya koyduğu çerçeveler göz önünde bulundurularak değerlendirildiğinde, incelenen her ülkenin belirlediği becerilerde, doğrudan veya dolaylı olarak 21. yüzyılda uyum ve başarı elde etmek için gerekli görülen beceri ve yeterliliklerin büyük oranda yer aldığı görülmüştür. Programlar, akademik başarının ve karakter gelişiminin önemini vurgulamanın yanı sıra, değişen dünya şartlarına ayak uydurabilen, karşılaştığı sorunlara yaratıcı çözümler üretebilen çok yönlü bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Kazanım kavramı, öğrencilerin öğrenme sürecinin sonunda edinmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumları kapsamakta olup öğretim programlarının en somut ve uygulamaya dönük unsurlarındandır. Kazanımlar öğrencilerin bilgi, beceri, tutum ve değerleri hangi düzeyde edinmesi gerektiğini belirleyerek öğretim sürecinin gidişatını oluşturmaktadır. Bu nedenle öğretim programlarının analiz edilmesinde kazanımların kapsamı, içeriği, bilişsel düzeyi ve 21. yüzyıl becerileri ile olan ilişkisi karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

İlk olarak Singapur İngilizce Öğretim Programı incelendiğinde kazanımların öğrenciyi merkeze alan, performansa dayalı ve üst bilişsel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik bir biçimde belirlendiği görülmüştür. Programın dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel dil becerilerine ilişkin kazanımlarında, dilin kurallarının yanında işlevsel ve bağlamsal kullanımının da ele alındığı görülmüştür. Öğrenme alanları dinleme/izleme, okuma/izleme, konuşma/temsili etme, yazma/temsili etme, dil bilgisi ve kelime bilgisi olarak yapılandırılmıştır. Bu yapı, öğrencilerin dili hem günlük hem de akademik bağlamlarda etkili bir şekilde kullanabilmelerini hedeflemektedir. Programda kazanımlar sınıf düzeylerine göre ayrılmamış, bunun yerine öğrenme süreci bütüncül olarak planlanmıştır.

Singapur İngilizce Öğretim Programı'nın dinleme ve izleme öğrenme alanında yer alan kazanımlar incelendiğinde, öğrencilere yalnız dili anlama ve anlamlandırma becerisi kazanmalarının değil; iletişim bağlamında sosyal ve duyuşsal farkındalık sahibi bireyler olarak yetişmelerinin hedeflendiği görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin dilin temel özelliklerini, ezgisel yapısını ve akıcılık özelliklerini çözümleyebilecek yeterliliğe ulaşmaları, ana dilinde yapacakları aktif dinleme sürecinde anlama ve yorumlama becerilerine önemli katkı sağlayacaktır.

Göstergebilim aracılığıyla edinilen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğini analiz edilebilme becerisi, eleştirel düşünme ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesine doğrudan katkı sağlamaktadır. Bu becerilerin geliştirilmesiyle daha karmaşık veya çoklu metin kaynaklarında doğru bilgiyi bulma, ayırt etme ve değerlendirme süreçlerine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır.

Okuma ve izleme öğrenme alanındaki kazanımlar doğrudan metin yapısını çözümleme, ön bilgileri kullanma; metnin konusunu, amacını ve kültürel öğelerinin tespit edilmesi gibi hedeflere yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu başlıkta dikkat çeken unsur, üst bilişsel stratejilerin kullanılmasının açık şekilde vurgulanmasıdır.

Konuşma ve temsil etme için belirlenen kazanımlar öğrencilerin iyi düzeyde iletişim yeterliliği kazanmasına yönelik olarak ortaya konmuştur. Bunun yanında yaşam boyu öğrenme sürecinde iletişim becerilerini etkili şekilde kullanabilen ve kendilerini sözlü olarak güçlü şekilde ifade edebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Yazma ve temsil etme alanı öğrencilere, öğrendikleri dili uluslararası düzeyde doğru ve tutarlı şekilde kullanabilmeleri için gerekli olan yazma becerilerini kazandırmayı hedeflemektedir. Oluşturacakları metinde farklı göstergebilimsel unsurlarını kullanarak çok modlu ve hibrit metinler oluşturmaları teşvik edilmiştir. Böylelikle türler arasındaki anlam aktarımı yapabilme yetisini, kendi yazacakları metinlerde kullanacak yeterliliğe sahip olacaklardır. Disiplinlerarası etkileşime olanak sağlayan bu yeterlilik bireylerin çok yönlü düşünme becerilerini de aynı oranda pekiştirmektedir.

Dil bilgisi ve kelime bilgisi alanlarının diğer alanlardan ayrı olarak ele alınması dikkat çekmektedir. Ayrı başlık altında kazanımlar belirlenmiş olsa da diğer öğrenme alanlarından bağımsız olarak ele alınmamıştır. Dil bilgisi ve kelime bilgisinin gerekli görülen düzeyde edinimi diğer öğrenme alanlarında uygulanacak olan etkinlikler için önemli bir araçtır. Bu beceriler yazılı ve sözlü iletişim becerilerinin gelişmesinde, anlam bütünlüğü oluşturulmasında ve metin üretimi etkinliklerinde kritik rol oynamaktadır.

Singapur için genel bir değerlendirme yapıldığında, ülkenin eğitim sisteminde öğrencinin ahlaki, zihinsel, fiziksel ve sosyal açıdan dengeli bir biçimde gelişmesine katkı

sağlayan bütüncül bir yapı olduğu görülmektedir. Singapur'da eğitim öğrencilerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine yönelik tutku ve öz güvenlerini arttırmaya, yeteneklerini keşfetmelerine ve potansiyellerini gerçekleştirmelerine destek olmaya yöneliktir (Bayırlı, 2020: 1123). Verilen eğitimin genel amacı, eğitilmiş ve vasıf sahibi iş gücünün karşılanması için insan kaynaklarının geliştirilmesidir (Yaman ve Göçen, 2014: 789). Bu doğrultuda öğretim programında temel değerlerin ve 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasının öncelikli hedefler arasında yer aldığı görülmüştür. Program kapsamında oluşturulan yeterlilikler çerçevesi tam da bu amaca hizmet eden önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim süresi boyunca birey, akademik donanımının yanında kültürel altyapılarını göz önünde bulundurarak ülkesine faydalı vizyon sahibi biri çok yönlü olarak yetişecektir. Öğrenme alanları açısından değerlendirildiğinde ise bu alanların birbirini besleyen bir bütünlük içinde olduğu gözlemlenmektedir. Kazanımlar birincil kademeden ikincil yani ortaokul seviyesine geçerken öğrencinin yaş ve düzeyine göre kademeli olarak zorlaşmakta ve karmaşıklaşmaktadır.

İrlanda İngilizce Öğretim Programı, öğrenci merkezli ve anlam temelli öğrenme anlayışını esas alacak şekilde hazırlanmıştır. Program kazanımları, yalnızca bilgi aktarmaya değil, öğrencinin deneyimleyerek, düşünerek ve sorgulayarak öğrenmesini hedeflemektedir. Bu çerçevede özellikle yorumlama, değerlendirme, kurgusal ve bilgi verici metinler arasında ayırım yapma, yaratıcı yazma ve kendini ifade etme gibi beceriler öne çıkmaktadır. Programda yer alan öğrenme alanları sözlü dil, okuma ve yazma olarak üç başlıkta belirlenmiştir. Dil öğretimini bütüncül şekilde ele alan programda kazanımlar üç öge halinde sınıflandırılarak aktarılmıştır. Bu üç öge şu şekildedir: dinleyici, konuşmacı, okur-yazar olarak iletişim kurma; dili keşfetme ve kullanma; dilin içeriğini ve yapısını anlama. Bu sayede hem dilin iletişim boyutu hem de yapısal özellikleri eş zamanlı olarak geliştirilmekte olduğu ve öğrencileri dilin anlam gücünü keşfetmeye teşvik ettiği görülmüştür.

Dil beceri alanlarının her biri iletişime, farklı metinlerle aktif şekilde etkileşim kurmaya, dilin şekil ve yapıları hakkında açık veya örtük bilgi edinmeye odaklanmaktadır. Sözlü dil kazanımları incelendiğinde iletişimin iki yönü olan konuşmacı ve dinleyici rollerinin dengeli şekilde ele alındığı görülmektedir. Kazanımlar öğrencilerin sözlü dil becerilerinin hem anlama hem ifade etme yönüyle geliştirmesine odaklanmakta, dili günlük yaşamda nasıl daha etkili şekilde kullanılacağını öğrenilmesi üzerinde durmaktadır. Bu

yaklaşım, yalnız dil bilgisi edinimini değil, kültürel farkındalık ve toplumsal etkileşim becerilerini pekiştirmeyi hedeflemektedir.

Okuma öğrenme alanı kazanımları, öğrencilerin karşılarına çıkacak metinleri, bilgi edinme, araştırma, karşılaştırma ya da zevk alma gibi farklı amaçlar belirleyerek okuma sürecini çok yönlü olarak deneyimlemeye yardımcı olmayı sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. Metinler, geleneksel baskılı metinlerin yanında dijital metinleri de kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Bu öğrenme alanındaki kazanımlarda Singapur'un öğretim programından farklı olarak kültürel öğelerin metin içinde tespit edilmesini teşvik eden açık bir ifadeye rastlanmamıştır.

Yazma öğrenme alanı kazanımları incelendiğinde, bireylerin duygu ve düşünce düzeyinde kendilerini ifade etmelerinin yanı sıra planlama, taslak oluşturma ve düzenleme gibi yazma süreçlerini kavramaya yönelik olarak hazırlandığı görülmektedir. Üst bilişsel beceriler programda doğrudan vurgulanmasa da yazma sürecine ilişkin bu yapılandırmadan dolayı öğrencilerin kendi öğrenme sürecini yönetme ve geliştirme yetisi kazandıkları görülmüştür.

Öğrenme alanları içine entegre edilen dil bilgisi kazanımlarının kelime düzeyinde başlayarak daha sonrasındaki kazanımlarda söz öbekleri, cümle ve paragraf gibi dil yapılarını çözümleme becerisini kapsayacak şekilde ilerlediği göze çarpmaktadır. Bu da programın basitten zora doğru bir düzlemde hazırlandığını göstermektedir. Bu yöntem sayesinde bilgi sağlam temellerle öğrenilerek, öğrencilerin yeni bilgilerle karşılaştığında daha az zorlanmalarını sağlamaktadır.

İrlanda'ya ait İngilizce Öğretim Programı'nda bulunan sözlü dil, okuma ve yazma alanları kazanımlarının birbirinin devamı niteliğinde bütüncül ve öğrenci merkezli belirlendiği görülmektedir. Kazanımların aynı zamanda 21. yüzyıl becerileri ile de örtüştüğü görülmektedir. Bu sayede öğrenciler dinledikleri, okudukları veya yazdıkları metinlere eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği ve yaratıcılık gibi beceriler ışığında yaklaşacaklardır.

Japonca Öğretim Programı, belirlenen öğrenme alanları açısından İrlanda ile benzerlik göstermektedir. Belirlenen öğrenme alanları, konuşma ve dinleme, okuma ve

yazma olarak belirlenmiştir. Ancak Singapur, İrlanda, Güney Kore ve Estonya'dan farklı olarak, Türkiye ile benzer şekilde kazanımlar her sınıf düzeyi için ayrı olarak belirlenmiştir. Bu yaklaşım öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine göre aşamalı bir öğrenme süreci yaşamalarını hedeflemektedir.

Okuma öğrenme alanına ait kazanımlarda, ilk yıl metin yapısının çözümlenmesi yoluyla, edindikleri bilgiler ışığında anlamın çözümlenmesi ve derinleştirilmesi hedeflenmiştir. Öğrencilerden metnin ne anlattığını çözümlmelerinin yanında, nasıl anlattığı üzerinde görüş bildirmeleri de beklenmektedir. Öğrenciler edebi veya bilgilendirici metinlerin içerik ve anlatımları üzerine fikirlerini ve yorumlarını paylaşmakta, birden fazla bilgi kaynağı kullanarak elde ettiği bilgileri değerlendirmektedir. Bu etkinliklerin uygulanması bireyin edebi zevk ve duyuş geliştirmesine katkı sağlayacağı gibi farklı kaynakların kullanılmasıyla medya ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

Yazma öğrenme alanında, metinlerin nasıl oluşturulacağının adım adım ele alındığı görülmektedir. Öğrencilerden sosyal yaşam içerisinden seçtikleri konuları kendi düşünceleri etrafında geliştirmeleri beklenmektedir. Bunu yaparken iletmek istediği bilgi ya da düşünceyi nasıl aktaracağının planlamasını yaparak kompozisyonu kurgular. Kurguladığı metinde örneklendirme, betimleme vb. anlatım biçimlerini amaçlı şekilde kullanarak anlatımı daha etkili ve ikna edici hale getirirler. Ortaya çıkarılan metin üzerinde yeniden inceleme yaparak yapısal unsurların doğru ve tutarlı kullanıldığını teyit ederler. Ayrıca iş birliği içinde ortaya çıkarılan metinleri karşılıklı değerlendirerek farklı bakış açıları kazanırlar. Bu kazanımların uygulanması, öğretim programında bilinçli yazma sürecine verilen önemi ortaya koymaktadır.

Dil bilgisi için farklı bir öğrenme alanı yer almamakta, bunun yerine tüm öğrenme alanlarına bütünleşmiş biçimde eklenmiştir. Bu süreç İrlanda'da olduğu gibi kelime bilgisi düzeyinden başlayarak daha karmaşık dil yapılarına doğru ilerleyecek şekilde ele alınmıştır. Etkinliklerin ana materyallerini edebi ve bilgilendirici metinler oluşturmaktadır. Öğrencilerden bu metinleri çözümlmeleri, dil yapılarını fark etmeleri ve sonrasında benzer türlerde ürünler ortaya koymaları teşvik edilmiştir.

Bireyler tüm öğrenme alanlarında ilk olarak bilgi toplamayı ve düzenlemeyi öğrenmekte, sonrasında bu bilgileri düzenlemekte ve son kademeye geldiğinde belli amaçlar ve türler içerisinde bu bilgileri sunma becerilerini kazanmaktadır. Öğretim programında öğrenci pasif bir dinleyici ya da konuşmacı olarak yer almamakta, iş birliği içerisinde fikir alışverişleri yaparak bilgi edinmektedir. Bu durum programın öğrenci merkezli hazırlandığını ortaya koymaktadır. Üç yıllık ortaokul boyunca hedeflenen yalnızca dilsel becerilerinin geliştirilmesi değil, aynı zamanda düşünme, değerlendirme ve iletişim kurma becerilerinin kazanılmasını sağlamaktır.

Kore Dili Öğretim Programı, dili etkili iletişim aracı olarak kurabilme, sözlü veya yazılı metinleri eleştirel olarak değerlendirebilme ve bunları üretme yeterliliğine sahip olma üzerine hazırlanmış bir şekilde yapılandırılmıştır. Program hazırlanırken diğer ülkelerde olduğu gibi edebiyat bu derse dahil olarak ele alınmış fakat kazanımlar, edebiyatı bağımsız bir öğrenme alanı olarak tanımlayacak şekilde ayrı olarak hazırlanmıştır. Bu yaklaşım, dil yeterliliği ile edebiyat kültürünün eş zamanlı gelişimini hedefleyen bütüncül bir anlayış olduğunu göstermektedir.

Kore Dili Öğretim Programı'nda bireylere kapsamlı kuramsal bilgi temel alınarak farklı disiplinlerde bilgi, beceri ve deneyimlerin bütünleştirilerek yeni bilgi elde etmelerine yardımcı olacak olan yaratıcı düşünme becerisi yetkinliğinin eğitim süreci boyunca kazandırılması hedeflenmektedir (Ertan Özen ve Kaplan, 2023: 332). Öğretim programında dil öğretilirken bireyin önce kendi yaşam deneyimleri ile sonrasında toplum ile kurduğu ilişkileri temel alarak kültür bilinci kazandırılması sağlanmaktadır.

Programda öğrenme alanları dinleme ve konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi, edebiyat ve medya olarak belirlenmiştir. Özellikle medya öğrenme alanı belirlenmesi, diğer ülkelerin ana dili öğretim programlarında yer almaması açısından dikkat çekmektedir. Bu alanın bağımsız bir öğrenme alanı olarak tanımlanması, 21. yüzyıl koşullarında dijital medya okuryazarlığının bilgiye erişim sağlama ve içerik üretimi yapabilme konusunda önemli role sahip olduğu düşünüldüğünde, önemli bir yeniliktir. Diğer ülkelerde medya ile ilgili kazanımlar mevcut öğrenme alanlarının içerisinde belli başlı kazanımlarda sınırlı olarak kendini göstermektedir.

Programın kazanımları belirlenirken yalnız dilsel yapıların öğrenilmesi değil, aynı zamanda kendini ifade etme, başkalarını anlama, farklı toplumsal gruplara saygı gösterme, eleştirel düşünme ve toplumsal bilinç oluşturma gibi hususların ön planda tutulduğu görülmektedir. Öğrenme alanları birbirinden bağımsız değildir ve bütüncül bir yapı olarak oluşturulmuştur. Belirlenen öğrenme alanlarının tamamında öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif katılım sağlamaları ve özgün yazılı veya sözlü ürünler ortaya koymalarına yönelik etkinlikler belirlenmiştir. Bu durum öğrenciyi merkeze alan bir yapı olduğunun önemli bir göstergesidir. Bunun yanında en çok vurgulanan nokta, bireysel ve toplumsal farklılıkların göz önünde bulundurularak toplumsal duyarlılık ve etik çerçevesinde yazılı, sözlü ya da dijital içerikler ortaya çıkarılması olmuştur. Bu açılarından değerlendirildiğinde Kore Dili Öğretim Programı diğer ülkeler ile benzer amaçlar doğrultusunda kültürel bağlamı göz önünde bulunduracak şekilde hazırlandığı görülmüştür.

Konuşma ve dinleme kazanımları bireysellikten çok toplumsal duyarlılık ve etik sorumluluk kazanmaya yönelik şekilde hazırlanmıştır. Aynı zamanda anlama ve yorumlamayı içeren bilişsel; empati ve sorumluluğu içeren duyuşsal; iş birliği ve uzlaşmayı içeren sosyal becerilerini konuşmalarında kullanmaları amaçlanmaktadır. Bu yönüyle kazanımlar 21. yüzyıl becerilerini de geliştirmeye yöneliktir.

Belirlenen öğrenme alanlarının tamamında öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif katılım sağlamaları ve özgün yazılı veya sözlü ürünler üretmelerine yönelik etkinlikler belirlenmiştir. Dil, altı temel beceri alanı kazanımlarının tamamında, yalnızca kurallar bütünü olarak görülmemiş, bireyin yaşamla bağ kurmasını sağlayan iletişim ve düşünme aracı olarak konumlandırılmıştır. Kazanımların öğrencilerin analitik düşünme, empati kurma, kendi öğrenme sürecini yönetme, eleştirel bakış açısı, yaratıcılık ve çeşitli okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanması 21. yüzyıl becerilerini edinme ve yaşam boyu öğrenme süreci geliştirmesine destek olmaktadır.

Estonca Öğretim Programı incelendiğinde dersin dil ve edebiyat alanlarını bir arada ele aldığı görülmektedir. Temel eğitim kapsamında olan dokuz yıllık eğitimin 5. sınıf düzeyinden itibaren dil ve edebiyat dersleri birbirinden ayrılmaktadır. Estonya bu konuda Türkiye ile benzerlik göstermektedir.

Öğrenme alanları konusunda Estonya diğer ülkelerden ayrılmaktadır. Belirlenen temel dil becerileri; sözlü ve yazılı iletişim, metin alma, metin üretimi, yazım ve dil bilgisi planlaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Edebiyat dersi için ise bu alanlar okuma ve özetleme; metni yorumlama, analiz etme ve anlama; sunum ve yaratıcı çalışma olarak belirlenmiştir.

Estonca Öğretim Programı, dil ve edebiyat alanlarını bütüncül bir yaklaşımla ele almakta, temel eğitim kapsamında yer alan dokuz yıllık süreçte, 5. sınıftan itibaren bu iki alanı birbirinden ayırmaktadır. Bu yönüyle Estonya, Türkiye eğitim sistemi ile benzerlik göstermektedir.

Estonca Öğretim Programı, belirlenen öğrenme alanları açısından incelendiğinde, diğer ülkelerden farklı bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Dil eğitimi için temel beceriler, sözlü ve yazılı iletişim, metin alma, metin oluşturma, yazım ve dil planlama olarak belirlenmiştir. Edebiyat eğitimi için ise bu alanlar okuma ve özetleme; metni yorumlama, analiz etme ve anlama; sunum ve yaratıcı çalışma olarak yapılandırılmıştır. Öğrenme alanları farklı bir yapıda belirlenmiş olsa da dört temel beceri olan dinleme, konuşma okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine doğrudan hizmet etmektedir.

Programın genel çerçevesi incelendiğinde, Singapur, Japonya ve Güney Kore'de olduğu gibi dil ve edebiyat eğitimlerine ait kazanımlarının birbirini destekleyecek ve tamamlayacak şekilde oluşturulduğu görülmektedir. Kazanımlar, öğrenciyi merkeze alarak anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesine ve öğrencinin bu süreci yönetmesi üzerine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda yalnızca dil bilgisi kurallarının doğru şekilde öğrenilmesi ve etkili iletişim kurma becerisi geliştirmek değil, seçilen konu ve metinler aracılığıyla kültürel farkındalık kazandırılması da hedeflenmektedir.

Edebiyat dersi kazanımlarında ise öğrencilerin metinleri anlama, yorumlama ve analiz etme gibi becerileri kullanarak edebi eserlerle derinlemesine ilişkiler kurmalarını ve estetik duyarlılık kazanmalarını sağlamaya yönelik olarak hazırlandığı görülmektedir. Kazanımlarda ağırlıklı olarak okuma becerisinin geliştirilmesinin ön planda tutulduğu, bununla birlikte öğrencilerin edindikleri bilgileri sözlü olarak ifade etmeleri, farklı türlerden yapacağı okuma çalışmaları ile türlerin yapılarını çözümlemeleri, içerdiği mesajları

kavrayabilmeleri ve kendi yaşam deneyimleri ile ilişkilendirmeleri teşvik edilmektedir. Bu durum edebiyat ve dil derslerinin birbirini destekleyecek şekilde hazırlandığının önemli bir göstergesi olarak görülmektedir.

Sonuç olarak Estonca Öğretim Programı'nda dil, iletişim becerilerinin yanında kültürün ve düşünmenin önemli bir aracı olarak görülmektedir. Edebiyatta ise dil kazanımlarında elde edilen bilgi ve beceriler rehberliğinde kültür bilinci kazanma, estetik duyarlılık kazanma ve yaratıcı yazarlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak kazanımlar belirlendiği görülmüştür. Bütüncül olarak ele alınan bu iki alanda öğrencilerin okur-yazar kimliği kazanmasının yanında anlam üreten, sorgulayan ve düşüncelerini etkili şekilde ifade edebilen bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Türkiye'de ana dili eğitimi 7. ve 8. sınıf düzeylerini kapsayan ortaokul kademesinde Türkçe Dersi Öğretim Programı kapsamında yürütülmektedir. Bu kademedeki öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmeye odaklanan, beceri temelli bir anlayış benimsenmiştir. Programda dil öğrenme alanları dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma olarak belirlenmiştir. Her beceri alanı için sınıf düzeyinde kazanımlar belirlenmiştir. Bu yönüyle Türkiye'nin programı, Japonya ile benzerlik göstermektedir.

Öğrenme alanlarındaki kazanımlarının diğer ülkelere oranla sayıca fazla oluşu dikkat çekmektedir. Ancak içerik boyutunda değerlendirildiğinde çok boyutlu beceri gelişimi, üst bilişsel yeterlilik ve 21. yüzyıl yetkinliklerinin kazanımlarda sınırlı olarak yer aldığı görülmüştür. Dijital metinler, çok modlu metinler, medya okuryazarlığı ve bilgi teknolojilerinin kullanımı gibi çağın gerektirdiği beceriler kazanımların küçük bir kısmında kendine yer bulmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye'nin kazanım yapısı temel dil becerilerine odaklanırken, küresel rekabet için öne çıkan dijital medya kullanımını ve eleştirel düşünme becerilerini yeterince kapsamamaktadır.

7. ve 8. sınıf Türkçe dersi kapsamında hazırlanan kazanımlarda karakter eğitimi ve ahlaki gelişim sınırlı düzeyde ele alınmıştır. Program daha çok yazılı ve sözlü metinlerin çözümlenmesine odaklanmaktadır. Bu durum Türkiye'de dil öğretimi yaklaşımının geleneksel metin merkezli yapısını sürdürdüğünü göstermektedir.

Dil bilgisi kazanımları öğrenme alanlarının içerisinde yer almakta ve ayrı bir öğrenme alanı olarak karşımıza çıkmamaktadır. Bu kazanımların içeriğinden anlaşıldığı kadarıyla dil bilgisi, öğretmen merkezli, bilişsel ve kuralları aktarmaya dayalı bir süreç olarak ele alındığı görülmüştür. Üst bilişsel beceriler açısından değerlendirildiğinde Singapur'da olduğu gibi doğrudan veya dolaylı şekilde ifade edildiği kazanımlara sınırlı rastlandığı görülmektedir.

Ortaöğretim düzeyinde ise Türk Dili ve Edebiyatı dersi, hem dilsel hem de edebi yeterlilikleri kazandırmayı hedefleyen temel bir ders olarak yapılandırılmıştır. Türkçe dersinden farklı olarak burada sınıf düzeyi ayrımı yapılmamış, kazanımlar tüm sınıf düzeylerini kapsayacak şekilde tematik ve tür temelli bir yapı etrafında düzenlenmiştir. Ancak bu yapı metin merkezli olduğu için kazanımların çoğu metin çözümleme ve yorumlamaya dayalıdır. Bu yönüyle, program öğrencilerin eleştirel düşünme ve yorum yapma becerilerini desteklerken; aynı zamanda bilgi düzeyinde kalan, ezbere dayalı kazanımların da hala varlığını koruduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak Türkiye'nin hem ortaokul Türkçe hem de ortaöğretim düzeyindeki Türk Dili ve Edebiyatı öğretim programlarının, temel dilsel becerilerin edinimini önceliklendiren bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Yüksek başarı elde eden ülkelerin programlarıyla karşılaştırıldığında 21. yüzyıl becerilerinin sınırlı düzeyde işlendiği, özellikle dijital okuryazarlık, iş birliği ve yaratıcılık gibi alanlarda eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma kapsamında PISA'da yüksek başarı gösteren Singapur, İrlanda, Güney Kore, Estonya ve Türkiye'nin ana dili öğretim programları karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak öneriler geliştirilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen ülkelerin öğretim programlarının değişen ve gelişen toplumsal ve teknolojik ihtiyaçlara uyum sağlayacak şekilde düzenli olarak revize edildiği görülmüştür. Türkiye'de ise program güncellemeleri belirli aralıklarla yapılmaktadır, ancak istenen düzeye henüz gelememiştir. Yapılan değişikliklerin içerik ekleme veya çıkarma

düzeyinde kalmaması, öğretim yöntemlerinde de değişiklikler yapılması yararlı olabilir. Bu bağlamda başarılı olan ülkelerin öğretim programlarının yapıları, beceri öncelikleri ve öğretim yaklaşımlarından yararlanılabilir.

Türkiye'ye ait öğretim programında yer alan bazı amaç, beceri ve kazanımların uygulama aşamasında yeterince hayata geçirilemediği dönem dönem yapılan araştırma sonuçlarında da görülmektedir. Bunun sebepleri arasında sınıf mevcutlarının yüksek olması, ders sürelerinin programa oranla yetersizliği ve sınıf içi uygulamaların eksikliği gibi hususlar bulunmaktadır. Bu nedenle öğretim programlarındaki hedeflerle uygulama koşulları arasında uyum sağlanabilir, uygulanabilirlik düzeyi sürekli olarak izlenebilir ve bu doğrultuda değişiklikler gündeme getirilebilir.

İncelenen ülkelerin ana dili öğretim programlarında dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinde dengeli bir dağılım olduğu, kendi içinde aşamalı bir düzlemde hazırlandığı ve diğer öğrenme alanlarını destekleyecek şekilde hazırlandığı görülmektedir. Türkiye'de ise okuma ve yazma becerilerinin daha ağırlıklı olarak ele alındığı, dinleme ve konuşma becerilerine daha az yer verildiği görülmüştür. Bu nedenle beceriler arası dengenin sağlanması, kazanım içeriklerinin kendi içerisinde birbirini destekleyecek hale getirilmesi ve dört temel becerinin entegre bir yaklaşımla öğretilmesinin benimsenmesi başarı oranını artırmada fayda sağlayacaktır.

Singapur ve Güney Kore gibi ülkeler dijital okuryazarlığı ek bir beceri olarak değil, tüm öğrenme sürecini destekleyecek şekilde temel bir unsur olarak ele almıştır. Bu nedenle dijital okuryazarlık, okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin her birinde doğal bir bileşen haline getirilmiş, öğrencilerin araştırma yapma, bilgiye erişme, bilgiyi eleştirel şekilde değerlendirme ve dijital medya ortamlarında etkili iletişim kurma becerilerini bütüncül yaklaşımla geliştirmiştir. Teknolojiyi yalnız sunum aracı olarak değil, öğrenci katılımını artıran etkileşim unsuru olarak ele almıştır. Türkiye'de programın kazanımlarında dijital medya kullanımının daha çok teşvik edilmesi, teknolojinin kullanımının yanında içerik üretme, çoklu ortam araçlarında anlam ilişkilendirme ve etik kurallara uyumlu davranma gibi becerilerin sistematik şekilde kazandırılması yararlı olabilir. Böylece öğrenciler, küresel ölçekte rekabet edilecek dijital okuryazarlık düzeyine erişme ve 21. yüzyılın bilgi temelli öğrenme sürecinde üretken bireyler haline gelebilir.

PISA'da başarılı olan ülkelerin programlarından yola çıkarak bu sınavda başarılı olmak için eğitim sisteminin öğrencileri bilgiyi kullanma ve yaşam problemlerine uyarlama becerisi geliştirmeye yönelik olması gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca dijital okuryazarlığın geliştirilmesine daha çok ağırlık verilmesi, öğrencilerin güvenilir bilgiye ulaşma ve etkin kullanma becerilerini desteklemekte önemli görülmektedir. Bu doğrultuda bilgilerin ezber yoluyla aktarılması yerine yorumlama, problem çözme ve yaşam deneyimleriyle ilişkilendirmeye yönelik uygulamalara ağırlık verilebilir.

Sonuç olarak Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretim programlarının 21. yüzyıl becerilerini merkeze alan bir anlayış ile güncellenmesi, öğrencilerin hem akademik başarı düzeyini hem de yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirecek ve eğitim sistemini küresel ölçekte daha nitelikli bir konuma taşıyacaktır.

KAYNAKÇA

- Açık Önkaş, N. (2010). “Ana dili öğretimine yeni yaklaşımlar”. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 121-128.
- Amanvermez İncirkuş, F. (2025). “Türkçe ders kitaplarının PISA okuma okuryazarlığı değerlendirme çerçevesine göre incelenmesi”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 14 (1), 172-191. <https://doi.org/10.7884/teke.1553009>
- Anagün, Ş. S. (2018). “Teachers' perceptions about the relationship between 21st century skills and managing constructivist learning environments”. *International Journal of Instruction*, 11 (4), 825-840. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.11452a>
- Arslan, M. (2017). “Ana dili olarak Türkçe öğretimi ve temel dil becerilerinin gelişiminde karşılaştırma sorunları”. *Akademik Sosyal Araştırma Dergisi*, 5 (46), 63-77. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.12256>
- Aydemir, Z. (2024). “Güney Kore ile Türkiye'nin ana dili eğitim programlarında ilk okuma yazma öğretiminin karşılaştırılması”. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 14 (2), 665-696. <http://dx.doi.org/10.23863/kalem.2024.300>
- Aydemir, Z. (2016). “Kore dili programında söz varlığının öğretimi”. *Milli Eğitim Dergisi*, 210, 671-679.
- Aydeniz, S. ve Haydaroğlu, M. (2021). Dört dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyografik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6 (1), 200-2016.
- Aydın, A. T. ve Çilek, A. (2024). “PISA 2022 sınav sonuçları bağlamında Türk eğitim sisteminin genel görünümü”. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (4), 2261-2378. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2024.-1550406>
- Balcı, A. (2022). “OECD Geleceğinin Eğitimi Öğrenme Çerçevesi 2030 ‘un eğitime ve eğitim sistemlerine ilişkin öğrettikleri”. *Toplum, Eğitim ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1 (1). <https://doi.org/10.5281/zenodo.7493562>
- Baş, B. (2012). “İlköğretim Türkçe programına sözlü ve yazılı kültür temelli bir eleştiri”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), 271-290.

- Battle for Kids. (2023). *P21 Framework brief*. Erişim: 6 Mart 2025, https://static.battelleforkids.org/documents/p21/p21_framework_brief.pdf
- Batur, Z. ve Alevli, O. (2014). “Okuma becerileri dersinin PISA okuduğunu anlama yeterlilikleri açısından incelenmesi”. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2 (1), 22-30.
- Bayırlı, A. (2020). “Singapur Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminin karşılaştırılması ve Türkiye için ıkarımlar”. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2 (4), 1104-1132. <https://doi.org/10.47994/usbad.830544>
- Bayram, K. ve Kanmaz, A. (2022). “8. sınıf ğrencilerinin stbilişsel okuma stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarıları arasındaki ilişki”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10 (2), 309-326. <https://doi.org/10.16916/aded.1064636>
- Benzer, A. (2019). “Türkçe ders kitaplarının PISA okuma becerileri yeterlik düzeyleri ile imtihanı”. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7 (2), 96-109. <https://doi.org/10.35233/oyea.659740>
- Bintz, W. P. ve Ciecierski, L. M. (2017). *Hybrid text: An engaging genre to teach content area material across the curriculum*. *The Reading Teacher*, 70 (6), 701-710. <https://doi.org/10.1002/trtr.1560>
- Brubacher, J. S. ve Bykdvenci, S. (2019). “Eğitimin amaçları”. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 16 (1), 413-426. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000928
- Bulut, M., Bulut, M. A., Ecer, H., Ekinci, M., Gke, M.S., Duymuş, Y., Kuşu, A. ve oban, K. (2023). “Eğitim ğretim ve kültür kavramları ışığında etkili ğretmen davranışları”. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10 (96), 1372-1385. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8112146>
- Bykikiz, K. ve Hasırcı, S. (2013). “Ana dili ğretiminde konuşma becerisinin yeri / The importance of speaking skills in mother tongue education”. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1 (1), 57-63.
- Büyüköztürk, ř., Kılıç akmak, E., Akgün, .E., Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2023). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi: Ankara.

- Cansoy, R. (2018). Uluslararası Çerçevelere Göre 21.Yüzyıl Becerileri ve Eğitim Sisteminde Kazandırılması. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>
- Cho, I. H. (1997). Güney Kore Eğitim Sistemi ile Türkiye Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Chomsky, N. (1965). Aspects of the theory of syntax. MIT Press.
- Çavuşoğlu, A. (2006). “Ana dili, edinimi, önemi ve geliştirilmesi”. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11 (1).
- Çelebi, M. D. (2006). “Türkiye’de ana dili eğitimi ve yabancı dil öğretimi”. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (21), 285-307.
- Çiftçi, C. (2019). “PISA 2015 sonuçlarına göre en başarılı on ülkenin ilkökul eğitim programlarında yer alan beceriler”. *Temel Eğitim*, 1 (3), 24-32.
- Çiftçi, M. (2019). “Dil Öğretimi”. İ. Çetin (ed.). içinde *Dil ve Edebiyat Öğretim Yöntemleri*, (s. 131-180). Nobel Yayın: Ankara.
- Dede, C. (2009). “Comparing frameworks for 21st century skills”. J. Bellanca, ve R. Brandt (Eds.), *21st century skills (s. 51-76)*. Solution Tree Press.
- Dolunay, S. K. (2010). “Dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi”. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 275-284.
- Ekici, G., Abide Ö. F., Canpolat, Y. ve Öztürk A. (2017). “21. yüzyıl becerilerine ait veri kaynaklarının analizi”. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (Özel Sayı), 124-134.
- Ekinci, A. (2010). “Japon eğitim sisteminden Türk eğitim sistemine iyi örnekler”. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (188). 32-49.
- Engin, A. S. ve Karakuş Tayşi, E. (2024). “Çoklu değerlendirme yaklaşımının ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin yazma beceri ve kaygısına etkisi”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 12 (1), 211-234. <https://doi.org/10.16916/aded.1349587>

- Epçapan, C. (2018). “Okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin öğretim sürecine etkisi”. *Journal of Turkish Studies*, 13 (19), 615-630.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14123>
- Ergin, M. (2001). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım: İstanbul.
- Ertan, Özen, N. ve Kaplan, K. (2023). “Türkiye, Alberta, Kore ve Singapur müfredatlarında 21. yüzyıl becerileri”. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 15-19.
- Estonian Ministry of Education and Research. (2014a). National curriculum for basic schools: General Part. Erişim: 17 Ağustos 2025, https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/202210/est_basic_school_nat_cur_2014_general_part_1.pdf
- Estonian Ministry of Education and Research. (2014b). National curriculum for basic schools: Appendix 1: Language and literature. Erişim: 17 Ağustos 2025, https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/202210/est_basic_school_nat_cur_2014_appendix_1_final.pdf
- Eş, H. ve Sarıkaya, M. (2010). “Türkiye ve İrlanda fen öğretimi programlarının karşılaştırılması”. *İlköğretim Online*, 9 (3), 1092-1105.
- Gelen, İ. (2017). “P21 program ve öğretimde 21. Yüzyıl becerileri çerçeveleri (ABD uygulamaları)”. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 15-29.
- Göçer, A. (2015). “Temel dil becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisi öğrenme alanının yeri, işlevi ve öğretimi: bütünlük ilkesi ve tümevarım yöntemi ekseninde tematik bir yaklaşım”. *Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi*, 4 (1), 233-242.
- Göçer, A. (2018). “Türkçe öğretmeni özel alan yeterliliklerinin ölçme değerlendirme bileşenleri ve performans göstergeleri bağlamında incelenmesi”. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 194-210.
- Gümüş, M. (2020). “Güney Kore eğitim, matematik eğitimi ve PISA başarısı: Türkiye için dersler”. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 3 (1), 1-47.
- Gündüz, O. (2005). “Ana dili öğretiminde anlatım sorunları ve çözümlerine dair bazı öneriler”. *Kazım Karabekir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (12).

- Güneş, F. (2011). “Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 123-148.
- Güzel, A. ve Karadağ, Ö. (2013). “Anlatma becerileri açısından “Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar)”na eleştirel bir bakış”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 45-52. <https://doi.org/10.16916/aded.16019>
- Ho, J., Kwek, D. ve Wong, H.M. (2023). “Singapore's educational reforms toward holistic outcomes”. *Brookings Institutions*, 1-18.
- İşcan, A. (2007). “Dil ve ana dil olarak Türkçe üzerine”. *Erciyes Dergisi*, 30, 5-6.
- Käspera, M., Uibub, K. ve Mikk, J. (2018). “Language Teaching Strategies' Impact on Third-Grade Students' Reading Outcomes and Reading Interest”. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 10 (5), 601-610.
- Kalaycı, D. (2022). PISA'da Başarılı Ülkelerin ve Türkiye'nin Ana Dili Öğretim Programlarının İncelenmesi ve Programların ANFIS ile Analizi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karahalilöz, O., Kuş, H. ve Karagözoğlu, B. (2020). “Singapur eğitim sisteminden Türk eğitim sistemine örnek uygulamalar”. *The Journal of International Education Science*, 22 (7), 41-54. <http://dx.doi.org/10.29228/INESJOURNAL.40501>
- Karataş, Z. (2015). “Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri”. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 62-80.
- Kaş, B. ve Köktürk, Ş. (2021). “Akademik çeviri programları kapsamında eğitim, öğretim, eğitim programı ve öğretim programı kavramlarının değerlendirilmesi”. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8, 96-110. <https://doi.org/10.48131/jscs.988092>
- Kılıç Avan, Ş. ve Kalenderoğlu, İ. (2020). “Türkiye ve Estonya eğitim sistemlerinde ana dili öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi”. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 8 (2), 137-151. <https://doi.org/10.35233/oyea.791770>
- Kıral, B. ve Kıral, E. (2009). “Japonya ilköğretim sistemi ve Türkiye ilköğretim sisteminin karşılaştırılması”. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 53-65.

- Kısa, N. (2020). Bilimsel Araştırmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçları. *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve Etik*. (Editör: Necati Cemaloğlu). Ankara: Pegem Yayınları.
- Kısakürek, M. A. (1983). “Eğitim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesi”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 217-244. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000922
- Kore Kültür ve Enformasyon Ajansı [KOCIS], (2011). Kore Gerçeği.
- Kurnaz, H. (2020). “Okuma eğitiminde değişen paradigma: Çoklu metinleri anlama”. *Eğitim Bilimlerinde Teori ve Araştırmalar II*, (2), 211-236.
- Laska, J.A. ve Gürbüzürk, O. (2019). “Eğitim programı ile öğretim arasındaki ilişki: kavramsal bir açıklama”. *Ankara Üniversitesi Journal of Faculty of Education Sciences (JFES)*, 22 (1), 251-259. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000862
- Levent, F. ve Gökkaya, Z. (2014). “Education policies underlying South Korea's economic success”. *Journal Plus Education*, 10 (1), 275-291.
- Levent, F. ve Yazıcı, E. (2014). “Singapur eğitim sisteminin başarısına etki eden faktörlerin incelenmesi”. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 39, 121-143.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2019a). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. Ankara: MEB. Erişim: 17 Ağustos 2025, <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2019b). *Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programı (9-12. sınıflar)*. Ankara: MEB. Erişim: 17 Ağustos 2025, <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=353>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2023). *PISA 2022 Türkiye raporu: Uluslararası öğrenci değerlendirme programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Erişim: 1 Temmuz 2025, https://pisa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_03/21120745_26152640_pisa2022_rapor.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2023). *21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu*. Erişim: 7 Mayıs 2025,

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_05/11153521_21.yy_becerileri_ve_degerlere_yonelik_arastirma_raporu.pdf

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology – Japan [MEXT]. (2018). *Basic education in Japan*. Erişim: 4 Nisan 2025, https://www.mext.go.jp/en/policy/education/brochure/title01/detail01/_icsFiles/afielldfile/2018/10/09/1409899-01.pdf

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology- Japan [MEXT]. (2017). *Lower secondary school national curriculum standards*. Erişim: 4 Nisan 2025, https://www.mext.go.jp/component/english/_icsFiles/afielldfile/2020/02/27/20200227-mxt_kyoiku02-100002604_2.pdf

Ministry of Education, Korea [MOE]. (2023). *Education in Korea*. Erişim: 4 Nisan 2025, <https://english.moe.go.kr/boardCnts/viewRenewal.do?boardID=282&boardSeq=95608&lev=0&searchType=null&statusYN=W&page=1&s=english&m=0502&opType=N>

Ministry of Education, Korea [MOE]. (2015a). *The national curriculum for the primary and secondary schools*. Erişim: 4 Nisan 2025, <https://www.koreaneducentreinuk.org/wp-content/uploads/2021/02/The-National-Curriculum-for-the-Primary-andSecondary-Schools-2015.pdf>

Ministry of Education Singapore [MOE]. (2015b). *21st century competencies*. Erişim: 4 Nisan 2025, <https://file.go.gov.sg/21ccsnb.pdf>

Ministry of Education, Singapore [MOE]. (2020a). *English language syllabus 2020: Secondary (Express/Normal [Academic])*. Erişim: 14 Mart 2025, [https://www.moe.gov.sg/-/media/files/secondary/syllabuses/eng/sec_exp-na_els20-20_syllabus-\(1\).pdf](https://www.moe.gov.sg/-/media/files/secondary/syllabuses/eng/sec_exp-na_els20-20_syllabus-(1).pdf)

Ministry of Education, Singapore [MOE]. (2020b). *Overview of Singapore's educational system*. Erişim: 10 Mart 2025, https://www.moe.gov.sg/-/media/files/about-us/overview_of_singapore_education_system.pdf

Namlı, Z. ve Kayaalp, F. (2022). “Emile Durkheim ve eğitim”. *Bilim Dünyasında Eğitim II*, 115-130.

- Nasırcı, H. ve Kerkez, B. (2023). “PISA'da başarılı ülkeler ile Türkiye'nin K12 beceriler çerçevesine göre karşılaştırmalı analizi”. *Milli Eğitim*, 52 (Özel Sayı), 367-386. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1309025>
- National Council for Curriculum and Assessment. (2014). *Key skills of junior cycle*. Erişim: 12 Mart 2025, https://www.ncca.ie/media/2115/key_skills_2014.pdf
- National Council for Curriculum and Assessment. (2018). *Junior cycle English*. Erişim: 12 Mart 2025, https://www.curriculumonline.ie/getmedia/d14fd46d-5a10-46fc-9002-83df0b4fc2ce/JuniorCycle_-English_-specification_amended_2018.pdf
- National Council for Curriculum and Assessment. (2014). *Junior Cycle key skills poster* [Poster]. Erişim: 12 Mart 2025, <https://ncca.ie/media/4140/jc-key-skills-poster-english.pdf>
- Nishanthi, R. (2020). “Understanding of the importance of mother tongue learning”. *International Journal of Trend in Scirntific Research and Development*, 5(1), 77-80.
- OECD. (2021). *21st century readers: developing literacy skills in a digital world*. OECD Publishing. Erişim: 5 Şubat 2025, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/05/21st-century-readers_26f2b462/a83d84cb-en.pdf
- OECD. (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030 – The Learning Compass*. OECD Publishing. Erişim: 17 Şubat 2025, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/06/the-future-of-education-and-skills_5424dd26/54ac7020-en.pdf
- OECD. (2020). *Education policy outlook: Estonia*. OECD Publishing. Erişim: 17 Şubat 2025, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/12/education-policy-outlook-in-estonia_ddbaa07f/9d472195-en.pdf
- OECD. (2019). *PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do*. OECD Publishing. Erişim: 12 Ocak 2025, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/12/pisa-2018-results-volume-i_947e3529/5f07c754-en.pdf
- OECD. (2023). *PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education*. OECD Publishing. Erişim: 12 Ocak 2025,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/12/pisa-2022-results-volume-i_76772a36/53f23881-en.pdf

- Ong, B.Q.W., Chow, L.T. ve Yang, P. (2024). “Immigrant parents and Mother Tongue Language education in Singapore's bilingual system”. *HSSE Online*, 12 (1), 16-29.
- Orhan Karsak, H. G. (2018). “Japon eğitim sistemine genel bir bakış”. *Journal of Turkish Studies*. 13 (4), 965-997. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12974>
- Oruç, Ş. (2016). “Türkçede ana dil ve ana dili”. *Journal of Turkish Language and Literature*, 2 (1), 311-322. <https://doi.org/10.20322/lt.15463>
- Özalp, H.K. ve Özdemir, S. (2020). “Güney Kore sanat eğitiminin yapı, eğitim ve kültür bağlamında değerlendirilmesi”. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10 (1), 111-149. <https://doi.org/10.18039/ajesi.681934>
- Özer, M. (2020). “What does PISA tell us about performance of education systems”. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 9 (2), 217-228. <https://doi.org/10.14686/buefad.697153>
- Özerbaş, M. A. ve Safi, B. N. (2022). “İngiltere, Japonya, Norveç, Finlandiya, Singapur, Rusya ve Türk eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi”. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (1), 63-80. <https://doi.org/10.33206/mjss.991068>
- Özdaş, F. (2019). “Öğretim programlarında yer alan yeterliliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi”. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8 (3), 771-790.
- Partnership for 21st Century Skills. (2011). *Framework for 21st century learning*. Erişim: 27 Ocak 2025, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519462.pdf>
- Peuch, J. (2011). “*The educational system in South Korea: A case study*”. WordPress.
- Pilav, S. (2019). “*Dil becerileri ve edebiyat eğitimi*”. İ. Çetin (ed.). içinde *Dil ve Edebiyat Öğretim Yöntemleri*, (s. 181-204). Nobel Yayın: Ankara.
- Sağlam, A., Yahya, A. ve Çiftçi, S. (2021). “21. yüzyıl becerileri bağlamında öğrenci, öğretmen ve eğitim ortamları”. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24). 718 – 734. <http://doi.org/10.29000/rumelide.995863>

- Sarıkaya, B. (2020). “Yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğu (2015 ve 2018 Türkçe dersi öğretim programları örnekleri)”. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5 (1), 42-55.
- Şahin, H. (2006). “Eğitim programı geliştirme sürecinde önemli bir aşama: ihtiyaç belirleme”. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 22 (22), 1-9.
- Şahin, Y. (2013) *Farklı Boyutlarıyla Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi*. Eğitim Yayınevi: Konya.
- Takayoshi, P. ve Selfe, C. L. (2007). *Thinking about multimodality*. In P. Takayoshi ve C. L. Selfe (Eds.), *Multimodal composition* (pp. 1–12). Hampton Press.
- Tan Şişman, G. ve Karsantık, Y. (2021). “Curriculum development in Singapore and Turkey: Reflections of administrative structure and educational reforms”. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 10 (1). 109-130. <https://doi.org/10.14686/buefad.704869>
- Tok, M. ve Ünlü, S. (2014). “Yazma becerisi sorunlarının ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (50), 73-95. <https://doi.org/10.17755/esosder.04506>
- Tutkun, Ö. F. (2010). “21. yüzyılda eğitim programının felsefi boyutları”. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 993-1016.
- Türk Dil Kurumu. (2020). Erişim: 27 Kasım 2024, <https://sozluk.gov.tr>
- Türkyılmaz, M. (2019). “Konuşma.”. İ. Çetin (ed.). içinde *Dil ve Edebiyat Öğretim Yöntemleri*, (s. 271-292). Nobel Yayın: Ankara.
- Uçar, R. ve Uçar, İ. H. (2004). “Japon eğitim sistemi üzerine bir inceleme: Çeşitli açılardan Türk eğitim sistemi ile karşılaştırma”. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 1-18.
- Uçak, S. ve Erdem, H. H. (2020). “Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında 21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi”. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 76-93. <https://doi.org/10.29065/usakead.690205>
- URL 1: <https://ncee.org> . Erişim: 21 Mayıs 2025

- URL 2: <https://www.moe.gov.sg> . Erişim: 26 Mayıs 2025
- URL 3: <https://www.gov.ie/en/department-of-education/> . Erişim: 6 Mayıs 2025
- URL 4: <https://www.mext.go.jp/en/index.htm> . Erişim: 12 Mayıs 2025
- URL 5: https://www.mext.go.jp/a_menu/shotou/new-cs/youryou/chu/koku.htm . Erişim: 12 Mayıs 2025
- URL 6: <https://ncic.go.kr/index.cs> . Erişim: 24 Mayıs 2025
- URL 7: <https://www.hm.ee/en> . Erişim: 26 Mayıs 2025
- URL 8: <https://www.uil.unesco.org/en/articles/estonia-education-strategy-2021-2035> . Erişim: 26 Mayıs 2025
- Uzun, Y. (2009). Türkiye ve İngiltere'de Edebiyat Öğretimi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Varış, F. (2019). “Eğitimde program araştırmaları”. *Ankara University Journal of Faculty of Education Sciences (JFES)*, 2 (1), 23-32. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000256
- Wach, E. (2013, August). “Learning about qualitative document analysis”. *IDS Practice Paper, ILT Brief*, Erişim: 17 Mayıs 2025, https://opendocs.ids.ac.uk/articles/report-/Learning_about_Qualitative_Document_Analysis/26442637?file=48090622
- Yadav, M. K. (2014). “Role of mother tongue in second language learning”. *International Journal of Research*, 1(11), 572-582.
- Yalçın, S. (2018). “21. yüzyıl becerilerini ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51 (1), 183-201. <https://doi.org/10.30964/auebfd.405860>
- Yaman, H. Ve Göçen, G. (2014). “Türkiye ve Singapur ana dilli öğretim programları üzerine karşılaştırma bir araştırma”. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10 (4), 783-806.
- Yıldırım Suna Z. ve Benzer, A. (2023). “2022 LGS Türkçe sorularının PISA okuma becerileri yeterlilik düzeyleri açısından incelenmesi”. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 12 (4), 1738-1754. <https://doi.org/10.7884/teke.1286561>

Yıldız, D. (2015). “Türkiye, Kore, Finlandiya ana dili dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi”. *Eğitim ve Bilim*, 40 (179), 89-110.
<https://doi.org/10.15390/EB.2015.4166>

